reuerentius haberi à cæteris, qui inter se famam suam mutuò dehonestant. Quotus enim quisque est literatorum, cui non blandiatur solennis amor sui? cui non in examinandis aliorum lucubrationibus, summa se prodat amarulentia? cui non, specie contemnentis gloriam, ipsamet illa flagrantissimè incubet? cui non vita altera est, perpetuò digladiari super lana caprina? cui non? sed taceam melius est. Satis enim constat, tot tantasque esse, non exercitationes, sed noxas eorum qui larua honestiorum literarum, ambitionem odiumq; suum tegant; vt tantum non iure ac merito à Nobilitate, ob has vomicas strumasque & derideatur & depuat Doctorum ordo vniuersus. vtique cùm meminerit versuum:

Iniuriam ipse facias, vbi non vindices.
Malitia vnius citò fit maledictum omnium.

Ceterum imputanda alioquin hæc meliorum disciplinarum catharmata,

præproperis auarorum parentum votis, nulla non dictat ratio. Simulatque aliquis ipsis adnascitur; iam inibi sunt vt ei destinent aut professionem in toga aut potestatem in sago publicam. Certè statim, post prima linguarũ artiumque elementa extruditur patriis ædibus noster vitulus, aque plagioso pædagogi carcere deducitur ad licentiosum petulantis Academiæ theatrũ. vt ibi incidit in similis ætatis pullos, illicò se eis adplicat: illicò discit mores quos non habebat: illicò! quid multa? totus corrumpitur, priusquam nosse possit quidnam sit corrumpi. Quodsi fortè est in angustiore re, quàm vt Como eiusque illecebrosis contubernalibus nomen assiduo dare possit; at ne sic quidem discit quæ debet. salutato semel iterumque in transcursu Auditorio vno atque altero, priuatis sese applicat Disputationibus. nec mora, iam tunc meditatur sibi Theses, quibus promoueatur in Doctorem. Medio

tempo-

tempore torporis atque ignauiæ cliens, vix vnum alterumque ſcriptorem Latinum æui Auguſtei primoribus perlegit paginis. à Græcis vero libris adeo religiosè abſtinet, tanquam ſub eis lateret Baſiliſcus non vnus. Poſt vnius alteriuſq; anni longas moras, redit ecce in patriam, gallinæ filius albæ; animoque ac fronte ad triſtem confirmatus impudentiam, expedit ſarcinam ſuam librariam, conſtantem partim ex perplexiſſimis otioſæ ſubtilitatis quæſtiunculis, partim ex Compendiis Epitomiſque, ominis prorſus egregii: quorum ſcilicet vel inauſpicatiſſimus titulus nomen ferat, ſiue Floris, ſiue Gemmæ, ſiue Theſauri. Horum quinta eſſentia cruda ſua ſtudia belliſſimè inaurat, noſter illa Simia, ac quotidie, animæ, corporis, fortunarumq; noſtrarũ diſpendio inſigniter proficit. Quorſum hæc tam putida? Vt liqueat, mi Woueri, ideo ſpectare ad ruinam artes humaniores, quod tractentur minus

humaniter. neotericorum ſcripta ferè vbique regnum obtinent. Priſci Romani à paucis peruoluuntur, à paucioribus Græci: è quibus tamen deriuata primùm omnis diuinarum humanarumque rerum ſcientia. Quare laudabilis admodum eſt opera eorum, qui iuuẽtuti ſenſim ac ſine ſenſu irrepunt; Achaicæque linguæ auctores, vel ipſimet in cognitionem transferunt, vel alios ad id exhortantur. In vtriſque hodie familiam ducit communis amicus noſter R. P. And. Schottus; præterque infinita quæ vel ipſe interpretatus eſt Latinè, vel inſtitit apud alios vt interpretarentur pronuper etiam dignatus eſt inſcribere mihi Dionyſii Halicarnaſſæi Rhetorica ac Critica: & iam modo quoque auctor fit, vt iſthæc Dinarchi comitumque eius quatuor honorifica nominis tui prærogatiua inſigniam. quod tanto facio lubentius, quia & ipſe à prima ſtatim adoleſcentia diuerſum abiiſti à ſcæuo illo æui

noſtri

noſtri iudicio, inhærendi tantummodo muſteis nuperi commatis ſcriptoribus; probè doctus amare, obſeruare, mirari, vt mores viroſque, ita & libros antiquos, & ſcelus profectò meum foret niſi tam bellâ occaſione publicè eum compellarem qui, quamuis diuerſo tempore, ſub communi tamen mecum militauit præceptore Iuſto Lipſio; Sed & gratum fuit obiter ſimul refricare affectus tui erga me conſtantem, hoc eſt nec temporum nec locorum interuallo intepentis memoriam. Ad me quod attinet: ex quo te ſemel in animum hunc admiſi, ibidem perpetuò ibi hæres: nec quidquam mihi eſt gratius, quam virtutes tuas doctrinaſque, nunc mecum vero æſtimare precio, nunc amicis explicare & præponere in exemplum: vtpote cuius mores candidiſſimos tenerrimis manibus fecerint finxerintque Orchemenia numina; cuiuſque eruditio & multiplex & ingens non modo ſuaui lumi-

ne totam occupet Belgicam, ſed & per totã ſeſe erat exporrectura Europam, niſi eam ſibi propriè applicaſſet Patria: cuius membra ſingula radiis foues verè ſalubribus: dum vſquequaque impendis accuratam, in rebus exequendis dexteritatem; in conſiliis explicandis circumſpectionem; in deſideriis admittendis comitatem; in omnibus æquum ac pium. At ego contra, extra ſolicitudinem omnem ac curas, in hac alta latentis vitæ quiete, ſi non Camænas & Charites, officiosè tamen mihi demereor Floram eiuſque comites. quas & ipſe tu quoque ante ſeſquiannum non ſimpliciter tibi deuinxiſti, luculento variarum Tuliparum munere: quarum iucundus foliorum viror cum iam commodum ſeſe exerat ſolo, pollicitus florem; quei quæſo nõ vireat etiam floreatque in hoc pectore atque ore Wouerii memoria? Vt & meam comiter conſerues, non rogo; eo ipſo vitæ tuæ priori inſignitè factu-

rus

rus iniuriam: conuenio magis diuinam prouidentiam, vti diu diuque Patriæ communi, artibusque liberalibus saluus sis atque incolumis. quo eodem voto complector item amicos DDnn. Schottum, Brantium, Sweertium, Rubenium, Moretum, quos & perofficiosè saluto

J. GRVTERVS.

EIDEM AMICORVM PRIMARIO.

VMANA *proles haud malo cupidine*
Cor incitatur prorogare terminos
Fugacis aui, posterisq́ perfrui
Qua iure qua ve iniuria sese studet.
Pauci benigno quos tuetur lumine
Virtus honosq́ regiam calcant viam,
Veraq́ laudis expetissunt pramia.
Plerosq́ captos vmbrâ inanium vagus
Seducit error, aut furens fama fames
Viuos videntes raptat in praceps nefas.
Hoc orta fonte maxumarum cladium
Labes luesq́ fluxit in nostrum genus.
Hac dira vis peruicit inuictum Herculem
Vt ad silenta se penetraret loca,
Domosque Ditis inuias viuentibus.
Hac impotente percitus dementiâ
Tranauit alis neutiquam sibi datis
Inusitatas Dadalus cœli vias,
Lethique stamen texuit nato pater.
Hac pactus est franare solares equos
Audax ephœbus sortis immemor sua,
Mortaliumque lege spirans altius.
Ergo volutus è rotis iacet Pado

Biden-

Bidental, acer heu sororibus dolor.
His acta furiis cælites contra choros
Stetit gigantum freta brachiis cohors.
Sed spes auaras, vimq; cassam consili
Sortita noxa est, exitusque lugubris.
Immensa laudis esuritio iubet
Audere quidvis insolenter ac pati.
Porro (quod huius est mali fons & caput)
Adulta more seculisque prauitas
Humana corda occæcat; ingens vt decus
Adscribere ausint pessumis mortalium.
Hinc tot latronum traduces sacerrumi,
Tot monstra nata gentis humanæ malo,
Terras adimplent nominis fama sui.
Qualis Philippus, & Philippo tetrior
Telluris ille prædo felix, si potest,
Felix vocari prædo, quem Magnum facit
Soluta lege magnitudo criminum.
Sic principis fundator vrbis Romulus
Pater Quirinus audit, ac Iouis nepos,
Parente tali digna proles: quippini?
Contaminatum fratricidio caput.
Annon & ipse Iupiter, probri sator,
Exterminato patre per vim, cælicas
Inuasit arces, & nefandis actibus
Debet, deorum quod potitur imperi?
Nec à Quirino plera pars Quiritium
Recessit hilum, quippe stragibus virûm,
Orbis rapina, vastitate gentium

Famam redemit, aure quam fixâ stupet
Gens posterorum capta mendaci bono.
Quæ dum revoluo mente mecum sedulus;
Labor, beatâ sorte natos ut rear,
Tranquilla quos aut subtrahit famæ quies,
Aut læta cultu paullulo frugalitas
Seruare in omni condocet vitæ modum.
Paruo beatum, nilque poscentem supra
Laus ambit vltro, laus proborum sensibus
Probata, præ quam tantus horror obstrepit,
Tam multa poscit competitorum manus;
Quam sæpe, cæsis imputandam, præripit
Potens superstes, arrogatque vnus sibi
Partam labore plurimorum lauream.
Hac lege iniqua viuit armitum genus,
Si quid secundo Marte gestum est, Dux suum
Ducit, sibique more vindicat malo:
Culpæ sed omnes, & sinistra casuum
Soli feruntur imputanda militi.
Quod vnius libido peccat, aut metus,
Largo expiatur innocentum sanguine;
Quod expatrarunt copiæ bellantium,
Id omne ad unos Imperatores redit.
Hæc ratio blandam firmat hæresim magis,
Vti beatum ter quaterque prædicem,
Fallente quisquis orbita transit dies
Nec exteri cupitor, & sui potens.
Quod si eierare humana vanitas nequit
Hanc prurientem gloriæ dulcedinem,

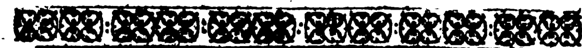
(*Quan-*

(Quando vel ipsos mente compotes bona
Vix ægro amore linquit illectos sui)
Saltem per artes appetamus haud malas
Honoris ædem; mille adhancducuntvia.
Nullum superbo respuit fastidio
Benigna virtus, neminem exigit foras,
A quo se amari credit, & coli videt.
Non illa censu censet, aut propagine,
Sed laude morum, sed suo æstimat virum.
Vel Martiali honore, vel toga licet
Perenni claram demereri adoream.
Nec parua laus debetur his quorum labos
Rem promouere litterariam studet.
Nec, si sacri sermonis alta dignitas
In hocce lustro principem poscit locum,
Fraudari honore cæteras artes decet,
Quas inter omnes æquitatis arbitra,
Legumque vindex eminet scientia:
Seu quem stili natiua puritas capit,
Omniq; cultu cultior neglectio;
Seu pondus, & mens ipsa rerum penditur,
Nil vspiam exstat absolutius magis.
Ergo locatur optimo tibi loco
Deuota magnis indoles paratibus,
Ardorque mentis haud spei parua capax.
Iuuenis beate, quem mihi recens amor
Tenace vincla copulavit, & fide
Quam nulla solvet aut volubilis dies,
Aut casus asper, aut fugax oblivio.

Macte ingens vigore, macte industria,
Quæ promerenti pariet æternum decus,
Momis dolorem, gaudium fauentibus,
Ornamen ingens litterariæ rei,
Præsens quod ætas, & nepotum gens probet.

DOM. BAVDIVS.

ΔΕΙΝΑΡ·

ΔΕΙΝΑΡΧΟΥ ΡΗΤΟΡΟΣ ΛΟΓΟΙ.

DINARCHI RHETORIS ORATIONES.

ΕΚ ΤΩΝ ΣΟΥΙΔΑ.

Δείναρχος, Κορίνθιος ῥήτωρ, τῶν μετὰ Δημοσθένους ἐγκριθέντων εἷς· υἱὸς τίνος ἐστὶν οὐχ ἱστόρηται. Γράψας κατὰ μὲν τινας λόγους τοὺς πάντας ρξ. κατὰ δὲ τὸ ἀληθέστερον, μόνους ξ΄. τοὺς πάντας δικανικούς. ὧν οἱ μὲν εἰσι δημόσιοι, οἱ δὲ ἰδιωτικοί. ἐτελεύτησε δὲ οὗτος ἐπιμελητὴς Πελοποννήσου καταστὰς ὑπὸ Ἀντιπάτρου. μετὰ τὸ τελευτῆσαι Ἀντίπατρον, Πολυσπέρχοντος αὐτῷ ἐπιβουλεύσαντος.

Ex Svida.

Dinarchus Corinthius Orator, vnus ex iis qui cum Demosthene conferuntur. Cuius fuerit filius † non traditum est. Scripsit secundum quosdam Orationes CLX. sed verius est LX. tantum ab eo scriptas esse, omnes forenses. Quarum aliæ publicæ sunt, aliæ priuatæ. Obiit Procurator Peloponnesi ab Antipatro cōstitutus, insidiis Polysperchontis, post Antipatri obitum.

† Sostrati ait Plut.

Exstant tres dumtaxat eius Orationes, quas hic damus:
Contra Demosthenem, Gul. Cantero interprete.
Aduersus Aristogitonem, & *Contra Philoclem*, interpr. Balduino Ischano, Gandauensi.

Plura de *Dinarcho* Dionysii Halicarn. iudicium in Rhetoricis seu Criticis, singulari libello, in quo & Orationum cum purarum tum spuriarum Syllabus est.

EX PLVTARCHO LIB. DE VITA *X. Oratorum Græciæ.*

Dinarchus Socratis, siue Sostrati F. à quibusdã Atheniensibus perhibetur: alii Corinthi natum, adolescentem etiamnum Athenas se contulisse aiunt, ibique sedem posuisse: quo tempore Alexander Asiam peragrauit. Auditor fuit Theophrasti, eius qui Aristoteli in schola successit. Vsus est etiam consuetudine Demetrii Phalerei, maximè in gerẽda Rep. post mortem Antipatri versatus, cum Oratorum alii necati essent, alii exularent. Amicus autem Cassandri cum esset, plurimum profecit pecunias pro orationibus exigendo, quas requirentibus cõscribebat. Aduersaba-

Δείναρχος Σωκράτους ἢ Σωστράτου, ὡς μέν τινες ἐγχώριος, ὡς δέ τισι δοκεῖ Κορίνθιος, ἀφικόμενος εἰς Ἀθήνας ἔτι νέος καθ' ὃν χρόνον Ἀλέξανδρος ἐπῄει τὴν Ἀσίαν, κατοικήσας αὐτόθι ἀκροατὴς μὲν ἐγένετο Θεοφράστου τοῦ διαδεξαμένου τὴν Ἀριστοτέλους διατριβήν, ὡμίλησε δὲ καὶ Δημητρίῳ τῷ Φαληρεῖ. μάλιστα δὲ τῷ πολιτεύεσθαι μετὰ τὴν Ἀντιπάτρου τελευτὴν τῶν μὲν ἀνῃρημένων ῥητόρων, τῶν δὲ πεφευγότων. φίλος δὲ Κασσάνδρῳ γενόμενος, ὡς ἐπὶ πλεῖστον προέκοψε, χρήματα τῶν λόγων εἰσπραττόμενος οὓς τοῖς δεομένοις συνέγραφεν. ἀντετάξα-

το δὲ

ἦν δὲ πρὸς τοὺς ἐπιφανεστάτους τῶν ῥητόρων, οὐκ εἰς δῆμον παριὼν (οὐ γὰρ οἷός τε ἦν) ἀλλὰ τοῖς ἐναντιουμένοις λόγους συγγράφων. ἐπεὶ δὲ Ἅρπαλος διέδρα, πλείους λόγους συνέγραψε κατὰ τῶν αἰτίαν λαβόντων δωροδοκῆσαι. καὶ τούτους τοῖς κατηγόροις ἐξέδωκεν. χρόνῳ δὲ ὕστερον αἰτιαθεὶς εἰς λόγους παραγίνεσθαι Ἀντιπάτρῳ καὶ Κασσάνδρῳ περὶ τὴν κατάληψιν τῆς Μουνιχίας, ἡνίκα ὑπὸ Ἀντιγόνου καὶ Δημητρίου ἐφρουρήθη ἐπ' Ἀναξικράτους ἄρχοντος ἐξαργυρισάμενος τὰ πλεῖστα τῆς οὐσίας ἔφυγεν εἰς Χαλκίδα. διατρίψας δὲ ἐπὶ τῆς φυγῆς, ὡς πεντεκαίδεκα ἔτη καὶ πολλὴν οὐσίαν κτησάμενος κατῆλθε πραξάντων αὐτῷ τὴν κάθοδον τῶν περὶ Θεόφραστον ἅμα τοῖς ἄλλοις φυγάσιν. καταλύσας δὲ παρὰ Προξένῳ ἑταίρῳ αὑτοῦ, καὶ τὸ χρυσίον ἀπολέσας. ἤδη γηραιὸς ὢν, καὶ τὰς ὁράσεις ἀσθενὴς βουλομένου τοῦ Προξένου ἀναζη-

tur autem nobilissimis Oratoribus, non ad populum dicẽdi caussa procedens (neque enim poterat) sed orationes eorum aduersariis componens. Et postquam Harpalus profugit, cõplures conscripsit Orationes in eos, qui munerum acceptorum & corruptelæ rei habebantur. Postea temporis obiecto sibi crimine, quod cum Antipatro & Cassandro de occupanda Munichia tem composuisset, quando eam Antigonus & Demetrius præsidio tenuerunt, Anaxicrate archonte, maxima bonorum parte in pecuniam conuersa, Chalcidem profugit, inque exsilio ad quindecim annos commoratus, reque aucta in patriam rediit, Theophrasto ei aliisque exsulibus redeundi potestatem impetrante. Vsus verò tum hospitio Proxeni amici sui, aurũ amisit iam senex & visu debilitato, Proxenum, q

is inquirere de furto recusaret, in ius vocauit. tuncque primum in curia dixit. Exstat ea oratio. Feruntur orationes eius genuinæ LXIV. quarum quædam probantur, vt *Contra Aristogitonem*: Æmulatus est Hyperidem, aut, vt nonnulli ex animi grauioribus motibus, vehementia [Sic Demus Magnesius in Homonymis, apud Dionys. Halicarn. in Rhetoricis, pag. 349. Wech.] ac figuris colligunt) Demosthenem.

τεῖν, λαγχάνει αὐτῷ δίκην, καὶ τότε πρῶτον εἶπεν ἐν δικαστηρίῳ. σώζεται δὲ αὐτοῦ καὶ ὁ λόγος. φέρονται δὲ αὐτοῦ καὶ λόγοι γνήσιοι ἑξήκοντα τέσσαρες. τούτων ἔνιοι παραλαμβάνονται, ὡς Ἀριστογείτονος· ζηλωτὴς δὲ ἐγένετο Ὑπερείδου, ἢ (ὥς τινες) διὰ τὸ παθητικὸν Δημοσθένους καὶ τὸ σφοδρὸν τῶν σχημάτων δ' αὐτοῦ μιμητὴς ὑπάρχει.

ΔΕΙΝΑΡ

ΔΕΙΝΑΡΧΟΥ ΛΟΓΟΣ Κατὰ Δημοσθένους.

DINARCHI ORATIO *Contra Demosthenem.*

Gul. Cantero interprete.

ARGVMENTVM.

Cum ab Harpalo pecuniam inter cæteros accepisset Demosthenes, illud flagitium rectè ab Areopagi Senatu detectum, ac proinde puniendum Demosthenem docet. Historiam tradit Plutarchus in Demosthene.

Ὁ μὲν δημαγωγὸς ὑμῖν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ θανάτῳ τιμησάμενος ἑαυτῷ ἵνα ἐξελεγχθῇ ὁποιοῦν εἰληφὼς παρ' Ἁρπάλου, οὗτος φανερὸς ἐξελήλεγκται δῶρα εἰληφὼς παρὰ τούτων οἷς ἐναντία πράττειν ἔφη τὸν ἄλλον χρόνον. πολλῶν δ' ὑπὸ Στρατοκλέους εἰρημένων, καὶ τῶν πλείστων προκατειλημμένων κατηγορημάτων, καὶ περὶ μὲν αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως, τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς δικαίας καὶ ἀληθοῦς ἀποδείξεως εἰρημένης, περὶ δὲ τῶν ἀκο-

ORATOR quidem vester, Athenienses, & qui capitis supplicium non recusarat, si quid ab Harpalo deprehensus esset accepisse; is ab iis manifestè conuictus est accepisse munera, quibus hactenus se opposuit. Cùm autem permulta sint à Stratocle dicta, & pleraque obiecta crimina, ac tum detectionis iustas ac veras probationes Areopagitarum Senatus attulerit, tum quæ

posthæc sequuntur, tractarit Stratocles, atque edicta recitarit; restat, vt nos Athenienses, præsertim in tanto certamine, quantum post vrbem conditam non extitit, publicè vos omnes adhortemur, primùm, vt nobis reliquis ignoscatis, si in eadem incurramus nonnulla: siquidem non tam vt vos obtundamus, quàm vt grauius irascamini, bis eadem de re dicemus. Deinde, ne commune totius ciuitatis ius perdatis, nec salutem communem cum rei sermone commutetis. Etenim videtis, Athenienses, quemadmodum vos de hoc iudicatis Demosthene, ita de vobis alios inquirere, quomodo sitis erga patriam affecti, atque vtrum priuatas horum acceptiones & nequitias in vosmet ipsos recepturi sitis, an omnibus ostensuri, qui cõtra Rem-

λέχθων τούτοις Στρατοκλέους εἰρηκότος καὶ τὰ ψηφίσματα ἀνεγνωκότος ἤδη τὰ περὶ τούτων, ὑπόλοιπον ἡμῖν, ὦ Ἀθηναῖοι (καὶ ταῦτα, ἀγωνιζομένοις ἀγῶνα τηλικοῦτον ἡλίκος οὐδεπώποτε γέγονε τῇ πόλει) κοινῇ πᾶσιν ἡμῖν παρακελεύεσθαι, πρῶτον μὲν, ἡμῖν τοῖς λοιποῖς συγγνώμην ἔχειν, ἂν τῶν αὐτῶν ἐνίοις περιπίπτωμεν· (οὐχ ἵνα ἐνοχλῶμεν ὑμᾶς, ἀλλ' ἵνα ὀργίζησθε μᾶλλον παροξυνόμενοι, δὶς περὶ τῶν αὐτῶν ἐροῦμεν) ἔπειτα, μὴ προΐεσθαι τὰ κοινὰ τῆς πόλεως ἁπάσης δίκαια, μηδὲ τὴν κοινὴν σωτηρίαν ἀντικαταλλάξασθαι τῶν τοῦ κρινομένου λόγων. ὁρᾶτε γὰρ, ὦ Ἀθηναῖοι, ὅτι παρ' ὑμῖν Δημοσθένης οὑτοσὶ κρίνεται, παρὰ δὲ τοῖς ἄλλοις ὑμεῖς· οἳ σκοποῦσι τίνα ποτὲ γνώμην ἕξετε περὶ τῶν τῇ πατρίδι συμφερόντων· καὶ πότερον τὰς ἰδίας τούτων δωροδοκίας καὶ πονηρίας ″ ἀναδέχεσθε εἰς ὑμᾶς αὐτούς, ἢ φανερὸν πᾶσιν ἀνθρώποις ποιήσετε διότι μισεῖτε τοὺς κατὰ τῆς πόλεως·

πολιτείας δῶρα λαμβά-
νοντας· καὶ οὐχ ἵν᾽ ἀφῆτε,
ζητεῖν προσετάξατε τῇ ἐξ
Ἀρείου πάγου βουλῇ, ἀλλ᾽ ἵ-
να ἀποφηνάντων τούτων, ὑ-
μεῖς τιμωρήσησθε τῶν ἀδικη-
μάτων ἀξίως. νυνὶ τοῦτ᾽ ἐφ᾽
ὑμῖν ἐστι. ψηφισαμένου γὰρ
τοῦ δήμου δίκαιον ψήφισμα,
καὶ πάντων τῶν πολιτῶν βου-
λομένων εὑρεῖν τίνες εἰσὶ τῶν
ῥητόρων οἱ τολμήσαντες ἐπὶ
διαβολῇ καὶ κινδύνῳ τῆς πό-
λεως χρήματα παρὰ Ἁρ-
πάλου λαβεῖν, καὶ πρὸς τού-
τοις ψήφισμά τι γράψαν-
τος ὦ Δημόσθενες σοῦ, καὶ ἑτέ-
ρων πολλῶν, ζητεῖν τὴν βου-
λὴν περὶ αὐτῶν, (ὡς αὐτῇ
πάτριόν ἐστιν) οἵτινες εἰλή-
φασι παρὰ Ἁρπάλου χρυ-
σίον, ζητεῖ ἡ βουλὴ, οὐκ ἐκ
τῶν προσκλήσεων μαθοῦσα τὸ
δίκαιον, οὐδὲ τὴν ἀλήθειαν καὶ
τὴν πίστιν τὴν περὶ αὐτῆς ἐπὶ σοῦ
καταλῦσαι βουλομένη. ἀλλ᾽
ὅπερ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀρεοπαγί-
ται εἶπον, προορῶσα ἡ βου-
λὴ, ὦ ἄνδρες, τὴν τούτων ἰσχὺν
τὴν ἐν τῷ λέγειν καὶ πράττειν· οὐκ οἰομένη δεῖν οὐδεμίαν

publicam dona capiunt,
eos vos odiſſe, neque
tam dimittendi cauſſa
quæſtionem Areopagi-
tis imperaſſe, quàm vt
poſt horum detectionẽ
pro meritis punirentur:
quod quidem nunc eſt
in vobis ſitum. Poſt-
quam enim rectè decre-
uit populus, atque om-
nes cupiunt ciues co-
gnoſcere, quinã de ora-
toribus pecuniam ab
Harpalo ſint auſi peri-
culo Reipub. accipere; ac
tu inſuper, Demoſthe-
nes, cum aliis multis de-
cretum ſcripſiſti, vt Se-
natus more ſuo de illis
inquireret, quærit Sena-
tus, non ex appellatio-
nibus veritate comper-
ta, neque ſuam autori-
tatem atque fidem in tua
cauſſa volens abolere;
verum, quod ipſi etiam
dixerunt Areopagitæ,
cum horum in dicendo
atque agendo, Atheni-
enſes, perſpecta vi, tum
nullum ſibi fugiendum

existimans maledictum, si quod ingrueret patriæ periculum. Quæ cùm de populi sententia rectè sint & vtiliter peracta, criminationes nunc & appellationes atque calumnias adfert Demosthenes, postquam viginti habere auri talenta deprehensus est. quique Senatus de voluntariis cædibus idoneè potest inquirere, ac de corpore ciuis potest ferre sententiam, ac tum violenta morte sublatis opem ferre, tum criminis alicuius reos vel eiicere vel capite mulctare; is nunc in pecunia contra Demosthenem detegenda vacat iustitia. Mentitus est enim, credo, de Demosthene Senatus. nam hæc est summa confidentia. De te atque Demade mentitus est, de quibus ne vera quidem, vt videtur, licet dicere? qui de multis olim rebus commu-

ὑπολογίζεσθαι τὰς περὶ αὐτῆς ἐσομένων βλασφημιῶν, εἴ τις μέλλοι τῇ πατρίδι αὐτῆς αἰτία μοχθηρὰ καὶ κίνδυνος ἔσεσθαι. τούτων ὡς ἔδοξε τῷ δήμῳ καλῶς καὶ συμφερόντως πεπραγμένων, αἰτίαι νῦν καὶ προκλήσεις καὶ συκοφαντίαι παρὰ Δημοσθένους ἥκουσιν, ἐπειδὴ οὗτος ἀποπέφανται εἴκοσι τάλαντα ἔχων χρυσίου. καὶ ἡ τῶν ἐκ προνοίας φόνων ἀξιόπιστος οὖσα βουλὴ τὸ δίκαιον καὶ ἀληθὲς εὑρεῖν, καὶ κυρία δικάσαι περὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ἑκάστου τῶν πολιτῶν, καὶ τοῖς μὲν βιαίῳ θανάτῳ τετελευτηκόσι βοηθῆσαι, τοὺς δὲ παράνομόν τι τῶν ἐν τῇ πόλει διαπεπραγμένους ἐκβαλεῖν, ἢ θανάτῳ ζημιῶσαι, νῦν ἐπὶ τοῖς κατὰ Δημοσθένους ἀποπεφασμένοις χρήμασιν ἄκυρος ἔσται τοῦ δικαίου ναί. κατέψευσται γὰρ ἡ βουλὴ Δημοσθένους. τοῦτο γάρ ἐστιν ὑπερβολὴ τοῦ πράγματος· σοῦ κατέψευσται καὶ Δημάδου; καθ' ὧν οὐδὲ τἀληθὲς εἰπεῖν, ὡς ἔοικεν, ἀσφαλές ἐστιν; εἰ πολλὰ πρό-

τερα

περὶ τῶν κοινῶν ἐκείνη ζητεῖν προσεπτάξατε, καὶ διὰ τὰς γινομένας ζητήσεις ἐπῃνέσατε; οὓς δ᾽ ἡ πόλις ἅπασα οὐ δύναται ἀναγκάσαι τὰ δίκαια ποιεῖν, κατὰ τούτων ἡ βουλὴ ψευδεῖς ἀποφάσεις πεποίηται; ὦ Ἡράκλεις. διὰ τί οὖν ἐν τῷ δήμῳ συνεχῶς ἔφερες, ὦ Δημόσθενες, ἐὰν ἀποφήνῃ σου ἡ βουλή, θάνατον ἑαυτῷ τὴν ζημίαν; καὶ διὰ τί πολλοὺς ἀνῄρηκας σὺ τῆς τῆς βουλῆς ἰσχυριζόμενος ἀποφάσεσιν; ἢ ποῦ νῦν ἐλθὼν ὁ δῆμος ἢ τίσι προστάξας ζητεῖν περὶ τῶν ἀφανῶν καὶ μεγάλων ἀδικημάτων, εὕροι τὴν ἀλήθειαν; τὸ μὲν γὰρ συνέδριον τὸ πρότερον δοκοῦν εἶναι πιστόν, σὺ καταλύεις, ὁ δημοτικὸς εἶναι φάσκων· ὧ τὴν τῶν σωμάτων φυλακὴν ὁ δῆμος παρακαταθήκην ἔδωκεν, ὧ τὴν πολιτείαν καὶ δημοκρατίαν πολλάκις ἐγκεχείρικεν, ὃ διεφύλαξε τὸ σὸν σῶμα τοῦ βλασφημεῖν περὶ αὐτοῦ μέλλοντος, πολλάκις (ὡς σὺ φῄς) ἐπιβουλευθέν· ὃ φυλάττει τὰς ἀπορρήτους διαθήκας, ἐν αἷς

nibus eum iussistis inquirere, & propter quæstiones habitas laudastis. Et quos ad iustè agendum tota non potest cogere ciuitas, de iis falsa Senatus detexit? Cur ergo caput offerebas in concione, Demosthenes, si de te Senatus detexisset? cur harum detectionum fretus auxilio multos sustulisti? quò nunc se populus conferet, aut cui de magnis atque obscuris criminibus inquisitionem ad cognoscendam veritatẽ imperabit? Etenim concilium id, quod hactenus fide valuit, tu, qui te popularem dicis, infringis; apud quod ciues populus deponit, cui Rempublicam ac popularem dominatum sæpius commisit, * quod corpus tuum, qui illud eras incusaturus, multorum insidiis, vt ais, appetitum custodiit, quod arcana pacta, quibus vr-

bis cõtinetur salus, conseruat. Rectè profectò, rectè hoc Senatui quodam modo accidit. dicam enim, quod sentio. Etenim debebant vel priorem etiam quæstionem de trecentis talentis à Persa missis, vt populus iusserat, instituere, quo tum supplicio de hac fera sumpto, atque illarum pecuniarum diuisoribus deprehensis, Thebarumque proditione, quam hic fecit, comperta, liberati isto concionatore fuissemus; vel, * si vos hæc Demostheni condonare, plurosque in Republica cõtra vos accipere munera volueratis, hanc de pecunia iã detecta quæstionem non suscipere, qui vestri periculum antè fecissent; quando, postquam adeo rectè iusteque contra hunc atque alios facta nunc est detectio, nec Areopagi Senatus vel Demosthe-

τὰ τῆς πόλεως σωτήρια κεῖται. δίκαια μὲν οὖν δίκαια τρόπον γέ τινα πάσχει τὸ συνέδριον. εἰρήσεται γὰρ ἃ γινώσκω. δυοῖν γὰρ θάτερον ἐξῆν αὐτοῖς, ἢ καὶ τὴν προτέραν ζήτησιν τὴν ὑπὲρ τῶν τριακοσίων ταλάντων τῶν παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως ἀφικομένων ζητεῖν, καθάπερ συνέταξεν ὁ δῆμος, ἵνα τότε δόντες δίκην τοῦ θηρίου τούτου, καὶ τῶν μερισαμένων ἐκεῖνα τὰ χρήματα φανερῶν γινομένων, καὶ τῆς περὶ Θηβαίους προδοσίας ἐξελεγχθείσης ἣν οὗτος προδέδωκεν, ἀπηλλάγμεθα τούτου τοῦ δημαγωγοῦ, δίκην ἀξίαν δόντος· ἢ ταῦθ' ὑμεῖς ἐβούλεσθε Δημοσθένει συγχωρεῖν, καὶ πολλοὺς ἐν τῇ πόλει τοὺς καθ' ὑμῶν δωροδοκήσοντας εἶναι, τὴν περὶ τῶν νῦν ἀποπεφασμένων ζήτησιν χρημάτων μὴ προσδέχεσθαι, πεῖραν ὑμῶν ἐν τοῖς προτέροις εἰληφότας· ὅπου γε οὕτω καλῶς καὶ δικαίως τῆς ἀποφάσεως τῆς κατὰ τούτου καὶ τῶν ἄλλων ἤδη γεγενημένης, καὶ τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς οὔτε τοῦ Δημοσθένους

σθένους οὔτε τὴν Δημάδου δύναμιν ὑποστελλαμένης, ἀλλὰ τὸ δίκαιον αὐτὸ καὶ τἀληθὲς προὐργιαίτερον πεποιημένης, οὐδὲν ἧττον περιέρχεται Δημοσθένης περί τε τῆς βουλῆς βλασφημῶν, καὶ περὶ ἑαυτοῦ λέγων. οἷς περιοστῶς καὶ πρὸς ὑμᾶς αὐτίκα χρήσεται λόγοις ἐξαπατῶν ὑμᾶς, ὡς Ἐγὼ Θηβαίους ὑμῖν ἐποίησα συμμάχους. Οὐκ· ἀλλὰ τὸ κοινῇ συμφέρον ἀμφοτέραις ἐλυμήνω ταῖς πόλεσιν, ὦ Δημόσθενες. Ἐγὼ παρέταξα πάντας εἰς Χαιρώνειαν. Οὐκ· ἀλλ' ἔλιπες μόνος αὐτὸς τὴν ἐκεῖ τάξιν. Ἐγὼ πολλὰς ὑπὲρ ὑμῶν ἐπρέσβευσα πρεσβείας. ἐφ' οἷς οὐκ οἶδ', ὅ, τι ποτ' ἂν ἐποίει, ἢ τίνας ἂν εἶπε λόγους, εἰ συνέβη κατορθῶσαι αὐτῷ ἃ συνεβούλευσεν. ὁ ἐπὶ τοῖς τηλικούτοις ἀτυχήμασι καὶ κακοῖς ἅπασιν ἐπεληλυθὼς τὴν οἰκουμένην, ὅμως ἀξιοῖ δωρεὰς αὐτῷ δεδόσθαι τὰς μεγίστας, λαμβάνειν δῶρα κατὰ τῆς πατρίδος, καὶ λέγειν καὶ πράττειν κατὰ τοῦ δήμου ἃ ἂν βούληται. καὶ Τιμοθέῳ μὲν, ὦ Ἀθηναῖοι, Πε-

nis vel Demadis potentiam reueritus est, quin iustitiam atque veritatem pluris faceret, nihilominus Demosthenes vbique Senatui maledicit, ac de se prædicat, quibus etiam verbis ad vos per fraudem mox vtetur. Ego Thebanos, inquiet, socios feci. imò ciuitati vtrique nocuisti, Demosthenes. Ego ad Chæroneam omnes in aciem collocaui. imò solus ex acie aufugisti. Ego multas pro vobis obii legationes. quid autem faceret vel diceret, si felicem exitum habuissent eius cõsilia, qui post infortunia tot atque clades, maxima tamẽ postulat munera, contraque patriam dona capere, & contra populum dicere quidlibet ac facere sustinet. Ac Timotheum quidẽ, Athenienses, qui circum

Peloponnesum nauigarat, & nauali ad Corcyram prælio Lacedæmonios deuicerat, atque Cononis erat filius, qui Græcos liberarat, ac Samum, Methonen, Pydnam, Potidæam, aliasque insuper vrbes viginti ceperat, non excusastis, neque eius temporis iudicio, quoque obstricti sententiam ferebatis, iuriiurando tot prætulistis beneficia, verum, quia se pecuniam à Chiis & Rhodiis accepisse fatebatur, centum talentis mulcastis: hunc autem sceleratum atque Scytham (nec enim cõtinere me possum) quem non vnus vir, sed omnis Areopagi senatus habita quæstione pecuniam & mercedem contra vos accepisse declarauit & conuicit, non in aliorum exemplum punietis? qui non regiam tantum accepit pecuniam, verum ex ipsa quoque

λοπόννησον περιπλεύσαντι, καὶ τὴν ἐν Κερκύρᾳ ναυμαχίαν νικήσαντι Λακεδαιμονίους, καὶ Κόνωνος υἱεῖ, τοῦ τοὺς Ἕλληνας ἐλευθερώσαντος, καὶ Σάμον λαβόντος, καὶ Μεθώνην, καὶ Πύδναν, καὶ Ποτίδαιαν, καὶ πρὸς ταύταις ἑτέρας εἴκοσι πόλεις, οὐκ ἐποιήσασθε ὑπόλογον, οὐδὲ τῆς τότε ἐνεστώσης κρίσεως, οὐδὲ τῶν ὅρκων οὓς ὀμωμοκότες ἐφέρετε τὴν ψῆφον, ἀντικαταλλάξασθε τὰς τηλικαύτας εὐεργεσίας· ἀλλ' ἑκατὸν ταλάντων ἐτιμήσατε, ὅτι χρήματ' αὐτὸς ἔφη παρὰ Χίων εἰληφέναι καὶ Ῥοδίων. τὸν δὲ κατάπτυστον τοῦτον καὶ Σκύθην (ἐξάγομαι γὰρ) ὃν οὐχ εἷς ἀνὴρ, ἀλλὰ πᾶσα ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴ ζητήσασα ἀποφαίνει χρήματα ἔχειν καθ' ὑμῶν; καὶ ὃς ἀποφαίνει μισθαρνοῦντα καὶ δωροδοκοῦντα κατὰ τῆς πόλεως, καὶ ταῦτα ἐξελήλεγκται, τοῦτον οὐ τιμωρησάμενοι παράδειγμα ποιήσετε τοῖς ἄλλοις; ὃς οὐκ ἐκ τῶν βασιλικῶν μόνον εἰληφὼς χρυσίον φανερός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς πόλεως

λεως κεχρηματισμένος; ὁ νῦν οὐδὲ τῶν ἀπὸ Ἁρπάλου κομισθέντων χρημάτων εἰς τὴν πόλιν ἀποσχόμενος. καίτοι τί μέρος ἐστὶ τῶν ὑπὸ Τιμοθέου πεπραγμένων ἀγαθῶν ἃς Δημοσθένης ἐπρέσβευσεν εἰς Θήβας πρεσβείας; ἢ τίς οὐκ ἂν καταγελάσειεν ὑμῶν τῶν τοῦτο τολμώντων ἀκούειν, αὐτίκ' ἐφ' αἷς οὗτος σεμνύνεται πράξεσιν ἐκείνοις ἃς Τιμόθεος ὑμᾶς καὶ Κόνων εὐηργέτησαν; ἀλλὰ γὰρ οὐ πρὸς τοῦτο τὸ κάθαρμα παραβάλλειν δεῖ τοὺς ἀξίους τῆς πόλεως καὶ τῶν προγόνων ὑπὲρ ὑμῶν πράξαντας. παραγχόμενος οὖν τὸ ψήφισμα τὸ Τιμοθέῳ γενόμενον, πάλιν ἐπὶ τοὺς περὶ τούτου λόγους βαδιοῦμαι. λέγε. ΨΗΦΙΣΜΑ. Ὁ τοιοῦτος, ὦ Δημόσθενες, πολίτης, ὅς δικαίως ἂν καὶ συγγνώμης καὶ χάριτος ἐτύγχανε παρὰ τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις συμπολιτευομένων, οὐ λόγοις ἀλλ' ἔργοις μεγάλα τῇ πόλει ἀγαθὰ ποιήσας, καὶ διαμείνας ἐπὶ τῆς πολιτείας, καὶ οὐκ ἄνω καὶ κάτω μεταβαλλόμενος, ὥς-

ciuitate quæstum fecit; quique ne nunc quidem ab Harpali opibus huc delatis abstinere se potuit. Quotam verò partem rerum à Timotheo gestarum conficiunt Demosthenis ad Thebanos legationes? aut quis non vos, si hoc audire sustineatis, derideat, collatis cum iis, de quibus hic gloriatur, Timothei Cononisque beneficiis. Enimuerò cum hoc piaculo conferendi nõ sunt, qui pro patriç maiorumque virtute se pro vobis gesserunt. Quare prolato, quod est de Timotheo factum, decreto, ad hunc me referam. recita. DECRETVM. Talis verò ciuis, Demosthenes, cui summo iure à suis venia gratiaque debebatur, qui non verbis, sed factis multum Reipublicæ profuerat, qui in Republica manserat, qui non sursum deorsum, quemadmo-

dum tu, mutabatur, mortuus est, cum tanta munera non postulasset à populo, neque vellet iuratos contra leges ferre sententiam, verum staret iudicatis, neque aliud sentiret ac pro concione diceret. Non vos impurum istum hominem occidetis, Athenienses, qui præter cætera multa magnaque delicta Thebanam quoque vrbem permisit euerti, trecentis à rege Persarum ad eam seruandam talentis acceptis. Cùm autem venissent in Isthmum Arcades, & vt Antipatri legationem re infecta dimisissent, ita suscepissent miseros Thebanos (ii vix ad eos mari venerant cum ramis oleæ supplicantes, ac se non ad amiciciam Græcorum dissoluendam dicentes rebus incumbere, vel ad aliud quicquam

πρὸ σοῦ, ἐτελεύτησεν, οὐ τηλικαύτας τὸν δῆμον αἰτήσας δωρεὰς ὥστε τῶν νόμων εἶναι κρείττων, οὐδ' οἰόμενος δεῖν τοὺς ὀμωμοκότας κατὰ τοὺς νόμους οἴσειν τὴν ψῆφον,* ἀλλ' ὑπομένων καὶ κρίνεσθαι, εἰ δόξει τοῖς δικασταῖς· καὶ οὐ κρυρὺς λέγων, οὐδ' ἕτερα φρονῶν καὶ δημηγορῶν. οὐκ ἀποκτενεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μιαρὸν τοῦτον ἄνθρωπον, ὃς πρὸς ἑτέροις πολλοῖς καὶ μεγάλοις ἁμαρτήμασι, καὶ τὴν Θηβαίων πόλιν περιεῖδεν ἀνάστατον γενομένην, τριακόσια τάλαντα λαβὼν εἰς τὴν ἐκείνων σωτηρίαν παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως· καὶ Ἀρκάδων ἡκόντων εἰς Ἰσθμὸν, καὶ τὴν μὲν παρὰ Ἀντιπάτρου πρεσβείαν ἄπρακτον ἀποστειλάντων, τὴν δὲ παρὰ Θηβαίων τῶν ταλαιπώρων προσδεξαμένων, οἳ κατὰ θάλατταν μόλις ἀφίκοντο πρὸς ἐκείνους, ἱκετηρίαν ἔχοντες, καὶ κηρύκεια συμπεπλεγμένα (ὡς ἔφασαν) ἐκ τῶν θαλλῶν, ἐροῦντες τοῖς Ἀρκάσιν ὅτι οὐ τὴν πρὸς Ἕλληνας φιλίαν Θηβαῖοι διαλῦσαι βουλόμενοι τοῖς πράγμασιν ἐπανέστησαν, οὐδ' ἐναντίον τῶν

Ἑλλη-

Ἑλλήνων οὐδὲν πρᾶξον· εἰς ἀλλὰ τὰ παρ' αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἐν τῇ πόλει γινόμενα φέρειν οὐκέτι δυνάμενοι, οὐδὲ τὴν δουλείαν ὑπομένειν, οὐδὲ τὰς ὕβρεις ὁρῶντες εἰς τὰ ἐλεύθερα σώματα γινομένας· οἷς ἑτοίμων γενομένων τῶν Ἀρκάδων βοηθεῖν, καὶ ἐλεησάντων ἐν οἷς ἤκουσαν κακοῖς, καὶ φανερὸν ποιησάντων ὅτι τοῖς μὲν σώματι μετ' Ἀλεξάνδρου διὰ τοὺς καιροὺς ἀκολουθεῖν ἠναγκάζοντο, ταῖς δ' εὐνοίαις μετὰ Θηβαίων καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἦσαν· καὶ τοῦ στρατηγοῦ αὐτῶν Ἀστύλου ὠνίου ὄντος (ὥσπερ καὶ Στρατοκλῆς εἶπε) καὶ δέκα τάλαντα αἰτοῦντες ὥστε ἀγαγεῖν τὴν βοήθειαν τοῖς Θηβαίοις, καὶ τῶν πρεσβευτῶν ὡς τοῦτον ἐλθόντων, ὃν ᾔδεσαν ἔχοντα τὸ βασιλικὸν χρυσίον, καὶ δεομένων καὶ ἱκετευόντων δοῦναι τὰ χρήματα εἰς τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν· οὐκ ἐτόλμησεν ὁ μιαρὸς οὗτος καὶ ἀσεβὴς καὶ αἰσχροκερδὴς ἀπὸ τῶν πολλῶν χρημάτων ὧν εἶχε δέκα μόνον τάλαντα δοῦ-

contra Græcos agendum, verum quod Macedonum in vrbe sua tyrannidem ferre amplius non possent, nec seruitutem pati, neque quæ in liberos exercerentur, contumelias.) cum igitur ad auxiliū essent Arcades parati & misericordia moti fuissent, ac se corporibus quidem Alexandrum necessariò sequi, beneuolētia Thebanos & Græcorum libertatem malle indicassent, ac ducem haberent Astylum, quod etiam Stratocles dixit, qui decem talentis ad copias Thebas deferendas adduci posset, atque ad hunc legati, quem sciebant habere pecuniam regiam, venissent, atque eam ad vrbem seruandam postulassent; nō sustinuit hic impurus, & impius, & lucri captator de magna pecuniæ summa, quam habebat, decem dumtaxat tradere

talenta, quamuis ad salutem Thebanorum spei tantum videret, verum alios ea numerare, quod etiam dixit Stratocles, *ne domum redirent relictis Thebanis Arcades, permisit. An parum vobis toti Græciæ damni videtur cum auaritia sua dedisse Demosthenes? aut misericordiam potius, talibus rebus gestis, quàm extremum supplicium tum propter hæc, tum propter priora mereri delicta? Audient hodie sententiam vestrã, Athenienses, cuncti homines; & quid eo faciatis, qui talia perpetrauit, inspicient. Vos profectò de quibusdam pro longè minoribus peccatis magna, nec exorabilia sumpsistis supplicia. Vos Menonem molitorem, quoniam ingenuũ puerum *Pellenęum ha-

ναι, τοσαύτας ὁρῶν ἐλπίδας ὑποβαινούσας εἰς τὴν Θηβαίων σωτηρίαν· ἀλλὰ περιεῖδεν ἑτέρους δόντας τοῦτο τὸ ἀργύριον (ὥσπερ καὶ Στρατοκλῆς εἶπεν) ὑπὲρ τοῦ πάλιν ἀπελθεῖν οἴκαδε τοὺς ἐξεληλυθότας Ἀρκάδων, καὶ μὴ βοηθῆσαι τοῖς Θηβαίοις. ἆρ' ὑμῖν δοκεῖ μικρῶν κακῶν ἢ τῶν τυχόντων ὅλῃ τῇ Ἑλλάδι αἴτιος γεγενῆσθαι Δημοσθένης, καὶ ἡ τούτου φιλαργυρία; ἢ προσήκειν αὐτὸν ὑφ' ὑμῶν ἐλέου τινὸς τυγχάνειν, τοιαῦτα πεπραγμένον, ἀλλ' οὐ τῆς ἐσχάτης τιμωρίας, καὶ ὑπὲρ τῶν νῦν καὶ ὑπὲρ τῶν πρότερον γεγενημένων ἀδικημάτων; ἀκούσονται τὴν κρίσιν, ὦ Ἀθηναῖοι, τὴν ὑφ' ὑμῶν ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ γεγενημένην πάντες ἄνθρωποι· θεωρήσουσιν ὑμᾶς τοὺς κρίνοντας, ὅπως χρῆσθε τοῖς τοιαῦτα διαπεπραγμένοις. ὑμεῖς ἐσθ' οἱ διὰ πολλῷ τῶν ὑπὸ τούτου πεπραγμένων ἀδικημάτων ἐλάττω μεγάλας καὶ ἀπαραιτήτους ἐνίοις ὑποτεθεικότες τιμωρίας. ὑμεῖς Μένωνα μὲν τὸν μυλωθρὸν ἀπεκτείνατε, διότι παῖδα ἐλεύθερον ἐν Πελλήνῃ

ἔσχεν

ἔσχεν ἐν τῷ μύλωνι· Θεμίστιον δὲ τὸν Ἀφιδναῖον, διότι τὴν Ῥοδίαν κιθαρίστριαν ὕβρισεν Ἐλευσινίοις, θανάτῳ ἐζημιώσατε· Εὐθύμαχον δὲ, διότι τὴν Ὀλυνθίαν παιδίσκην ἔστησεν ἐπ' οἰκήματος· διὰ δὲ τοῦτον τὸν προδότην παῖδες καὶ γυναῖκες αἱ Θηβαίων ἐπὶ τὰς σκηνὰς τῶν βαρβάρων διενεμήθησαν· πόλις ἀστυγειτόνων καὶ συμμάχων ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος ἀνήρπασται, ἀροῦται καὶ σπείρεται τὸ Θηβαίων ἄστυ, τῶν κοινωνησάντων ἡμῖν τοῦ πρὸς Φίλιππον πολέμου. ἀροῦται (φημὶ) καὶ σπείρεται· καὶ οὐκ ἠλέησε (φημὶ) ὁ μιαρὸς οὗτος πόλιν οἰκτρῶς ἀπολλυμένην οὕτως, εἰς ἣν ἐπρέσβευσεν ὑφ' ὑμῶν ἀποσταλείς· οἷς ὁμόσπονδος καὶ ὁμοτράπεζος πολλάκις γέγονεν· ἣν αὐτός φησι σύμμαχον ἡμῖν ποιῆσαι ἀλλὰ πρὸς οὓς εὐτυχοῦντας πολλάκις ἦλθε, τούτους ἀτυχοῦντας προδέδωκε. κἀκεῖνοι (ὡς οἱ πρεσβύτεροι λέγουσι) καθάπερ-

bebat in mola, occidistis: vos Themistium Aphidnæum, qui Rhodiam quandam citharistriam stuprarat Eleusiniis: vos Euthymachum, quod Olynthiam ancillam in ædicula collocarat. At per hunc proditorem liberi & mulieres Thebanorum per tentoria barbarorum sunt distributæ: per hunc vrbs vicina sociaque de media Græcia sublata est: per hunc aratur atque conseritur oppidum Thebanorum, qui vobiscum contra Philippum pugnarunt; aratur, inquam, atque conseritur, nec vrbem hic impurus ita miserè pereuntẽ miseratus est; ad quam à vobis fuit legatus missus, cuius mensæ libationumque non rarò particeps fuerat, quam ipse ad societatem nostram ait se perduxisse: verum ad quos felices venerat sæpius, eos infelices redditos prodidit. cumque illi quondam, vt seniores narrant, nostra Republi-

ca perturbata, Thebisque exules ad occupandam Phylen cogente Thrasybulo, ac Lacedæmoniis, qui potentes erant, Atheniensem nullum recipi vel emitti iubentibus, tamen reditum populi adiuuerint, ac sæpius apud vos recitato decreto negligi vetuerint, si quis eum armis per Atticam incederet; hic, qui sociis, vt mox † dicet, communem se præbet, nihil fecit tale, neque quicquam de pecunia, quã ad hos conseruandos acceperat, voluit impendere. Quorum vos memores, Athenienses, & ex proditoribus ortas calamitates in Olynthiorum ac Thebanorum cladibus considerantes, vobis nunc ipsis recte consulite, & sublatis iis, qui munera contra patriam audent capere, spem salutis in vobis ac diis reponite. Hac enim sola

λυμένης τῆς δημοκρατίας τῆς παρ' ἡμῖν, καὶ συνάγοντες ἐν Θήβαις Θρασυβούλου τοὺς φυγάδας ἐς τὴν Φυλῆς κατάληψιν, καὶ Λακεδαιμονίων ἀρχόντων, καὶ ἀπαγορευόντων μηδένα Ἀθηναίων ὑποδέχεσθαι μηδ' ἐκπέμπειν, ὅμως συνέπραττον τῷ δήμῳ τὴν κάθοδον· καὶ τὸ πολλάκις ἀναγνωσμένον παρ' ὑμῖν ἐψηφίσαντο ψήφισμα, μὴ περιορᾶν ἐάν τις ὅπλα διὰ χώρας τῆς Ἀθηναίων ἔχων πορεύηται. οὗτος δ' ὁ κοινὸν αὑτὸν τοῖς συμμάχοις (ὡς αὐτίκα φησὶ) παρέχων, οὐδὲν τοιοῦτον ἔπραξεν, οὐδὲ τῶν χρημάτων ὧν ἔλαβεν εἰς τὴν σωτηρίαν οὐδὲν ἠθέλησε προέσθαι. ὧν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες, μνησθέντες, καὶ τὰ συμπτώματα τὰ γινόμενα διὰ τοὺς προδότας θεωρήσαντες ἐν τῇ Ὀλυνθίων καὶ Θηβαίων συμφοραῖς, ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ὀρθῶς νυνὶ βουλεύσασθε· καὶ τοὺς δωροδοκεῖν ἐ-λοίαις κατὰ τῆς πατρίδος ἀνελόντες, ἐν ὑμῖν αὐτοῖς καὶ τοῖς θεοῖς τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχετε. μόνως γὰρ

τῶι

τως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνους καὶ τοὺς ἄλλους ποιήσετε βελτίους, ἐὰν τοὺς ἐνδόξους τῶν πονηρῶν ἐξελέγξαντες, κολάσητε τῆς πονηρίας ἀξίως. τοὺς μὲν γὰρ τυχόντας τῶν κρινομένων, ὅταν ἁλῶσιν, οὐδεὶς οἶδεν οὐδὲ ζητεῖ πυθέσθαι τί πεπόνθασι· τοὺς δ᾽ ἐνδόξους ἅπαντες πυνθάνονται· καὶ τοὺς δικάζοντας ἐπαινοῦσιν, ὅταν τὸ δίκαιον μὴ προῶνται ταῖς τῶν κρινομένων δόξαις. ἀνάγνωθι τὸ ψήφισμα τὸ Θηβαίων. λέγε τὰς μαρτυρίας. ἀναγίνωσκε τὰς ἐπιστολάς. ΨΗΦΙΣΜΑ. ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ. ἘΠΙΣΤΟΛΑΙ. Μισθωτὸς οὗτος, ὦ Ἀθηναῖοι, μισθωτὸς οὗτός ἐστι παλαιός. οὗτος ἦν ὁ τὴν πρεσβείαν τὴν παρὰ τοῦ Φιλίππου πορευομένην ὡς ἡμᾶς ἐκ Θηβῶν καλέσας, καὶ τοῦ λῦσαι τὸν πρῶτον πόλεμον αἴτιος γενόμενος. οὗτος Φιλοκράτει συνεκοινολογεῖτο τῷ γράψαντι πρὸς Φίλιππον εἰρήνην, δι᾽ ἣν ὑμεῖς ἐκεῖνον ἐξεβάλετε, καὶ ζεύγη τοῖς πρέσβεσιν ἐμισθώσατο τοῖς μετ᾽ Ἀντιπάτρου δεῦρ᾽ ἐλ-

ratione, Athenienses, reliquos etiã reddetis meliores, si illustres nequam homines conuictos pro meritis puniatis. Etenim cum alii rei plectuntur, nemo, quid fecerint, nouit, vel quærit; cum illustres, cuncti, laudantque iudices, qui iustitiam reorum splendori non posthabuerant. Recita decretum Thebanorum, recita testimonia, recita literas. DECRETVM. TESTIMONIA. LITERÆ. Mercenarius hic, Athenienses, mercenarius antiquus est. Hic est, qui legationem à Philippo ad nos missam Thebis aduocauit, & primi belli dissoluendi autor fuit. Hic sua consilia cum Philocrate communicauit, qui pacem cum Philippo suaserat, propter quam fuit à vobis expulsus, & legatis, qui cum Antipatro huc venerant, vehi-

cula conduxit, ac Macedonibus adulationem primus in Vrbem introduxit. Nolite, Athenienses, nolite eum, cui Vrbis atq; aliorum Græcorum ascribuntur infortunia, impunitum dimittere, postea quam in manifesta donorum cōtra Rempublicam acceptione deprehēsus est; neque, cum ad meliora vos bona fortuna ducat, & alterum patriæ perditorem eiecerit, alterum hunc necandum vobis tradiderit, vtilitatem vestram ipsi reiicite, verum in hos autores vrbis clades auertite. Quorsum enim hūc, vbi possit vobis esse vtilis, reseruabitis? quis vestrum, vel etiam auditorum vel priuatas vel publicas res proferat, quas hic aggressus non euerterit? Non in ædem Aristarchi ingressus, Nicodemi morte meditata, turpis-

θοῦσιν, ἀναλαμβάνειν αὐτοὺς, καὶ τὸ κολακεύειν τοὺς Μακεδόνας, πρῶτος εἰς τὴν πόλιν εἰσάγων. μὴ ἀφῆτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ἀφῆτε τὸν ἐπὶ τῆς πόλεως καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀτυχήμασιν ἐπιγεγραμμένον, ἀτιμώρητον, εἰλημμένον ἐπὶ τῷ φανερῷ δῶρα ἔχοντα κατὰ τῆς πόλεως. μηδὲ, τῆς ἀγαθῆς τύχης ἡμᾶς ἐπὶ τὸ βέλτιον ἀγούσης, καὶ τὸν μὲν ἕτερον τὸν τὴν πατρίδα λελυμασμένον τῆς πόλεως ἐκβεβληκυίας, τὸν δ' ὑμῖν ἀποκτεῖναι παραδούσης, αὐτοὶ τῷ συμφέροντι ἐναντιωθῆτε, ἀλλὰ μετακινήσασθε τὰς πόλεως πράξεις, εἰς τούτους τοὺς ἡγεμόνας τὰς ἀτυχίας τρέψαντες. εἰς τί γὰρ ἀποθήσεσθε τοῦτον, ὑπολαβόντες χρήσιμον ὑμῖν αὐτὸν ἔσεσθαι; ἔχει τις αὐτῶν ὑμῶν ἢ τῶν περιεστηκότων, ὁποῖα οὗτος πράγματα εἰσελθὼν ἢ ἴδια ἢ κοινὰ, οὐκ ἀνατέτραφεν; οὐκ, εἰς μὲν τὴν Ἀριστάρχου οἰκίαν εἰσελθὼν, βουλεύσας τὸν Νικοδήμου θάνατον κατασκευασθέντα

τον ἱα

(ὃν ἴστε πάντες) ἐξέβαλε τὸν Ἀρίσταρχον ἐπὶ ταῖς αἰσχίσταις αἰτίαις; καὶ τοιούτῳ φίλῳ Δημοσθένει ἐχρήσατο, ὥστε δαίμονα αὐτὸν τοῦτον καὶ τῶν γεγενημένων συμφορῶν ἡγεμόνα νομίσαι προσειλῆφθαι; οὐκ, ἐπειδὴ τῷ δήμῳ συμβουλεύειν ἤρξατο (ὡς μήποτε ὤφελεν. ἀφήσω γὰρ αὐτοῦ τὰ ἴδια· ὁ γὰρ χρόνος οὐκ ἐπιδέχεται μακρολογεῖν) ἀγαθὸν μὲν, ἁπλῶς εἰπεῖν, οὐδὲν γέγονε τῇ πόλει, ἐν κινδύνοις δὲ καὶ κακοῖς καὶ ἀδοξίᾳ πᾶσα ἡ Ἑλλάς, οὐ μόνον ἡ πόλις, καθέστηκε; καὶ πλείστους καιροὺς ἐν ταῖς δημηγορίαις χρώμενος, ἁπάσας ἀφῆκε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν καιρούς; καὶ ἐν οἷς τις ἂν φιλόπολις ἀνὴρ καὶ χρήσιμος προείλετό τι πρᾶξαι, τοσοῦτον ἐδέησεν ὁ δημαγωγὸς καὶ χρήσιμος αὐτίκα φήσων ἡμῖν γεγενῆσθαι, πρᾶξίν τινα προφέρειν, ὥστε καὶ τοὺς πράττοντας ὑπὲρ ἡμῶν τι τῆς ἑαυτοῦ τύχης ἀνέπλησεν. ἀπῆρε Χαρίδημος πρὸς τὸν Περσῶν βασι-

ſimis de cauſis Ariſtarchum eiecit, ac talem Demoſthenem amicum expertus eſt, vt eum malum ſuum genium, atque omniũ cladium auctorem acceſſiſſe cenſeat? Non poſtquam populo cœpit conſilium dare, quod vtinam nunquam feciſſet, vt res omittam proprias, quoniam longiorem ſermonem tempus non admittit; nec boni quicquam fere vrbi contigit, & cum periculis, cladibus, atque infamia Græcia tota, non vrbs duntaxat, eſt conflictata? cumque plurimas acceperit in concionibus occaſiones, omnes, quæ pro nobis facerent, omiſit? & quibus temporibus vrbis ſtudioſus aliquis nonnihil conatus eſſet efficere, tantũ hic orator, qui ſe vtilẽ nobis fuiſſe mox dicet, à re aliqua gerenda abfuit, vt etiam, qui pro nobis aliquid molirentur, ſuis infecerit moribus? Charidemus ad regem Perſarum ſe con-

tulerat, vt vos non verbis, sed factis iuuaret, & vobis atque aliis Græcis proprio periculo salutē compararet, de quo hic in foro verba fecit, & socium eum rerum gerendarum edidit: atque ita mutata res est, sic vt expectationem euentus falleret. Ephialtem quoque, qui nauigio discesserat, & cum hunc oderat, tum rerum cogebatur esse particeps, fortuna vrbis intercepit. Nec aliter Euthydicus, qui populo studere cœperat, postquam huic amicum se fassus est Demosthenes, sublatus fuit. Quæ cùm vos videatis, ac multo melius, quàm ego, intelligatis, non perpenditis, nec facta de futuris ex præteritis coniectura animaduertitis, nihil ad aliud esse hunc vtilem, quàm vt apparatum alterum hostibus contra vrbem cōficiat, qualis ad Ægopotamos extitit, cum Lacedæmonii cuncti expe-

λέα, χρήσιμος οὐ λόγοις ἀλλ' ἔργοις βουλόμενος γενέσθαι, καὶ τοῖς ἰδίοις τοῖς αὐτοῦ κινδύνοις ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι βουλόμενος τὴν σωτηρίαν παρασκευάσαι, περὶ ὧν οὗτος κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐλογοποίει, καὶ τῶν πραγμάτων εἰσεποίει κοινωνὸν αὐτόν· οὕτω κατέστρεψεν ἡ τύχη τὰ πράγματα, ὡς τἀναντία γενέσθαι τοῖς προσδοκωμένοις. ἐξέπλευσεν Ἐφιάλτης, μισῶν [illegible] τούτου, ἀναγκαζόμενος τῶν πραγμάτων κοινωνεῖν· ἀφείλετο καὶ τοῦτον ἡ τύχη τῆς πόλεως. Εὐθύδικος προαιρεῖται τὰς ὑπὲρ δήμου πράξεις· ἔφη τούτῳ Δημοσθένης φίλος εἶναι· οὗτος ἀπώλετο. καὶ ταῦθ' ὑμεῖς ὁρῶντες, καὶ ἐπιστάμενοι πολὺ βέλτιον ἢ ἐγώ, οὐ λογίζεσθε, οὐ σκοπεῖσθε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς, τεκμαιρόμενοι τὰ μέλλοντα ἐκ τῶν γεγενημένων, ὅτι οὐδὲν οὗτος χρήσιμος, ἀλλ' ἢ τοῖς ἐχθροῖς κατὰ τῆς πόλεως συστῆσαι κατασκευὴν ἑτέραν, οἵα ἐπ' Αἰγὸς ἐγένετο, ὅτε Λακεδαιμόνιοι μετ' [illegible]

ἐξεσπα·

ὑπεστράτευσαν, Ἀχαιοὶ δὲ καὶ Ἠλεῖοι τῶν πραγμάτων ἐκοινώνουν, ὑπῆρχον δὲ ξένοι μύριοι. Ἀλέξανδρος δὲ, ὥς οἱ λέγοντες, ἐν Ἰνδοῖς ἦν· ἡ δὲ Ἑλλὰς ἅπασα, διὰ τοὺς ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων προδότας, ἀχθομένη τοῖς παροῦσι πράγμασιν, ἡσμένει μεταβολήν τινα τῶν κακῶν τῶν περιεστηκότων: νῦν οὖν ἐν τούτοις τοῖς καιροῖς Δημοσθένης τίς ἦν; ὁ τοῦ συμβουλεύσαι καὶ γράψαι κύριος, καὶ φήσων αὐτίκα δεῖν μισεῖν τὰ καθεστῶτα πράγματα. ἐῶ γὰρ τοὺς ἄλλους κινδύνους. ἔγραψας τι περί του τῶν κινδύνων; συνεβούλευσας; εἰσήνεγκας χρήματα; μικρόν τι χρήσιμος ἐγένου τοῖς ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας πράττουσι; οὐδ᾽ ὁτιοῦν. ἀλλὰ περιῄεις κατασκευάζων λογισμούς, καὶ παρ᾽ αὐτῷ γράφων ἐπιστολὴν καὶ καταισχυνῶν τὴν τῆς πόλεως δόξαν, χρυσοῦν ἐκ τῶν δακτύλων ἀνηρτημένος περιεπορεύετο· τρυφῶν ἐν ταῖς τῆς πόλεως κακοῖς, καὶ ἐπὶ φορείου καταχομιζόμενος τὴν

ditionem susceperant, cum Achiui & Elei societatem contraxerant, cum extranei adessent infiniti, cum Alexander esset, vt aiunt, in India, cum tota Græcia res præsentes propter eos, qui singulis in vrbibus erant proditores, auersaretur, ac malorũ circumsistentium expeteret mutationem, Hoc igitur tempore, vt omittam alia pericula, qualem se præbuit Demosthenes, cum haberet consulendi atque decernendi potestatem; qui mox præsentem statum reiiciendum diceret. Num quicquam de vllo decreuisti discrimine? num consilium dedisti? num pecuniam suppeditasti? num quicquam salutis publicæ studiosis profuisti? nihil: verum obambulando sermones meditabatur, literas apud se scribebat, ciuitatis gloriam auro de digitis suspenso contaminabat, vrbis miseriæ insultabat, in lectica vehebatur via,

quæ ducit ad Piræum, tenuiũ difficultates exprobrabat. Ergo vobis in posterum hic erit vtilis, qui præteritum omne neglexerit? Vtinam hera Minerua, ac Iupiter Seruator tales hostibus, nec meliores vnquam consultores ducesque contingant. Non vobis maiorum res gestæ venient in mentem, Atheniẽses, qui in multis atque magnis Reipublicæ discriminibus pro patriæ, suæque libertatis ac gloriæ dignitate publicum sunt commodum suo periculo tutati? Atque vt antiquos illos omittam, Aristidem ac Themistoclem, qui partim vrbis collocarunt mœnia, partim à volentibus Græcis in arcem tributa coegerunt; quis ea nescit, quæ paulo ante nostram ætatem peracta sunt ab oratore Cephalo, Thrasone Erchiensi, Helio Phormisio,

εἰς Πειραιᾶ ὁδὸν, καὶ τὰς τῶν πενήτων ἀπορίας ὀνειδίζων. εἶθ' οὗτος εἰς τοὺς μέλλοντας ὑμῖν καιροὺς ἔσται χρήσιμος, παραβεβηκὼς ἅπαντας τοὺς παρεληλυθότας; τοιούτων, ὦ δέσποιν' Ἀθηνᾶ καὶ Ζεῦ σῶτερ, συμβούλων καὶ ἡγεμόνων ὤφελον τυχεῖν οἱ πολεμήσαντες τὴν πόλιν, καὶ μηδέποτε βελτιόνων. οὐκ ἀναμνήσεσθε ὦ ἄνδρες τὰς τῶν πρεσβυτέρων πράξεις, οἳ μεγάλων καὶ πολλῶν κινδύνων καταλαμβανόντων τὴν πόλιν, ἀξίως τῆς πατρίδος καὶ τῆς αὐτῶν ἐλευθερίας καὶ τῆς δόξης τῆς δημοσίας, ὑπὲρ τοῦ δημοσίου συμφέροντος ἐκινδύνευσαν; ὧν τοὺς μὲν ἀρχαίους ἐκείνους μακρὸν ἂν εἴη λέγειν, Ἀριστείδην καὶ Θεμιστοκλέα, τοὺς ὀρθώσαντας τὰ τείχη τῆς πόλεως, καὶ τοὺς φόρους εἰς ἀκρόπολιν ἀνενεγκόντας παρ' ἑκόντων καὶ βουλομένων τῶν Ἑλλήνων· ἀλλὰ ταυτὶ τὰ μικρὸν πρὸ τῆς ἡμετέρας ἡλικίας γεγενημένα ὑπὸ Κεφάλου τοῦ ῥήτορος, καὶ Θράσωνος τοῦ Ἐρχιέως, καὶ Ἡλίου Φορμισίου, καὶ ἑ-

καὶ ἑτέρων ἀνδρῶν ἀγαθῶν, ὧν ἐνίων ἔτι καὶ νῦν ζῇ τὰ σώματα. τούτων γὰρ οἱ μὲν, φρουρουμένης ὑπὸ Λακεδαιμονίων τῆς Καδμείας, βοηθήσαντες τοῖς εἰς Θήβας κατιοῦσι τῶν φυγάδων τοῖς ἰδίοις κινδύνοις, ἠλευθέρωσαν πόλιν ἀστυγείτονα, καὶ πολὺν χρόνον δουλεύουσαν· οἱ δὲ, πείσαντες ἐξελθεῖν ὑμῶν τοὺς προγόνους, Κεφάλου τούτου ψήφισμα γράψαντος, ὃς οὐ καταπλαγεὶς τὴν Λακεδαιμονίων δύναμιν, οὐδὲ λογισάμενος ὅτι τὸ κινδυνεύειν καὶ τὸ γράφειν ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐπισφαλές ἐστιν, ἔγραψεν ἐξιέναι βοηθήσοντας Ἀθηναίους τοῖς κατειληφόσι τῶν φυγάδων Θήβας· καὶ ἐξελθόντων ἐκεῖ τῶν ἡμετέρων προγόνων, ὀλίγαις ἡμέραις ἐξεβλήθη ὁ τῶν Λακεδαιμονίων φρούραρχος, ἠλευθερώθησαν Θηβαῖοι· διεπέπρακτο ἡ πόλις ἡ ἡμετέρα ἄξια τῶν προγόνων. ἐκεῖνοι ἦσαν ἐκεῖνοι (ὦ Ἀθηναῖοι) ἄξιοι σύμβουλοι καὶ ἡγεμόνες ὑμῶν καὶ τοῦ δήμου· μὰ Δί' οὐ τὰ τοιαῦτα κινάδη, οἳ πεποιήκασι μὲν οὐδὲν οὐδὲ πράξουσιν ἀγαθὸν ὑπὲρ τοῦ

cæteris probis viris, qui sunt adhuc nonnulli superstites? Etenim horum alii, cum Lacedæmonii Cadmeam tenerent, exulibus Thebanis reductis, vrbem vicinam, diuque seruitute pressam liberarunt, alii persuasis, vt exirent, vestris maioribus, cum Cephalus nec Lacedæmoniorum potentiã reueritus, nec scribentis pro vrbe periculum considerans, decreto scripto iussit Athenienses ad exules, qui Thebas occuparant, iuuandos exire. quod cùm illi fecissent, paucis diebus & Lacedæmoniorum præsidii dux fuit eiectus, & liberatæ Thebæ, & vrbs vestra pro maiorum dignitate se gessit. Illi certè, Athenienses, illi erant veri consúltores ac duces populi, non istæ vulpeculæ, qui cum boni nihil nec egerint pro

vrbe, nec acturi sint, tamen securitati suæ consulentes, & vndique pecuniam facientes, vrbemque maiore, quàm qua sunt ipsi, afficientes infamia, & nunc dona contra vos accepisse deprehensi, vos circumueniunt, & cum tales exstiterint, suam volunt ostentare præstantiam, quos quidem suo decreto post flagitia talia decebat interimi. Non vos pudet, Athenienses, cum de supplicio Demosthenis ex nostris verbis duntaxat statuendum putatis? an hunc ipsi ignoratis munerum captatorem esse, & furem, & amicorum proditorem, atque hac vrbe indignũ? Quibus hic ex decretis, quibus ex legibus pecuniam non fecit? Sunt in hoc iudicio quidam, qui de trecentis fuerũt, cum hic legem de Trierarchis ferre. hi non aliis indicabunt, eum, tribus talentis acceptis, le-

πόλεως, τὴν δ' αὐτῶν ἀσφάλειαν τηροῦντες, καὶ πανταχόθεν ἀργυριζόμενοι, καὶ πεποιηκότες τὴν πόλιν ἀδοξοτέραν ἑαυτῶν, καὶ νῦν εἰλημμένοι δῶρα καθ' ὑμῶν εἰληφότες, περιδρομοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἀξιοῦσι τοιοῦτοι γεγενημένοι περὶ τῆς ἑαυτῶν πλεονεξίας παραγγέλλειν· οὓς χρῆν τεθνάναι κατὰ τὸ ἑαυτῶν ψήφισμα πάλαι, τοιαῦτα διαπεπραγμένους. οὐκ αἰσχύνεσθε ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν κατὰ Δημοσθένους τιμωρίαν ἐκ τῶν ἡμετέρων λόγων μόνον ἡγούμενοι δεῖν κρίνειν; οὐκ ἴστε τοῦτον αὐτοὶ δωροδόκον ὄντα, καὶ κλέπτειν, καὶ προδότην φίλων, καὶ τῆς πόλεως ἀνάξιον; καὶ αὐτὸν καὶ τὴν περὶ τούτου τύχην γεγενημένην; ἀπὸ ποίων ψηφισμάτων οὗτος ἢ ποίων νόμων οὐκ εἴληφεν ἀργύριον; εἰσί τινες ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῶν ἐν τοῖς τριακοσίοις γεγενημένων, ὅτε οὗτος ἐτίθει τὸν περὶ τῶν τριηράρχων νόμον· οὐ φράσετε τοῖς πλησίον ὅτι τρία τάλαντα λαβὼν, μετέγραφε καὶ μετε-

μετεσκεύαζε τὸν νόμον καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν; καὶ τὰ μὲν ἐπώλει ὧν εἰλήφει τὴν τιμήν, τὰ δ' ἀποδόμενος οὐκ ἐβεβαίου; εἰπὲ τί μοι πρὸς Διός, ὦ ἄνδρες, προῖκα τοῦτον οἴεσθε γράψαι Διφίλῳ τὴν ἐν Πρυτανείῳ σίτησιν, καὶ τὴν εἰς τὴν ἀγορὰν ἀναθησομένην εἰκόνα; ἢ τὸ ποιῆσαι πολίτας ὑμᾶς Χαιρέφιλον καὶ Φείδωνα καὶ Πάμφιλον καὶ Φίλιππον. καὶ πάλιν Ἐπιγένη καὶ Κόνωνα, τοὺς τραπεζίτας; ἢ τὸ χαλκοῦς ἐν ἀγορᾷ καταστῆσαι Βηρισάδην καὶ Σάτυρον καὶ Γόργιππον, τοὺς ἐχθίστους τυράννους; παρ' ὧν αὐτῷ χίλιοι μόδιοι τοῦ ἐνιαυτοῦ πυρῶν ἀποστέλλονται τῷ οὐδ' ὅπη καταφύγῃ αὐτίκα φήσοντι εἶναι; ἢ τὸ γράψαι Ταυροσθένην Ἀθηναῖον εἶναι, τοὺς μὲν αὐτοῦ πολίτας καταδουλωσάμενον, τῆς δ' Εὐβοίας ὅλης μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Καλλίου προδότην Φιλίππῳ γεγενημένον; ὃν οὐκ ἐῶσιν οἱ νόμοι τῆς Ἀθηναίων χώρας ἐπιβαίνειν· εἰ δὲ μή, τοῖς αὐτοῖς ἔνοχον εἶ-

gem per singulas conciones mutasse atque aliter scripsisse? alia vendidisse quæ fuerant persoluta, alia vendita non confirmasse? An hunc, obsecro, gratis creditis, Athenienses, Diphilo victum in Prytaneo, & in foro locandam statuam decreto tribuisse? an Chærephilum, Phidonem, Pamphilum, Philippum, atq; iterum Epigenem & Cononem trapezitas ciuitatę donasse? an Berisadem, Satyrum, atque Gorgippum, tyrannos pessimos, à quibus ad eum quotannis mille frumẽti modii mittuntur, æneos in foro posuisse? an Taurosthenem Atheniensem fecisse, qui vt suos ciues in seruitutem redegit, ita totam Eubœam Philippo cum fratre Callia prodidit, nec per leges potest Atticum agrum conscendere, nisi eodem velit haberi loco,

quo rei, qui Areopagum deserunt. hunc tamen vir iste popularis decreto ciuem vestrum esse iussit. Ad hos porro num testes vocandi sunt, aut ad alios, quoscunque hic socios & ciues creauit? An eum existimatis per Iouem argentum libenter accipere, viginti auri talenta recusare posse? qui sigillatim parua dona capiat, tantum simul munus non accepturum? Areopagi senatum, postquam sex mensibus in Demosthenem, Demadem, atque Cephisonem inquisiuit, non rectè rem apud vos detexisse? Multi vos, Athenienses, multi tum ciues tum alii Græci, vt modò dicebam, spectant, quam sitis laturi in hoc iudicio sententiam, atque vtrum etiam aliorum acceptiones in iudicium proferri patiemini, an tutò contra vos accipere dona licebit, & quæ antè fida firmaque fue-

καὶ κελεύουσιν οἵπερ ἂν τῶν φευγόντων ἐξ Ἀρείου πάγου κατίῃ. τοῦτον οὗτος ὁ δημοτικὸς ὑμέτερον ἔγραψε πολίτην εἶναι. περὶ τούτου οὖν μάρτυρας ὑμῖν δεῖ καλεῖν, ἢ περὶ τῶν ἄλλων ὅσους οὗτος γέγραφε προξένους ἀνοίας καὶ Ἀθηναίους πρὸς τοῖς Ἀθηναίοις; οἴεσθε αὐτὸν ἀργύριον μὲν χαίρειν λαμβάνοντα, χρυσίου δ᾽ εἴκοσι τάλαντα οὐκ ἂν λαβεῖν; ἢ κατὰ μικρὸν μὲν δωροδοκεῖν, ἀθρόον δ᾽ οὐκ ἂν προσδέξασθαι τοσοῦτον λῆμμα; ἢ τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν Δημοσθένην καὶ Δημάδην καὶ Κηφισοφῶντα ζητήσασαν ἓξ μῆνας, ἀδίκως εἰς ὑμᾶς πεποιῆσθαι τὰς ἀποφάσεις; πολλοί, ὦ ἄνδρες, πολλοὶ τῶν πολιτῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (ὅπερ καὶ πρότερον εἶπον) θεωροῦσιν ὑμᾶς πῶς ποτε δικάσετε τὸν ἀγῶνα· καὶ πότερον εἰσαγωγίμους ἢ τὰς τῶν ἄλλων δωροδοκίας πεποιήκατε, ἢ ἀνέδην ἐξέσται δῶρα λαμβάνειν καθ᾽ ὑμῶν· καὶ τὰ πρότερον δοκοῦντα πιστὰ καὶ

βέβαια

βέβαια εἶναι, νῦν ἄπιστα διὰ τὴν Δημοσθένους κρίσιν γενήσεται· ὃν ἐκ τῶν ἄλλων προσῆκεν ἀπολωλέναι τῶν πεπολιτευμένων αὐτῷ· ὃς ἁπάσαις ταῖς ἀραῖς ταῖς ἐν τῇ πόλει γινομέναις ἔνοχος καθέστηκεν, ἐπιωρκηκὼς μὲν τὰς σεμνὰς θεὰς ἐν Ἀρείῳ πάγῳ, καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς, οὓς ἐκεῖ διόμνυσθαι νόμιμόν ἐστι· κατάρατος δὲ καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν γινόμενος, ἐξεληλεγμένος δῶρα κατὰ τῆς πόλεως εἰληφὼς, ἐξηπατηκὼς δὲ τὸν δῆμον καὶ τὴν βουλὴν παρὰ τὴν ἀράν· καὶ ἕτερα μὲν λέγων, ἕτερα δὲ φρονῶν· ἰδίᾳ δὲ συμβεβουλευκὼς Ἀριστάρχῳ δοῦναι καὶ τὰ παράνομα συμβουλεύσας, αὐτὸς (ἥπερ ἐστὶ τοὺς δικαία τιμωρία κατὰ τῶν ἐπιόρκων καὶ πονηρῶν, ὥσπερ ἐστὶ) δώσει δίκην οὐ πρὸς ὀψὲ ἀλλ' ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ. ἀκούσατε ἄνδρες δικασταὶ τὰς ἀράς. ΑΡΑ. Ἀλλ' ὅμως, ἄνδρες δικασταὶ, οὕτω Δημοσθένης τοῦ ψεύδεσθαι καὶ μηδὲν ὑγιὲς λέγειν, ἑτοίμως χρῆται· καὶ οὔτε αἰσχύνης, οὔτε ἐλέγχου,

rant, nunc ex Demosthenis iudicio censebuntur infida, qui propter alia, quæ publicè gessit, perire debuit, quique cunctis execrationibus tenetur, cum & Seueras deas in Areopago peierarit, aliosque deos, quos ibi solent iurare, & singulis concionibus fuerit sacer, postquam est contra Rempublicam accepisse dona deprehensus, & populum pariter atque Senatum deceperit, aliud loquens, aliud sentiens, & Aristarcho priuatim grauia dederit atque iniqua consilia. Non olim hic, si quod est contra periuros & improbos, vt est, iudicium, sed hodierno die pœnas dabit. Sed audite, Iudices, execrationes. EXECRATIONES. Veruntamen adeo Demosthenes, Indices, ad mendacium dicendum promptus est, & pudorem, probationē,

atque execrationem cõtemnit, vt etiam de me sit ausus dicere, quantum intelligo, me quoque fuisse à Senatu condemnatum, & absurdissimè facere, cum olim contra Senatus detectionem pro me ipso dixerim, qui nunc illi patrociner, & hunc ob factam detectionem accusem, atque mentiri audeam. Quocirca, si in hunc euaserit sermonem, ne quid ei concedatis, verum nec me Senatum detexisse, nec detecturum fuisse, verùm ab improbo quodam homine, & à vobis punito læsum sciatis, audite pauca, post quæ ad hunc redibo. Oportet Senatum Areopagi duobus modis omnes detectiones instituere. quibus? vel suo consilio, vel populi iussu. alioqui nihil tale fieri potest. Quod si ergo populo iubente di-

οὔτε ἀρᾶς οὐδὲν αὐτῷ μέλει, ὥστε καὶ περὶ ἐμοῦ τολμήσειν λέγειν (ὡς ἀκούω) ὡς ἄρα κἀμοῦ κατέγνω πρότερον ἡ βουλή· καὶ ποιῶ πάντων ἀτοπώτατον, ὡς οὗτός φησι, πρότερον μὲν ἐναντίον τῆς βουλῆς ἀποφάσει ἀγῶνα ἀπολογούμενος ὑπὲρ ἐμαυτοῦ, νυνὶ δὲ συνηγορῶν αὐτῇ κατηγορῶν τούτου περὶ τῆς γεγενημένης ἀποφάσεως· πρᾶγμα κατασκευάζων οὐ γεγενημένον, ἀλλὰ ψεύδεσθαι ἀδεῶς πρὸς ἴσως τολμῶν. Ἵν' οὖν ἐὰν ἐπὶ τοῦτον ἴῃ τὸν λόγον, μὴ ἐπιτρέπητε αὐτῷ, ἀλλ' εἰδῆτε ἀκριβῶς ὅτι οὔτ' ἐμὲ ἀπέφηνεν ἡ βουλή, οὔτ' ἔμελλησεν, ἠδικήθην δὲ ὑφ' ἑνὸς ἀνθρώπου πονηροῦ, καὶ δίκην δεδωκότος παρ' ὑμῖν, ἀκούσατέ μου βραχέα. ἔπειτ' ἐπὶ τοῦτον πάλιν βαδιοῦμαι. ἀνάγκη τὴν βουλήν, ὦ ἄνδρες, τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου κατὰ δύο τρόπους ποιεῖσθαι τὰς ἀποφάσεις πάσας. τίνας τούτους; ἤτοι αὐτὴν προελομένην καὶ ζητήσασαν, ἢ τοῦ δήμου προστάξαντος αὐτῇ. χωρὶς δὲ τούτων οὐκ ἔστιν ὅντινα τρόπον ποιήσειεν. εἰ μὲν τοίνυν

φησί,

φῂς, ὦ μιαρὸν θηρίον, τοῦ δήμου προστάξαντος ζητῆσαι τὴν βουλὴν περὶ ἐμοῦ πεποιῆσθαι τὴν ἀπόφασιν, δεῖξον τὸ ψήφισμα, καὶ τίνες ἐγένοντό μου κατήγοροι, γενομένης τῆς ἀποφάσεως, ὥσπερ νῦν ἀμφότερα γέγονε. καὶ ψήφισμα καθ' ὃ ἐζήτησεν ἡ βουλὴ, καὶ κατήγοροι, χειροτονήσαντος τοῦ δήμου περὶ ὧν νῦν οἱ δικασταὶ τὰ δικαιώματα πυνθάνονται. κἂν ᾖ ταῦτα ἀληθῆ, ἀποθνῄσκειν ἕτοιμός εἰμι· εἰ δ' αὐτὴν θελομένην ἀποφῆναί με φῂς, παράσχου μάρτυρας τοὺς Ἀρεοπαγίτας, ὥσπερ ἐγὼ παρέξομαι ὅτι οὐκ ἐφαίνην, καὶ ψηφισάμενον μέντοι καὶ ὑπὸ τῆς βουλῆς, ὥσπερ σὺ καὶ πονηρὸν προδότην εἰσαγγείλας, καὶ ἐξελέγξας ἐν πεντακοσίαις τῶν πολιτῶν, ὅτι μισθώσας αὐτὸν Τιμοκλεῖ κατ' ἐμοῦ ταῦτ' ἔπραξεν, ἐτιμωρησάμην μετὰ τῶν τότε δικαζόντων. λαβὲ μοι σὺ τὴν μαρτυρίαν, ἣν καὶ πρότερον παρεσχόμην μαρτυρουμένην τοῖς δικασταῖς· καὶ οὐδεὶς ἐπεσκήψατο ὡς ψευδῆ οὖσαν, ἣν καὶ νῦν

cis, impura bestia, Senatũ habita de me quæstione fecisse detectionem, decretum & accusatores ostende, quemadmodum nunc & decretum patet, secundum quod Senatus inquisiuit, & accusatores à populo dati sunt, * è quibus nunc iniurias cognoscunt Iudices: atque id si feceris, mori sum paratus. Sin eum sua sponte dicis me detexisse, testes profer Areopagitas, quemadmodum ego cõtrarios proferam. At eum, qui de me atque Senatu, sicut tu, mentitus * erat, deferens, & coram ciuibus quingentis Timocli suam locasse contra me operam vincens, iudicum ope sum vltus. Cape tu testimonium, quod etiam olim, cum id nemo tanquam falsum recusauit, protuli, atq; iterum nũc

proferam. Recita testimonium. TESTIMONIUM. Non igitur erit indignum, Athenienses, cum, quod solus Pistias Areopagita me iniquum pronunciarat, de me atque Senatu mentitus, præualuerit veritati mendacium, & propter meam illius temporis imbecillitatem atque solitudinem fides fuerit mendaciis contra me cōcinnatis adiuncta; si, postquam totus Senatus Demosthenem auri talenta viginti contra vos accepisse pronūciat, nec rectè hoc fecisse, & orator vester, in quo spem nonnulli ponunt, manifestè munerum acceptionis est conuictus, nunc illud ius atque pronunciatum Demosthenis dictis cedet, & pluris fiet, quàm veritas, quam iste contra Senatum proferet calumniā, multorum iniurias detexisse Senatum, qui fue-

παρέξομαι. λέγε τὴν μαρτυρίαν. ΜΑΡΤΥΡΙΑ. Εἶτ' οὐ δεινόν, ὦ Ἀθηναῖοι, εἰ ὅτι μὲν εἷς ἀνὴρ ἔφησε Πιστίας Ἀρεοπαγίτης ἀδικεῖν με, καταψευδόμενος καὶ μοῦ καὶ τῆς βουλῆς, ἴσχυσεν αὐτοῦ τὸ ψεῦδος τῆς ἀληθείας μᾶλλον, καὶ διὰ τὴν ἀσθένειαν τὴν τότε καὶ τὴν ἐρημίαν τὴν ἐμὴν ἐπιστεύθησαν αἱ κατ' ἐμοῦ ψευδεῖς γενόμεναι κατασκευαί· ἐπειδὴ δὲ τἀληθὲς ἅπασα ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴ ὁμολογεῖ τὸν Δημοσθένην εἰληφέναι εἴκοσι τάλαντα χρυσίου καθ' ὑμῶν, καὶ ταῦτα πεποιηκότα ἀδικεῖν· καὶ ὁ δημαγωγὸς ὑμῶν, ἐν ᾧ τὰς ἐλπίδας ἔχουσί τινες, ἐπ' αὐτοφώρῳ χρήματα λαμβάνων εἴληπται, καὶ τὰ νόμιμα τὰ κοινὰ θεῖα, καὶ τὰ δίκαια καὶ τἀληθῆ ἀσθενέστερα γενήσεται τῶν Δημοσθένους λόγων; καὶ ἰσχύσει μᾶλλον τῆς ἀληθείας ἡ παρὰ τούτου ῥηθησομένη κατὰ τοῦ συνεδρίου διαβολή; ὡς ἄρα πολλοὺς ἡ βουλὴ ἀποπέφαγκεν ἀδικεῖν τὸν δῆμον, οὓς ἀποπεφάγκασιν εἰσελθόντες

εἰς τὸ

εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ἡ βουλὴ ἐπ' ἐνίων τὸ πέμπτον μέρος οὐ μετείληφε τῶν ψήφων· ἵνα δὲ ὃν τρόπον γίνεται, ῥᾳδίως ἅπαντες μάθησθε. ἡ βουλή, ὦ ἄνδρες, ζητεῖ τὰ προσταχθέντα ὑφ' ὑμῶν καὶ τὰ γεγενημένα παρ' αὐτῆς ἀδικήματα, οὐχ ὡς ὑμεῖς (καί μοι μὴ ὀργισθῆτε) δικάζειν ἐνίοτε εἴθισθε, τῇ γνώμῃ πλέον ἢ τῷ δικαίῳ ἀπονέμοντες· ἀλλ' ἁπλῶς τὸν ἔνοχον ὄντα τοῖς ζητουμένοις, καὶ τὸν ὁπωσοῦν ἠδικηκότα τὰ πάτρια· νομίζουσα τὸν ἐν τοῖς μικροῖς συνεθιζόμενον ἀδικεῖν, τοῦτον τὰ μεγάλα τῶν ἀδικημάτων εὐχερέστερον " προσδέξασθαι. διόπερ τὸν παρ' αὐτῶν ἀποστερήσοντα τὸ ναῦλον τὸν πορθμέα ζημιώσασα, πρὸς ὑμᾶς ἀπέφηνε. πάλιν τὸν τὴν πεντεδραχμίαν ἐπὶ τῷ τοῦ μὴ παρόντος ὀνόματι λαβεῖν ἀξιώσαντα, καὶ τοῦτον ὑμῖν ἀπέφηνε· καὶ τὸν τὴν μερίδα τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου τολμήσαντα ἀποδόσθαι, τὰ νόμιμα τὸν αὐτὸν τρόπον ζημιώσασα ἐξέβαλε. τούτους ὑμεῖς κρίναντες ἀ-

rint in iudicio absoluti, neque quintam suffragiorum partem in quibusdam tulisse. id autem quomodo fiat, facilè cuncti intelligetis. Senatus, Athenienses, de delictis commissis vestro iussu inquirit, non quemadmodū vos nonnunquam soletis (quod pace vestra dictum sit) plus voluntati vestræ, quàm iustitiæ, obtemperate, verùm vt simpliciter eum, qui quouis modo culpæ reus est, detegat, quoniam existimat eum, qui pusillis in rebus iniuriæ fecerit initium, facilius in se magna suscepturum flagitia. Quapropter eum, qui naulū portitori negauerat, mulctatum detexit; nec non eum, qui drachmas quinque absentis nomine sustinuerat accipere, quiq; partem Areopagi erat ausus vendere. Atque hi sunt à vobis in iudicio abso-

luti, non quo Senatum haberetis mendacē, sed cum plus veniæ, quàm iustitiæ, tribueretis, & supplicium peccato reorum esse maius iudicaretis. Num ergo Senatus, Demesthenes, falsas fecit detectiones? nequaquam. Nam hos quidem, & alios cum Senatus ostendisset peccasse, vos absoluistis. Iam de Polyeucto Cydantide cum Senatum iussisset populus inquirere, an cum exulibus intrastet Megara; intrasse eum detexit. Tum delectis, vt mos est, accusatoribus, in iudicium venit; atque ibi, cum se Megara profectum ad Nicophanem, qui eius habebat in coniugio matrem, confessus esset, absolutus fuit. Nihil enim videbatur vobis grauius facere, si matris virum inuiseret, & exulem pro

φήκατε, οὐ τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς καταγνώσκοντες ψευδείας, ἀλλὰ τῇ συγγνώμῃ μᾶλλον ἢ τῷ δικαίῳ προσθέμενοι, καὶ τὴν τιμωρίαν μείζω νομίζοντες εἶναι τῆς ὑπὸ τῶν κρινομένων γεγενημένης ἁμαρτίας. ἦπου ἄρα ἡ βουλή, Δημόσθενες, τὰ ψευδῆ ἀπέφηνεν; οὐ δήπου. τούτους μέντοι, ὦ ἄνδρες, καὶ τοιούτους ἑτέρους ἀδικεῖν παρ' ἑαυτῆς ἀποφηνάσης τῆς βουλῆς, ὑμεῖς ἀφήκατε. Πολύευκτον δὲ τὸν Κυδαντίδην τοῦ δήμου προστάξαντος ζητῆσαι τὴν βουλὴν εἰ συνέρχεται τοῖς φυγάσιν εἰς Μέγαρα, καὶ ζητήσασαν ἀποφῆναι πρὸς ὑμᾶς, ἀπέφηνεν ἡ βουλὴ συνιέναι. κατηγόρους εἵλεσθε κατὰ τὸν νόμους, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δικαστήριον· ἀπελύσατε ὑμεῖς, ὁμολογοῦντος Πολυεύκτου βαδίζειν εἰς Μέγαρα ὡς Νικοφάνην. ἔχειν γὰρ τὴν αὐτοῦ μητέρα τοῦτον. οὐδὲν οὖν ἄτοπον οὐδὲ δεινὸν ἐφαίνετο ποιεῖν ὑμῖν τῷ τῆς μητρὸς ἀνδρὶ διαλεγόμενος ἠτυχηκότι, καὶ συνδιαπορῶν, καθόσον δυνατὸς ἦν, ἀπεστερημένῳ

τῆς πα-

τῆς πατρίδος. αὕτη, Δημόσθενες, τῆς βουλῆς ἡ ἀπόφασις οὐκ ἐξηλέγχθη ψευδὴς οὖσα· ἀληθινῆς δὲ αὐτῆς οὔσης ἔδοξε τοῖς δικασταῖς ἀφιέναι τὸν Πολύευκτον. τὸ μὲν γὰρ ἀληθὲς τῇ βουλῇ προσετάχθη ζητεῖν· τὸ δὲ συγγνώμης ἄξιον, φημὶ, τὸ δικαστήριον ἔκρινε. διὰ τοῦτο οὐ πιστευτέον τῇ βουλῇ περὶ τῶν γινομένων ἀποφάσεων, ἐπειδὴ σε καὶ τοὺς μετὰ σοῦ τὸ χρυσίον ἔχοντας ἀποπέφαγκε; δεινὸν μέντ᾽ ἂν εἴη. δεῖξον γὰρ τοῖς δικασταῖς σὺ Δημόσθενες τὰ νυνὶ, ὡς τούτων τι τῶν ἡμαρτηκότων ὅμοιόν ἐστι τοῖς σοῖς ἀδικήμασι, καὶ ὡς τὸ δῶρα λαμβάνειν κατὰ τῆς πατρίδος συγγνώμης ἐστὶν ἄξιον· ὥστε ἀποφύγοις ἂν παρὰ τούτοις εἰκότως. ἀλλ᾽ οἱ νόμοι περὶ μὲν τῶν ἄλλων ἀδικημάτων τῶν εἰς ἀργυρίου λόγον ἀνηκόντων διπλῆν τὴν βλάβην ὀφείλειν κελεύουσι· περὶ δὲ τῶν δωροδοκούντων δύο μόνον τιμήματα πεποιήκασιν, ἢ θάνατον, ἵνα ταύτης τυχὼν τῆς ζημίας ὁ λαβὼν, παράδειγμα γένηται τοῖς ἄλλοις· ἢ δεκαπλοῦν

se iuuaret. Quare non est habita falsa, Demosthenes, Senatus detectio; verùm, quamuis erat vera, censuerunt absoluendum Polyeuctum iudices. Vt enim veritatis indagatio Senatui committitur, ita veniam sibi reseruat concio. Ergo Senatui credendum non esset, postquam te cum tuis aurum indicauit accepisse? indignum certè foret. Etenim ostende iudicibus his, si potes, illorum peccatorũ aliquod cum tuis esse comparandum, aut acceptionem donorum contra patriam venia dignam esse. Atqui leges in aliis criminibus quæ pecunia censentur, alterum tantum reddi iubent; in acceptione munerum vel vitam auferunt, vt hoc supplicium aliis exemplo sit, vel decies tantum, quan-

tum est acceptum, repetunt, ne fructus ex ea re speretur aliquis. An hoc quidem non audebis dicere, verùm quæ in aliis æqua est habita Senatus detectio, eam in te solo secum pugnare dices? Atqui tu solus ex omnibus, qui sunt vnquam detecti, hos tibi vltro iudices & inquisitores elegisti, contraque teipsum decretum scripsisti, & coram populo capitis supplicium non recusasti, si te Senatus aliquid ab Harpalo detexisset accepisse.

Quin etiam tu olim, Demosthenes, vniuersè Areopagi senatum iussisti delinquentes more antiquo punire, atq; huic ciuitatem totam in manus tradidisti, quem statim paucorum dominatum dices affectare; tuoque decreto mortui sunt

τοῦ ἐξ ἀρχῆς λήμματος τὸ τίμημα τῶν δώρων· ἵνα μὴ λυσιτελὲς ᾖ τοῖς τὰ τοιαῦτα τολμῶσι ποιεῖν. ἢ τοῦτο μὲν οὐκ ἐπιχειρήσεις λέγειν· ὅτι ἐπὶ τῶν προτέρων ἀποφανθέντων ὑπὸ τῆς βουλῆς, τοὺς μὲν ἄλλους ὡμολογηκέναι συμβέβηκεν ἀξίαν εἶναι τὴν τῆς βουλῆς ζήτησιν, σοὶ δὲ μόνῳ περὶ αὐτῆς ἐναντιοῦσθαι; ἀλλὰ μόνος σὺ τῶν πώποτε ἀποπεφασμένων ἠξίωσας αὐτὸς σεαυτῷ τούτους κριτὰς καὶ ζητητὰς γενέσθαι, καὶ ἔγραψας κατὰ σεαυτοῦ τὸ ψήφισμα καὶ τὸν δῆμον ἐποιήσω μάρτυρα τῶν ὡμολογημένων, ὁρισάμενος σεαυτῷ ζημίαν εἶναι θάνατον, ἐὰν ἀποφήνῃ ἡ βουλὴ τῶν χρημάτων μετέχοντά τι τῶν εἰς τὴν χώραν ὑπὸ Ἁρπάλου κομισθέντων. ἀλλὰ μὴν πρότερον ἔγραψας σὺ ὦ Δημόσθενες κατὰ πάντων τούτων καὶ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων, κυρίαν εἶναι τὴν Ἀρείου πάγου βουλὴν κολάσαι τὸν παρὰ τοὺς νόμους πλημμελοῦντα, χρωμένην τοῖς πατρῴοις νόμοις· ἣν παρέδωκας σὺ καὶ ἐνεχείρισας τὴν πόλιν ἅπασαν αὐτῇ, ταύτην αὐτίκα φήσεις ὀλιγαρχικὴν εἶναι· καὶ τεθνᾶσι τ-

παρὰ τὸ σὸν ψήφισμα δύο τῶν πολιτῶν, πατὴρ καὶ υἱὸς, παραδοθέντες τῷ ἐπὶ τῷ ὀρύγματι· ἐδέθη τὸ ἀφ' Ἁρμοδίου γεγονότων εἷς κατὰ τὸ σὸν πρόσταγμα· ἐστρέβλωσαν Ἀντιφῶντα καὶ ἀπέκτειναν αὐτοὶ, τῇ τῆς βουλῆς ἀποφάσει πεισθέντες· ἐξέβαλες σὺ Ἀρχῖνον ἐκ τῆς πόλεως ἐπὶ προδοσίᾳ, κατὰ τὰς τῆς βουλῆς ἀποφάσεις καὶ τιμωρίας· κατὰ δὲ σαυτοῦ καὶ ταῦτα γράψας ὁ αὐτὸς τὸ ψήφισμα ἀκυροῖς; καὶ ποῦ ταῦτα δίκαια ἢ νόμιμά ἐστι; μαρτύρομαι τὰς σεμνὰς θεὰς, ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τὸν τόπον ὃν ἐκεῖναι κατέχουσι, καὶ τοὺς ἥρωας τοὺς ἐγχωρίους, καὶ τὴν Ἀθηναῖαν τὴν πολιτίδα, καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς οἳ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ἡμῶν εἰλήχασιν, ὅτι τοῦ δήμου παραδεδωκότος ὑμῖν οὐκ ἐτιμωρήσασθε τὸν εἰληφότα τι κατὰ τῆς πατρίδος, τὸν λελυμασμένον καὶ ἐφθαρκότα τὴν τῆς πόλεως εὐδαιμονίαν, τὸν περιχαρακωμένην παραδεδωκότα τὴν πατρίδα τῆς αὐτοῦ συμβουλίας· ὃν οἱ μὲν ἐχθροὶ καὶ κακόνοι τῆς πόλεως ζῆν αὐ

ciues duo, pater & filius, in barathrum coniecti: quidam ex Harmodii posteris comprehensus est: tortus & necatus est Antipho, fide Senatus detectioni habita: Archinus est vrbe expulsus pro Senatus detectione atque mulcta. In tua verò causa tuum ipsius decretum facis irritum? quod hoc ius, quæ hæc lex est? Equidem Seueras deas facio testes, Athenienses, & locum, quem illæ tenent, atque indigenas heroas, & Mineruam popularem, aliosque Deos, qui regioni vrbiq; nostræ præsident, vos eum à populo vobis traditum non puniisse, qui contra patriam quid acceperat, qui patriæ felicitatem corruperat, qui circumuallatam suis cōsiliis patriam tradiderat, quem inimici vrbis viuere cu-

piunt, cui eum sciunt esse calamitati, beneuoli verò, quique rerum mutationē Reipublicæ profuturam sperant, dignis acceptum modis perire, atque id à Diis petunt, à quibus & ego patriam seruari postulo, cuius video salutem, liberos, vxores, gloriam, atque omnia reliqua periclitari bona. Quid enim ad circumstantes, Athenienses, è foro egressi dicemus, si, quod absit, huius lenociniis capiamini? quibus oculis vestrum quisque Vestam paternam domi sustinebit intueri, qui & proditorem, qui primùm ad se aurum donatum trāstulerat, absolueritis, & qui apud omnes habetur augustissimus senatus, mendacii condemnaueritis. Quam porro (nam vosmetipsos respi-

βούλονται, συμφορὰν ἡγούμενοι τῆς πόλεως εἶναι· ὅσοι δ' εὖνοι τοῖς ἡμετέροις πράγμασι, καὶ μεταπεσεῖν ἐκ τῆς τύχης ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὸ βέλτιον αὖ τὰ τῆς πόλεως πράγματα ἐλθεῖν, τὸν ἄξια δίκην δόντα τῶν πεπραγμένων ἀπολωλέναι βούλονται, καὶ ταῦτ' εὔχονται τοῖς θεοῖς, οἷς κἀγὼ συμπαρακαλῶ σῶσαι τὴν πατρίδα, κινδυνεύουσαν ὑπὲρ σωτηρίας, ὑπὲρ παίδων, ὑπὲρ γυναικῶν, ὑπὲρ δόξης, ὑπὲρ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἁπάντων. τί γὰρ ἐροῦμεν, ὦ Ἀθηναῖοι, πρὸς τοὺς περιεστηκότας, ἐξελθόντες ἐκ τοῦ δικαστηρίου, ἐὰν (ὃ μὴ γένοιτο) παρακρουσθῆτε ὑπὸ τῆς τούτου γοητείας; τίσιν ὀφθαλμοῖς ἕκαστος ὑμῶν τὴν πατρῴαν ἑστίαν οἴκαδε ἀπελθὼν ἰδεῖν τολμήσειεν, ἀπολελυκότες μὲν τὸν προδότην τὸν πρῶτον εἰς τὸν ἴδιον εἰσενηνεγμένον τὸ δεδωροδοκημένον χρυσίον, κατεγνωκότες δὲ μηδὲν ἀληθὲς μηδὲ ζητεῖν μήθ' εὑρίσκειν τὸ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις εἶναι σεμνότατον νομιζόμενον συνέδριον; τίνας δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, (σκοπεῖτε γὰρ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς)

αὐτοὺς) τίνας ἐλπίδας ἕξομεν, ἐὰν κίνδυνός τις καταλάβῃ τὴν πόλιν; τὸ μὲν δῶρα λαμβάνειν κατὰ τῆς πατρίδος, ἀσφαλὲς εἶναι πεποιηκότες, τὸ δὲ τὴν φυλακὴν ἔχον συνέδριον τῆς πόλεως ἐν τοῖς τοιούτοις κινδύνοις, ἀδόκιμον καθεστήσαντες; τί δ' αὖ (τιθῶμεν γὰρ ταῦτα) ἐὰν κατὰ τὸ ψήφισμα τὸ Δημοσθένους ἀπαιτῇ πέμψας ἡμᾶς Ἀλέξανδρος τὸ χρυσίον τὸ κομισθὲν εἰς τὴν χώραν ὑπὸ Ἁρπάλου, καὶ πρὸς τῷ γεγενῆσθαι τὴν τῆς βουλῆς ἀπόφασιν, τοὺς παῖδας καταπέμψῃ πρὸς ἡμᾶς τοὺς νῦν ὡς ἑαυτὸν ἀνακεκομισμένους, καὶ τούτων ἀξιοῖ πυνθάνεσθαι τὴν ἀλήθειαν ὑμᾶς, πρὸς θεῶν, ὦ ἄνδρες, τί ἐροῦμεν; γράφεις σὺ Δημόσθενες πολεμεῖν ἡμᾶς, ἐπειδὴ καὶ τοὺς πρότερον πολέμους καλῶς διῴκησας; καὶ πότερόν ἐστι δικαιότερον, ἂν ταῦτα δόξῃ καὶ τοῖς ἄλλοις Ἀθηναίοις, εἰς τὸν πόλεμον ὑπάρχειν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὸ παρὰ σοῦ χρυσίον, ἢ τοὺς μὲν ἄλλους ἀπὸ τῶν ἰδίων κτημάτων ἕκαστον εἰσφέρειν, καὶ

cite) quam spem, si quod ingruat vrbi periculum, habebimus, qui tum donorum contra patriam acceptionē licitam reddiderimus, tum Senatum, qui solet vrbis custodiam talibus temporibus gerere, fide spoliauerimus? Quid autem (nam hæc ponamus) si secundum Demosthenis decretum Alexander mittat, qui aurum ab Harpalo allatum repetant, & præter Senatus detectionem pueros, qui nunc ad eum redierunt, demittat, ex quibus veritatem cognoscatis? quidnam, Athenienses, dicemus? Iubes tu bellum nos gerere, Demosthenes, quoniam priora quoque bella rectè gessisti? Vtrum verò sit iustius, tuum quoque aurum ad bellum, si populo videatur, conferri, an reliquos de priuatis possessionibus contribuere singulos, &

muliebrē mundum, vasa, Deorumque simulacra conflare omnia, quēadmodum tu iubebas, cū ipse drachmas quinquaginta de binis ædibus, alteris Piræi, alteris Vrbanis conferres. tanto enim in priore collatione facto sumptu, viginti tenes talenta. An verò bellum non decernes, sed secundum tuum decretum Alexandro iubebis allatum aurum restitui? Ergo pro te populum oportebit restitúere. Quod autem ius, quis mos id fert, vt alii contribuant, tu rapias; vt illi manifestas habeant opes, de quibus conferant; tu centum & quinquaginta ferè talentis partim à Rege partim ex Alexandri rebus acceptis, nihil in vrbe manifestum possideas, verùm quasi rebus à tegestis parum confideres, vasa collegeris; vt, cum

καταχωνεύειν τὸν ἴδιον κόσμον τῶν γυναικῶν, καὶ τὰ ἐκπώματα, καὶ πάντα τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἀναθήματα τῶν θεῶν, ὥσπερ ἔφησθα σὺ γράφειν, αὐτὸς εἰσενεγκὼν πεντήκοντα δραχμὰς ἀπὸ τῆς οἰκίας τῆς ἐν Πειραιεῖ, καὶ τῆς ἐν ἄστει· τοσοῦτον γὰρ κατὰ τὴν προτέραν εἰσφορὰν εἰσενηνοχώς, εἴκοσι τάλαντα ἔχεις. ἢ πολεμεῖν μὲν οὐ γράψεις, ἀποδιδόναι δὲ κατὰ τὸ γεγραμμένον ὑπὸ σοῦ ψήφισμα κελεύεις Ἀλεξάνδρῳ τὸ κεκομισμένον χρυσίον; τοιγαροῦν ὑπὲρ σοῦ τὸν δῆμον ἀποδιδόναι δεήσει. καὶ ποῦ τοῦτ' ἐστὶ δίκαιον, ἢ κοινὸν ἢ δημοτικόν, τοὺς μὲν ἐργαζομένους εἰσφέρειν, σὲ δὲ ἁρπάζειν; καὶ τοὺς μὲν φανερὰν κεκτῆσθαι τὴν οὐσίαν, καὶ ἀπὸ ταύτης εἰσφέρειν, σὲ δὲ πλείω ἢ πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν τάλαντα, τὰ μὲν ἐκ τῶν βασιλικῶν, τὰ δ' ἐκ τῶν Ἀλεξάνδρου πραγμάτων εἰληφότα, μηδὲν φανερὸν ἐν τῇ πόλει κεκτῆσθαι, ἀλλὰ διεσκευάσθαι πρὸς τὸν δῆμον, ὡς οὐ πιστεύοντα τοῖς ἑαυτῷ πολιτευομένοις. καὶ τοὺς μὲν

μὲν νόμους προλέγειν τῷ ῥήτορι καὶ τῷ στρατηγῷ, τὸν παρὰ τοῦ δήμου πίστιν ἀξιοῦντα λαμβάνειν, παιδοποιεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους, γῆν ἐντὸς ὅρων κεκτῆσθαι, πάσας τὰς δικαίας πίστεις παρακαταθέμενον, οὕτως ἀξιοῦν προεστάναι τοῦ δήμου· σὲ δὲ τὴν πατρῴαν γῆν πεπρακέναι, τοὺς δ' οὐ γεγενημένους υἱεῖς σαυτῷ προσποιεῖσθαι παρὰ τοὺς νόμους, τὸν ἐν τῶν κρίσεσιν ἕνεκα γινομένων ὅρκων· ἐπιτάττειν δὲ ἄλλοις στρατεύεσθαι, λιπόντα αὐτὸν τὴν κοινὴν τάξιν. ὦ Ἀθηναῖοι, παρὰ τί οἴεσθε τὰς πόλεις τοτὲ μὲν εὖ, τοτὲ δὲ φαύλως πράττειν; οὐδὲν εὑρήσετε ἄλλο πλὴν παρὰ τοὺς συμβούλους, καὶ τοὺς ἡγεμόνας. ἐπιβλέψατε γὰρ ἐπὶ τὴν Θηβαίων πόλιν· ἐγένετο πόλις, ἐγένετο μεγίστη, καὶ τίνων τυχοῦσα ἡγεμόνων καὶ στρατηγῶν; ἅπαντες γὰρ ὁμολογή-

iubeant oratorem atque imperatorem leges, qui populo præfici velit, secundum leges procreare liberos, agrumque intra terminos possidere, fide omni interposita, tu patrimonium vendas, alienosque liberos iurisiurandi causa, quod in iudiciis præstatur, contra leges adoptes, &, qui locum ipse deseras, aliis militiam imperes? Qua de causa creditis, Athenienses, respublicas nunc felices esse, nunc infelices? non reperietis aliam, quàm quę consultores atque imperatores complectitur. Nam inspicite vrbem Thebanam. sub quibus ea ducibus & imperatoribus est maxima reddita? hoc enim confitebuntur seniores omnes, de quibus id ego quoque intellexi, cum Pelopidas turmę sacrę præesset, cum Epaminondas cum suis imperaret, tum

σουσιν πρεσβύτεροι, παρ' ὧνπερ κἀγὼ τοὺς λόγους ἀκούων ἐρῶ, ὅτι Πελοπίδας, ὥς φασιν, ἡγεῖτο τοῦ ἱεροῦ λόχου, καὶ Ἐπαμεινώνδας ἐστρατήγει, καὶ οἱ μετὰ τούτων, τότε

Leuctricam victoriam Thebanos obtinuisse, tũ agrum Laconicum, qui videbatur inuictus, inuasisse, tum præclaras res multas gessisse, Messéna post annos quadringentos exculta, Arcadibus liberatis, gloria vbique parta. Quando contrà præter dignitatem pristinam se gesserunt? cum Timolaus, horum amicus, à Philippo munera capiebat, cum Proxenus proditor exteris Amphissæ collectis præerat, cum Theagenes, infelix & munerum captator, vt hic est, phalãgi imperabat. Tunc enim per hos tres, quos dixi, viros vniuersa ciuitas cum Græcis omnibus periit. Etenim non falsum, sed planè verum est, imperatores omnium & bonorum & malorum ciuibus autores existere. Iam nostram quoque vrbem eodem

τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην ἐνίκησεν ἡ τῶν Θηβαίων πόλις, τότε εἰς τὴν ἀπόρθητον νομιζομένην εἶναι Λακεδαιμονίων χώραν εἰσέβαλον· καὶ ἐκείνους τοὺς χρόνους πολλὰ καὶ καλὰ διεπράξαντο ἔργα· Μεσσήνην τετρακοσιοστῷ ἔτει κατῴκισαν· Ἀρκάδας αὐτονόμους ἐποίησαν· ἔνδοξοι παρὰ πᾶσιν ἦσαν· πότε δ' αὖ τοὐναντίον ταπεινὰ καὶ τοῦ φρονήματος ἀνάξια διεπράξαντο; ὅτ' ἐδωροδόκει μὲν λαμβάνων χρήματα παρὰ τοῦ Φιλίππου Τιμόλαος ὁ τούτων φίλος, ἐπὶ δὲ τοῖς ξένοις τοῖς εἰς Ἄμφισσαν συλλεγεῖσι Πρόξενος ὁ προδότης ἐγένετο, ἡγεμὼν τῆς φάλαγγος κατεστάθη Θεαγένης, ἄνθρωπος ἀτυχὴς καὶ δωροδόκος, ὥσπερ οὗτος. τότε διὰ τρεῖς γε ἀνθρώπους οὓς εἶπον, ἅπασα ἡ πόλις μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἁπάντων ἀπώλετο καὶ συνδιεφθάρη. οὐ γὰρ ψεῦδός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ λίαν ἀληθές, τὸ τοὺς ἡγεμόνας αἰτίους ἁπάντων γίνεσθαι καὶ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων τοῖς πολίταις. θεωρήσατε δὴ πάλιν καὶ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας πόλεως,

λεως, τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξετάσαντες. ἡ πόλις ἡμῶν ἦν μεγάλη καὶ ἔνδοξος παρὰ τοῖς Ἕλλησι, καὶ τῶν προγόνων ἀξία. μετά γε τὰς ἀρχαίας ἐκείνας πράξεις, ὅτε Κόνων (ὡς οἱ πρεσβύτεροι λέγουσιν) ἐνίκησε τὴν ἐν Κνίδῳ ναυμαχίαν, ὅτε Ἰφικράτης ἀνεῖλε τὴν Λακεδαιμονίων μόραν, ὅτε Χαβρίας ἐν Νάξῳ κατεναυμάχησε τὰς Λακεδαιμονίων τριήρεις, ὅτε Τιμόθεος τὴν ἐν Κερκύρᾳ ναυμαχίαν ἐνίκησε, τότε, ὦ Ἀθηναῖοι, τότε, οἱ μὲν πρότερον ὄντες λαμπροὶ διὰ τοὺς ἡγεμόνας Λακεδαιμόνιοι, καὶ ὑπὸ τοῖς ἐκείνων ἤθεσι τραφέντες, ταπεινοὶ πρὸς τὴν πόλιν ἡμῶν ἧκον, δεόμενοι τῆς παρὰ τῶν προγόνων ἡμῶν σωτηρίας· ὁ δὲ καταλυθεὶς ὑπ' ἐκείνων δῆμος, διὰ τοὺς τότε γενομένους παρ' ὑμῖν συμβούλους, πάλιν ἡγεμὼν ἦν τῶν Ἑλλήνων δικαίως (οἶμαι) στρατηγῶν μὲν τοιούτων τετυχηκὼς οἵων εἶπον ἀρτίως, συμβούλους δ' ἔχων Ἀρχῖνον καὶ Κέφαλον τὸν

considerate modo. Ea præstantia, gloriaque inter Græcos ac dignitate polluit, post antiquas quidem illas res olim gestas, cum, quemadmodum seniores narrant, Cono naualem victoriam Cnidi obtinuerat, cum Iphicrates Laconicam cohortem fuderat, cum Chabrias * triremes Laconicas ad Naxum deuicerat, cum Timotheus victoriam naualem ad Corcyram obtinuerat, tunc, Athenienses, tunc ii, qui antè propter imperatores fuerant illustres, Lacedæmonii, demissi ad vrbem nostram venerunt, & à maioribus nostris salutem petierunt: qui autem ab illis fuerat dissolutus populus, rursum ad imperium Græciæ per illos consultores iure rediit, cum & imperatores, quos modo nominaui, nactus esset, & consiliarios haberet Archinum atque Cepha-

lum Colyttensem. Nam in bonis ducibus & probis consiliariis omnis & ciuitatis & gentis est posita salus. Quapropter debetis, Athenienses, his rebus perspectis & consideratis, nec Demosthenis munerum acceptionem amplius ferre, nec in ipso salutis spé reponere; nec bonorum virorum & proborum & consultorum penuriam metuere; verùm ira maiorum concepta, qui fur atque proditor manifestò deprehensus est, qui ab opibus in vrbem delatis manum non abstinuit, qui maximas in ærumnas vrbem coniecit, qui Græciæ fuit pernicies, eum occisum extra vrbem eiicere, & vrbis fortunam sinere mutari, meliusque se post hæc habituram sperare. Sed audite, Athenienses, tum decretum, quod popularis iste post pugnam ad Charoneam

Κολυττέα. μία γὰρ αὕτη σωτηρία καὶ πόλεως καὶ ἔθνους ἐστί, τὸ προστατῶν ἀνδρῶν ἀγαθῶν καὶ συμβούλων σπουδαίων τυχεῖν. διόπερ, ὦ Ἀθηναῖοι, δεῖ ταῦθ' ὑμᾶς ὁρῶντας καὶ λογιζομένους, μὴ μὰ Δία τὴν πλείω χρόνον τὴν Δημοσθένους δωροδοκίας καὶ ἀτυχίας κοινωνεῖν, μηδ' ἐν τούτῳ τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχειν, μηδὲ νομίζειν ἀπορήσειν ἀνδρῶν ἀγαθῶν καὶ συμβούλων σπουδαίων· ἀλλὰ τὴν τῶν προγόνων λαβόντας ὀργὴν, τὸν ἐπ' αὐτοφώρῳ κλέπτην εἰλημμένον καὶ προδότην, τὸν οὐκ ἀπεχόμενον τῶν εἰς τὴν πόλιν ἀφικνουμένων χρημάτων, τὸν εἰς τὰς δεσπότας ἀτυχίας ἐμβεβλημένον τὴν πόλιν, τὸν τῆς Ἑλλάδος ὄλεθρον ἀποκτείναντας ἐξορίσαι ἐκ τῆς πόλεως [illegible], καὶ μεταβαλέσθαι τὴν τῆς πόλεως τύχην ἐᾶσαι· καὶ προσδοκᾶν, τούτων γιγνομένων βέλτιον πράξειν. ἀκούσατε ὦ Ἀθηναῖοι καὶ κείνου τοῦ ψηφίσματος τοῦ γραφέντος ὑπὸ Δημοσθένους ὅτε τεταραγμένης τῆς πόλεως μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ

ρωνείᾳ μάχην ἔγραψεν ὁ δημοτικὸς οὗτος· καὶ τῆς μαντείας τῆς ἐλθούσης ἐκ Δωδώνης παρὰ τοῦ Διὸς τοῦ Δωδωναίου. σαφῶς γὰρ ὑμῖν πάλαι προείρηκε φυλάττεσθαι τοὺς ἡγεμόνας καὶ τοὺς συμβούλους. Λέγε τὴν μαρτυρίαν πρῶτον. ΜΑΡΤΥΡΙ΄Α. Λέγε δὴ τὸ καλὸν ψήφισμα τοῦτο. ΨΗΦΙ΄ΣΜΑΤΟΣ ΜΕ΄ΡΟΣ. Δημοτικός γε, ὁ διατάττων ἑαυτὸν μὲν, ἐπειδὴ ἀνδρεῖος καὶ εὔψυχός ἐστιν, ἐν τοῖς ὅπλοις μένειν· οὓς δ' ἂν αὐτὸς ἀποδοκιμάσῃ τῶν πολιτῶν, ἐπὶ τὰ ἔργα ἀπιέναι, καὶ ἐάν τι ἄλλο τούτῳ δόξῃ ἐπιτήδειον εἶναι, τοῦτο ποιεῖν. Λέγε τὰ λοιπά. ΤΟ` ΛΟΙΠΟ`Ν ΤΟΥ˜ ΨΗΦΙ΄ΣΜΑΤΟΣ. Ἀκούετε ὦ ἄνδρες δικασταί. ἀπιέναι φησὶ τὸ ψήφισμα τὰς εἰρημένας πρεσβείας. ἐπειδὴ ἤκουσε μετὰ τὴν μάχην τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ Φίλιππον εἰς τὴν χώραν ἡμῶν μέλλειν εἰσβάλλειν, αὐτὸς ἑαυτὸν πρεσβευτὴν κατασκευάσας, ἵν' ἐκ τῆς πόλεως ἀποδραίη, συσκευασάμενος τῆς διοικήσεως

commissam in vrbis trepidatione scripsit, tum oraculum à Ioue Dodonæo Dodonæ editum. Nam apertè vos olim, cauendos imperatores & consiliarios, docuit. Recita primùm *oraculum. ORACVLVM. Nunc huius præclarum decretum recita. DECRETI PARS PRIOR. Popularis est verò, qui velit ipse, quoniam animosus & fortis est, in armis manere, quos autem ciues reiecerit, opera facere, & quodcunque huic aliud videatur. Recita reliqua. DECRETI PARS ALTERA. Audite, Iudices: abitum legatorum decernit hoc decretum. Postquam enim audierat Philippum post pugnam in regionem nostram irrupturum, seipsum creauit legatum, vt ex vrbe, collectis octo

talentis, aufugeret, nulla præsentis discriminis habita ratione, cum quidem reliqui cuncti de suis ad salutem communem contribuerent. Talem igitur habetis consiliarium; atque has duas duntaxat per totam vitam peregrinationes suscepit Demosthenes, alteram, cum post † pugnam ex vrbe se proripiebat, alteram, cum nunc Olympiæ Nicanorem per summam sacrorum præfecturam conuenire voluit. Huic verò committenda sit in periculis Respublica, qui cum erat hostibus inter alios resistendum, ordine deserto domum redierit; cum domi cum cæteris erat periclitandum, legatus à se creatus, ex vrbe aufugerit; cum de pace erat obeunda legatio, ne pedem quidem alterum extra vrbem se positurum dixerit; cum exules ab Alexandro reduci, & Olympiā venire Nicanor dicebatur, sum-

ὀκτὼ τάλαντα· οὐδὲ φροντίσας τῆς τότε παρούσης ἀπορίας, ἡνίκ' οἱ ἄλλοι πάντες ἐκ τῶν ἰδίων ἐπεδίδοσαν εἰς τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. τοιοῦτος ὑμῖν ὁ σύμβουλος, καὶ δύο ταύτας μόνας ἐν τῷ βίῳ Δημοσθένης πεποίηται ἀποδημίας, κατὰ τὴν μάχην τότε ἀπεδίδρασκεν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς Ὀλυμπίαν, ἐπὶ Νικάνορα διὰ τῆς ἀρχιθεωρίας ἐντυχεῖν ἐβούλετο. ἄξιόν γε τούτῳ παραδεχθῆναι τὴν πόλιν, ἐπὶ τῶν καιρῶν κινδυνεύειν μέλλοντας· ὃς ὅτε μὲν ἔδει μάχεσθαι μετὰ τῶν ἄλλων τοῖς πολεμίοις, λιπὼν τὴν τάξιν, ᾤχετο ἀπιὼν οἴκαδε· ἐπειδὴ δὲ προσῆκεν οἴκοι κινδυνεύειν μετὰ τῶν ἄλλων, πρεσβευτὴν αὐτὸς αὑτὸν προβαλλόμενος, ᾤχετο ἐκ τῆς πόλεως ἀποδράς. ἐπειδὴ δὲ πρεσβεύειν ἔδει περὶ εἰρήνης, οὐκ ἂν ἔφασκεν ἐκ τῆς πόλεως ἐξελθεῖν οὐδὲ τὸν ἕτερον πόδα. ἐπειδὴ δὲ τοὺς φυγάδας Ἀλέξανδρος ἔφασκε κατάγειν, καὶ Νικάνωρ εἰς Ὀλυμπίαν ἥκειν, ἀρχιθέωρον αὐ-

ρὸν αὐτὸν ἀπέδωκε τῇ βουλῇ. τοιοῦτος οὗτος, ἐν μὲν ταῖς παρατάξεσιν, οἰκουρός· ἐν δὲ τοῖς οἴκοι μένουσι, πρεσβευτής· ἐν δὲ τοῖς πρεσβευταῖς, δραπέτης ἐστί. Λέγε δὴ καὶ τὸ περὶ ζητήσεως τῶν χρημάτων ψήφισμα, ὃ ἔγραψε Δημοσθένης τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῇ περὶ αὐτοῦ τε καὶ ἡμῶν· ἵνα παράλληλα θεωρήσαντες, εἰδῆτε τὴν Δημοσθένους ἀπόνοιαν. ΨΗΦΙΣΜΑ. Ἔγραψας σὺ τοῦτο ὦ Δημόσθενες, ἔγραψας; οὐκ ἔστιν ἀντειπεῖν. ἐγένετο ἡ βουλὴ κυρία προστάξαντος; ἐγένετο. τεθνᾶσι τῶν πολιτῶν ἄνδρες; τεθνᾶσι. κύριον ἦν τὸ σὸν ψήφισμα κατ' ἐκείνων; ἀδύνατον ἀντειπεῖν. Λέγε δὴ πάλιν ὃ Δημοσθένης κατὰ Δημοσθένους ἔγραψε. προσέχετε ὦ ἄνδρες· εὕρηκε Δημοσθένην. τί δεῖ πολλῶν λόγων; ἀποπέφαγκεν, ὦ Ἀθηναῖοι. τὸ μὲν τοίνυν δίκαιον ἦν ὑφ' ἑαυτοῦ κεκριμένον, εὐθὺς ἀποθνήσκειν. ἐπειδὴ δ' εἰς τὰς ὑμετέρας ἥκει χεῖρας, τοὺς ὑπὲρ τοῦ δήμου

mum sacrorum præfectum se renunciarit. Atque talem hic in acie domesticum, domi legatum, in legatione fugitiuum se præbet. Recita quoque decretum, quod hic de pecuniis à Senatu quærendis conscripsit, vt iis inter se cõparatis, amentiam Demosthenis cognoscatis. DECRETVM. Hæc tu scripsisti, Demosthenes? scripsisti? non potes negare. concessum hoc fuit Senatui? concessum. mortui sunt ciues? sunt. ratum fuit contra illos tuum decretum? nemo dubitat. Recita denuo. Demosthenes cõtra Demosthenem scripsit (attendite, Athenienses) inuenit Demosthenem (quid multis?) detexit, Athenienses. Ac ius quidem postulat, vt à se cõdemnatus è vestigio moriatur: quoniam autem vestras in manus venit, qui populi causa collecti

estis, ac legibus & plebiscitis vos obtemperaturos iurastis, quid facietis? prodetis pietatem erga Deos, & commune ius gentium? nequaquam, Athenienses, nequaquam. Foret enim turpe & indignum, cum alii, qui nec peiores erant, nec tantum peccauerant, secundum huius decreta sint occisi, si hic, qui suis se decretis ipsum condemnauit, vobis ac legibus spretis, impunitus in vrbe superesset. Idem senatus est, Athenienses, idem locus, iura eadem. idem orator & illorum extitit autor malorum, & horum, quę nunc metuuntur. idē hunc senatum pro concione de se iudicare permisit, denunciato vobis testimonio. fecit pactionem cum populo, scripto contra se decreto apud Matrem Deorum, quam scripti iuris totius

συνειλεγμένων, καὶ τοὺς ὀμωμοκότας πείθεσθαι τοῖς νόμοις καὶ τοῖς τοῦ δήμου ψηφίσμασι, τί ποιήσετε, προήσεσθε τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν καὶ τὰ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις δίκαια νομιζόμενα; μὴ ὦ Ἀθηναῖοι, μή. αἰσχρὸν γὰρ καὶ δεινὸν, ἑτέρους μὲν ὑπὸ τῶν Δημοσθένους ψηφισμάτων οὐδὲν ὄντας τούτου χείρους, οὐδὲ τοσαῦτ' ἠδικηκότας ὅσαπερ οὗτος, ἀπολωλέναι, τουτονὶ δὲ, καταφρονοῦντα ὑμῶν καὶ τῶν νόμων, ἀτιμώρητον περιεῖναι ἐν τῇ πόλει, αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ, καὶ τῶν ψηφισμάτων ὧν ἔγραψεν, ἑαλωκότα. τουτὶ τὸ συνέδριον, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ ὁ αὐτὸς τόπος, ταὐτὰ τὰ δίκαια, ὁ αὐτὸς ῥήτωρ ἐκείνοις τε αἴτιος ἐγένετο τῶν συμβάντων κακῶν, καὶ αὖ τῶν νῦν συμβησομένων ἐπέτρεψεν ὁ αὐτὸς οὗτος τῷ δήμῳ τῷ συνεδρίῳ τούτῳ κρῖναι περὶ αὐτοῦ, μάρτυρας ὑμᾶς πεποιημένος· ἔθετο συνθήκας μετὰ τοῦ δήμου γράψας τὸ ψήφισμα καθ' ἑαυτοῦ παρὰ τὴν μητέρα τῶν θεῶν, ἣ πάντων τῶν ἐν τοῖς γράμμασι δικαίων φύλαξ

ἡ

τῇ πόλει καθέστηκε. διὸ καὶ οὐχ ὅσιον ὑμῖν ἐστι ταύτας ἀκύρους ποιεῖν· οὐδὲ τοὺς θεοὺς ὀμωμοκόσι περὶ ταύτης τῆς κρίσεως τὴν αὐτῶν τῶν θεῶν πράξεσιν ἐναντίαν τὴν ψῆφον ἐνεγκεῖν. κρίσει Ποσειδῶν ἀποτυχὼν τοῖς ὑπὲρ Ἁλιρροθίου πρὸς Ἄρη γενομένοις ἐνέμεινεν. αὐταὶ αἱ σεμναὶ θεαὶ τῇ πρὸς Ὀρέστην ἐν τούτῳ τῷ συνεδρίῳ κρίσει γενομένῃ καὶ τῇ τούτου ἀληθείᾳ συνοίκους ἑαυτὰς εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον κατέστησαν. ὑμεῖς δὲ τί ποιήσετε, οἱ πάντων εἶναι φάσκοντες εὐσεβέστεροι; τὴν τοῦ συνεδρίου γνώμην ἄκυρον καταστήσετε, τῇ Δημοσθένους ἐπακολουθήσοντες πονηρίᾳ; οὐκ, ἐὰν σωφρονῆτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. οὐ γὰρ περὶ μικρῶν οὐδὲ τῶν τυχόντων ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ δικάζετε, ἀλλὰ περὶ σωτηρίας τῆς πόλεως ἁπάσης· καὶ πρὸς τούτοις, περὶ δωροδοκίας, ἔθους πονηροῦ καὶ πράγματος ἀλυσιτελοῦς, καὶ πάντας ἀνθρώπους ἀπολωλεκότας. εἰ μὲν καθόσον ἐστὶ δυνατὸν ἐκβαλεῖτε

custodem vrbs habet. quare non potestis illam piè irritam facere, neque, qui Deos in hoc iudicium iurastis, contrariam rebus à Diis ipsis gestis ferre sententiam. Stetit Neptunus iudicio contra Martem pro Halirrhothio victus: stetêrunt ipsæ Seueræ deæ iudicio senatus huius contra Orestem, atque huius veritatis accolæ deinceps esse voluere. Vos verò, qui pietatis vultis haberi plenissimi, quidnam agetis? Senatusne sententiam facietis irritam, & Démosthenis malitiam sequemini? nequaquam, Athenienses, si sapietis. non enim de pusillis rebus hodie, verùm de salute ciuitatis totius, atque insuper de munerũ acceptione iudicabitis, qui mos malus ac perniciosus est, cunctosque perdidit. Itaque si eos, qui temere contra vos pecuniam ca-

piunt, quantum poteritis, expelleritis; Diis volentibus ſeruabimur; ſin ab oratoribus vos vendi patiemini, vrbem ab his euerti ſinetis. Iuſſit pro concione Demoſthenes, quaſi verum eſſet, opes ab Harpalo in Atticam delatas Alexandro reſeruari. Itane igitur eas, vir bone, ſeruabimus, ſi tu viginti habeas apud te talenta, quindecim alter, Demades ſexies mille aureos ſtateres, cæteri quantum ſunt habere detecti? quatuor enim iam & ſexaginta talenta ſunt inuenta, quæ vultis his imponere. Vtrum autem honeſtius eſt atque iuſtius, vt publicè cuncta cuſtodiantur, donec aliquid populus æqui ſtatuerit, an vt ab oratoribus atque ducibus diripiantur pleraque? Exiſtimauerim enim, ſi publicè cuſtodiantur, id omnes iuſtum habitu-

ἐκ τῆς πόλεως καὶ παύσετέ τινας ῥᾳδίως καθ' ὑμῶν χρήματα λαμβάνοντας, σωθησόμεθα, θεῶν βουλομένων· εἰ δ' ἐπιτρέψετε τοῖς ῥήτορσι πωλεῖν ὑμᾶς αὐτοὺς, περιόψεσθε τὴν πόλιν ἀνατραπεῖσαν ὑπὸ τούτων. Ἔγραψεν αὐτὸς ἐν τῷ δήμῳ Δημοσθένης, ὡς δηλονότι δικαίου τοῦ πράγματος ὄντος, φυλάττειν Ἀλεξάνδρῳ τὰ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἀφικόμενα μετὰ Ἁρπάλου χρήματα. Οὕτως οὖν ἄριστε, εἰπέ μοι, φυλάξομεν, ἐὰν σὺ μὲν εἴκοσι τάλαντα λαβὼν ἔχῃς ἰδίᾳ, ἕτερος δὲ πεντεκαίδεκα; Δημάδης δὲ ἑξακισχιλίους χρυσοῦς στατῆρας; ἕτεροι δὲ ὅσα δή ποτε ἀποπεφασμένοι εἰσί; τέτταρα γὰρ τάλαντά ἐστι καὶ ἑξήκοντα ἤδη εὑρημένα, ἃ οἴεσθε τὴν αἰτίαν τούτοις ἐπαναθεῖναι. Καὶ πότερα κάλλιόν ἐστι, πρὸς δὲ δικαιότερον, ἅπαντ' ἐν τῷ κοινῷ φυλάττεσθαι, ἕως ἄν τι δίκαιον ὁ δῆμος βουλεύσηται, ἢ τοὺς ῥήτορας καὶ τῶν στρατηγῶν ἐνίους διηρπακότας ἔχειν. ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τὸ μὲν ἐν τῷ κοινῷ φυλάττειν, παρὰ πάντων ὁμο-

λογου-

λογούμενον εἶναι δίκαιον· τὸ δὲ τούτους ἔχειν, μηδὲν ἂν εἰπεῖν ὡς ἔστι καλῶς ἔχον. Πολλοὺς οὗτος ἐρεῖ καὶ παντοδαποὺς λόγους, ὦ ἄνδρες, καὶ οὐδέποτε τοὺς αὐτούς. ὁρᾷ γὰρ ὑμᾶς τὸν ἅπαντα χρόνον ἐλπίσι κεναῖς καὶ ψευδέσι λόγοις ἐξηπατημένους ὑφ' ἑαυτοῦ· καὶ μέχρι τούτου μνημονεύοντας τὰς ὑποσχέσεις, μέχρις ἂν ῥηθῶσιν. εἰ μὲν οὖν ἔτι δεῖ τὴν πόλιν τῆς Δημοσθένους πονηρίας καὶ ἀτυχίας ἀπολαύειν, ἵνα πλέον κακοδαιμονῶμεν, (οὐδὲ γὰρ ἔχω τί ἄλλο εἴπω) στερκτέον ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν· εἰ δ' ἔτι κηδόμεθα τῆς πατρίδος, καὶ τοὺς πονηροὺς καὶ δωροδόκους μισοῦμεν, καὶ μετοικονίσασθαι τὴν τύχην καὶ μεταλλάξασθαι βουλόμεθα, οὐ προσεκτέον ἐστὶν ὑμᾶς αὐτοὺς, ὦ Ἀθηναῖοι, ταῖς τοῦ μιαροῦ καὶ γόητος τούτου δεήσεσιν, οὐδὲ προσιτέον τοὺς οἴκτους καὶ τοὺς φενακισμοὺς τούτου. ἱκανὴν γὰρ εἰλήφατε πεῖραν αὐτοῦ καὶ τῶν ἔργων καὶ τῶν λόγων, καὶ τῆς τύχης. τίς οὕτως εὐέλπις ἐστὶν ὑμῶν, ὦ Ἀθη-

ros; vt hi possideant, approbaturum † neminem. Multa hic atque varia verba faciet, Athenienses, neque semper eadem. Videt enim vos à se vana spe falsisque dictis hactenus esse delusos, ac promissionum, quandiu recitantur, meminisse. Quod si ergo Demosthenis nequitiam & miseriam debet vrbs vlterius participare, vt maioribus premamur cladibus (nam quid aliud dicam, nescio) ea, quæ contigere, leuiter ferenda: sin etiam patriam curamus, & improbos atque munerum captatores odimus, fortunamque studemus auertere & commutare; non debetis huius impuri preces, Athenienses, attendere, neque querimonias & imposturas admittere. Satis enim eius facta, verba, fortunamque estis experti. Quis enim tā bene sperat, Athenienses, quis

tam est rationis expers, atque ita rerum tum præteritarum tum præsentium ignarus, vt eum existimet, qui de tanta felicitate in tantam infamiam quacunque de caussa (id enim nunc omitto) vrbem coniecit, postquam ad cæteras difficultates & circumiecta discrimina, munerum ex ipsa ciuitate accessit acceptio, & ne turpe crimen subeamus, periclitamur omnes, tum nos consiliis & prœliis suis esse † seruaturum? Nam reliqua taceo, quibus in rebus nihil præclari sua mutabilitate gessit, dum nunc iubet Deum nullum, præter traditos à maioribus censeri, nunc negat populum Alexandro diuinos honores inuidere debere; cumque vestrum subiturus est iudicium, Callimedon tem ait cum exulibus Megaris de soluẽdo po-

ναῖοι, τίς οὕτως ἀλόγιστος, τίς τῶν προγεγενημένων καὶ τῶν ἐνεστηκότων πραγμάτων ἄπειρος, ὅστις ἐλπίζει τὸν ἐκ τοσαύτης εὐδαιμονίας εἰς τοσαύτην ἀδοξίαν καταστήσαντα τὴν πόλιν, δι᾽ ἥντινα δήποτε αἰτίαν ἢ τύχην (ἐῶ γὰρ τοῦτο νῦν) ἐπειδὴ πρὸς τὰς ἄλλας ἀπορίας καὶ τοὺς περιεστῶτας ἡμᾶς κινδύνους, καὶ ἡ τῆς ἐξ αὐτῆς τῆς πόλεως δωροδοκίας προσγέγονε, καὶ περὶ αἰσχρᾶς αἰτίας κοινῇ πάντες ἀγωνιζόμεθα, καὶ περὶ τοῦ μὴ δοκεῖν τὰ ἴδια παραλαβόντα τὰ χρήματα κοινῇ τὸν δῆμον ἔχειν, τὸν καὶ ταῦτα συμβουλεύοντα καὶ πολεμοῦντα τοῦτον " σώσειν ἡμᾶς. ἐῶ γὰρ τἆλλα ὅσα μεταβαλλόμενος ἐν τοῖς πράγμασι, καὶ δημηγορῶν, οὐδὲν ὑγιὲς πεποίηκε. καὶ τοτὲ μὲν γράφων καὶ " ἀπαγορεύων, μηδένα ἄλλον νομίζειν θεὸν ἢ τοὺς παραδεδομένους· τοτὲ δὲ λέγων ὡς οὐ δεῖ τὸν δῆμον ἀμφισβητεῖν τῆς ἐν οὐρανῷ τιμῶν Ἀλεξάνδρῳ. ὅταν δὲ μέλλῃ κριθήσεσθαι παρ᾽ ὑμῖν, Καλλιμέδοντα εἰσαγγέλλων συνιέναι ἐν Μεγάροις τοῖς φυγάσιν ἐπὶ κα-

ταλύσει

καταλύσει τοῦ δήμου, καὶ ταύτην τὴν εἰσαγγελίαν εὐθὺς παραχρῆμα ἀναιρούμενος. ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ τῇ πρώην γεγενημένῃ προσάγων, καὶ κατασκευάζων ψευδῆ μηνυτήν, ὡς ἐπιβουλευομένων τῶν νεωρίων· καὶ περὶ τούτων γράφων μὲν οὐδέν, αἰτίας δ' ἕνεκα τοῦ παρόντος ἀγῶνος παρασκευάζων. τούτων γὰρ ἁπάντων ὑμεῖς τούτῳ μάρτυρές ἐστε. γόης οὗτος (ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι) καὶ μιαρὸς ἄνθρωπός ἐστι· καὶ οὔτε τῷ γένει τῆς πόλεως πολίτης, οὔτε τοῖς πεπολιτευμένοις αὐτῷ καὶ πεπραγματευμένοις. ποῖαι γὰρ τριήρεις εἰσὶ κατεσκευασμέναι διὰ τοῦτον, ὥσπερ ἐπὶ Εὐβούλου, τῇ πόλει; ἢ ποῖοι νεώσοικοι τούτου πολιτευομένου γεγόνασι; πότε οὗτος ἢ διὰ ψηφίσματος ἢ νόμου ἐπηνώρθωσε τὸ ἱππικόν; τίνα κατεσκεύασε δύναμιν (τοιούτων καιρῶν παραγενομένων μετὰ τὴν ἐν Χαιρωνείᾳ μάχην, ἢ πεζὴν) ἢ ναυτικήν; τίς ἀνήνεκται τῇ θεῷ κόσμος εἰς ἀκρόπολιν ὑπὸ τούτου; τί κατεσκεύακε Δημοσθένης οἰκοδόμημα ἐν

pulari statu egisse, atque hanc delationem mox irritam reddit, sicut etiam priore concione falsum adduxerat indicem, qui naualibus positas insidias detegeret: id quod omne præsentis iudicii causa molitur. hæc enim omnia vestro possunt niti testimonio. Impurus hic homo, Athenienses, & scelestus est, neque vel gente, vel rebus in Republica gestis ad ciuitatem pertinet. E enim quæ per hunc ædificatæ sunt triremes, vt sub Eubulo? quæ naualia per huius administrationem constructa? quando vel per plebiscitum hic vel per legem equitatum auxit? quas copias vel terrestres vel nauales post pugnam ad Chæroneam per talia tempora conscripsit? quod ornamentum Deæ in arcem obtulit? quas ædes in em-

porio vestro, vel in vrbe, vel in tota regione extruxit? nusquam vllæ comparent. Ergo qui tum bellicis in rebus infidum se præbuit, tum in vrbanis inutilem, quique contrariæ factionis homines omnia permisit, quæ vellent, peragere, mutataque sententia, curam populi neglexit, eum seruare vultis? nequaquam, si sapitis, & vobis vtrique rectè consulitis; verùm prosperam fortunam, quæ vobis oratores, qui sua munerum acceptione ciuitatem reddiderũt infamem, puniendos tradidit, arripite, ac tales duces & consiliarios, quemadmodum vos Dii sæpe in oraculis monuerunt, cauete. Atque † iterum oraculum audite. Recita oraculum tu.

ORACVLVM. Quando tandem, Athenienses, in publicis commodis procurandis vnani-

τῷ ἐμπορίῳ τῷ ὑμετέρῳ; ἢ ἐν τῷ ἄστει, ἢ ἄλλοθί που τῆς χώρας; οὐδεὶς οὐδ᾽ οὐδαμοῦ δείξειεν. ἔπειτα τὸν μὲν ἐν ταῖς πολεμικαῖς πράξεσιν ἄπιστον γεγενημένον, ἐν δὲ ταῖς περὶ τὴν πόλιν οἰκονομίαις ἄχρηστον, περιεωρακότα δὲ τοὺς ἀντιπολιτευομένους ἅπαντα ἃ δὴ πεπραγμένους ὡς ἐβουλήθησαν, μεταβεβλημένον δὲ αὐτὸν, καὶ τὰς ὑπὲρ τοῦ δήμου πράξεις ἐγκαταλελοιπότα, τοῦτον περισώζειν βούλεσθε; οὐκ, ἐὰν σωφρονῆτε, καὶ καλῶς καὶ ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως βουλεύησθε· ἀλλὰ δέξασθε τὴν ἀγαθὴν τύχην, ἣ τιμωρησομένους παρέδωκε τοὺς ῥήτορας τοὺς τὴν πόλιν διὰ τὴν αὐτῶν δωροδοκίαν ἐπιφανῆ πεποιηκότας, καὶ φυλάξασθε (καθάπερ οἱ θεοὶ προειρήκασιν ὑμῖν ἐν ταῖς μαντείαις πολλάκις) τοὺς τοιούτους ἡγεμόνας καὶ συμβούλους. ἀκούσατε δὲ αὐτῆς τῆς μαντείας. Λέγε σὺ τὴν μαντείαν. ΜΑΝΤΕΙΑ. Πῶς οὐ μίαν γνώμην ἔχομεν, ὦ Ἀθηναῖοι; πῶς ὁμονοήσομεν ἅπαντες

ὑπὲρ

ὑπὲρ τῶν κοινῇ συμφερόντων, ὅταν οἱ ἡγεμόνες καὶ οἱ δημαγωγοὶ χρήματα λαμβάνοντες, προίωνται τὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα, καὶ ὑμεῖς μὲν ὁ δῆμος ἅπας κινδυνεύῃ περὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ τῆς πόλεως, καὶ τῶν ἱερῶν τῶν πατρῴων, καὶ παίδων καὶ γυναικῶν· οἱ δὲ διηλλαγμένοι πρὸς αὑτοὺς, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις λοιδορῶνται, καὶ προσκρούωσιν ἀλλήλοις ἐξεπίτηδες, ἰδίᾳ δὲ ταῦτα πράττωσιν ἐξαπατῶντες ὑμᾶς τοὺς ῥᾷστα πειθομένους τοῖς τούτων λόγοις; τί γάρ ἐστι ῥήτορος δημοτικοῦ καὶ μισοῦντος τοὺς κατὰ τῆς πόλεως λέγοντας καὶ γράφοντας; ἢ τί φασὶ τοὺς πρὸ ἡμῶν γεγενημένους, ὦ Δημόσθενες καὶ Πολύευκτε, διατελεῖν ποιοῦντας; καὶ ταῦτα, οὐδενὸς δεινοῦ τότε τὴν πόλιν περιεστηκότος. οὐ κρίνειν ἀλλήλους; οὐκ εἰσαγγέλλειν; οὐ γράφεσθαι παρανόμων; ἔστιν οὖν ὅ,τι πεποιήκατε τούτων ὑμεῖς οἱ φάσκοντες τοῦ δήμου κήδεσθαι, καὶ τὴν σωτηρίαν ὑμῶν ἐν τῇ τούτων

mes erimus, cum duces & oratores accepta pecunia, vtilitatem patriæ negligunt, ac vobis quidem vrbis area, sacra patria, liberi, atque vxores aguntur, illi verò inter se consentientes, publicè quidem alter alteri de industria dicunt cōnicia, priuatim autem easdem † res agunt, & vos, qui horum sermonibus creditis facillimè, decipiunt. Quod etenim est oratoris popularis, & contra Rempublicam dicentes vel decernentes exosi officiū? quidve maiores nostros, Demosthenes & Polyeucte, tradunt fecisse, cum quidem nullū metuebat vrbs periculum? non iudicia fecisse, delationes instituisse, legum violatarum lites intendisse? Num quid horum fecistis vos, qui populum vos curare dicitis, & ex eorum calculo salutem vestram pen-

dere? Scripsisti vllum decretum, Demosthenes, cum permulta Demades indignè contra leges egisset? nullum. Euertisti inceptum aliquod ab illo cõtra Rempublicam institutum? nullum. Detulisti eum, qui contra plebiscita legesque multa perpetrarat? nunquam; verùm in foro æneum poni, cõuictumque in Prytaneo cum Harmodii & Aristogitonis posteris consequi siuisti. Vbi verò beneuolẽtiam tuam populus est expertus? vbi potentiam atque auxilium oratoris sensimus? nisi fortè de hoc vobis placebitis, quòd hos perpetuò deluditis, dum negatis vos extra patriam posse progredi, atque vllum habere, præter vestram beneuolentiam refugium. Atqui decretis contra populũ conscriptis, re verbisque refutatis, his demum per-

εἶναι ψήφων; γέγραφας ἓν ψήφισμα Δημόσθενες, πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν παρανόμων ὧν Δημάδης γέγραφε; κεκώλυκας ἕνα πρᾶξιν ὧν ἐκεῖνος προελόμενος κατὰ τοῦ δήμου πεπολίτευται; οὐδ' ἡντινοῦν. εἰσήγγελκας τὸν παρὰ τὰ τοῦ δήμου ψηφίσματα καὶ τοὺς νόμους πολλὰ διαπεπραγμένον; οὐδεπώποτε. ἀλλὰ περιεῖδες αὐτὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ χαλκοῦν σταθέντα, καὶ τὸν ἐν Πρυτανείῳ σιτήσεως κεκοινωνηκότα τοῖς Ἁρμοδίου καὶ Ἀριστογείτονος ἀπογόνοις. ἔπειτα ποῦ τῆς εὐνοίας τῆς σῆς ὁ δῆμος ἔλαβε πεῖραν. ὅπου τὴν τοῦ ῥήτορος βοήθειαν καὶ δύναμιν ἐξεταζομένην εἴδομεν. ἢ ἐνταῦθα φήσετ' εἶναι δεινοὶ, εἰ παρακρούεσθε τούτους ἀεὶ λέγοντες, ὡς οὐκ ἔστιν ἔξω τῆς πατρίδος ὑμῖν ἐξελθεῖν, οὐκ ἔστιν ἄλλη καταφυγὴ χωρὶς τῆς ὑμετέρας εὐνοίας. φανεροὺς ἐχρῆν γεγενημένους ἀντιπράττοντας καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ τοῖς κατὰ τοῦ δήμου γεγραμμένοις ψηφίσμασιν, οὕτω πείθειν τούτους λέγον-

τας ὡς οὐκ ἔστιν ὑμῖν οὐδεμία σωτηρία χωρὶς τῆς παρὰ τοῦ δήμου βοηθείας. ὑμεῖς δ᾽ ἐν τοῖς ἔξω τὰς ἐλπίδας ἔχετε, ἁμιλλώμενοι ταῖς κολακείαις πρὸς τοὺς ὁμολογοῦντας ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου πράττειν, καὶ δῶρα εἰληφέναι παρὰ τῶν αὐτῶν ὧνπερ νῦν ἀποπέφαγκεν ὑμᾶς ἡ βουλή, καὶ συμπάντων τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον διειλεγμένος Νικάνορι, καὶ κεχρηματικὼς ἐν Ὀλυμπίᾳ περὶ ὧν ἐβουλήθης, ἐλεεινὸν νῦν σεαυτὸν κατασκευάζεις, προδότης ὢν καὶ δωροδόκος· ὡς ἐπιμελησομένους τούτους τῆς σῆς πονηρίας, καὶ οὐ δώσων δίκην ὑπὲρ ὧν εἴληφας πεποιηκώς. τοσούτῳ τολμηρότερον Δημάδου, ὅτι ὁ μὲν προειρηκὼς ἐν τῷ δήμῳ τὸν αὐτοῦ τρόπον καὶ τὴν ἀπόνοιαν, καὶ ὁμολογῶν λαμβάνειν καὶ λήψεσθαι, ὅμως οὐ τετόλμηκεν αὐτοῖς δεῖξαι τὸ πρόσωπον, οὐδ᾽ ἐναντία τῇ τῆς βουλῆς ἀποφάσει λέγειν ἠξίωσε. καίτοι οὐκ ἔγραψεν ἐκεῖνος περὶ αὐτοῦ κυρίαν εἶναι τὴν

suadere debebatis, nullam vobis, nisi à populi auxilio, suppetere salutem. Vos verò spem in exteris collocatis, & cum iis adulatione certatis, qui se ab Alexandro stare confitentur, & ab iis munera, à quibus nunc vos detexit Senatus accepisse. cumque coram Græcis omnibus Olympiæ, de quibus volebas, cum Nicanore egeris, nunc miserabilem te facis, cum proditor sis, & munerũ captator, quasi nequitiæ tuæ sint hi rationem ducturi, neque de te suppliciũ sumpturi, qui hoc es Demade confidentior, quòd ille, cum suam dementiam pro concione indicasset, seque & accipere & accepturum esse fassus esset, exhibere tamen se ausus non est, neque contra Senatus detectionem quicquam sustinuit dicere, quanquam ille nec potestatem Se-

natui in se inquirendi fecerat, nec suppliciū capitis promiserat, si pecuniam detectus fuisset accepisse; tu verò tantopere tuis verbis confidis, & horum simplicitatem contemnis, vt hoc iudicibus persuasurum te existimes, de solo te mentitum esse Senatum, ac † solum te, qui aurum non acceperit, detexisse. quis hoc autem credat? Videte, quid agatis, Athenienses. Rem à populo iam accepistis; & vt puniantur ii, qui detectionibus comprehensi sunt, primus introducitur Demosthenes. eum nos pro iure communi accusauimus. Vtrum ergo rebus gestis omnibus neglectis, qui primus est ingressus, eū dimittetis, & quæ populo, Senatuique, ac reliquis omnibus iusta videntur, ea reiicietis, & horum scelus in vos recipietis? an omnes pu-

βουλὴν, οὐδὲ θάνατον ὡρίσατο, ἐὰν ἀποφανθῇ χρήματα εἰληφώς· σὺ δὲ οὕτω σφόδρα πεπίστευκας τοῖς σεαυτοῦ λόγοις, καὶ καταπεφρόνηκας τῆς τούτων εὐηθείας, ὥστε πείσειν οἴει τοὺς δικαστὰς ὡς μόνου σοῦ κατεψεύσατο τὸ συνέδριον, καὶ μόνον οὐκ εἰληφότα σε τὸ χρυσίον ἀπεπέφαγκεν. καὶ τίς ἂν ταῦτα πεισθείη; ὁρᾶτε Ἀθηναῖοι τί μέλλετε ποιεῖν· παρειλήφατε παρὰ τοῦ δήμου τὸ πρᾶγμα τὸ γεγενημένον ἤδη, τιμωρίας δ' ἕνεκα τῶν κατὰ τῶν ἐνόχων ὄντων ταῖς ἀποφάσεσι, Δημοσθένης εἰσάγεται πρῶτος. κατηγορήκαμεν ἡμεῖς, οὐδενὶ καταχαριζόμενοι τῶν κοινῶν δικαίων. πότερ' ἀμελήσαντες τῶν γεγενημένων ἁπάντων, ἀφήσετε τὸν πρῶτον εἰσεληλυθότα πρὸς ὑμᾶς, καὶ τὰ δίκαια τὰ παρὰ τῷ δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου δόξαντ' εἶναι καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις, ταῦθ' ὑμεῖς κύριοι πάντων λύσετε; καὶ τὴν πονηρίαν αὐτοῦ τὴν τούτων ἀναδέξεσθε; ἢ πᾶσιν ἀνθρώ-

ἀνθρώποις παράδειγμα ἐξοίσετε κοινὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως, ὅτι μισεῖτε τοὺς προδότας, καὶ τοὺς χρημάτων ἕνεκα προϊεμένους τὰ τοῦ δήμου συμφέροντα; ταῦτα γὰρ ἅπαντά ἐστιν ἐφ' ὑμῖν νῦν· καὶ πεντακόσιοι καὶ χίλιοι ὄντες, τὴν ἁπάσης τῆς πόλεως σωτηρίαν ἐν ταῖς χερσὶν ἔχετε· καὶ ἡ τήμερον ἡμέρα, καὶ ἡ ὑμετέρα ψῆφος, πολλὴν ἀσφάλειαν τῇ πόλει καταστήσει, τὰ δίκαια ὑμῶν ἐθελόντων κρίνειν· ἢ μοχθηρὰς ἐλπίδας ποιήσει πάντας ἔχειν, τοιαῦθ' ὑμῶν ἤθη καθιστάντων. οὐ καταπληκτέον ἐστὶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδὲ προετέον, ἐὰν σωφρονῆτε, τοῖς Δημοσθένους ἐλέοις τὴν κοινὴν καὶ δικαίαν ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀπολογίαν. οὐδεὶς γὰρ ὑμῶν ἠνάγκαζε τοῦτον τὰ μὴ προσήκοντα χρήματα λαμβάνειν τὰ καθ' ὑμῶν, πολλῶν πλείω τῶν ἱκανῶν δι' ὑμᾶς ἔτερα κεκτημένον· οὐδ' ἀπολεῖσθαι νῦν ὑπὲρ τῶν ὡμολογημένων ἀδικημάτων, γράψαντα καθ' ἑαυτοῦ θάνατον τὴν ζημίαν. ἀλλ' ἡ ἐκ τῶν ἄλλων

blico docebitis exemplo, vos proditores, & qui pecuniæ causa publicum euertunt commodum, odisse? Hæc enim nunc omnia sunt in vobis posita; cumque mille sitis & quingenti, totius ciuitatis habetis in manu salutem; diesque hodiernus ac vester calculus securitatem vrbi pariet, si rectè voletis iudicare, vel malam omnibus spem faciet, si tales mores confirmaueritis. Non debetis percelli, Athenienses, neque publicam & iustam vrbis defensionem Demosthenis miserationibus condonare. Etenim nemo vestrum coegit hūc, quæ non decebat, contra vos accipere, qui multo plura, quàm opus erat, per vos iam cōpararat: neque nunc ob manifesta crimina perimit, qui contra se capitalem tulit ipse sententiam: verùm naturalis re-

liquæ vitæ malitia, lucrique cupiditas, hæc in eius caput auerterunt. Quocirca nolite huius lacrymis & eiulationibus moueri. iustius enim longè misericordiam regioni tribuetis, quam iste periculis exponit; quę fœtibus suis, vestris liberis & vxoribus, propositis vos orat, vt proditorem puniatis, ac se seruetis; pro qua maiores nostri cùm præclara multa subiissent discrimina, liberam nobis eā reliquerunt; in qua permulta mortuorum virtutis extant præclara exempla. Ad hanc vos, Athenienses, & quæ fiunt in ea patria sacrificia, maiorumque monumenta respicientes ferre sanam sententiam decet, cumque Demosthenes ad vos eludendos lacrymas & preces fuderit, tum ciuitatis corpore, priscaque gloria mente cō-

βίου ἔμφυτος αἰσχροκέρδεια καὶ πονηρία ταῦτα εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τέτραφε. μὴ οὖν ἄχθεσθε αὐτοῦ κλάοντος καὶ ὀδυρομένου. πολὺ γὰρ δικαιότερον ἐλεήσετε τὴν χώραν, ἣν οὗτος καθίστησιν εἰς τοὺς κινδύνους τοιαῦτα παρατῶν, ἣ τοὺς ἐξ αὐτῆς γεγενημένους ὑμᾶς ἱκετεύει, παρεστησαμένη τὰ ὑμέτερα τέκνα καὶ γυναῖκας, τιμωρήσασθαι τὸν προδότην καὶ σῶσαι ἑαυτήν· ὑπὲρ ἧς οἱ πρόγονοι καλοὺς καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπομείναντες, ἐλευθέραν ὑμῖν αὐτὴν παραδεδώκασιν· ἐν ᾗ πολλὰ καὶ καλὰ παραδείγματα λέλειπται τῆς τῶν τελευτησάντων ἀρετῆς· εἰς ταύτην ἀποβλέψαντας, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ γιγνομένας πατρίους θυσίας, καὶ τὰς τῶν προγόνων θήκας, φέρειν δεῖ τοὺς σωφρονοῦντας τὴν ψῆφον. καὶ ὅταν Δημοσθένης ἐξαπατῆσαι βουλόμενος, καὶ παρακρουόμενος ὑμᾶς οἰκτίζηται, καὶ δακρύῃ, ὑμᾶς εἰς τὸ τῆς πόλεως σῶμα ἀποβλέψαντας, καὶ τὴν προτέραν δόξαν αὐτῇ ὑπάρχουσαν,

σιν, ἀντίθετε, πότερον ἡ πόλις ἐλεεινοτέρα διὰ τοῦτον γέγονεν, ἢ διὰ τὴν πόλιν Δημοσθένης. εὑρήσετε γὰρ τοῦτον μὲν λαμπρὸν, ἐξ οὗ προσελήλυθεν εἰς τὸ πολιτεύεσθαι, γεγενημένον· καὶ ἀντὶ μὲν λογογράφου καὶ μισθοῦ τὰς δίκας λέγοντος, ὑπὲρ Κτησίππου καὶ Φορμίωνος καὶ ἑτέρων πολλῶν, πλουσιώτερον ὄντα τῶν ἐν τῇ πόλει· ἀντὶ δ' ἀγνῶτος καὶ οὐδεμίαν πατρικὴν δόξαν παρὰ τῶν προγόνων παρειληφότος, ἔνδοξον γεγενημένον· τὴν δὲ πόλιν οὐκ ἀξίως ἑαυτῆς οὐδὲ τῆς τῶν προγόνων δόξης διακειμένην. ἀφέντες οὖν τοὺς ἐλέους, καὶ τοὺς φενακισμοὺς τοὺς τούτου, τὴν ὁσίαν καὶ δικαίαν φέρετε ψῆφον· καὶ σκοπεῖτε τὸ τῇ πατρίδι συμφέρον, μὴ τὸ Δημοσθένει. τοῦτο γάρ ἐστι καλῶν κἀγαθῶν δικαστῶν ἔργον. καὶ ὅταν ἀναβαίνῃ τις δημηγορήσων Δημοσθένει, λογίζεσθε ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος, εἰ μὲν μὴ ἔνοχος ὢν ταῖς μελλούσαις ἀποφάσεσιν ἀναβαίνει, κακόνους ἐστὶ τῇ πα-

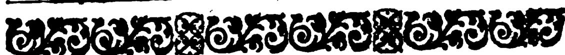
ceptis, illane propter hunc miserabilior, an propter illam Demosthenes fuerit redditus, considerate. Etenim hunc quidem, postquam ad Rempublicam accessit, splendidum factum reperietis, ac tum pro tabula & venali causidico, ditiorem Ctesippo, Phormione, cæteris multis; tum pro ignoto atque ignobili clarum & illustrem redditum; ciuitatem verò nec pro sua, nec pro maiorum dignitate se gerere. Quapropter omissis miserationibus atque huius imposturis, iustam ac piam ferte sententiam, patriæque, nō Demosthenis, vtilitatem spectate (hoc enim proborū est iudicum officium) cumque quis ad patrocinandum Demostheni ascenderit, eum existimate, si quidem futuris detectionibus comprehendi non potest, Reipub. ma-

lè velle, & qui contra populum dona ſumunt, puniri nolle, communemque veſtrorum corporum cuſtodiam, quæ ſenatui Areopagi conceditur, aboleri, cunctaque ciuitatis iura perturbari cupere; ſin orator aut imperator eſt, qui ad fidem detectionibus cōtra † ſe inſtituendis detrahendam patrocinetur, non eſſe vobis attendendum, cum tales plerique communem operam in Harpali diſceſſum contulerint. Hos igitur cunctos contra vos aſcendere arbitrantes, Athenienſes, communeſque legum & ciuitatis totius hoſtes habentes, neminem recipite, niſi ad refutanda crimina, neque adeo huius ipſius furorem, qui propter vim dicendi multum ſibi placet: & poſtquam eius acceptio cōprobata fuerit, quandoquidem eius erit impo-

λιτεία, καὶ τοὺς ἐπὶ τῷ δήμῳ δῶρα λαμβάνοντας οὐ βουλόμενος δίκην δοῦναι, καὶ τὴν κοινὴν τῶν ὑμετέρων σωμάτων φυλακὴν, ἐφ᾽ ἧς τέτακται τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ συνέδριον, καταλυθῆναι βούλεται, καὶ συγκεχύσθαι πάντα τὰ ἐν τῇ πόλει δίκαια. εἰ δὲ ῥήτωρ, ἢ στρατηγὸς, οὐ τὴν καθ᾽ αὐτῶν προσδοκωμένην ἀπόφασιν ἄπιστον βουλόμενοι γενέσθαι συνηγοροῦσιν, οὐ προσεκτέον ὑμῖν ἐστι τοῖς τούτων λόγοις, εἰδότας ὅτι ἐν πάντων τούτων γέγονε συνεργία περὶ τὴν Ἁρπάλου κατάπλουν καὶ τὴν ἄφεσιν. νομίσαντες οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, καθ᾽ ὑμῶν πάντας τούτους ἀναβαίνειν, καὶ κοινοὺς ἐχθροὺς εἶναι τῶν νόμων καὶ τῆς πόλεως ἁπάσης, μὴ ἀποδέχεσθε αὐτῶν, ἀλλὰ κελεύετε ἀπολογεῖσθαι περὶ τῶν κατηγορημένων· μηδὲ τὴν αὐτοῦ τούτου μανίαν, ὃς μέγα φρονεῖ ἐπὶ τῷ δύνασθαι λέγειν· καὶ ἐπειδὰν φανερὸς ὑμῖν γένηται δωροδοκῶν, ὅτι μᾶλλον ἐξελήλεγκται φενακίζων ὑμᾶς,

μᾶς, τιμωρήσασθε ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως ἀξίως· εἰ δὲ μή, μιᾷ ψήφῳ καὶ ἑνὶ ἀγῶνι πάντας τοὺς ἀποπεφασμένους καὶ τοὺς μέλλοντας ἀφέντες, εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς καὶ τὸν δῆμον τὴν τούτων δωροδοκίαν τρέψετε· καὶ ὕστερον " ἐγκαλεῖτε τοῖς ἀφεῖσιν, ὅτε οὐδὲν ἔσται πλέον ὑμῖν. Ἐγὼ μὲν οὖν, ὅσον εἰς τὸ μέρος " τὸ μετὰ τῆς κατηγορίας ἧκει, βεβοήθηκα, τἆλλα πάντα παριδών, πλὴν τοῦ δικαίου καὶ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν, οὐκ ἐγκατέλιπον τὴν πόλιν, οὐ χάριν προὐργιαιτέραν τῆς τοῦ δήμου χειροτονίας ἐποιησάμην. ἀξιῶν δὲ καὶ ὑμᾶς τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχειν, παραδίδωμι τὸ ὕδωρ τοῖς ἄλλοις κατηγόροις.

ſtura manifeſtior, pro veſtra, proque vrbis dignitate illum punite. alioqui cunctis qui vel detecti ſunt vel detegétur, vno calculo vnoque iudicio abſolutis, in vos atque populum horum acceptionem auertetis, atque olim, cùm id nihil proderit, abſolutionem condemnabitis. Atque ego quidem, quantum † mea requirebat accuſatio, opem tuli, ac iuſtitiam duntaxat, veſtramque vtilitatem curaui; neque vel vrbem deſerui, vel gratiam populari ſuffragio potiorem habui: vobis autem eodem commendato animo, reliquis accuſatoribus aquam trado.

DINARCHI ORATIO

Contra Aristogitonem.

ΔΕΙΝΑΡΧΟΥ ΛΟΓΟΣ

Κατὰ Ἀριστογείτον⟨ος⟩.

M. B. Ischano interprete.

OMnia vti par est, Athenienses, consideranda sunt, & auditu & visu in latis sententiis circumspicere. Illud verò maximè admirandum (vt mihi quidem videtur) quod recẽs gestum. Scelestissimus enim in vrbe, hoc amplius omniũ etiam hominum Aristogiton, consiliũ Areopagitarũ in ius vocaturus aduenit, verene & iustè pronunciarint: & Senatus auctor sententiæ in maius nunc incidit periculũ quàm qui in vobis dona recepisset, & iustorũ dicendi libertatem viginti minis vẽdidisset. Isti quidẽ nouum nihil, nihil indignum, si cum condemnato legibus paciscatur.

ΠΆνθ' ὡς ἔοικεν, ὦ Ἀθηναῖοι, προσδοκητέα ἐστὶ καὶ ἀκοῦσαι καὶ ἰδεῖν ἐν ταῖς γεγενημέναις ἀποφάσεσι. θαυμασιώτατον δὲ πάντων (ὡς ἐμοὶ δοκεῖ) τὸ νῦν γινόμενον. ὁ γὰρ πονηρότατος τῶν ἐν τῇ πόλει, μᾶλλον δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, Ἀριστογείτων, διαδικασόμενος ἥκει τῇ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῇ, περὶ ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης· καὶ νῦν μείζω κίνδυνον ἡ τὴν ἀπόφασιν πεποιημένη βουλὴ κινδυνεύει, ἢ ὁ δῶρα λαμβάνων καθ' ὑμῶν, καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν δικαίων παρρησίαν ἀποδόμενος εἴκοσι μνῶν. τούτῳ μὲν γὰρ καινὸν οὐδὲν, οὐδὲ δεινὸν, ἐὰν ἁλῷ, συμβήσεται.

καὶ γὰρ

καὶ γὰρ θανάτου ἄξια πολλὰ πρότερον ἕτερα διαπέπρακται, καὶ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ πλείω χρόνον ἢ ἔξω διατέτριφε, καὶ ὀφείλων τῷ δημοσίῳ κατὰ τῶν ἐπιτίμων γέγραφε, οὐκ ἐξὸν αὐτῷ· καὶ ἕτερα πολλὰ καὶ δεινὰ πεποίηκε περὶ ὧν ἀκριβέστερον ὑμεῖς ἐμοῦ γιγνώσκετε. τῇ δὲ βουλῇ τὸ δόξαι ψευδῆ κατ' Ἀριστογείτονος ἀποφαίνειν, καὶ τοῦτον ἐκείνης παρ' ὑμῶν ἀποληφθῆναι δικαιότερα λέγειν, τῶν αἰσχίστων καὶ δεινοτάτων ἐστίν. διόπερ, ὦ Ἀθηναῖοι, οὗτός μοι δοκεῖ, τὸν ἀγῶνα αὐτῶν ἀσφαλῆ εἶναι νομίζων, διαπειρασόμενος ἥκειν τῆς ἡμετέρας γνώμης. ἅπαντα γὰρ αὐτῷ πολλάκις τὰ δεινὰ συμβέβηκε, πλὴν τοῦ ἀποθανεῖν· τοῦτο δ', ἂν ὁ θεὸς θέλῃ, καὶ ὑμεῖς σωφρονῆτε, ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ συμβήσεται. οὐ γὰρ δὴ μὰ τὸν Ἡρακλέα βελτίω γενήσεσθαι αὐτὸν προσδοκᾶτε, συγγνώμης νυνὶ τυγχάνοντα παρ' ὑμῶν· οὐδὲ τὸ λοιπὸν

Multa quidem alia vltimo supplicio digna perpetrauit, & in vinculis plus temporis quàm foris consumpsit, & carnifici obnoxius contra bona quæ in tutela iuris, legumque seruabantur, quod illi non licebat, calamo inuectus est: aliaque multa eaque grauia commisit, quę vos quàm ego melius cognoscitis. Huic autem consilio falsa contra Aristogitonem opinari ostendere, eumque apud vos suscepisse iustiora dicere, turpissimum & improbissimum est. Quapropter, Athenienses, ille mihi videtur, litem suam firmam, tutamque existimans sententias vestras exploraturus aduenisse. Sæpius enim omnia ei mala contigerunt, si mentem excipias: quam si Deus volet, & vos prudentes vos gesseritis hodierna die subibit, non enim, Hercule, si nunc veniam cōcedatis meliorem futurū expectandum; eum ve-

rò si nunc è medio tollatis, aurum à vobis imposterum nunquam auferet: Malum enim nascens facilè quis in illud animaduertens prohibere potest, senescens verò & validis præsidiis firmatum, non facile tolli posse asserunt.

Quare si malum mendacii ferax, ipsa in vrbe germinare cupitis, vos Aristogitonē tutari conuenit, & permittere quodcunque voluerit in ciuitate perpetranda; si verò improbos & scelestos homines odio prosequimini, estque vobis ira & memoria eorum quæ antea ab ipso commissa sunt, illum occidite, qui ab Harpalo aurum accipere ausus est, quem sensistis ad circumueniendam ciuitatem nostram aduenisse, & tergiuersationes illusionesque ei præscindite, quibus fretus ad vos accessit. An ignoratis molesto Harpali aduentu illud vrbi commodi accessisse, quan-

ἀφέξεσθαι τοῦ λαμβάνειν χρήματα καθ' ὑμῶν, ἐὰν νῦν ἀφῆτε αὐτόν. πονηρίαν γὰρ ἀρχομένην μὲν κωλύειν τάχα τις κολάζων δυνηθείη, ἐγκαταγεγηρακυῖαν δὲ καὶ γεγυμνασμένην τῶν εἰθισμένων τιμωριῶν, ἀδύνατον εἶναι λέγουσιν. εἰ μὲν οὖν ἐγγενήσεσθαι βούλεσθε ψευδοποιὸν ἐν τῇ πόλει πονηρίαν, διαφυλάττειν ὑμᾶς Ἀριστογείτονα δεῖ, καὶ ἐᾶν ὅ,τι ἄν τις βούληται ἐν τῇ πόλει διαπράττεσθαι. εἰ δὲ τοὺς πονηροὺς καὶ καταράτους ἀνθρώπους μισεῖτε, καὶ ἔστιν ὑμῖν ὀργὴ καὶ μνήμη τῶν πρότερον ὑπὸ τούτου πεπραγμένων, ἀποκτείνατε τοῦτον, ὃς παρ' Ἁρπάλου λαβεῖν χρήματα ἐτόλμησεν· ὃν ᾔσθεσθ' ἥκειν καταληψόμενον τὴν πόλιν ὑμῶν, καὶ τὰς προφάσεις καὶ τοὺς φενακισμοὺς ἐκκόψατε αὐτοῦ. τούτοις γὰρ ἥκει πιστεύων πρὸς ἡμᾶς. ἆρ' ἴστε ὅτι τῆς Ἁρπάλου ἀφίξεως δυσχεροῦς οὔσης ἐκεῖνο συμβέβηκεν εὐτύχημα τῇ πόλει; διὰ

πεῖρα

πεῖραν εἰλήφατ' ἀκριβῆ τῶν ἕνεκ' ἀργυρίου καὶ χρυσίου προϊεμένων πάντα τοῖς τῆς πόλεως ἐχθροῖς; μὴ καταρραθυμήσητε, ὦ Ἀθηναῖοι, μηδ' ἀπείπητε τιμωρούμενοι τοὺς πονηρούς· ἀλλ' ἐκκαθάρατε, καθ' ὅσον δυνατόν ἐστιν, τὴν δωροδοκίαν ἐκ τῆς πόλεως. καὶ μὴ τῶν παρ' ἐμοῦ λόγων ἀκούειν ζητήσητε, φανερῶν ὑμῖν γεγενημένων τῶν ἀδικημάτων ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς βουλῆς ἀποπεφασμένων. ἢ διὰ τοὺς κεκριμένους προγόνους, ἢ τὴν αὐτοῦ μετριότητα, καὶ ὅτι ὑμᾶς πολλὰ καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ ἀγαθὰ εἴργασται, ἄξιον αὐτοῦ φείσασθαι; τί γὰρ ἀγνοεῖτε, δι' ὃ δεῖσθε λόγων ἀκούειν κατὰ τοῦ νῦν κρινομένου; πότερ' ἡ τῆς βουλῆς ἀπόφασις, ἐὰν μὲν ἡμεῖς οἱ κατήγοροι δέκα ὄντες τὸ ὕδωρ ἀναλώσωμεν ἅπαν, καὶ ἀναβοήσωμεν ὡς δεινόν ἐστιν ἀφεῖναι τοὺς εἰλημμένους ἔχοντας ἐπ' αὐτοφώρῳ δῶρα κατὰ τῆς πατρίδος, ἀληθὴς ἢ δικαία ἡ κατὰ

do egregiè tentauit, iis quæ mutuò data sunt in argento & auro, ipsis vrbis hostibus prodesse. Nolite ignauè agere, Athenienses, neq; improbos punire recusate, sed quoad eius fieri potest, vrbem munerum corruptela purgate, neque è meis quæ iam audistis verbis, sed ex iis quæ in præsentia vestra factis, ex accusationibus à consilio pronuntiatis inquirite. Vel propter maiores iudicio condemnatos, vel istius moderationem, & quia vos multis præclaris beneficiis publicè priuatimque affecit, cum pro caussa sua dicere dignum est? An ignoratis non indigere vos oratione contra latam sententiam? Vtrum consilii sententia si nos decem accusatores aquam omnem absumpserimus, & exclamauerimus quàm graue sit dimittere, qui ab ipso publico expilatore dona in patriæ perniciē acceperint, vera & æqua cē-

tra Aristogitonem sententia erit? Contrà verò falsa si vnus è vobis, vt omnia probè nouistis, nihilominus iura nostra, de omni hac contentione breuiter dicturus accedat? Et nullus isti veluti ab Areopagitis profectæ fidem adhibebit? vel hoc ipsum dona accipere in proditionem patriæ salutis, an nesciens quia scelestissimum est, eorumque qui plurima cõtra ciuitates machinantur? Sed Deum immortalem! hic ille reus moderatus moribus, & bonis ortus maioribus, multaque in vos publicè priuatimque beneficia cõferens, quapropter dignũ sit ab eo abstinere? Et quis nostrum nõ audiuit sæpius, Cydimachum Aristogitonis patrem capitis supplicio addictum, & ex hac ciuitate profugum, ingenuus verò filius genitorem suum speuit, viuum ipsis necessariis indigẽtem, & mortuum legitimis orbatum offi-

Ἀριστογείτονος ἔσται ἀπόφασις; ἐὰν δ᾽ ἕκαστος ἡμῶν, ὡς εἰδότων ὑμῶν πάντων οὐδὲν ἧττον ἡμῶν τὰ δίκαια, περὶ τουτωνὶ τῶν ἀγώνων βραχέα εἰπὼν καταβῇ, ψευδής; καὶ οὐδεὶς ταύτῃ πιστεύσει ὡς παρὰ τῶν Ἀρεοπαγιτῶν γεγενημένῃ, ἢ τὸ δῶρα λαμβάνειν ἐπὶ προδοσίᾳ τῶν τῆς πόλεως συμφερόντων, οὐκ ἴσθ᾽ ὅτι τῶν δεινοτάτων ἐστὶ, καὶ τῶν πλείστων κακῶν ταῖς πόλεις ἐργαζομένων. ἀλλ᾽ αὐτὸς ὁ κρινόμενος νὴ Δία μέτριος τὸν τρόπον, καὶ προγόνων χρηστῶν, καὶ πολλὰ ὑμᾶς καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ καλὰ εἰργασμένος, ὥστε διὰ τοῦτ᾽ ἄξιόν ἐστιν αὐτοῦ φείσασθαι; καὶ τίς ὑμῶν οὐ πολλάκις ἀκήκοεν ὅτι τοῦ Κυδιμάχου μὲν τοῦ πατρὸς τοῦ Ἀριστογείτονος, θανάτου καταγνωσθέντος, καὶ φυγόντος ἐκ ταύτης τῆς πόλεως, ὁ χρηστὸς οὗτος υἱὸς περιεῖδε τὸν αὑτοῦ πατέρα καὶ ζῶντα, τῶν ἀναγκαίων σπανίζοντα, καὶ τελευτήσαντα, οὐ τυχόντα τῶν

νομίμων; ἅπερ αὐτοῦ πολλάκις καταμαρτυρεῖται. αὐτὸν δὲ τοῦτον, ὅτ' εἰς τὸ δεσμωτήριον τὸ πρῶτον ἀπήχθη (πολλάκις γὰρ ἴστε τοῦτο δήπου γεγενημένον) τοιαῦτα τολμήσαντα ποιεῖν αὐτοὺς, ὥστ' ἐκείνους ἀποψηφίσασθαι, μήτε πῦρ ἐναύειν τούτῳ, μήτε συσσιτεῖν μηδένα, μήτε θυσιῶν τῶν γινομένων κοινωνεῖν. καίτοι ὦ Ἀθηναῖοι τίνα χρὴ τοῦτον νομίζειν ἔχειν διάνοιαν, ὃς διὰ μὲν πονηρίαν εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐνέπεσεν, ἐκεῖ δ' ὢν παρὰ τοῖς ἐκ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων κακούργοις ἀνηγμένοις, οὕτως εἶναι πονηρὸς ἔδοξεν, ὥστε μηδ' ἐκείνοις τῶν ἴσων ἀξιοῦσθαι τοῖς ἄλλοις, ἀλλὰ κλέπτην (ὥς φασι) ληφθέντα τουτονὶ παρ' ἐκείνοις, εἰ δὴ ἕτερός τις τόπος ἀνοσιώτερος, ἵνα ἐξῆν ἀπάγειν τοὺς ἐκ δεσμωτηρίου κλέπτοντας, εἰς ἐκεῖνον αὐτὸ τοῦτο τὸ θηρίον ἀπαχθῆναι. καὶ ταῦθ' ἅπερ ἀρτίως εἶπον, τίς οὐκ οἶδε καταμαρτυρηθέντα Ἀριστογεί-

cis, quæ ipsum non raro testimoniis conuictū percelluerunt. Hunc verò ipsum cum in carcerem primo abductus est, (multoties enim sanè illud factum scitote) talia in animo inducentem eos facere, ita eos suffragiis absoluere, & neque ignem isti accendere, nequecum alio conuiuari, neque factis sacris communicare. Verùm, Athenienses, quis credat sanam obtinere mentē, qui propter improbitatem in carcerem incidit, ibi verò existens inter alios quæstioni subiectos facinorosos homines perditus adeo apparuit, vt neque par ipsis ab aliis videretur, sed furem illum (vt aiebant) apud eos captum; proinde si quis alius nequior esset locus, fures enim ex carcere abigere velle, in eum monstrum illud coniicerent. Et ista quæ iam dicebam, quis non videt Aristogitonem o-

mnino percellere? propterea fori curam gerẽs, nonne à Iudicibus, qui tunc magiſtratum inibant reprobatus eſt? Vos ipſi igitur diſſimulate quiq; ſententiam dicturi eſtis Ariſtogitonis miſeremini, qui patris ſui inediæ peſſimè expoſiti nullo modo miſertus eſt. Denique iterumne vultis de Ariſtogitonis ſupplicio verba vobis fieri, quem ſcitis iuſtè accurateque tam ex anteacta vita, quàm ex eis iam recens ab eo perpetratis vltimam hanc animaduerſionem conſecutum. Nonne hic eſt Ariſtogiton, Athenienſes, qui contra Dianæ Bauroniæ ſacra, & miniſtros illius de talibus accuſans mentitus eſt: vnde vos poſtquam veritatem ex aduerſariis partibus quæſiſtis quinque talentorum mulctam iſti impoſuiſtis, quanta ab accuſatoribus irrogata erat? Heus tu, prius pœnas dare iſtud calumnians actorẽ

τινος, ὅτι ἐμπορίου ἐπιμελητὴς λαχὼν, ἀπεδοκιμάσθη ὑπὸ τῶν τότε δικαζόντων ἀρχὴν τὴν αὐτὴν ἀρχήν; εἶτ' εἰρωνεύεσθε περὶ ὑμᾶς αὐτοὺς, καὶ περὶ Ἀριστογείτονος μέλλοντες φέρειν τὴν ψῆφον ἐλεεῖτε, ὃς τὸν αὑτοῦ πατέρα κακῶς διακείμενον ὑπὸ λιμοῦ οὐκ ἠλέησεν; ἔπειτα ἔτι λόγους ἀκούειν βούλεσθε περὶ τῆς Ἀριστογείτονος τιμήσεως; ὃν ἴστε ἀκριβῶς ὅτι δικαίως ἂν καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου βίου, καὶ ἐκ τῶν νῦν αὐτῷ πεπραγμένων, τῆς ἐσχάτης τύχοι τιμωρίας; οὐκ Ἀριστογείτων ἐστὶν, ὦ Ἀθηναῖοι, ὁ κατὰ τῆς ἱερείας τῆς Ἀρτέμιδος τῆς Βαυρωνίας καὶ τῶν οἰκείων αὐτῆς τοιαῦτα γράψας καὶ ψευσάμενος, ὥσθ' ὑμᾶς, ἐπειδὴ τὴν ἀλήθειαν " ἐπύθεσθε παρὰ τῶν κατηγόρων, πέντε ταλάντων τιμῆσαι " τοῦτον; ὅσονπερ ἦν ἐπὶ τῇ παρανόμων γραφῇ τίμημα ἐπιγεγραμμένον; ὁ ἔτι πρὶν ἐκτῖσαι, τοῦτο συκοφαντῶν τὸν εἰσαγγείλαντα ὑμῖν

μῶν καὶ λέγων καὶ γράφων ἐν τῷ δήμῳ διατετέλεκε, καὶ καταφρονῶν ἁπασῶν τῶν τιμωριῶν, αἳ κατὰ τῶν ἀδικούντων ἐν τοῖς νόμοις εἰσὶ γεγραμμέναι. οὐ τὸ πλεῖστον οὗτος ἐνδειχθεὶς ὑπὸ Λυκούργου, καὶ ἐξελεγχθεὶς ὀφείλων τῷ δημοσίῳ, λέγειν οὐκ ἐξὸν αὐτῷ, καὶ παραδοθεὶς τοῖς ἕνδεκα κατὰ τοὺς νόμους, περὶ πλείστων ἔμπροσθεν τῶν δικαστηρίων, καὶ εἰς τὸ συνέδριον τῶν πρυτανέων ἐκάθιζεν; εἶτ', ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὃν οἱ νόμοι μὲν πολλάκις ὑμῖν παραδεδώκασι τιμωρήσασθαι, καὶ ψηφισάμενον ὑπὸ τῶν πολιτῶν, ἐνδειχθέντα φυλάξαι δ' οὐδ' οἱ ἕνδεκα δεδύνηνται, οὔτε τὸ δεσμωτήριον, τούτῳ βουλήσεσθε συμβούλῳ χρῆσθαι; καὶ ὁ μὲν νόμος ἐξαίρετον κελεύει τὸν κήρυκα μετ' εὐφημίας πολλῆς, οὕτως ὑμῖν τὸ βουλεύεσθαι περὶ τῶν πραγμάτων παραδιδόναι· ὑμεῖς δὲ τὸν ἀνόσιον καὶ περὶ πάντας πονηρὸν, καὶ μάλιστα περὶ τὸν ἑαυτοῦ πατέρα,

vestrum dicẽdo scribendoque in populo traduxit, omnia supplicia nihili pendens, quæ contra sceleratos in legibus scripto sancita continentur. Nunquid tandem conuictus ille à Lycurgo, & ignominiosus deprehensus, dicere ei permissum erit, & secundum leges vndecimviris traditus, coram tribunalia adueniens & in concilio virorũ Principum quinquaginta considebit? Deinde, Athenienses, quem leges vobis toties tradiderunt, cuiumque iam suffragiis condemnatum conuictumque, seruare verò neque vndecim-viri neque claustra possunt, tali vos cõsiliario fortunas vestras committere desideratis? Et lex quidem rogatum præconem iubet, magna cum gratia, ita à vobis hoc statutum de negotiis tradi: vos verò nefarium hunc, ergaque omnes improbũ, maximeq; erga parentem suũ

nuper effectum, hunc vobiscum & cum domesticis vestris propinquisque versari patiemini? Et Demadem quidem Demosthenemque nullam oportere veniam consequi arbitrabamini, quia contra vos dona accipere deprehensi sunt, sed supplicio affecistis, & rectè: à quibus quidem si non omnia certè cōmoda multa profecta cognoscitis. Istum verò sacrilegū qui bonum quidem nihil vnquā, ex quo ad Remp. accessit in vos congessit; malum verò quātum potuit, absoluetis? & quis vobiscū non litigauerit sustinentibus tam egregiū monitorē. Si n. homo planus vulgatusq; & notissimam apud omnes ciues improbitatem habens in suggestū cōscendat, tunc circumfusa multitudo vos auditores omnino admirabitur; vtrum prǽstantiores consiliarios non habetis, talesq; audiēdo exultatis? Conuenit verò Atheniēses, quemadmodū primi

γεγενημένον, τοῦτον μεθ' ὑμῶν καὶ μετὰ τῶν ὑμετέρων οἰκείων καὶ συγγενῶν ἐάσετε πολιτεύεσθαι; καὶ Δημάδην μὲν καὶ Δημοσθένην οὐδεμίαν ᾤεσθε δεῖν συγγνώμην ἔχειν, ὅτι δῶρα καθ' ὑμῶν ἐξηλέγχθησαν λαμβάνοντες. ἀλλ' ἐτιμωρήσασθε· καὶ δικαίως· οἷς εἰ μὴ πάντα, ἀλλὰ πολλά γε συνίστε χρήσιμα πολιτευομένοις· τὸν δὲ κατάρατον τοῦτον, ὃς ἀγαθὸν μὲν ὑμᾶς πεποίηκεν οὐδὲ πώποτε ἐξ οὗ πρὸς τὴν πολιτείαν προσελήλυθε, κακὸν δ' ὅ, τι δυνατός ἐστιν, ἀφήσετε; καὶ τίς οὐκ ἂν ἐγκαλέσειεν ὑμῖν τοῖς τοῦτον δεχομένοις σύμβουλον; ὅταν γὰρ ἄνθρωπος γνώριμος καὶ φανερὸς καὶ περιβόητον τὴν πονηρίαν παρὰ πᾶσι τοῖς πολίταις ἔχων δημηγορῇ, τότε τοὺς ἀκούοντας ὑμᾶς οἱ περιεστῶτες θαυμάζουσι, πότερον βελτίους οὐκ ἔχετε συμβούλους, καὶ χαίρετε τῶν τοιούτων ἀκούοντες. χρὴ δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ οἱ πρῶτοι

νομοθέ-

νομοθέτην περὶ τῶν ἐν τῷ δή-
μῳ λεγόντων τοὺς προγόνους
ἡμῶν ἐνομοθέτησαν, οὕτω καὶ
ὑμᾶς ζητεῖν ἀκούειν ἵνα βελ-
τίους τοὺς προεστῶτας ὑμῖν
ποιήσητε. πῶς οὖν ἐκεῖνοι
περὶ τούτων ἐγίγνωσκον; πρῶ-
τον μὲν καθ' ἑκάστην δημο-
σίαν ἀρὰς ποιούμενοι κατὰ τῶν
πονηρῶν, εἴ τις δῶρα λαμ-
βάνων, μετὰ ταῦτα λέγῃ καὶ
γινώσκῃ περὶ τῶν πραγμά-
των, ἐξώλη τοῦτον εἶναι. ὧν
οὗτος νῦν ἐστιν Ἀριστογείτων.
ἔπειτ' ἐν βωμοῖς δώρων γρα-
φὰς ποιήσαντες, καὶ κατὰ μό-
νου τούτου τῶν ἀδικημάτων δε-
καπλασίαν ἐπιθέντες τοῦ
τιμήματος τὴν ἔκτισιν· ἡγού-
μενοι τὸν τιμὴν λαμβάνοντα
τῶν ἐν τῷ δήμῳ ῥηθήσεσθαι μελ-
λόντων λόγων, τοῦτον οὐχ
ὑπὲρ τῶν τοῦ δήμου βελτι-
στῶν, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν τοῖς δοῦσι
συμφερόντων δημηγορεῖν.
Ἀριστογείτονα τοίνυν ἡ βου-
λὴ ἀποπέφαγκε. πρὸς δὲ
τούτοις, ἀνακρίναντες τοὺς
τῶν κοινῶν τε μέλλοντας διοι-
κεῖν, τίς ἔσται τῶν ἄλλων τρό-

illi legislatores de iis qui in populo dicerent maioribus nostris constituerunt, ita & vos quærere, audire vnde optimos quosque causarum actores vobis paretis. Quomodo igitur illi de his ipsis cognouerunt? Primùm quidem per vnamquâq; diras imprecationes contra improbos facientes, si quis dona recipiens, posthæc dicat cognoscatq; pro negotiis Reip. omnino exitiosum esse: horum è numero Aristogiton est. Postea in aris donariorũ accusationes adornâtes, huiusq; solius ob crimina decuplam restitutionem mulctæ loco irrogarunt; rati eum qui honorem verba faciendi in populo reciperet, istum nô pro vulgi commodis, sed pro vtilitate necessariarũ rerum verba facere. Aristogitonem igitur consiliũ exhibuit. Adhæc igitur qui designatos Rerump. Principes postulât reprehendere, quis erit huius priuatæ consuetu-

dinis? si parentibus benefaciat, bella pro ciuitate gerat, si patria sacra existant mysteriaq; perficiãtur. Quorum quod nihil habeat contingens Aristogiton ipsi ostendo. Loco enim quo parentibus suis benefaceret, ille genitorem suum pessimè excepit. quando verò in prælio vos omnes desudabatis, ille in vinculis delitescebat: talem verò, Athenienses, sui memoriam parenti suo habere permisit, vt neque in Erytria genitore suo morte absumpto isthic ei iusta curauerit. Aliis vero Atheniensibus tributum ex propriis facultatibus persoluentibus, ille ne ex publicis quidem, hisque obnoxius argentum omne persoluit. Vt clarius dicam, contrarias omnino res legibus vniuersis perfecit, eumque solum quod ex Areopago consiliũ his qui inquirebant nouerátq; exhibuit, neq; enim vos ab eo interrogati improbũ istum iniu-

πόν· εἰ γονέας εὖ ποιεῖ, εἰ τὰς στρατείας ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐστράτευται, εἰ ἱερὰ πατρῷα ἐστὶν, εἰ τὰ τέλη τελεῖ. ὧν οὐδὲν ἂν ἔχοι συμβεβηκὸς ὁ Ἀριστογείτων αὐτῷ δεῖξαι. ἀντὶ μὲν γὰρ τοῦ τοὺς γονέας εὖ ποιεῖν, κακῶς οὗτος τὸν ἑαυτοῦ πατέρα πεποίηκεν· ὅτε δ' ὑμεῖς ἐστρατεύεσθε πάντες, οὗτος ἦν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ. τοσοῦτον δ' ἀπολέλοιπε τοῦ πατρὸς μνημεῖόν τι ἔχειν, ὦ Ἀθηναῖοι, δεῖξαι, ὥστ' οὐδ' ἐν Ἐρετρίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος, ἐκεῖ τὰ νομιζόμενα ἐποίησεν αὐτῷ· τῶν δ' ἄλλων Ἀθηναίων εἰσφερόντων ἐκ τῶν ἰδίων, οὗτος οὐδ' ἐκ τῶν δημοσίων, ὧν ὦφλε, τὸ ἀργύριον ἅπαν ἐκτέτικεν. ἁπλῶς δ' εἰπεῖν, ἐναντία τοῖς νόμοις ἅπασι πράγματα διατετέλεκε, καὶ τοῦτον μόνον ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴ τοῖς ἐζητηκόσι εἰδόσιν ἀποπέφαγκεν. καὶ παρ' ἐκείνης ὑμεῖς πεπύσμενοι τοῦτον ἴσως πονηρὸν καὶ

δια

δικον ὄντα, ἀλλ' ἕκαστος ὑμῶν ἀκριβῶς οἶδε τὴν τούτου μοχθηρίαν. ὥστε τὸ πολλάκις λεγόμενον ἀληθὲς εἰπεῖν ἐστιν ἔτι· περὶ μὲν τούτου τὴν ψῆφον ὑμεῖς μέλλετε φέρειν, περὶ δ' ὑμῶν οἱ περιεστηκότες, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες. διὸ καὶ σωφρόνων ἐστὶ δικαστῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, μήθ' ὑμῖν αὐτοῖς ἐναντίαν ἐνεγκεῖν τὴν ψῆφον, μήτε πᾶσι τοῖς ἄλλοις Ἀθηναίοις· ἀλλ' ὁμοθυμαδὸν καταψηφισαμένους πάντας παραδοῦναι τοῖς ἐπὶ τούτων τεταγμένοις θανάτῳ ζημιῶσαι· καὶ μὴ προέσθαι καὶ μὴ προδοῦναι τὴν θείαν καὶ τὴν εὔορκον ψῆφον· ἀναμνησθέντας ὅτι τούτου κατέγνωκεν ἡ βουλή, δῶρα λαμβάνειν καθ' ὑμῶν, τούτου κατέγνωκεν ὁ πατὴρ καὶ ζῶν καὶ τελευτήσας ἀδικεῖν ἑαυτόν· καὶ ἵνα τὸ πρᾳότερον εἴπω τῶν ὀνομάτων, τούτου καταχειροτονήσας ὁ δῆμος, παρέδωκεν ὑμῖν τιμωρήσασθαι. οὗτος πολλὰ καὶ κακὰ διαπεπραγμένος, ἐπὶ

stumq; esse cognoscitis, sed vnusquisq; vestrum istius nequitiam penitus nouit, & vt istud antea verè dictum, sæpius iterum dicendum est, vos sententiam de illo quidē laturos, de vobis verò circumfusa multitudo, cæteriq; omnes. Quare & prudentum est Iudicum, ô Athenienses, neque sibiipsis repugnans decretū, neq; omnibus aliis Atheniensibus pronuntiare: sed pari consensu omnes sententiis vestris condemnatos, iis ad id munus constitutis morte mulctādos tradere, neq; etiam deserere, neq; negligere sanctā rectéq; iuratam sententiā: memores vti eum consilium damnauit, eo quod contra vos dona receperit, ita eum pater suus viuus moriensq; iniustum esse pronuntiauit. Sed quid mitioribus vtor verbis? istum morte dignum æstimans vobis ad plectendum populus tradidit. Ille qui multa pessimè perpetrans in tali-

nuper effectum, hunc vobiscum & cum domesticis vestris propinquisque versari patiemini? Et Demadem quidem Demosthenemque nullam oportere veniam consequi arbitrabamini, quia contra vos dona accipere deprehensi sunt, sed supplicio affecistis, & rectè: à quibus quidem si non omnia certè cõmoda multa profecta cognoscitis. Istum verò sacrilegũ qui bonum quidem nihil vnquã, ex quo ad Remp. accessit in vos congessit; malum verò quãtum potuit, absoluetis? & quis vobiscũ non litigauerit sustinentibus tam egregiũ monitorẽ. Si n. homo planus vulgatusq; & notissimam apud omnes ciues improbitatem habens in suggestũ cõscendat, tunc circumfusa multitudo vos auditores omnino admirabitur; vtrum prestantiores consiliarios non habetis, talesq; audiẽdo exultatis? Conuenit verò Atheniẽses, quemadmodũ primi

γεγενημένον, τοῦτον μεθ' ὑμῶν καὶ μετὰ τῶν ὑμετέρων οἰκείων καὶ συγγενῶν ἐᾶστε πολιτεύεσθαι; καὶ Δημάδην μὲν καὶ Δημοσθένην οὐδεμίαν ᾤεσθε δεῖν συγγνώμην ἔχειν, ὅτι δῶρα καθ' ὑμῶν ἐξηλέγχθησαν λαμβάνοντες, ἀλλ' ἐτιμωρήσασθε· καὶ δικαίως· οἷς εἰ μὴ πάντα, ἀλλὰ πολλά γε σύνιστε χρήσιμα πολιτευομένοις· τὸν δὲ κατάρατον τοῦτον, ὃς ἀγαθὸν μὲν ὑμᾶς πεποίηκεν οὐδεπώποτε ἐξ οὗ πρὸς τὴν πολιτείαν προσελήλυθε, κακὸν δ' ὅ τι δυνατός ἐστιν, ἀφήσετε; καὶ τίς οὐκ ἂν ἐγκαλέσειεν ὑμῖν τοῖς τοῦτον δεχομένοις σύμβουλον, ὅταν γὰρ ἄνθρωπος γνώριμος καὶ φανερὸς ἐπὶ περιβόητον τὴν πονηρίαν παρὰ πᾶσι τοῖς πολίταις ἔχων δημηγορῇ, τότε τοὺς ἀκούοντας ὑμᾶς οἱ περιεστηκότες θαυμάζουσι, πότερον βελτίους οὐκ ἔχετε συμβούλους, καὶ χαίρετε τῶν τοιούτων ἀκούοντες. χρὴ δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, ὥσπερ οἱ πρῶτοι νομοθέ-

νομοθέται περὶ τῶν ἐν τῷ δήμῳ λεγόντων τοῖς προγόνοις ἡμῶν ἐνομοθέτησαν, οὕτω καὶ ὑμᾶς ζητεῖν ἀκούειν ἵνα βελτίους τοὺς προεστῶτας ὑμῖν ποιήσητε. πῶς οὖν ἐκεῖνοι περὶ τούτων ἐγίνωσκον; πρῶτον μὲν καθ' ἑκάστην δημοσίᾳ ἀρὰς ποιούμενοι κατὰ τῶν πονηρῶν, εἴ τις δῶρα λαμβάνων, μετὰ ταῦτα λέγῃ καὶ γινώσκῃ περὶ τῶν πραγμάτων, ἐξώλη τοῦτον εἶναι. ὧν οὗτος νῦν ἐστιν Ἀριστογείτων. ἔπειτ' ἐν βωμοῖς δώρων γραφὰς ποιήσαντες, καὶ κατὰ μόνου τούτου τῶν ἀδικημάτων δεκαπλασίαν ἐπιθέντες τοῦ τιμήματος τὴν ἔκτισιν· ἡγούμενοι τὴν τιμὴν λαμβάνοντα τῶν ἐν τῷ δήμῳ ῥηθήσεσθαι μελλόντων λόγων, τοῦτον οὐχ ὑπὲρ τῶν τοῦ δήμου βελτίστων, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν τοῖς δοῦσι συμφερόντων δημηγορεῖν. Ἀριστογείτονα τοίνυν ἡ βουλὴ ἀποπέφαγκε. πρὸς δὲ τούτοις, ἀνακρίναντες τοὺς τῶν κοινῶν τι μέλλοντας διοικεῖν, τίς ἐστι τὸν ἴδιον τρό-

illi legislatores de iis qui in populo dicerent maioribus nostris constituerunt, ita & vos quærere, audire vnde optimos quosque causarum actores vobis paretis. Quomodo igitur illi de his ipsis cognouerunt? Primùm quidem per vnamquãq; diras imprecationes contra improbos facientes, si quis dona recipiens, posthæc dicat cognoscatq; pro negotiis Reip. omnino exitiosum esse: horum è numero Aristogiton est. Postea in aris donatiorũ accusationes adornãtes, huiusq; solius ob crimina decuplam restitutionem mulctæ loco irrogarunt; rati eum qui honorem verba faciendi in populo reciperet, istum nõ pro vulgi commodis, sed pro vtilitate necessariarũ rerum verba facere. Aristogitonem igitur consiliũ exhibuit. Adhæc igitur qui designatos Rerump. Principes postulãt reprehendere, quis erit huius priuatæ consuetu-

dinis? si parentibus benefaciat, bella pro ciuitate gerat, si patria sacra existant mysteriaq; perficiātur. Quorum quod nihil habeat contingens Aristogiton ipsi ostendo. Loco enim quo parentibus suis benefaceret, ille genitorem suum pessimè excepit. quando verò in prælio vos omnes desudabatis, ille in vinculis delitescebat; talem verò, Athenienses, sui memoriam parenti suo habere permisit, vt neque in Erytria genitore suo morte absumpto isthic ei iusta curauerit. Aliis vero Atheniensibus tributum ex propriis facultatibus persoluentibus, ille ne ex publicis quidem, hisque obnoxius argentum omne persoluit. Vt clarius dicam, contrarias omnino res legibus vniuersis perfecit, eumque solum quod ex Areopago consiliū his qui inquirebant nouerātq; exhibuit, neq; enim vos ab eo interrogati improbū istum iniu-

πὸν· εἰ γονέας εὖ ποιεῖ, εἰ τὰς στρατείας ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐστράτευται, εἰ ἱερὰ πατρῷα ἐστὶν, εἰ τὰ τέλη τελεῖ. ὧν οὐδὲν ἂν ἔχοι συμβεβηκὸς ὁ Ἀριστογείτων αὐτῷ δεῖξαι. ἀντὶ μὲν γὰρ τοῦ τοὺς γονέας εὖ ποιεῖν, κακῶς οὗτος τὸν ἑαυτοῦ πατέρα πεποίηκεν· ὅτε δ' ὑμεῖς ἐστρατεύεσθε πάντες, οὗτος ἦν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ. τοιοῦτον δ' ἀπολέλοιπε τοῦ πατρὸς μνημεῖόν τι ἔχειν, ὦ Ἀθηναῖοι, δεῖξαι, ὥστ' οὐδ' ἐν Ἐρετρίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος, ἐκεῖ τὰ νομιζόμενα ἐποίησεν αὐτῷ· τῶν δ' ἄλλων Ἀθηναίων εἰσφερόντων ἐκ τῶν ἰδίων, οὗτος οὐδ' ἐκ τῶν δημοσίων, ὧν ὦφλε, τὸ ἀργύριον ἅπαν ἐκτέτικεν. ἁπλῶς δ' εἰπεῖν, ἐναντία τοῖς νόμοις ἅπασι πραγμάτων διατετέλεκε, καὶ τοῦτον μόνον ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴ τοῖς ἐζητηκόσι καὶ εἰδόσιν ἀποπέφαγκεν. οὐ γὰρ παρ' ἐκείνης ὑμεῖς πυθόμενοι τοῦτον ἴστε πονηρὸν καὶ ἀ-

δικον

δικον ὄντα, ἀλλ' ἕκαστος ὑμῶν ἀκριβῶς οἶδε τὴν τούτου μοχθηρίαν. ὥστε τὸ πολλάκις λεγόμενον ἀληθὲς εἰπεῖν ἐστιν ἔτι· περὶ μὲν τούτου τὴν ψῆφον ὑμεῖς μέλλετε φέρειν, περὶ δὲ ὑμῶν οἱ περιεστηκότες, καὶ οἱ ἄλλοι πάντες. διὸ καὶ σωφρόνων ἐστὶ δικαστῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, μήθ' ὑμῖν αὐτοῖς ἐναντίαν ἐνεγκεῖν τὴν ψῆφον, μήτε πᾶσι τοῖς ἄλλοις Ἀθηναίοις· ἀλλ' ὁμοθυμαδὸν καταψηφισαμένους πάντας παραδοῦναι τοῖς ἐπὶ τούτων τεταγμένοις θανάτῳ ζημιῶσαι· καὶ μὴ προέσθαι καὶ μὴ προδοῦναι τὴν θείαν καὶ τὴν εὔορκον ψῆφον· ἀναμνησθέντας ὅτι τούτου κατέγνωκεν ἡ βουλή, δῶρα λαμβάνειν καθ' ὑμῶν, τούτου κατέγνωκεν ὁ πατὴρ καὶ ζῶν καὶ τελευτήσας ἀδικεῖν ἑαυτόν· καὶ ἵνα τὸ πρᾳότερον εἴπω τῶν ὀνομάτων, τούτου καταχειροτονήσας ὁ δῆμος, παρέδωκεν ὑμῖν τιμωρήσασθαι. οὕτως πολλὰ κακὰ διαπεπραγμένος, ἐπὶ

stumq; esse cognoscitis, sed vnusquisq; vestrum istius nequitiam penitus nouit, & vt istud antea verè dictum, sæpius iterum dicendum est, vos sententiam de illo quidē laturos, de vobis verò circumfusa multitudo, cæteriq; omnes. Quare & prudentum est Iudicum, ô Athenienses, neque sibiipsis repugnans decretū, neq; omnibus aliis Atheniensibus pronuntiare: sed pari consensu omnes sententiis vestris condemnatos, iis ad id munus constitutis morte mulctādos tradere, neq; etiam deserere, neq; negligere sanctā rectéq; iuratam sententiā: memores vti eum consilium damnauit, eo quod contra vos dona receperit, ita eum pater suus viuus moriensq; iniustum esse pronuntiauit. Sed quid mitioribus vtor verbis? istum morte dignum æstimans vobis ad plectendum populus tradidit. Ille qui multa pessimè perpetrans in tali-

bus iniuſtorum negotiis nunc deprehenſus eſt, in quibus ignominioſum vobis eſſet ſentētiam laturis, impunitum illū dimittere. Qua igitur ratione, Athenienſes, de aliis rei quæſitæ probationibus ſententiam feretis? & quomodo tergiuerſationes eorum qui accuſati ſunt diiudicabitis? vel per quid, hoc quod conſilium quidem exhibuit auri receptores ſerio manifeſtetis, vel iam ex alio iudicio condemnatos exiſtentes puniatis? Porro neque ſingulares haſce quæſtiones, ſolum contra eos qui nunc pro iudicio damnati ſunt eſſe arbitramini, ſed communes aduerſus alios mortales. Et verò munerum largitio proditioque hodie apud vos diiudicanda duorum alterū præſtabit, vel alios in auro accipiendo cōtra vos audaciores vtpote pœnam non daturos; vel verentes accipere, criminum videlicet pœna accipientibus conſtituta.

τοιούτοις εἰλημμένος πράγμασι νῦν ἀδικῶν ἐφ' οἷς αἰσχρόν ἐστιν ὑμῖν τοῖς δικάζουσιν ἀτιμώρητον ἐᾶσαι τοῦτον. τίνα γὰρ τρόπον, ὦ Ἀθηναῖοι, περὶ τῶν ἄλλων ἀποφάσεων οἴσετε τὴν ψῆφον; ἢ διὰ τίνας προφάσεις τῶν ἤδη κεκριμένων ἔσεσθε κατεψηφισμένοι; ἢ διὰ τὸ τὴν μὲν ἀποφαίνειν τὴν βουλὴν τοὺς εἰληφότας τὰ χρήματα φαίνεσθε σπουδάζοντες, τὸ δὲ τιμωρεῖσθαι τοὺς ἀποπεφασμένους ἐῶντες; μὴ γὰρ ἰδίους ἀγῶνας τούτους ὑπολάβητε εἶναι κατὰ τῶν νῦν μόνον ἀποπεφασμένων, ἀλλὰ κοινοὺς κατὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. δωροδοκία γὰρ καὶ προδοσία κρινομένη παρ' ὑμῖν δυοῖν θάτερον ἐπὶ τοῦ λοιποῦ χρόνου ποιήσει, τοὺς ἄλλους ἢ χρήματα λαμβάνειν καθ' ὑμῶν, θαρροῦντας ὡς οὐ δώσοντας δίκην, ἢ φοβεῖσθαι τὸ λαμβάνειν, ὡς τῆς τιμωρίας τοῖς ληφθεῖσιν ἀξίας γενησομένης τῶν ἀδικημάτων.

οὐκ ἴσθ᾽ ὅτι ἐν νῦν ὁ φόβος ὁ
παρ᾽ ὑμῶν τοὺς ὁρμῶντας ἐ-
πὶ τὰ καθ᾽ ἡμῶν ἥκοντα χρή-
ματα νῦν ἀνείργει; καὶ ποιεῖ
πολλάκις ἀπὸ τοῦ λήμματος
ἀποστρέφειν; καὶ τὸ ψήφι-
σμα τοῦ δήμου, τὸ ζητεῖν τὴν
βουλὴν περὶ τούτων τῶν χρη-
μάτων πρὸς τὸν αὐτὸν, * οὐ-
δὲ τοὺς κεκομικότας τὸ χρυ-
σίον εἰς τὴν χώραν ὁμολογεῖν
πεποίηκε; καλῶς γάρ, ὦ Ἀ-
θηναῖοι, καλῶς οἱ πρόγο-
νοι περὶ τούτων ψηφισά-
μενοι, στήλην εἰς ἀκρόπολιν
ἀνήνεγκαν· ὅτε φασὶν Ἄρ-
θμιον τὸν Πυθώνακτος τὸν Ζε-
λείτην κομίσαι τὸ χρυσίον
ἐκ Μήδων ἐπὶ διαφθορᾷ
τῶν Ἑλλήνων. πρὶν γὰρ λα-
βεῖν τινὰς καὶ δοῦναι τρόπου
πεῖραν, φυγὴν τοῦ κομίσαντος
τὸ χρυσίον καταγνόντες, ἐξή-
λασαν αὐτὸν ἐξ ἁπάσης τῆς
χώρας. καὶ ταῦθ᾽ (ὥσπερ
εἶπον) εἰς τὴν ἀκρόπολιν εἰς
στήλην χαλκῆν γράψαντες
ἀνέθεσαν, παράδειγμα ἡμῖν
τοῖς ἐπιγινομένοις καθι-
στάντες, καὶ νομίζοντες τὸ ἐ-

An neſcitis quia & nunc
veſtri timor, ſecum ſuper
hæc ſtatuentes aurumq;
contra vos aduenienſ in-
hibeat? facitque non ra-
rò à muneribus & ſordi-
bus abhorrere? Et po-
puli decretum, quod cõ-
ſilium de illis auri mune-
ribus, contra illum in-
quirere poſtulat, nonne
aurum in regionem ad-
uehentes fateri compu-
lit. Pulchre porrò, Athe-
nienſes, pulchrè maio-
res noſtri ſuper hæc deli-
berantes columnam in
arcem tranſtulerũt, quia
Arthmium Pythonacti
Zeleutenſem aurum in-
quirebant, in corrupte-
lam Græcorũ ex Medis
adducere. Prius igitur
accipere aliquos dareq;
conſuetudinis experi-
mentum, fugam autem
auri vectoris cognoſcen-
ſcentes eum ex tota re-
gione proſcripſerunt.
Poſteaque (vt dixi) in
arce æream columnam
inſcriptionem addentes
conſtituerunt, exemplũ
nobis poſteris ſuis ſta-
tuentes, rati etiam au-

rum temere admittentem non de ciuitate, sed de corruptore comitia acturum. Soli etiam illi causam adscripserunt, ob quam populus eum de ciuitate exturbasset: scribentes palam Arthmium Pythonacti Zeleutésem hostem populi & commilitonũ existere, ipsum prosapiamq; & Athenis profugere quia ex Medis aurum in Pelopõnesum aduexerat. Quare cum aurum in Peloponneso plurimorum instrumentum malorũ Græcis populus existimet, quamobrem segniter agere cõueniat, inualescentium munerum corruptelam in hac ciuitate cõspicientes? Mecum etiam columnam hanc attentè considerate. COLVMNA. Verùm, ô Athenienses, quid viros illos facturos arbitramini accipientes siue militem siue oratorẽ ciuem suum, citra patriæ commodum donis corruptum, qui Græciæ externum ho-

παρ' ἑκάστου χρήματα λαμβάνοντα, οὐχ ὑπὲρ τῆς πόλεως ἀλλ' ὑπὲρ τῶν διδόντων βουλεύσεσθαι. καὶ μόνοι τούτου προσέγραψαν τὴν αἰτίαν δι' ἣν ὁ δῆμος ἐξέβαλεν αὐτὸν ἐκ τῆς πόλεως· γράψαντες διαρρήδην, Ἄρθμιον τὸν Πυθώνακτος τὸν Ζελείτην πολέμιον εἶναι τοῦ δήμου καὶ τῶν συμμάχων, αὐτὸν καὶ γένος, καὶ φεύγειν Ἀθήνας, ὅτι τὸ ἐκ Μήδων χρυσίον ἤγαγεν εἰς Πελοπόννησον. καίτοι εἰ τὸ ἐκ Πελοποννήσῳ χρυσίον ὁ δῆμος πολλῶν κακῶν αἴτιον ἡγεῖτο τοῖς Ἕλλησιν εἶναι, πῶς χρὴ ῥαθύμως ἔχειν, ὁρῶντας ἐν ταύτῃ τῇ πόλει δωροδοκίαν γινομένην; καί μοι σκοπεῖτε ταύτην τὴν στήλην. ΣΤΗΛΗ. Καίτοι, ὦ Ἀθηναῖοι τί ἂν οἴεσθε ποιῆσαι ἐκείνους τοὺς ἄνδρας, λαβόντας ἢ στρατηγὸν ἢ ῥήτορα, πολίτην ἑαυτῶν, δῶρα δεχόμενον ἐπὶ τῆς πατρίδος συμφέρουσιν, οἳ τὸν ἀλλότριον καὶ τῷ γένει καὶ τῇ φύσει τῆς Ἑλλάδος ἄν-

θρωπον

θρώπων, οὕτω δικαίως καὶ σωφρόνως ἐξήλασαν ἐκ Πελοποννήσου πάσης; τοιγάρτοι τῆς πόλεως καὶ τῶν προγόνων ἀξίως ἐκινδύνευσαν πρὸς τὴν βάρβαρον.

minem & genere & natura, tam iustè prudenterque ex vniuersa Peloponneso expulerunt? quocirca de vrbe & de maioribus dignè apud barbarū periclitati sunt.

ΔΕΙΝΑΡΧΟΥ ΛΟΓΟΣ

Κατὰ Φιλοκλέους.

ΤΙ χρὴ λέγειν πρὸς τῶν θεῶν περὶ τοιούτου ἀνθρώπου, ὅπως χρήσεσθε τῇ τούτου πονηρίᾳ; ὃς οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ τρὶς ἐξεληλεγμένος ὑπὸ τῆς ἐξ Ἀρείου πάγου βουλῆς (ὡς ὑμεῖς ἅπαντες ἴστε, καὶ νῦν ἐν τῷ δήμῳ ἠκούετε) καὶ ἐψευσμένος ἁπάντων Ἀθηναίων ἐναντίον καὶ τῶν περιεστηκότων, φάσκων κωλύσειν Ἅρπαλον εἰς τὸν Πειραιᾶ καταπλεῦσαι, στρατηγὸς ὑφ' ὑμῶν ἐπὶ τὴν Μουνυχίαν καὶ τὰ νεώρια κεχειροτονημένος, καὶ δῶρα τολμήσας λαβεῖν κατὰ παί-

DINARCHI ORATIO

Contra Philoclem.

QVid per Deos immortales de huiusmodi homine dicere cōuenit, quomodo in improbitatem istius inquiritis? qui non semel, sed tertiò cōuictus ab Areopagi senatu (vti nouistis omnes & nunc in populo intellexistis) mentitusq; vniuersorum Atheniensiū, totiusq; circumfusæ multitudinis aduersarium Harpalū, quo minus in Piræa nauibus appelleret se prohibiturum asseuerans, militum præfectus in Munychiam, naualiaque à vobis designatus, & dona cōtra vos

omnes, & regionem, & vxores liberosque accipere præsumpsit, abiuratusque inter mensam & sedile quod iurauerat iuramentum; decretumque contra seipsum conscribens, & morte condemnans, si auri quippiam, eius quod in prouinciam Harpalus aduexerat suscepisset, vestrum in conspectum conuictum sese illisque omnibus obnoxium effectum dare non dubitauit, seq; ipsum ostendere, non iustitia fretus (quid enim illi cum iustitia?) sed audacia & impudentia, qua prius quidem vsus, iura ciuitatis vosque paruipendens aurum accipere dignatus est, nunc verò quasi nihil eorum perpetrasset, pro se dicturus aduenit. Adeo socordiam vestram nihili æstimat. Et communis quidem vrbis lex, si quis aduersario ciuium spondens aliquid transgrediatur, eum iniustitiæ obnoxium esse iubet: hic verò omnes

των ὑμῶν, καὶ τῆς χώρας, καὶ παίδων καὶ γυναικῶν, καὶ ἐπιωρκηκὼς ὃν ὤμοσεν ὅρκον μεταξὺ τοῦ ἔδους καὶ τῆς τραπέζης· καὶ γράψας καθ᾽ ἑαυτοῦ ψήφισμα, καὶ θανάτου τιμωρησάμενος, ἐὰν εἰληφέ τι τῶν χρημάτων ὧν Ἅρπαλος εἰς τὴν χώραν ἐκόμισεν, ὅμως ἐτόλμησεν εἰς τοὺς εἰδότας ὑμᾶς ἐξεληλεγμένον ἑαυτὸν ἅπασι τούτοις ἔνοχον γεγενημένον ἐλθεῖν, καὶ δεῖξαι ἑαυτὸν, οὐ τῷ δικαίῳ πιστεύων, (τί γὰρ τούτῳ δικαιοσύνης μέτεστι;) ἀλλὰ τῇ τόλμῃ καὶ τῇ ἀναιδείᾳ, ᾗ χρώμενος πρότερον μὲν ἠξίωσε καταφρονήσας ὑμῶν καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει δικαίων τὰ χρήματα λαβεῖν, νυνὶ δ᾽ ἀπολογησόμενος ἥκει ὡς οὐδὲν τούτων διαπέπραχθαι. τοσοῦτον τῆς ὑμετέρας ῥαθυμίας καταπεφρόνηκε. καὶ ὁ μὲν κοινὸς τῆς πόλεως νόμος, ἐάν τις ἐναντίον τῶν πολιτῶν ὁμολογήσας τι παραβῇ, τοῦτον ἔνοχον εἶναι κελεύει τῷ ἀδικεῖν· ὁ δὲ

πάντας

πάντας Ἀθηναίους ἠδικηκώς, καὶ προδοὺς τὴν πίστιν ἣν παρ' ὑμῶν οὐκ ἄξιος ὢν ἐξέλαβε, καὶ τὸ καθ' αὑτὸν μέρος ἅπαντ' ἀνατετροφὼς τὰ ἐν τῇ πόλει, οὗτος ἐπὶ τὴν ἀπολογίαν ἥκει φήσων τῆς ὑπὲρ τῆς αἰτίας τῆς εἰς αὐτὸν γεγενημένης; ἐγὼ δέ, ὦ ἄνδρες, εἰ δεῖ τἀληθῆ λέγειν (δεῖ δέ) οὐδὲ τὰς ἀποφάσεις ἡγοῦμαι νῦν κρίνεσθαι, πότερον ἀληθεῖς εἰσιν ἢ ψευδεῖς, καὶ αἱ κατὰ Φιλοκλέους γεγενημέναι· ἀλλὰ περὶ μὲν τῆς τιμωρίας ὑμᾶς δεῖ τῆς ἐν τῷ ψηφίσματι γεγραμμένης διακρίνειν νῦν, πότερα χρημάτων δεῖ ζημιῶσαι τὸν τηλικαῦτα ἠδικηκότα τὴν πόλιν, ἢ θανάτῳ ζημιώσαντας, ὥσπερ οὗτος ἔγραψεν ἐν τῷ ψηφίσματι καθ' αὑτοῦ, ἢ δημεῦσαι τὴν οὐσίαν τὴν ἐκ τοιούτων λημμάτων συνειλεγμένην. οἴεσθε τοῦτον νῦν πρῶτον ἐπὶ τούτων τῶν χρημάτων πονηρὸν γεγενῆσθαι, ἢ πρῶτον καθ' ὑμῶν δῶρα εἰληφέναι; οὐκ ἔστι ταῦτα·

Athenienses iniuriis afficiens, & auctoritatem fidemque prodens quam apud vos indignus collegit, omnia denique in ciuitate euertens, ille ad defensionem proponendam aduenict, de quæstione contra eum adornata? Ego vero, viri, verum dicere si conueniat (vt certè conuenit) non præiudicia discutienda censeo, vtrumne vera sint an falsa, etiam quæ contra Philoclem facta, sed de supplicio in decreto conscripto disceptare vos oportet, an auro mulctare conueniat talia tam iniustè contra ciuitatē perpetrantem, vel morti addicere, vti ille in decreto contra se sanxit, vel facultatem ex talibus sordibus collectam fisco addicere. Anne nunc primùm improbum illum per aurum istud factum esse arbitramini, vel primùm contra vos munerū largitiones admisisse? Non ita est. Sed talis pridem cum esset i-

ἀλλὰ πάλαι τοιοῦτος ὢν ὁ-

gnotus vobis fuit, & bellè agit, quia non in maioribus occasionib. mentis ipsius turpitudinem audiebatis. Etenim deterius homine nihil est improbitatẽ suam ignorante. Nonne Athenienses, vno consensu eum interficietis, qui in talem turpitudinem & nequitiam tam multos impellit? ipsum recepti auri auctorem? totamque ciuitatem in controuersia collocantem? Sed illi qui tanta contra vos molitus est auscultare pergitis? quia nimirum Areopagitarũ curia falsa pęriudicia confecit, & quia iustus ille & frugi & à muneribus abhorrens, consiliumque Areopagi vniuersa illa lucri & fauoris gratia conficit? Anne nouistis quod qui in aliis criminibus accuratissimè inquisiuerunt, cum magna quiete oporteat & verum expendere, ita iniustis supplicium constituere, in pu-

λανθάνων ὑμᾶς, καὶ ἠτύχηκε, διότι οὐκ ἐν μείζοσι καιροῖς ἐπύθεσθε τὴν αἰσχροκέρδειαν αὐτοῦ. οὐ γάρ ἐστι χαλεπώτερον ἀνθρώπου τὴν αὑτοῦ πονηρίαν ἀγνοουμένην ἔχοντος. οὐκ ἀποκτενεῖτε, ὦ Ἀθηναῖοι, πάντες ὁμοθυμαδὸν τὸν εἰς τοιαύτην αἰσχύνην καὶ ἀδικίαν πολλοὺς ἐμβεβληκότα; τὸν ἀρχηγὸν γεγενημένον [?] τοῦ διαδεχομένου χρυσίου καὶ εἰς αἰτίαν καθιστάντα πᾶσαν τὴν πόλιν; ἀλλ' ὑπομενεῖτε ἀκούειν τοῦ τοιαῦτα διαπεπραγμένου καθ' ὑμῶν; ὡς ὅτι τὸ συνέδριον τὸ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ ψευδεῖς πεποίηται τὰς ἀποφάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς μὲν δίκαιος καὶ χρηστὸς καὶ ἀδωροδόκητός ἐστιν, ἡ δ' ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴ τὰ συμπαντα [?] ποιοῦσι, χάριτος ἢ λήμματος ἕνεκα; ἆρ' ἴστε ὅτι μετὰ τῶν ἄλλων ἀδικημάτων σκεψαμένους ἀκριβῶς καὶ μεθ' ἡσυχίας καὶ πάντας [?] ἐξετάσαντας, οὕτως δεῖ τιθῆναι τοῖς ἠδικηκόσι τὴν ζημίαν, ἐπὶ δὲ τῆς φανερᾶς

ῥαις καὶ παρὰ πάντων ὡμολογημέναις προδοσίαις πρῶτον τετάχθαι τὴν ὀργήν, καὶ τὴν μετ' αὐτὴν γιγνομένην τιμωρίαν; τί γὰρ τοῦτον οὐκ ἂν οἴεσθε ἀποδόσθαι τῶν ἐν τῇ πόλει σπουδαιοτάτων, ὅταν ὑμεῖς ὡς πιστὸν αὐτὸν καὶ δίκαιον φύλακα καταστήσητε; ποίας οὐκ ἂν προδοῦναι τριήρεις τῶν ἐν τοῖς νεωρίοις; ἢ τίνος ἂν φροντίσαι φυλακῆς, λήσειν ἐλπίσαντα, καὶ λήψεσθαι διπλάσιον οὗ νῦν εἴληφε χρυσίου; οὐδὲν ὅ, τι οὐκ ἂν ὁ τοιοῦτος, ὦ ἄνδρες, ποιήσειεν. ὅςις γὰρ ἀργύριον καὶ χρυσίον περὶ πλείονος τῆς πρὸς ὑμᾶς πίστεως αἱρεῖται, καὶ μήθ' ὅρκου, μήτ' αἰσχύνης, μήτε δικαίου πλείω λόγον ἢ τοῦ λαμβάνειν ποιεῖται, οὗτος ἀποδώσεται τὴν καθ' αὑτὸν τὴν Μουνυχίαν, ἂν ἔχῃ τὸν ὠνησόμενον· οὗτος ἐξαγγελεῖ τοῖς πολεμίοις σύνθημα καθ' ὑμῶν φήνας· οὗτος προδώσει τὴν πεζικὴν καὶ ναυτικὴν δύναμιν. μὴ οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, τὴν τίμησιν ὑ-

blicis vero & apud omnes ex confessione cognitis proditionibus, iram primùm irrogare pœnamq; ei cõgenitam? quid enim istum vniuersæ ciuitatis studiosissimũ vendidisse non existimamini, quando vos vt iustum illum fidelemq; custodẽ constituistis? quales non triremes ex iis quæ sunt in naualibus prodidisse? vel qualem nõ prospecturum carcerem, sperantem effringere, & duplũ accepturum auri, cuius nũc partem accepit. Nihil, ô Viri, nihil est quod non ille perpetrauerit, ille enim aurum argentumq;, pro maiore apud vos fide accipit, neq; etiam iuramẽti, nec turpitudinis, nec æqui maiorem rationẽ habet q̃ vt illud auferat, ille Munychiã quantum ad se diuendet, emptorẽ si reperiat, ille cõtra vos signum hostibus transmittet, ille pedestrem maritimamq; potentiam proditione delebit. Non igitur, Athenienses, de

perpetraris solum à Philocle criminibus iudiciũ factum iri existimamini, sed etiam aliis quibus cõficiendis ille tanquã caput præfuit. Et Diis quidem gratiã habebitis eo quod nihil isto deterius patiemini, illum qualis sit cognoscentes: dignè igitur vobis ipsis & facinorosi hominis improbitate in ipsum animaduertite; qui ter quaterve, Athenienses, equitum Præfectus, virorũ præstantium optimorumq;, frequẽtius vero puta decies Dux militum à vobis constitutus, indignus tamen, ambitiosus & inuidus propter hanc quæ apud vos est fidem & auctoritatem, imperii nostri dignitatem vendidit prodiditque, & in hoc seipsũ Aristogitoni præposuit, & ex militum Imperatore in mercenarium ac proditorem degenerauit. Denique quid vobis necessarium est contra huiusmodi hominẽ contentionem remittere, & iniustos pudore non suffundere,

περὶ τῶν γεγενημένων μόνον ὑπὸ Φιλοκλέους ἀδικημάτων ἡγεῖσθε μέλλειν ποιεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν ἄλλων ὧν ἔπραξεν αὐτὸς κύριος γενόμενος. καὶ τοῖς μὲν θεοῖς ἔχετε χάριν ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν ἢ μεῖζον ὑπὸ τούτου δεινόν, ἐγνωκότες τοῦτον οἷός ἐστιν· ἀξίως δ' ὑμῶν αὐτῶν καὶ τῆς τοῦ κειμένου πονηρίας κολάσατε αὐτόν· ὅς, ὦ Ἀθηναῖοι, τρὶς ἢ τετράκις ἱππαρχηκὼς ἀνδρῶν καλῶν κἀγαθῶν, πλεονάκις δ' ἢ δεκάκις στρατηγὸς ὑφ' ὑμῶν κεχειροτονημένος, οὐκ ἄξιος ὤν, τιμώμενος καὶ ζηλούμενος διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς πίστιν, ἀπέδοτο καὶ προέδωκε τὸ τῆς ἡγεμονίας ἡμῶν ἀξίωμα· καὶ εἰς τὸ αὐτὸ κατέστησεν ἑαυτὸν Ἀριστογείτονι, καὶ μισθωτὸν καὶ προδότην ἀντὶ στρατηγοῦ ἐποίησεν ἑαυτόν. ἔπειτα ὑποστέλλεσθαι ἢ δεῖ πρὸς τὸν τοιοῦτον ὑμῖν; καὶ αἰσχυνθῆναι τοὺς ἠδικημένους,

quos

ὃς οὐκ ᾐσχύνθη τοιαῦτα "πραττόντων καθ' ὑμῶν καὶ τῶν ἄλλων; οὐχ οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων ἐλεοῖντ' ἂν εἰκότως παρ' ὑμῖν, ὦ Ἀθηναῖοι· πολλοῦ γε καὶ δεῖ· ἀλλ' οἱ προδοθέντες ἂν ὑπὸ Φιλοκλέους, εἴτιν' οὗτος παρέλαβε καιρὸν χρημάτων πολλῶν. ἐν οἷς καὶ ἡ ἀκτὴ καὶ οἱ λιμένες εἰσὶ, καὶ τὰ νεώρια ἃ οἱ πρόγονοι ὑμῖν κατασκευάσαντες κατέλιπον. ὧν ἀναμιμνησκομένους ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, δεῖ μὴ παρέργως ἔχειν πρὸς τὰς ὑπὸ τῆς βουλῆς γεγενημένας ἀποφάσεις, ἀλλ' ἀκολούθως ταῖς πρότερον κεκριμέναις. αἰσχρὸν γὰρ ἀπειπεῖν τιμωρουμένους ἐπὶ τοὺς προδότας τῆς πόλεως γεγενημένους, καὶ ὑπολείπεσθαί τινας τῶν ἀδίκων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων, ὅτε οἱ θεοὶ φανερὸς ὑμῖν ποιήσαντες παραδεδώκασι τιμωρήσασθαι," ἑωρακότες τὸν δῆμον ἅπαντα κατήγορον τούτου γεγενημένον, καὶ προκεχωρηκότα πρῶτον τῶν ἄλλων" ἐπὶ τῷ τὴν τιμωρίαν ἐν ὑμῖν δοῦναι.

quos talia contra vos alios'q; moliri non puduit? Neq; huiusmodi homines, rectè, Athenienses, apud vos venia donaretur: Minimè. Sed qui à Philocle decepti, si quam ille multarum diuitiarũ sumpsit occasionem.' In quibus & sinus maris & maritima sunt littora, naualiaq; , quæ maiores nostri comparantes vobis reliquerunt. Quorum vos, ô Athenienses, recordantes circa iam lata à consilio præiudicia frigidè agere non oportet, sed consentaneè iis quæ iam antea iudicata sunt. Turpe enim est ciuitatis proditores iã supplicio addictos absoluere, & iniustorum ac nefariorum hominũ quosdam pertransire, quando vobis ad puniendum eos immortales Dii detexerunt, vniuersum populum istius aduersarium factum esse conspicientes.

At ego per Iouem seruatorem, pudore suffundor, dum cohortatos vos, & à nobis incitatos oportet ad iud.ciũ suppliciumq; morti iam addicti accedere. Et nonne vos ipsi commissorum ab eo criminum inspectores; & omnis quidem populus neque tutum, neque iustum esse existimans filios suos curandos ei tradere, eum epheborum cura abrogarunt: vos verò popularis potentiæ ac legum custodes, quibus iudicandi facultatem fors fortunaque in populo detulit, talium rerũ machinatori veniam dabitis, quique vniuersarum ciuitatis legum finem tenetis, impunitum largitorem munerum omniumquè pessimè perpetratarum rerum auctorem dimittetis? qui (vt paulo antè dicebam) tertio non semel omnium improborum caput solus enunciatus est, tertioque iam pridem secundum hoc suum de-

Ἀλλ' ἔγωγε, νὴ τὸν Δία τὸν σωτῆρα, αἰσχύνομαι εἰ προτετραπέντας ὑμᾶς δεῖ καὶ παροξυνθέντας ὑφ' ἡμῶν ἐπὶ τὴν τοῦ νυνὶ ἐκλελοιπότος κρείσσω τιμωρίαν ἐλθεῖν καὶ οὐκ αὐτόπται ἐστὲ τῶν ὑπὸ τούτου γεγενημένων ἀδικημάτων· καὶ ὁ μὲν δῆμος ἅπας οὔτ' ἀσφαλὲς οὔτε δίκαιον νομίζων εἶναι παρακαταθέσθαι τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας, ἀπεχειροτόνησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς τῶν ἐφήβων ἐπιμελείας· ὑμεῖς δὲ, οἱ τῆς δημοκρατίας καὶ τῶν νόμων φύλακες, οὓς ἡ τύχη καὶ ὁ κλῆρος ὑπὲρ τοῦ δήμου δικάσοντας ἐπέτρεψε, φείσεσθε τοῦ τὰ τοιαῦτα διαπεπραγμένου· καὶ τὸ πέρας ἔχοντες τῶν ἐν τῇ πόλει ἁπάντων δικαίων, ἀτιμώρητον ἀφήσετε τὸν δωροδόκον, καὶ πάντων τῶν γεγενημένων κακῶν αἴτιον. ὃς (ὅπερ καὶ μικρῷ πρότερον εἶπον) μόνος τῶν πονηρῶν πάντων τρὶς, οὐχ ἅπαξ ἀποπέφανται, καὶ τρὶς ἤδη δικαίως ἐζημιωμένους κα-

κατη

πάντων κατὰ τὸ αὐτοῦ ψήφισμα. τί οὖν ἀναμένετε, ὦ Ἀθηναῖοι; καὶ ποῖα δικαιώματα ζητεῖτε ἕτερα μείζω τῶν εἰρημένων ἀκοῦσαι; οὐχ ὑμεῖς ἐστε καὶ οἱ ὑμέτεροι πρόγονοι οἱ Τιμόθεον Πελοπόννησον περιπλεύσαντα, καὶ τὴν ἐν Κερκύρᾳ ναυμαχίαν Λακεδαιμονίους νικήσαντα, καὶ Κόνωνος υἱὸν τοῦ τοὺς Ἕλληνας ἐλευθερώσαντος, καὶ Σάμον λαβόντα καὶ Μεθώνην καὶ Πύδναν καὶ Ποτίδαιαν, καὶ πρὸς ταύταις ἑτέρας εἴκοσι πόλεις, οὐδὲν τούτων ὑπόλογον ποιησάμενοι; οὐδὲ τῆς τότε ἐνεστώσης κρίσεως, καὶ τῶν ὅρκων οὓς ὀμωμοκότες ἐφέρετε τὴν ψῆφον, ἀντικαταλλαξάμενοι τὰς τηλικαύτας εὐεργεσίας; ἀλλ' ἑκατὸν ταλάντων ἐτιμήσατε, ὅτι χρήματ' αὐτὸν Ἀριστοφῶν ἔφη παρὰ Χίων εἰληφέναι καὶ Ῥοδίων; τὸν δὲ μιαρὸν ἄνθρωπον καὶ προδότην, ὃν οὐχ εἷς ἀνήρ, ἀλλὰ πᾶσα ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴ ζητήσασα ἀποπέφαγκε χρήματ' ἔχειν

cretum morti addictus. Quid igitur exspectatis, ô Athenienses? & qualia, quæque alia maiora iis quæ dicta sunt quæritis intelligere? Nonne vos estis ac maiores vestri, qui Timotheum qui Peloponnesum circumnauigauerat, & nauali prælio Lacedæmonios ad Corcyram vicerat, qui filius erat Cononis, qui Græcis libertatē peperit, qui & Zamum & Methonem, & Pydnam Potidæamque aliasque insuper viginti vrbes ceperat, neque istorum gratia eum excusastis? neque eius temporis iudicio, quoque obstricti iureiurando sententiam ferebatis tot prætulistis beneficia, verùm quia pecuniam eum à Chiis Rhodiisque Aristophon accepisse inquiebat, centum talentis mulctastis? Hunc vero scelestū hominem ac proditorē quē non vnus vir, sed vniuersus Areopagi senatus, habita quæstione mune-

ra pecuniamq; cōtra vos accepisse declarauit & conuicit: qui multas possidens opes, & mascula carēs prole, ac rei nullius indigus, quorū opus habere potuerit, nō obob-latas contra patriam largitiones sese abstinuit instamq; improbitatē non celauit, sed natam illi apud vos fidem omnino perdidit, iisque quibus antea æmulari dicebam, contra illos sese opposuit, ac simulatam suam probitatē cùm esset falsa pro vera ostentauit.

Quæ cùm animis vestris perpendentes, memores, Athenienses pręsentium temporum, quæ fide nō munerum corruptela indigent, odisse improbos, taliaq; è Repub. monstra proturbare vos conuenit, & omnibus ostendere hominib. quòd non hæc populi multitudo, vna cum quibusdā Oratoribus, ac militum Præfectis corrupta sit, nèq; seruire gloriæ, sciētes quod iustitia mutuaque concordia facilè,

καθ' ὑμῶν· ὃς οὐσίαν ἔχων πολλήν, καὶ παίδων ἀρρένων οὐκ ὄντων αὐτῷ, καὶ αὐτὸς ἄλλων δεόμενος ὧν ἄνθρωπος μέτριος δεηθείη, οὐκ ἀπέσχετο χρημάτων διδομένων κατὰ τῆς πατρίδος, οὐκ ἀπεκρύψατο τὴν ἔμφυτον πονηρίαν, ἀλλ' ἀνεῖλε πᾶσαν τὴν γεγενημένην αὐτῷ πρὸς ὑμᾶς πίστιν· καὶ οὓς πρότερον ἔφη διαφέρεσθαι, πρὸς τούτους ἔταξεν αὐτόν, καὶ ἐξήλεγξεν αὐτοῦ τὴν προσποίητον καλοκαγαθίαν ὅτι ψευδὴς ἦν. ἃ χρὴ λογισαμένους ὑμᾶς, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ τῶν παρόντων καιρῶν ἀναμνησθέντας, οἳ πίστεως οὐ δωροδοκίας δέονται, μισεῖν τοὺς πονηρούς, ἀνελεῖν ἐκ τῆς πολιτείας τὰ τοιαῦτα θηρία καὶ δεῖξαι πᾶσιν ἀνθρώποις ὅτι οὐ συνδιέφθαρται τὸ τοῦ δήμου πλῆθος τῶν ῥητόρων καὶ τῶν στρατηγῶν τισιν, οὐδὲ δουλεύει ταῖς δόξαις· εἰδότας ὅτι μετὰ μὲν δικαιοσύνης καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ὁμονοίας ῥαδίως ἀμυνούμεθα,

θεῶν ἵλεων ὄντων, ἐάν τινες ἡμῖν ἀδίκως ἐπιτίθωνται· μετὰ δὲ δωροδοκίας καὶ προδοσίας καὶ τῶν ὁμοίων τούτοις κακῶν, ἃ τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις πρόσεστιν, οὐδεμία πόλις σωθείη. μηδεμίαν οὖν δέησιν, ὦ Ἀθηναῖοι, μηδ᾽ ἔλεον εἰς ὑμᾶς λαμβάνοντες αὐτοὺς, μηδὲ τὴν ἐξ αὐτῶν τῶν ἔργων καὶ τῆς ἀληθείας ἀποδεδειγμένην ὑμῖν κατὰ τῶν κρινομένων ἀδικίαν ἄκυρον ποιήσαντες, βοηθήσατε κοινῇ τῇ πατρίδι καὶ τοῖς νόμοις. ταῦτα γὰρ ἀμφότερα διαδικάζεται νῦν πρὸς τὴν τούτου πονηρίαν, ὑπὲρ πάσης, ὦ Ἀθηναῖοι, τῆς χώρας νῦν μέλλετε φέρειν τὴν ψῆφον, καὶ τῶν ἐν ταύτῃ κατεσκευασμένων ἱερῶν, καὶ τῶν ἀρχαίων νομίμων, καὶ τῆς παραδεδομένης ὑπὸ τῶν προγόνων ὑμῶν πολιτείας, οὐχ ὑπὲρ Φιλοκλέους μόνον· οὗτος γὰρ αὑτοῦ πάλαι θάνατον κατέγνωκε. ταῦθ᾽ ὑμᾶς ἱκετεύων ἐγὼ, δικαιοτέραν πολὺ δέησιν δέομαι τούτων τῶν,

Diis fauentibus, si qui nobis iniustè opponantur vlciscimur; munerum verò corruptelis ac proditionibus, atque istis similibus malis, quæ illis ipsis hominibus insunt, nulla ciuitas seruari potuerit. Nullas igitur preces, Athenienses, neque miserationis erga illos sensum in vos admittentes, neque verò ipsis ex operibus ac veritate ostensam vobis cõtra reos nequitiam irritam facientes, Reipub. legibus, patriæq; auxiliamini. Hæc enim vtraque cum istius improbitate in iudicium vocantur, de vniuersa prouincia, Atheniẽses, sententiam laturi estis, de extructis in ea templis, & antiquis legum sanctionibus, de tradita à maioribus nostris politia, non de Philocle solum. Ille enim iampridem seipsum morte damnauit: Hæc vos ego supplicans æquioré multo petitionem peto, quàm il

qui talia moliti sunt, neque vlterius permittere conuenit, à quibus maiores nostri plurima pericula perpessi sunt, neq; in fœdam aliquam labẽ vrbis dignitatem coniicere, neque etiam ob ipsorum gratiam aucupandam leges, & populi curiæque præiudicia immutare istisq; indulgere. Certo enim scitote, Athenienses, certo inquã, vobis apud omnes è factis illis de auro quæstionibus laudem parari maximam. Hi vero qui cõtra suam ipsorum patriã dona suscepisse conuicti sunt, nequam & iniusti publicoque odio digni censendi, amare vos, vrbisq; studere commodis, seque per vos claros effectos.

*

τοιούτων πεπραχότων, μηκέτι καταλιπεῖν ὑπὲρ ὧν οἱ πρόγονοι πολλοὺς ὑπέμειναν κινδύνους, μηδ' εἰς ἀδοξίαν αἰσχρὰν ἀγαγεῖν τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα, μηδὲ τῆς καὶ καταλλάξασθαι τῆς πρὸς τούτους χάριν τοὺς νόμους, καὶ τὰς τοῦ δήμου, καὶ τὰς τῆς βουλῆς ἀποφάσεις. ἀκριβῶς γὰρ ἴστε ὦ Ἀθηναῖοι, ἀκριβῶς, ὅτι ὑμεῖς μὲν παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐπαινεθήσεσθε τῶν γεγενημένων ζητήσεων ὑπὲρ τούτων τῶν χρημάτων· οἱ δ' ἐξεληλεγμένοι κατὰ τῆς ἑαυτῶν πατρίδος δῶρα εἰληφότες, πονηροὶ καὶ ἄδικοι καὶ μισόδημοι νομίζονται εἶναι, φιλεῖν ὑμᾶς φάσκοντες, καὶ πράττειν ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως ἀγαθῶν, καὶ δι' ὑμᾶς ἔνδοξοι γεγενημένοι.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ

Ἐκ τοῦ Πλουτάρχου.

Λυκοῦργος, πατρὸς μὲν ἦν Λυκόφρονος τοῦ Λυκούργου, ὃν οἱ τριάκοντα τύραννοι ἀπέκτειναν, αἰτίου αὐτῷ τῆς ἀναιρέσεως γενομένου Ἀριστοδήμου Βατῆθεν, ὃς καὶ ἑλληνοταμίας γενόμενος, ἔφυγεν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ. Τῶν δήμων δὲ Βουτάδης, γένους τοῦ τῶν Ἐτεοβουταδῶν. Ἀκροατὴς δὲ γενόμενος Πλάτωνος τοῦ φιλοσόφου, τὰ πρῶτα ἐφιλοσόφησεν. εἶτα καὶ Ἰσοκράτους τοῦ ῥήτορος γνώριμος γενόμενος, ἐπολιτεύσατο ἐπιφανῶς, καὶ λέγων καὶ πράττων, καὶ δὴ πιστευόμενος τὴν διοίκησιν τῶν χρημάτων. Ταμίας γὰρ ἐγένετο ἐπὶ τρεῖς πενταετηρίδας ταλάντων μυρίων τετρακισχιλίων, ἢ ὥς τινες,

LYCVRGVS

In X. Græciæ Oratoribus.

Ex Plutarcho,

H. CRVSERIO interprete.

LYCVRGVS patre genitus Lycophrone, Lycurgi fillo, quem triginta Tyranni necauerunt: cuius necis auctor fuit Aristodemus Batethensis, qui quæstura Græciæ functus, tenente Rempublicam populo in exilium iuit. Populo Butades fuit, genere Eteobutadarum. Auditor Platonis initio Philosophiæ operam dedit. Inde Isocratis Oratoris assecla cum fuisset, Rempublicam magna cum gloria dicendo & agendo tractauit, & verò etiam administrationi ærarii Præfectus. Nam Quæstor fuit tribus lustris quatuordecim milliū talentûm, aut, vt vo-

lunt aliqui, octodecim milliū sexcentorū quinquaginta. Qui autē hos honores ei decreuit Stratocles orator, primum ipse designatus, deinde cuiuspiam ex amicis nomen mutuatus ipse procurationē obiuit, quòd ante legē rogasset, ne designatus Quæstor vltra quinquennium in ea dispensatione esset: semperque instans assiduus publicis operibus æstate & hieme, & apparatui bellico impositus multa in ciuitate correxit: Triremes populo parauit quadringētas: Gymnasium illud in Lyceo fecit: quē locum arboribus consevit, palæstram ædificauit, & theatro in Liberi patris struēdo Præfectus obiit. Cum fiduciaria apud eum ducenta quinquaginta talenta à priuatis essent deposita, eam pecuniam custodiuit, vasaq; ad pompas ciuitati aurea & argentea & victorias argēteas facienda locauit. Multa ope-

μυριάδων ἐξακισχιλίων ἑξακοσίων πεντήκοντα. καὶ ὁ τὰς τιμὰς αὐτῷ ψηφισάμενος Στρατοκλῆς ὁ ῥήτωρ, τὸ μὲν πρῶτον αἱρεθεὶς αὐτὸς, ἔπειτα τῶν φίλων ἐπιγραψάμενος τινὰ, αὐτὸς ἐποιεῖτο τὴν διοίκησιν διὰ τὸ φθάσαι νόμον εἰσενεγκεῖν, μὴ πλείω πέντε ἐτῶν διέπειν τὸν χειροτονηθέντα ἐπὶ τὰ δημόσια χρήματα, ἀεί τε ἐφεστὼς τοῖς ἔργοις διετέλεσε, καὶ θέρους καὶ χειμῶνος, καὶ ἐπὶ τῆς τοῦ πολέμου παρασκευῆς χειροτονηθεὶς, πολλὰ τῆς πόλεως ἐπηνώρθωσε, καὶ τριήρεις παρεσκεύασε τῷ δήμῳ τετρακοσίας, καὶ τὸ ἐν Λυκείῳ γυμνάσιον ἐποίησε καὶ ἐφύτευσε, καὶ τὴν παλαίστραν ᾠκοδόμησε, καὶ τὸ ἐν Διονύσου θέατρον ἐπιστατῶν ἐπετέλεσε. Πιστευσάμενος δὲ ἐν παρακαταθήκῃ παρὰ τῶν ἰδιωτῶν διακόσια πεντήκοντα τάλαντα ἐφύλαξε, πομπεῖά τε χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ τῇ πόλει κατεσκεύασεν καὶ νίκας χρυσᾶς, πολλὰ δὲ ἡμί-

ἔργα

ἔργα τὰ παραλαβὼν ἐξετέλεσε, καὶ τοὺς νεωσοίκους καὶ τὴν σκευοθήκην. καὶ τῷ σταδίῳ τῷ Παναθηναϊκῷ τὴν κρηπῖδα περιέθηκεν, ἐξεργασάμενος τοῦτό τε, καὶ τὴν χαράδραν ὁμαλὴν ποιήσας, Δινίου τινὸς, ὃς ἐκέκτητο τοῦτο τὸ χωρίον, ἀνέντος τῇ πόλει περὶ παντὸς αὐτῷ χαρίσασθαι Λυκούργῳ. Εἶχε δὲ καὶ τοῦ ἄστεος τὴν φυλακὴν, καὶ τὴν τῶν κακούργων σύλληψιν, οὓς ἐξήλασεν ἅπαντας· ὡς καὶ τῶν σοφιστῶν ἐνίους λέγειν, Λυκοῦργον οὐ μέλανι, ἀλλὰ θανάτῳ χρίοντα τὸν κάλαμον κατὰ τῶν πονηρῶν, οὕτω συγγράφειν. ὅθεν ἐξαιτηθέντα αὐτὸν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ βασιλέως, ὁ δῆμος οὐ προήκατο. καθ' ὃν δὲ χρόνον ἐπολέμει Φίλιππος πρὸς Ἀθηναίους τὸν δεύτερον πόλεμον, ἐπρέσβευε μετὰ Πολυεύκτου καὶ Δημοσθένους εἴς τε Πελοπόννησον, καί τινας ἑτέρας πόλεις. διετέλεσέ τε τὸν ἅπαντα χρόνον εὐδοκιμῶν παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ δίκαιος εἶναι νομιζόμενος, ὥστε καὶ ἐν

ra quæ acceperat inchoata, absoluit, naualia etiam & armamentaria. Stadio Panathenaico basim addidit: & cum hoc effecit, tum specum cõplanauit, Dinio quodam, qui hoc prædium possidebat, quo Lycurgo in omnibus gratificaretur, id ciuitate permittente. Fuit etiam Præfectus vrbi & comprehendendis facinorosis, quos in exilium omnes egit. Hinc dicebant Sophistæ nonnulli, Lycurgum † non atramentum sed mortem illinere cõtra facinorosos calamo, & sic scribere. Quare cum eum Alexander depoposcisset, non dedidit populus. Quo tempore arma Philippus Atheniensibus iterum intulit, legatus cum Polyeucto & Demosthene in Peloponnesum, & ad nonnullas alias ciuitates est profectus. Fuit Atheniensibus perpetuo probatus, habitusque est iustus, vt & in iudiciis

Lycurgi dictum pro patrocinio esset ei, cui aduocatus esset. Iam rogauit leges, vt ludi Comici pariter illis, qui chytri dicuntur, agerentur in theatro: & qui vicisset, quod antè ius non erat, in ciuitatem adscriberetur, exoletos referens illos ludos. Aliam, vt statuæ ex ære poetis ponerentur, Æschylo, Sophocli, Euripidi, eorumque Tragœdiæ publicis mandatæ tabulis seruarentur, atque altrinsecus hæc lex ciuitatis ex aduerso histrionibus recitaretur. Neque enim ius esse eas agere. Tertiam, ne cui liceret ciui Atheniensi vel Athenas incolenti hominem liberum ex bello captis in seruitutem, nisi ex prioris Domini sententia, mercari. Adhæc vt ludi Neptunei in Piræo non minus tribus cycliis choris fierent: victoribus præmium esset nō minus decem minis;

τῆς δικαιοσύνης τὸ φῆσαι Λυκοῦργον ἐδόκει βοήθημα εἶναι τῷ συναγορευομένῳ. Εἰσήνεγκε δὲ καὶ νόμους, τὸν μὲν περὶ τῶν κωμῳδῶν ἀγῶνα τοῖς Χύτροις ἐπιτελεῖν ἐφάμιλλον ἐν τῷ θεάτρῳ, καὶ τὸν νικήσαντα εἰς ἄστυ καταλέγεσθαι, πρότερον οὐκ ἐξὸν, ἀναλαμβάνων τὸν ἀγῶνα ἐκλελοιπότα. Τὸν δὲ ὡς χαλκᾶς εἰκόνας ἀναθεῖναι τῶν ποιητῶν Αἰσχύλου, Σοφοκλέους, Εὐριπίδου, καὶ τὰς τραγῳδίας αὐτῶν ἐν κοινῷ γραψαμένους φυλάττειν, καὶ τὸν τῆς πόλεως γραμματέα παραναγινώσκειν τοῖς ὑποκρινομένοις. οὐκ ἐξεῖναι γὰρ αὐτοὺς ὑποκρίνεσθαι. Καὶ τρίτον μηδενὶ ἐξεῖναι Ἀθηναίων, μὴ δὲ τῶν οἰκούντων Ἀθήνησιν ἐλεύθερον σῶμα πρίασθαι ἐπὶ δουλείᾳ ἐκ τῶν ἁλισκομένων, ἄνευ τῆς τοῦ προτέρου δεσπότου γνώμης. Ἔτι δὲ ὡς τοῦ Ποσειδῶνος ἀγῶνα ποιεῖν ἐν Πειραιεῖ κυκλίων χορῶν οὐκ ἔλαττον τριῶν. δίδοσθαι μὲν τοῖς νικῶσιν οὐκ ἔλαττον δέκα μνῶν

τοῖς δὲ δευτέροις, ὀκτώ. ἓξ δὲ τοῖς τρίτοις κριθεῖσιν. Ἔτι ζεύγους μὴ ἀπιέναι γυναῖκα Ἐλευσινάδε, ὅπως μὴ ἐλαττῶνται ὑπὸ τῶν πλουσίων· εἰ δέ τις φωραθείη, ἀποτίνειν δραχμὰς ἑξακισχιλίας, τῆς δὲ γυναικὸς αὐτοῦ μὴ πειθούσης, τῶν συκοφαντῶν φωρασάντων τάλαντον αὐτοῖς ἔδωκε. Κατηγορούμενος δ' ἐν ὑστέρῳ ἐν τῷ δήμῳ, ἔφη· Ἀλλ' οὖν ἐγὼ μὲν διδοὺς, οὐ λαμβάνων εὑρέθην. Τελώνου δέ ποτε ἐπιβαλόντος Ξενοκράτει τῷ φιλοσόφῳ τὰς χεῖρας, καὶ πρὸς τὸ μετοίκιον αὐτὸν ἀπαγαγόντος, ἀπαντήσας ῥάβδῳ τε κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ τελώνου κατήνεγκε· καὶ τὸν μὲν Ξενοκράτην ἀπέλυσε, τὸν δὲ ὡς οὐ τὰ πρέποντα δράσαντα εἰς τὸ δεσμωτήριον κατέκλεισεν. Ἐπαινουμένου δὲ ἐπὶ τῇ πράξει μεθ' ἡμέρας τινὰς συντυχὼν ὁ Ξενοκράτης τοῖς παισὶ τοῦ Λυκούργου, ἔφη· Ταχέως γε τῷ πατρὶ ὑμῶν ἀποδέδωκα, ὦ παῖδες, τὴν

iis qui secundum locum obtinuissent, octo; qui tertium, sex. Rheda ne mulier Eleusina proficisceretur, ne qua opulentioribus cederent. Si qua id admisisse conuicta esset, vt sex millia drachmarum mulctam solueret. Cui legi cum non paruisset vxor eius, & comperta ab delatoribus esset, dedit eis talentum. Hoc ei cùm exprobraretur post ad populum: At certè, inquit, ego dare non accipere deprehensus sum. Cum publicanis aliquãdo manus Xenocrati philosopho iniecisset, eumque ad metœcium [quod carceris locus Athenis est] duceret, occurrens baculum capiti eius impegit, ac Xenocratem liberauit: illum quod inhoneste egisset, in carcerem coniecit. Quo ex facto quia celebrabatur, breui post cum incidisset in Lycurgi filios Xenocrates: Cito patri vestro, inquit, retuli, ô filii

gratiam: Commendatur enim, quòd mihi succurrerit, à multis.] Tulit rogationes quoque, Euclidis cuiusdam opera vsus ad rogationes appositissimi. Quamuis autem esset pecuniosissimus, pallium vnum idemque æstate & bruma gestabat, calceosque inducebat, quando dies postulabant. Meditabatur & noctu & interdiu quod non bene esset ad subito dicendum comparatus. Ac quò facilius excitaretur, & meditaretur, in lectulo cubabat, in quo villus tantum & puluinus erat. Obtrectauit quidam ei, quod exercens se ad dicendam mercedem Sophistis penderet: Ego verò, inquit, si quis filios meos mihi se ostendat redditurum meliores, non mille drachmarum, sed dimidium census mei impendam. Lingua vtebatur ob generis claritudinē libera. Ac cū Atheniēses aliquādo cōcionantē non ferrent, exclamauit cū exploderetur: O flagrum

χάριν· ἐπαινεῖται γὰρ ὑπὸ πολλῶν ἐπὶ τῷ βεβοηθη- μόγις. Ἤνεγκε δὲ καὶ ψηφίσματα Εὐκλείδῃ τῷ Ὀλυνθίῳ χρώμενος ἱκανωτάτῳ περὶ τὰ ψηφίσματα. Εὔπορος δὲ ὤν, ἱμάτιον ἓν καὶ ταὐτὸ ἐφόρει τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους, καὶ ὑπεδέδετο τὰς ἀναγκαίας ἡμέρας. Ἐμελέτα δὲ καὶ νύκτωρ καὶ ἡμέρας οὐκ εὖ πρὸς τὸ αὐτοσχεδιάζειν πεφυκώς. Κλινιδίῳ δὲ αὐτῷ ὑπεστρωμένῳ, ἐφ' ᾧ μόνον κῴδιον ἦν καὶ προσκεφάλαιον, ὅπως ἐγείρηται ῥᾳδίως καὶ μελετῴη. Ἐγκαλοῦντος δέ αὐτῷ τινος ὅτι μισθοὺς σοφισταῖς δίδωσιν περὶ λόγους διατρίβων· ἀλλ' εἴ τις γε ἐπαγγέλλοιτο, ἔφη, τοὺς υἱοὺς ἀμείνους αὐτῷ ποιήσειν, οὐ χιλίας, ἀλλὰ τὸ ἥμισυ τῆς οὐσίας προέσθαι. Ἦν δὲ καὶ παρρησιαστικὸς διὰ τὴν εὐγένειαν. Ἀθηναίων γέ ποτε οὐκ ἀνεχομένων αὐτοῦ δημηγοροῦντος, ἀνέκραγεν ἐκβαλλόμενος, ὦ

Κερκυραία μάστιξ, ὡς πολλῶν ταλάντων εἶ ἀξία; Πάλιν δὲ θεὸν ἀναγορευόντων Ἀλέξανδρον, καὶ ποδαπὸς ἂν εἴπεν ὁ θεὸς, οὗ τὸ ἱερὸν ἐξιόντας δεήσῃ περιρράνασθαι; Ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ, παρέδωκαν τοὺς παῖδας τοῖς ἕνδεκα, Μενεσαίχμου μὲν κατηγορήσαντος, γραψαμένου δὲ Θρασυκλέους. Δημοσθένους δὲ καθ' ὃν ἔφυγε χρόνον ἐπιστείλαντος τοῖς Ἀθηναίοις, ὡς κακῶς ἀκούοιεν ἐπὶ τοῖς Λυκούργου παιδίοις, μετινόησαν, καὶ ἀφῆκαν αὐτοὺς, Δημοκλέους τοῦ Θεοφράστου μαθητοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογησαμένου. Ἐτάφη δὲ αὐτὸς καὶ τῶν ἐκγόνων τινὲς δημοσίᾳ, καὶ ἔστιν αὐτῶν τὰ μνήματα ἄντικρυς τῆς Παιωνίας Ἀθηνᾶς ἐν τῷ Μελανθίου τοῦ φιλοσόφου κήπῳ, τράπεζαι πεποιημέναι, αὗταί τε τοῦ Λυκούργου καὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἐπιγεγραμμέναι, καὶ εἰς ἡμᾶς ἔτι σωζόμεναι. Τὸ μέγιστον χίλια διακόσια τάλαντα προσ-

flagrum Cercyræum, quam multis talentis vales? Item cum in numerum Deorum Alexandrum referrent: Quis autem Deus, ait, cuius templo qui egrediuntur aqua lustrentur oportet? Defuncti liberos tradiderunt Vndecim viris, Menesæchmo accusatore, Thrasycle delatore. Cum autem Demosthenes exilii sui tempore scripsisset Atheniẽsibus, malè eos liberorum Lycurgi gratia audire, mutata voluntate missos fecerunt, Democle Theophrasti discipulo pro eis causam dicente. Elatus est hic, & nonnulli eius posteri publicè, exstantque eorum monumenta ex aduerso Mineruæ Medicatricis in Melanthii philosophi hortis; mensæ factæ, quæ inscriptionem habent Lycurgi, eiusque liberorũ, quæ sunt in hanc vsque ætatem incolumes. Quod maximum est, vectigalia ciuitatis intendis

ad mille ducenta talenta, cum antea sexaginta redissent. Instante fato in Cereris matris fanum & curiam iussit se deferri, quod vellet rationes reddere actionum suarum, cum accusare nemo eũ, propter Menesæchmũ, sustineret; ac dilutis calumniis domum relatus expirauit. Vir est moderatus, quamdiu vixit, habitus, in dicendoque commendatus: qui nulla in caussa, quamuis multis accusantibus, succubuit. Liberos tres habuit ex Callisto Abronis gnata Callæi Abronis Catethiensis filii, sorore illius qui Quæstor stipendii Chæronda archonte fuit. De hac necessitudine in oratione contra Pastium Dinarchus verba facit. Filios reliquit Abronem, Lycurgum, Lycophronem: ex quibus Abron & Lycurgus in orbitate decesserunt. Abron tamen Republ. præclare gesta è

ὅδε τῇ πόλει κατέστησε, πρότερον ἑξήκοντα προσιόντων. Μέλλων δὲ τελευτήσειν εἰς τὸ μητρῷον καὶ τὸ βουλευτήριον ἐκέλευσεν αὐτὸν κομισθῆναι, βουλόμενος εὐθύνας δοῦναι τῶν πεπολιτευμένων. οὐδενὸς δὲ κατηγορῆσαι τολμήσαντος, πλὴν Μενεσαίχμου, τὰς διαβολὰς ἀπολυσάμενος, εἰς τὴν οἰκίαν ἀπεκομίσθη καὶ ἐτελεύτησεν, ἐπιεικὴς νομισθεὶς περὶ πάντα τὸν βίου χρόνον. ἐν λόγοις ἐπαινεθεὶς, καὶ μηδένα ἀγῶνα ἁλοὺς, καίτοι πολλῶν κατηγορησάντων. ἔσχε δὲ τρεῖς παῖδας ἐκ Καλλιστοῦς τῆς Ἄβρωνος μὲν θυγατρὸς, Καλλίου δὲ τοῦ Ἄβρωνος Βατῆθεν ἀδελφῆς τοῦ ταμιεύσαντος στρατιωτικῶν ἐπὶ Χαιρώνδου ἄρχοντος. περὶ δὲ τῆς κηδείας ταύτης λέγει ὁ Δείναρχος ἐν τῷ κατὰ Πασίου. Κατέλιπε δὲ παῖδα Ἄβρωνα, Λυκοῦργον, Λυκόφρονα, ὧν Ἄβρων καὶ ὁ Λυκοῦργος ἄπαιδες μετήλλαξαν, ἀλλ' ὅ γε Ἄβρων καὶ πολιτευσάμενος

μένος

μένος ἐπιφανῶς μετήλλαξε. Λυκόφρων δὲ γήμας Καλλιστομάχην Φιλίππου Αἰξωνέως ἐγέννησε Καλλιστώ. Ταύτην δὲ γήμας Κλεόμβροτος Δεινοκράτους Ἀχαρνεὺς, ἐγέννησε Λυκόφρονα. Τοῦτον δὲ ὁ πάππος εἰσεποιήσατο Λυκόφρων, οὗτος δὲ ἐτελεύτησεν ἄπαις.

μετὰ δὲ τὴν Λυκόφρονος τελευτὴν, ἔγημε τὴν Καλλιστὼ Σωκράτης, καὶ ἔσχεν υἱὸν Σύμμαχον, τοῦ δὲ ἐγένετο Ἀριστώνυμος, τοῦ δὲ Χαρμίδης, τοῦ δὲ Φιλίππη· ταύτης δὲ καὶ Λυσάνδρου Μήδειος ὁ καὶ ἐξηγητὴς ἐξ Εὐμολπιδῶν γενόμενος· τούτου δὲ καὶ Τιμοθέας τῆς Γλαύκου παῖδες, Λαοδάμεια καὶ Μήδειος, ὃς τὴν ἱερωσύνην Ποσειδῶνος Ἐρεχθέως εἶχε, καὶ Φιλίππη, ἥτις ἱεράσατο τῆς Ἀθηνᾶς ὕστερον. Πρότερον δ᾽ αὐτὴν γήμας Διοκλῆς ὁ Μελιτεὺς, ἐγέννησε Διοκλέα τὸν ἐπὶ τοὺς ὁπλίτας στρατηγήσαντα. γήμας δὲ οὗτος Ἡδίστην Ἅβρωνος, Φιλιππίδην καὶ Νικοστράτην ἐγέννη-

vita migrauit. Lycophron Callistomache Philippi Aixenis ducta vxore Callisto genuit.

Hancin matrimonio habuit Cleombrotus Dinocratis F. Acharnensis, tulitque ex ea Lycophronem, quem auus asciuit Lycophron. Hic orbus obiit. A Lycophronis exitu vxorem duxit Callisto Socrates, habuitque filium Symmachũ: quo est Aristonymus natus. Hoc Charmides, eo Philippa, hac & Lysandro Medius, qui & Legũ Doctor ex Eumolpidis fuit. Huius & Timotheæ Glauci liberi fuerũt Leodamia & Medius, qui Neptuni Erechthei fuit sacerdos, ac Philippa; quæ antistes postea Mineruæ fuit. Ante matrimonium genuit Dioclis Melitensis, qui ex ea genuit Dioclem.

Hic aduersus grauem armaturam cum imperio missus fuit. Sustulit ex vxore Hediste Abronis filia, Philippidem &

Nicostratem. Ex Nicostratis nuptiis generauit Themistocles, Theophrasti F. tædifer Theophrastum & Dioclem. Ordinauit etiam Neptuni Erechthei Sacerdotium. Huius Oratoris sunt in manibus Orationes quindecim. Corona à populo donatus est septies; obtinuit statuas quoque. Posita est ei in Ceramico statua ex ære, Anaxicrate archonte: sub quo etiam accepit ex eadem rogatione ius publicè in Prytaneo epulandi, cum ipse Lycurgus tum ex eius posteritate natu maximus. Defuncto Lycurgo filiorū maximus Lycophron hoc donum vendicauit. Orationes etiam de sacris habuit multas, accusauitq; Areopagitam Autolycon, Lysiclem Prætorem, Demadem Demeæ Menesæchmum, atq; alios multos quos omnes damnauit. Nomen quoq; Diphili detulit, qui ex metallis argentariis fulcimenta, Melosetnes

σα. γήμας δὲ τὴν Νικοστράτην Θεμιστοκλῆς ὁ Θεοφράστου ὁ δᾳδοῦχος ἐγέννησε Θεόφραστον καὶ Διοκλέα. διεπράξατο δὲ καὶ τὴν ἱερωσύνην τοῦ Ποσειδῶνος Ἐρεχθέως. φέρονται δὲ τοῦ ῥήτορος λόγοι δεκαπέντε. ἐστεφανώθη δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου πολλάκις, καὶ εἰκόνων ἔτυχεν. ἀνάκειται δὲ αὐτοῦ χαλκῆ εἰκὼν ἐν κεραμεικῷ κατὰ ψήφισμα, ἐπὶ Ἀναξικράτους ἄρχοντος· ἐφ᾽ οὗ ἔλαβε καὶ σίτησιν ἐν Πρυτανείῳ αὐτός τε καὶ ὁ Λυκόφρων, καὶ ὁ πρεσβύτατος αὐτοῦ τῶν ἐκγόνων κατὰ τὸ αὐτὸ ψήφισμα. ἀποθανόντος τε Λυκούργου ὁ πρεσβύτατος τῶν παίδων Λυκόφρων ἠμφισβήτησε τῆς δωρεᾶς. Εἶπε δὲ καὶ περὶ ἱερῶν πολλάκις, καὶ γραψάμενος Αὐτόλυκον τὸν Ἀρεοπαγίτην, καὶ Λυσικλέα τὸν στρατηγὸν, καὶ Δημάδην τὸν Δημέου, καὶ Μενέσαιχμον, ἄλλους τε πολλοὺς, καὶ πάντας εἷλεν. Ἔκρινε δὲ καὶ Δίφιλον ἐκ τῶν ἀργυρείων μετάλλων τοὺς μεσοκρινεῖς,

νέας, οἳ ἐβάσταζον τὰ ὑπὲρ κέμβρα βάρη, ὑφελόντα καὶ ἐξ αὐτῶν πεπλουτηκότα, παρὰ τοὺς νόμους, καὶ θανάτου ὄντος ἐπιτιμίου, ἁλῶναι ἐποίησε, καὶ πεντήκοντα δραχμὰς ἐκ τῆς οὐσίας αὐτοῦ ἑκάστῳ τῶν πολιτῶν διένειμε τῶν πάντων συναχθέντων ταλάντων ἑκατὸν ἑξήκοντα ἢ ὥς τινες μνῶν. ὁ δὲ ἐθιώας Ἀρεισογείτονα καὶ Κλεωκράτην καὶ Αὐτόλυκον δουλείας. Ἐπεκαλεῖτο δὲ ὁ Λυκοῦργος, ἶβις Λυκούργῳ, Ξενοφῶντι νυκτερίς. Κατῆγον δὲ τὸ γένος ἀπὸ τούτων, καὶ Ἐρεχθέως τοῦ Γῆς καὶ Ἡφαίστου. τὸ δὲ ἐγγυτάτω ἀπὸ Λυκομήδους, καὶ Λυκούργου, οὓς ὁ δῆμος ταφαῖς ἐτίμησε δημοσίᾳ, καὶ ἔστιν αὕτη ἡ καταγωγὴ τοῦ γένους, τῶν ἱερασαμένων τοῦ Ποσειδῶνος, ἐν πίνακι τελείῳ, ὃς ἀνάκειται ἐν Ἐρεχθείῳ, γεγραμμένος ὑπὸ Ἰσμηνίου τοῦ Χαλκιδέως, καὶ εἰκόνες ξύ-

appellata, quæ impositas moles sustinebant, subtraxisset: atq; inde magnas opes contra leges conflasset: ac cum litem capitis æstimasset; peregit eam: ex cuius bonis populo quinquagenas drachmas viritim diuisit, quarum summa efficiebat talenta centum sexaginta: aut, vt sunt alii auctores, totidem minas. Ad hæc quæstionem exercuit Status contra Aristogitonem & Leocratem †, & Autolycum. Dictus fuit cognomento Lycurgus Ibis, [quod ei tributum fuit sicut] Xenophonti vespertilionis. Laudabant enim auctores originis suæ hos; Erechthea Telluris & Vulcani filium: proximè autem Lycomedem & Lycurgum, quos populus honoris caussa publico funere extulit. Ipsa stirpis propago, eorum qui sacerdotio functi sunt Neptuni, exstat in ampla tabula, quæ in Erechthei fano sacrata est à Chalcidensi picta Ismenia, statuæq; ligneæ

Lycurgi, & eius filiorum Abronis, Lycurgi, Lycophronis, Timarchi manu, & Cephisodotis Praxitelis filiorum. Eam tabulam posuit filius eius Abron, cui ex familia sorte obuenerat sacerdotium, quod fratri Lycophroni cessit: eaque de caussa expressus est Abron fascinam ei tradẽs. Porrò omnia quæ gessit, vt exposita omnium oculis essent, notata posuit in pila pro palæstra, quam excitauerat. Nemo sanè interuersarum pecuniarum hunc virum coarguere voluit. Tulit quoq; ad populũ de decernenda Neoptolemo Anticlis corona, & de statua ei collocãda: quòd aram Apollinis ex eius oraculo in foro se ostendisset inauraturum. Decreuit & Euonymi Diotimi Diopithis filio Ctesicle archonte honores.

λινοι τοῦ τε Λυκούργου, καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, Ἄβρωνος, Λυκούργου, Λυκόφρονος, ἃ εἰργάσαντο Τίμαρχος, καὶ Κηφισόδοτος, οἱ Πραξιτέλους υἱεῖς. τὸν δὲ πίνακα ἀνέθηκεν Ἄβρων ὁ παῖς αὐτοῦ λαχὼν ἐκ τοῦ γένους τὴν ἱερωσύνην καὶ παραχωρήσας τῷ ἀδελφῷ Λυκόφρονι. καὶ διὰ τοῦτο πεποίηται ὁ Ἄβρων προσδιδοὺς αὐτῷ τὴν τρίαιναν. Πάντων δὲ ὧν διῴκησεν ἀναγραφὴν ποιησάμενος, ἀνέθηκεν ἐν στήλῃ πρὸ τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθείσης παλαίστρας σκοπεῖν τοῖς βουλομένοις. οὐδεὶς μέντοι ἐδυνήθη ἐλέγξαι τὸν ἄνδρα νοσφισμοῦ. Ἔγραψε δὲ καὶ Νεοπτόλεμον Ἀντικλέους στεφανῶσαι, καὶ εἰκόνα ἀναθεῖναι, ὅτι ἐπηγγείλατο χρυσώσειν τὸν βωμὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν ἀγορᾷ κατὰ τὴν μαντείαν τοῦ θεοῦ. Ἐψηφίσατο δὲ καὶ Διοτίμου Διοπείθους Εὐωνυμεῖ τιμὰς ἐπὶ Κτησικλέους ἄρχοντος.

ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΑ Λεωκράτους.

LYCVRGI ORATIO ADVERSVS LEOCRATEM.

Quae sola Graecè extat:

interprete IOANNE LONICERO.

ARGVMENTVM.

Μετὰ τὰ ἐν Χαιρωνείᾳ δεινὰ ψήφισμα ποιεῖ ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος, ὥστε μήτε τινὰ ἔξω γενέσθαι τῆς πόλεως, μήτε μὴν ἐκθέσθαι παῖδας καὶ γυναῖκας· Λεωκράτης οὖν τις ἐξελθὼν τῆς πόλεως, καὶ ἀφικόμενος ἐν Ῥόδῳ, καὶ πάλιν ἐν Μεγάροις, ἦλθεν ἐν Ἀθήναις· καὶ παρρησιαζομένου αὐτοῦ κατηγορίαν ποιεῖται ὁ Λυκοῦργος αὐτοῦ ὡς προδότου. Ἡ δὲ στάσις, ὅρος ἀντονομάζων. ὁμολογεῖ γὰρ καὶ Λεωκράτης ἀπολιπεῖν, οὐ μέντοι προδιδόναι. ἄλλοι στοχασμὸν ἀπὸ γνώμης, ὡς τοῦ μὲν ἐξελθεῖν ὁμολογουμένου, ἀμφιβαλλομένης δὲ τῆς προαιρέσεως, ποίᾳ γνώμῃ ἐξῆλθεν, εἴτ' ἐπὶ προδοσίᾳ, εἴτ' ἐπὶ ἐμπορίᾳ. ἔοικε δὲ ἡ τοῦ λόγου ὑπόθεσις τῇ κατὰ Αὐτολύκου.

Post tolerata Chaeronea pericula, decretum facit Atheniensium populus, ut nemo ex urbe aliò se conferret, neq; ut liberos aut uxores in aliũ locũ traduceret. Leocrates igitur quispiam urbe egressus, Rhodum accessit, dein Megara peruenit, tandem Athenas rediit. Atq; quum isthic cum fiducia ageret, non veritus populi decretum, accusationem aduersus eum ceu proditorem Lycurgus instituit. Status est finitio non simplex, sed repugnans instituto actoris. Fatetur enim Leocrates, se reliquisse quidem patriam, sed haudquaquam prodidisse tamen. Alii dicunt, coniecturam esse à consilio, cum eius qui profectũ quidem se ex urbe haud inficietur, de cuius tamen instituto haud satis constet, qua mentis sententia sit egressus. proditionisne an negotiationis causa. Est autem idem huius orationis argumentum cum ea, quam aduersus Autolicum scripsi.

ORATIO.

IVstum, ô viri Athenienses, & pium, & pro nostri & Deorum defensione Exordium accusationis Leocratis rei [iudiciove vestro obnoxii] sum facturus. Precor autem ·· Mineruam, aliosq; Deos & Heroas, per vrbem passim & regionem constitutos, vt, si ad iudicium vocauerim iustè Leocrátem, confirmemque eum prodidisse & delubra & sedes Deorum immortalium, & lucos: nec non legibus instituta sacra, à vestris maioribus tradita; me dignum hodierno die Leocratis scelerum accusatorem faciant, perinde vt & populo & vrbi est commodum. Vos autem ceu pro parentibus & liberis, vxoribus & patria, & sacris deliberantes, habentes item sub iudicio proditorē, faxint horū omniū inexorabiles iudices, qui non detis veniam, & nunc & in reliquū tempus adeò grauiter & fla-

Δίκαιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ εὐσεβῆ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τὴν ἀρχὴν τῆς κατηγορίας Λεωκράτους τοῦ κρινομένου ποιήσομαι. εὔχομαι γὰρ τῇ Ἀθηνᾷ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς, καὶ τοῖς ἥρωσι τοῖς κατὰ τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν ἱδρυμένοις, εἰ μὲν εἰσήγγελκα Λεωκράτην δικαίως, καὶ κρίνω προδόντα αὐτὸν καὶ τοὺς νεὼς καὶ τὰ ἕδη καὶ τὰ τεμένη, καὶ τὰς ἐν τοῖς νόμοις θυσίας τὰς ὑπὸ τῶν ὑμετέρων προγόνων παραδεδομένας, ἐμὲ μὲν ἄξιον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ τῶν Λεωκράτους ἀδικημάτων "κατήγορον ποιῆσαι, ὡς καὶ τῷ δήμῳ καὶ τῇ πόλει συμφέρει· ὑμᾶς δὲ ὡς ὑπὲρ πατέρων καὶ παίδων καὶ γυναικῶν καὶ πατρίδος καὶ ἱερῶν βουλευομένους, καὶ ἔχοντας ὑπὸ τῇ ψήφῳ τὸν προδότην ἁπάντων τούτων ἀπαραιτήτους δικαστὰς, μὴ παρέχοντας συγγνώμην καὶ νῦν καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον γενέσθαι τοῖς τὰ τοιαῦτα καὶ τηλικαῦ-

τοῖς παρανομοῦσιν. εἰ δὲ μήτε τὸν προδόντα τὴν πατρίδα, μήτε τὸν ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερά, εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα καθίστημι, σώζεσθαι αὐτὸν ἐκ τῶν κινδύνων, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν καὶ ὑφ' ὑμῶν τῶν δικαστῶν. ἐβουλόμην δ' ἄν, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ ὠφέλιμόν ἐστι τῇ πόλει, εἶναι τοὺς κρίνοντας ἐν ταύτῃ τοὺς παρανομοῦντας, οὕτω καὶ φιλάνθρωπον αὐτὸ παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπειλῆφθαι· νῦν δὲ περιέστηκεν εἰς τοῦτο, ὥστε τὸν ἰδίᾳ κινδυνεύοντα, καὶ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἀπεχθανόμενον, οὐ φιλόπολιν ἀλλὰ φιλοπράγμονα δοκεῖν εἶναι· οὐ δικαίως οὐδὲ συμφερόντως τῇ πόλει. τρία γάρ ἐστι τὰ μέγιστα, ἃ διαφυλάττει καὶ διασώζει δημοκρατίαν, καὶ τὴν τῆς πόλεως εὐδαιμονίαν. πρῶτον μὲν, ἡ τῶν νόμων τάξις· δεύτερον δ', ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος· τρίτον δ', ἡ τούτοις τἀδικήματα παραδιδοῦσα κρίσις. ὁ μὲν γὰρ νόμος πέφυκε προλέγειν

gitiosè delinquentibus. Sin verò neque eum patriam prodidisse, neque deseruisse vrbem & sacra, hoc certamine euicero; seruatum iri ipsum à periculo & à Diis & vobis Iudicibus efflagito. optarim autem, o viri, quemadmodum vtile est vrbi, esse Iudices in hac scelerate agentium; sic & humanum apud plerosque existimatū fuisset. Iam verò eo vsque res defecit, vt per sese periculum subiens, ac pro publicis rebus odio expositus, non patriæ amans, sed curiosus [temerè sese aliis rebus immiscens] esse videatur; neque iure, neque ciuitatis aliquo emolumento. Tria enim sunt maxima, quæ custodiunt atque conseruant statum [Reipublicæ] popularem, vrbisq; felicitatem. Primum quidē, Legum ordinatio: secundum, Iudicum calculus: tertium verò, his Iudicibus agnoscere concedens delicta Iudicium. Lex solet sanè,

quæ non deceat agere, præscribere. Accusator autem denunciare eos, qui sint legum censuræ obnoxii. Iudex denique punire ab vtrisque hisce demonstratos, solet.

Quare neque Lex, neque Iudicum suffragium nisi ipsis iniustè agentes tradantur, quicquam valet. Ego verò, o Athenienses, compertum habens Leocratem fugisse pericula, quæ pro patriæ defensione toleraret, deseruisse suos ciues, prodidisse quoque omnem vestram potentiam, omniumque lege expressarum pœnarum reum, hanc ad Iudices eius accusationem institui. Neque inimicitia vlla, neque contentione quadam adductus hoc certamen suscepi. Verùm turpe existimans, hunc audere foro inferre sese, ac communium sacrorum participem esse, qui sit patriæ dedecus, omniumque vestrum turpitudo. Iusti enim est ciuis, ob priuatas inimici-

ἃ μὴ δεῖ πράττειν, ὁ δὲ κατήγορος, μηνύειν τοὺς ἐνόχους τοῖς ἐν τῷ νόμῳ ἐπιτιμίοις καθεστῶτας· ὁ δὲ δικαστὴς, κολάζειν τοὺς ὑπ' ἀμφοτέρων τούτων ἀποδειχθέντας αὐτῷ. ὥστ' οὔθ' ὁ νόμος, οὔθ' ἡ τῶν δικαστῶν ψῆφος, αἱ ἄνευ τοῦ παραδώσοντος αὐτοῖς τοὺς ἀδικοῦντας ἰσχύει. ἐγὼ δὲ, ὦ Ἀθηναῖοι, εἰδὼς Λεωκράτην, φυγόντα μὲν τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδύνους, ἐγκαταλιπόντα δὲ τοὺς αὐτοῦ πολίτας, προδεδωκότα δὲ πᾶσαν τὴν ὑμετέραν δύναμιν, ἅπασι δὲ τοῖς γεγραμμένοις ἔνοχον ὄντα, ταύτην τὴν εἰσαγγελίαν ἐποιησάμην, οὔτε δι' ἔχθραν οὐδεμίαν, οὔτε διὰ φιλονεικίαν οὐδ' ἡντινοῦν, τοῦτον τὸν ἀγῶνα προελόμενος, ἀλλ' αἰσχρὸν εἶναι νομίσας τοῦτον περιορᾶν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐμβάλλοντα, καὶ τῶν κοινῶν ἱερῶν μετέχοντα, τῆς τε πατρίδος ὄνειδος καὶ πάντων ὑμῶν γεγενημένον. πολίτου γάρ ἐστι δικαίου μὴ διὰ τὰς ἰδίας ἔ-

χθρας

χθρας εἰς τὰς κοινὰς κρίσεις καθεστάναι τοὺς τὴν πόλιν μηδὲν ἀδικοῦντας, ἀλλὰ τοὺς εἰς τὴν πατρίδα τι παρανομοῦντας ἰδίους ἐχθροὺς εἶναι νομίζειν, καὶ τὰ κοινὰ τῶν ἀδικημάτων, κοινὰς καὶ τὰς προφάσεις ἔχειν τῆς πρὸς αὐτοὺς διαφορᾶς. ἅπαντας μὲν οὖν χρὴ νομίζειν μεγάλους εἶναι τοὺς δημοσίους ἀγῶνας, μάλιστα δὲ τοῦτον ὑπὲρ οὗ νῦν μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. ὅταν μὲν γὰρ τὰς τῶν παρανόμων γραφὰς δικάζητε, τοῦτο μόνον ἐπανορθοῦτε, καὶ ταύτην τὴν πρᾶξιν κωλύετε, καθόσον ἂν τὸ ψήφισμα μέλλῃ βλάπτειν τὴν πόλιν. ὁ δὲ νῦν ἐνεστηκὼς ἀγὼν οὐ κατὰ μικρόν τι μέρος συνέχει τῆς πόλεως, οὐδ᾽ ἐπ᾽ ὀλίγον χρόνον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ ὅλης τῆς πατρίδος καὶ κατὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος ἀείμνηστον καταλείψει τοῖς ἐπιγινομένοις τὴν κρίσιν. οὕτω γάρ ἐστι δεινὸν τὸ γεγενημένον ἀδίκημα, καὶ τηλι-

tias ad publica iudicia deferre eorum neminem, qui nulla in re vrbem iniuria affecerint, eamve læserint; verùm eos, qui in patriã quidquam cõmittunt, suos hostes esse reputare: ac publica crimina, publicas etiam occasiones, cur ab iis dissideamus, prębere. Vniuersos itaq; vos arbitrari operæpreciũ est, ingentes esse publicas has actiones: potissimũ verò hanc super qua calculum estis vestrum laturi. Etenim quando sceleratorũ causas iudicatis, hoc tãtummodo agitis, hancque actionẽ instituitis, ne decretũ vestrum offendat vrbem. At quod nunc instat, adeoque præ manibus est certamen, haud secundum exiguã quandam partem res vrbicas continet; Nec ad modicum temporis curriculum; sed pro tota patria, perq; omne æuum nunquam non memorandũ relinquet posteris iudicium. Adeo enim dirum patratum est scelus, tam

grande commissum faci-
mus, vt neq; accusationē,
neq; supplicium liceat in-
uenire dignum, neq; le-
gibus definita sit vltio
sceleribus respondens.
Quo n. supplicii gene-
re afficiendus est, qui pa-
triam deseruit, neq; opē
tulit patriis sacris? maio-
rumq; suorū reliquit tu-
mulos; vniuersam autem
vrbē subiugatam hostib.
prodidit? Siquidem ma-
ximū & nouissimū sup-
pliciorum Mors, neces-
saria est ex legibus mul-
cta; Leocratis autem fa-
cinoribus improbis par
nō extat. Prętermitti au-
tem super eiusmodi cri-
minibus pœnam cōtigit,
o Iudices, non per socor-
diam eorū qui tum san-
ciuere leges, cæterùm
quòd prioribus tempo-
ribus nihil eiusmodi ac-
ciderit. Et quia nō puta-
rint tale quiddā futuris
temporib. euenturū, fa-
ctum est, vt neq; accusa-
tio, neq; suppliciū possit
inueniri dignum. Proin-
de & maximè, o viri A-
thenæi, operæpreciū est,

κοῦτον ἔχει τὸ μέγεθος, ὥστε
μήτε κατηγορίαν μήτε τι-
μωρίαν ἐνδέχεσθαι εὑρεῖν
ἀξίαν, μηδὲ ἐν τοῖς νόμοις
ὡρίσθαι τιμωρίαν ἀξίαν τῶν
ἁμαρτημάτων. τί γὰρ χρὴ
παθεῖν τὸν ἐκλιπόντα μὲν τὴν
πατρίδα, μὴ βοηθήσαντα δὲ
τοῖς πατρῴοις ἱεροῖς; ἐγκα-
ταλιπόντα δὲ τὰς τῶν προγό-
νων θήκας; ἅπασαν δὲ τὴν πό-
λιν ὑποχείριον τοῖς πολε-
μίοις παραδόντα; τὸ μὲν
γὰρ μέγιστον καὶ ἔσχατον τῶν
τιμημάτων θάνατος, ἀναγ-
καῖον μὲν ἐκ τῶν νόμων ἐπι-
τίμιον, ἔλαττον δὲ τῶν Λεω-
κράτους ἀδικημάτων καθ-
έστηκε. παρεῖσθαι δὲ τὴν ὑ-
πὲρ τούτων τιμωρίαν συμ-
βέβηκεν, ὦ ἄνδρες, οὐ διὰ
ῥαθυμίαν τῶν τότε νομοθε-
τούντων, ἀλλὰ διὰ τὸ μήτ'
ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις γε-
γενῆσθαι τοιοῦτον μηδέν, μή-
τ' ἐν τοῖς μέλλουσιν ἐπίδο-
ξον εἶναι γενήσεσθαι. ὥστε μήτε
κατηγορίαν μήτε τιμωρίαν
ἐνδέχεσθαι εὑρεῖν ἀξίαν. διὸ
καὶ μάλιστα, ὦ ἄνδρες, δεῖ

ὑμᾶς

ὑμᾶς γίνεσθαι μὴ μόνον τοῦ νῦν ἀδικήματος δικαστάς, ἀλλὰ καὶ νομοθέτας. ὅσα μὲν γὰρ τῶν ἀδικημάτων νόμος τις διώρικε, ῥᾴδιον τούτῳ κανόνι χρωμένους κολάζειν τοὺς παρανομοῦντας· ὅσα δὲ μὴ σφόδρα περιείληφεν ἑνὶ ὀνόματι προσαγορεύσας, μείζω δὲ τούτων τις ἠδίκηκεν, ἅπασι δὲ ὁμοίως ἔνοχός ἐστιν, ἀναγκαῖον τὴν ὑμετέραν κρίσιν καταλείπεσθαι παράδειγμα τοῖς ἐπιγιγνομένοις. εὖ δ' ἴστε, ὦ ἄνδρες, ὅτι οὐ μόνον τοῦτον νῦν κολάσετε κατεψηφισμένοι, ἀλλὰ καὶ τοὺς νεωτέρους ἅπαντας ἐπ' ἀρετὴν προτρέψετε. δύο γάρ ἐστι τὰ παιδεύοντα τοὺς νέους, ἥ τε τῶν ἀδικούντων τιμωρία, καὶ ἡ τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς διδομένη δωρεά. πρὸς ἑκάτερον δὲ τούτων ἀποβλέποντες, τὴν μὲν διὰ τὸν φόβον φεύγουσι, τῆς δὲ διὰ τὴν δόξαν ἐπιθυμοῦσι. διὸ δεῖ, ὦ ἄνδρες, προσέχειν τούτῳ τῷ ἀγῶνι,

vos eſſe non ſolùm præſentis flagitii iudices, verumetiam legislatores. Quæcunq; n. ſcelera lex quæpiam definiuit, facile eſt ſecundũ hanc regulã accõmodatã punire delinquẽtes. Quæcunq; a. nõ admodũ comprehendit, vno nomine appellãs generatim mirum, maiora autẽ quàm legibus explicentur quiſquã deſignauit, omnibuſq; legib. ex æquo obnoxius eſt: neceſſariũ eſt veſtrũ iudiciũ relinqui exemplũ poſteris. Bene a. nouiſtis, o viri, quod nõ ſolũ hunc etiam nũ punietis ſententia veſtra cõdemnantes, verumetiam iuniores omnes ad virtutẽ adhortabimini. Duo n. ſunt quæ erudiunt iuuenes, nempe iniuſtè agentiũ ſuppliciũ, & quæ bonis viris datur gratia. Ad vtrumq; a. horum reſpiciẽtes, hoc quidem propter metũ defugiunt, illam verò propter gloriam concupiſcunt. Quocirca opus eſt vos, viri Iudices, aduertere mentem huic certamini:

neque quicquam anteferre Iusto. Faciam autem & ego accusationem iustam, neq; comminiscens quidquam, neque extra rem dicens. Plurimi autem eorum, qui ad vos adeunt, oratores, omnium absurdissimũ faciunt. aut enim deliberant hic de publicis rebus: aut accusant & calumniantur omnia potius, quàm de quo sententiam dicturi estis. Atqui neutrum horum difficile est, neque de quibus nõ consultatis mentem enunciare suam: neque eorum, quorum nemo defensionem suscipiet, accusationem inuenire. At non est æquum, vos quidem contendere iustum calculum ferre: istos autem haud iustam accusationem facere.

Harum autem rerum vos auctores estis, ô viri Iudices. Potestatem enim dedistis huc ingressis oratoribus hanc, quum tamen pulcherrimum Græcorum exemplũ vobis in promptu sit Ario-

καὶ μηδὲν περὶ πλείονος ποιήσασθαι τοῦ δικαίου. ποιήσομαι δ' ἐγὼ τὴν κατηγορίαν δικαίαν, οὔτε ψευδόμενος οὐδὲν, οὔτ' ἔξω τοῦ πράγματος λέγων. οἱ μὲν γὰρ πλεῖστοι τῶν εἰς ὑμᾶς εἰσιόντων, πάντων ἀτοπώτατον ποιοῦσιν. ἢ γὰρ συμβουλεύουσιν ἐνταῦθα περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων, ἢ κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσι πάντα μᾶλλον ἢ περὶ οὗ μέλλετε τὴν ψῆφον φέρειν. ἔστι δ' οὐδέτερον τούτων χαλεπὸν, οὔθ' ὑπὲρ ὧν μὴ βούλεσθαι γνώμην ἀποφήνασθαι, οὔθ' ὑπὲρ ὧν μηδεὶς ἀπολογήσεται, κατηγορίαν εὑρεῖν. ἀλλ' οὐ δίκαιον ὑμᾶς μὲν ἀξιοῦν δικαίαν τὴν ψῆφον φέρειν, αὐτοὺς δὲ μὴ δικαίαν τὴν κατηγορίαν ποιεῖσθαι. τούτων δ' αἴτιοι ὑμεῖς ἐστὲ, ὦ ἄνδρες. τὴν γὰρ ἐξουσίαν ταύτην δεδώκατε τοῖς ἐνθάδε εἰσιοῦσι· καὶ ταῦτα, κάλλιστον ἔχοντες τῶν Ἑλλήνων παράδειγμα, τὸ ἐν Ἀ-

ρείῳ

ρείῳ πάγῳ συνέδριον, ὃ τοσοῦτον διαφέρει τῶν ἄλλων δικαστηρίων, ὥστε καὶ παρ' αὐτοῖς ὁμολογεῖσθαι τοῖς ἁλισκομένοις δικαίαν ποιεῖσθαι τὴν κρίσιν. πρὸς ὃ δεῖ καὶ ὑμᾶς ἀποβλέποντας, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς ἔξω τοῦ πράγματος λέγουσιν. οὕτω γὰρ ἔσται τοῖς τε κρινομένοις ἄνευ διαβολῆς ὁ ἀγών, καὶ τοῖς διώκουσιν ἥκιστα συκοφαντεῖν, καὶ ὑμῖν εὐορκοτάτην ψῆφον ἐνεγκεῖν. ἀδύνατον γάρ ἐστιν ἄνευ τοῦ λόγου, μὴ δικαίως δεδιδαγμένους, δικαίαν θέσθαι τὴν ψῆφον. δεῖ δὲ, ὦ ἄνδρες, μηδὲ ταῦτα λαθεῖν ὑμᾶς, ὅτι οὐχ ὅμοιός ἐστιν ὁ ἀγὼν περὶ τούτου καὶ τῶν ἄλλων ἰδιωτῶν. περὶ μὲν γὰρ ἀγνῶτος ἀνθρώπου τοῖς Ἕλλησιν ἐν ὑμῖν αὐτοῖς ἐδοκεῖτ' ἂν ἢ καλῶς ἢ καὶ φαύλως ἐψηφίσθαι· περὶ δὲ τούτου ὅ, τι ἂν βουλεύσησθε, παρὰ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἔσται λόγος. ἐπιφανὴς γάρ ἐστι δια-

pagi concilium, quod in tantum ab aliis discrepat dicasteriis, vt & apud ipsos detentis constet iustum exhiberi iudicium. Ad quod respicientes vos, operæprecium est haud permittere, vt quidquam à causa alienum patroni causarum dicant. Ita enim futurum est, vt reis citra calumniam certamen peragatur; actoribusque minimè sycophantis esse liceat: vosque fidelissimum firmissimumq; calculum feratis. Fieri enim non potest, vt sine oratione, non iustè edocti, iustum feratis suffragium. Opus est autem Iudices, neq; hoc latere vos, quòd nō sit idem certamē de hoc, aliisque ex vulgo reis. De incognito enim Græcis homine, in vestro videbatur situm esse arbitratu, aut bene aut male sententiam tulisse. De hoc verò quicquid consulueritis, omnium Græcorū ore feretur. Celebris enim est nominis

ob profectionem suam, qua hinc in Rhodum insulam enauigauit, ac propter denunciationem, quam de vobis fecit, & ad vrbem Rhodiorum & ad mercatores, qui illic sunt aduenæ: qui vniuersum terrarum orbem circumnauigantes, quæstus causa, disseminarunt de vrbe simul, quæ ex Leocrate audiuerunt.

Qui maiorum nostrorũ facta nouerũt longè cõtraria hisce, quæ ab hoc transacta sunt. Plurimi ergo faciẽdum est, rectè de ipso statuere. Probè enim vobis exploratũ est, Athenieñses, quòd quanto amplius differatis ab aliis hominibus, eò quòd erga Deos religiosè, erga parentes piè, erga patriam vos honestè geratis; tanto negligentiores videamini, si vestrum hic euaserit supplicium. Quæso autem vos, Athenæi, vt accusationem hanc meam ad finem vsq; patiẽti animo audiatis, nec ægrè feratis, si exordium sumam ab iis rebus,

τὸν ἔκπλουν τὸν εἰς Ῥόδον, καὶ τὴν ἐπαγγελίαν ἣν ἐποιήσατο καθ' ὑμῶν πρός τε τὴν πόλιν τὴν τῶν Ῥοδίων, καὶ τῶν ἐμπόρων τοὺς ἐπιδημοῦσιν ἐκεῖ· οἳ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην περιπλέοντες δι' ἐργασίαν, ἀπήγγελλον ἅμα περὶ τῆς πόλεως ἃ Λεωκράτους ἀκηκόεσαν· οἳ ἴσασι τὰ τῶν προγόνων τῶν ἡμετέρων ἔργα ἐναντιώτατα τοῖς τούτῳ διαπεπραγμένοις ὄντα. ὥστε περὶ πολλοῦ ποιητέον ἐστὶν ὀρθῶς βουλεύσασθαι περὶ αὐτοῦ. εὖ γὰρ ἴστε ὦ Ἀθηναῖοι ὅτι ᾧ πλεῖστον διαφέρετε τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, τῷ πρός τε τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς καὶ πρὸς τοὺς γονεῖς ὁσίως καὶ πρὸς τὴν πατρίδα φιλοτίμως ἔχειν, τούτῳ πλεῖστον ἀμελεῖν δόξαιτ' ἄν, εἰ τὴν παρ' ὑμῶν οὗτος διαφύγοι τιμωρίαν. Δέομαι δ' ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀκοῦσαί μου τῆς κατηγορίας διὰ τέλους, καὶ μὴ ἄχθεσθαι ἐὰν ἄρξωμαι ἀπὸ τῶν

τῇ πο-

τῇ πόλει τότε συμβάντων, ἀλλὰ τοῖς αἰτίοις ὀργίζησθε, καὶ δι' οὓς ἀναγκάζομαι νῦν ἀναμεμνῆσθαι περὶ αὐτῶν.

Γεγενημένης γὰρ τῆς ἐν Χαιρωνείᾳ μάχης, καὶ συνδεδραμόντων ἁπάντων ὑμῶν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐψηφίσατο ὁ δῆμος παῖδας μὲν καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὰ τείχη κατακομίζειν, τοὺς δὲ στρατηγοὺς τάττειν εἰς τὰς φυλακὰς τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῶν ἄλλων τῶν οἰκούντων Ἀθήνησι, καθ' ὅ, τι ἂν αὐτοῖς δοκῇ. Λεωκράτης δ', τούτων οὐδενὸς φροντίσας, συσκευασάμενος ἃ εἶχε μετὰ τῶν οἰκετῶν ἐπὶ τὸν λέμβον κατεκόμισε, τῆς νεὼς ἤδη περὶ τὴν ἀκτὴν ἐξορμούσης· καὶ περὶ δείλην ὀψίαν, αὐτὸς μετὰ τῆς ἑταίρας Εἰρηνίδος κατὰ μέσην τὴν ἀκτὴν διὰ τῆς πυλίδος ἐξελθὼν, πρὸς τὴν ναῦν προσέπλευσε, καὶ ᾤχετο φεύγων· οὔτε τοὺς λιμένας τῆς πόλεως ἐλεῶν ἐξ ὧν

quæ tum vrbi contigerunt: ſed cauſis potius indignemini, & iis propter quos cogor hæc ipſa ad memoriam reuocare.

Commiſſo apud Chæroneam prælio, factoque omnium veſtrum ad concionem cõcurſu, decreuit populus, liberos & vxores ex agris ad mœnia transferre. Imperatores autem ordinare ad excubias Athenienſium, aliorumque demorantium Athenis, quatenus ipſis videretur. Leocrates autem horum nihil planè curans, omnia quę habebat collecta veluti in ſarcinas, cum famulis ſuis domeſticis in lembum tranſtulit, naui iam circa littus exeunte. Atque circa crepuſculum veſpertinum, adeoque ſeram noctem, ipſe cum amica Eirenide iuxta medium littus per portulam egreſſus, ad nauim adnauigauit, abiitque fugiens. Neq; portuum vrbis miſertus, è qui-

bus in altum abducebatur: neque mœnia patriæ reueritus, quorum custodiam desertam, pro virili sua parte, vel quãtum in ipso fuit, reliquit: neq; arcem ac delubrum Iouis Seruatoris & Mineruæ Seruatricis respiciens, & prodens exterritus est, quos actutum è periculis sibi seruatores inuocaret. Deductus autem & perueniens in insulam Rhodum, ceu patriæ suæ ingentem felicitatem oblatam prædicans, commemorauit, quòd vrbẽ ciuium suorũ captam reliquerit: Piræea obsessũ Atticæ emporium, se solum conseruatũ euasisse adfirmans. Nec erubuit patriæ infortuniũ suam salutem appellare. Adeò autẽ valde hæc crediderunt Rhodii, vt triremes implentes nauigia deduxerint, atque mercatores & gubernatores instructi hûc nauigare, suum frumentum exemerint, aliasq; res propter ipsum

ἀνήγετο, οὔτε τὰ τείχη τῆς πατρίδος αἰσχυνόμενος, ὧν τὴν φυλακὴν ἔρημον τὸ καθ' αὐτὸν μέρος κατέλιπεν· οὔτε τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Διὸς τοῦ σωτῆρος, καὶ τῆς Ἀθηνᾶς τῆς σωτείρας, ἀφορῶν καὶ προδιδοὺς ἐφοβήθη· οὓς αὐτίκα σώσοντας ἑαυτὸν ἐκ τῶν κινδύνων ἐπικαλέσεται. καταχθεὶς δὲ καὶ ἀφικόμενος εἰς Ῥόδον, ὥσπερ τῇ πατρίδι μεγάλας εὐτυχίας εὐαγγελιζόμενος, ἀπήγγελλεν ὡς τὸ μὲν ἄστυ τῆς πόλεως ἑαλωκὸς καταλίποι, τὸν δὲ Πειραιᾶ πολιορκούμενον· αὐτὸς δὲ μόνος διασωθεὶς ἥκοι. καὶ οὐκ ᾐσχύνθη τὴν τῆς πατρίδος ἀτυχίαν, αὐτοῦ σωτηρίαν προσαγορεύσας. οὕτω δὲ σφόδρα ταῦτ' ἐπίστευσαν οἱ Ῥόδιοι, ὥστε τριήρεις πληρώσαντες, τὰ πλοῖα κατῆγον· καὶ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων οἱ παρεσκευασμένοι δεῦρο πλεῖν, αὐτοῦ τὸν σῖτον ἐξείλοντο, καὶ τἆλλα χρήματα, διὰ τοῦ-

των. καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, ἀναγνώσεται ὑμῖν τὰς μαρτυρίας ἁπάντων· πρῶτον μὲν, τὰς τῶν γειτόνων, καὶ τῶν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ κατοικούντων, οἳ τοῦτον ἴσασιν ἐν τῷ πολέμῳ φεύγοντα, καὶ ἐκπλεύσαντα Ἀθήνηθεν· ἔπειτα τῶν παραγενομένων εἰς Ῥόδον, ὅτε Λεωκράτης ταῦτ' ἀπήγγελλε. μετὰ δὲ ταῦτα, τὴν μὲν Φυρκίνου μαρτυρίαν, ὃν καὶ ὑμῶν ἴσασιν οἱ πολλοὶ κατηγοροῦντα τούτου ἐν τῷ δήμῳ, ὡς καὶ μεγάλα καὶ βλάβους εἴη, τῆς πεντηκοστῆς μετέχων αὐτοῖς. πρὸ δὲ τοῦ ἀναβαίνειν τοὺς μάρτυρας, βραχέα βούλομαι διαλεχθῆναι ὑμῖν. οὐ γὰρ ἀγνοεῖτε, ὦ ἄνδρες, οὔτε τὰς παρασκευὰς τῶν κρινομένων, οὔτε τὰς δεήσεις τῶν ἐξαιτουμένων, ἀλλ' ἀκριβῶς ἐπίστασθε ὅτι χρημάτων ἕνεκα καὶ χάριτος πολλοὶ πείθουσι τῶν μαρτύρων ἢ μὴ ἀμνημονεῖν, ἢ μὴ ἐλθεῖν, ἢ ἑτέραν πρό-

hunc. Et quòd hæc vera dicam, legetis vobis testimonia omnium. Primum quidẽ vicinorum, & in loco hoc commorantiũ, qui hunc nouerunt in bello fuisse transfugam, atq; Athenis enauigasse. Deinde corũ qui in Rhodum peruenerant insulam, quando Leocrates hæc denũciauit. Posthæc audietis Phyrcini quidẽ testimonium, quem & vestrûm nouerunt pleriq; accusasse hunc apud populũ, quod fuisset etiã admodum socius damni, quod datum est Reipublicæ in defraudatione vectigalis quinquagesimæ. Priusquam autem ascendant huc testes, paucis cupio dissertare vobiscũ. Non sunt clam vobis Iudices, neq; apparatus eorũ, neque preces exoratorum: verùm accuratè nostis, quod pecuniarum causa, & ex fauore plerisque testium persuasum est, aut non esse immemores, aut non venire ad iudicium, aut aliam occasio-

nem inuenire, ne faciant quod Reip. commodet. Iubete proinde testes ascendere, neq; resides esse in patefacienda veritate: neq; pluris facere fauorẽ & beneficia, q̃ vestram prudentiã & vrbẽ hanc ipsam. Cæterùm præcipite eis, reddere patriæ ea quæ vera & iusta sunt, neq; relinquant ordinem hunc, ita vt imitẽtur Leocratem. Aut curate, vt acceptis sacris secũdum legem iureiurando adfirment, se nihil quod vero repugnet acturos, aut dicturos. Sin neutrũ horum fecerint, nempe vt neq; fauorẽ prætulerint Iudicibus & vrbi, neque suã stationem ordinemve dereliquerint ad vanitatẽ deflectẽdo, pro vestra gloria, legum & Reip. Democraticæ gratia, vocabimus eos in iudicium. Recita testimonia. TESTES. Contigit post hæc, Iudices, vt naues Athenis appellerentur ad Rhodum. Patefacto igitur, quòd nihil periculi aut horrendi obuenisset vrbi, perterrefactus rursum è Rhodo soluens, Megara adiit: habitauitque Megaris

φασιν εὑρεῖν. ἀξιῶ τ' ὑμῖν τὺς μάρτυρας ἀναβαίνειν, μηδὲ ὀκνεῖν, μηδὲ περὶ πλείονος ποιεῖσθαι τὰς χάριτας ὑμῶν καὶ τὴν πόλιν, ἀλλ' ἀποδιδόναι τῇ πατρίδι τἀληθῆ καὶ τὰ δίκαια, μηδὲ λείπειν τὴν τάξιν ταύτην, καὶ μιμεῖσθαι Λεωκράτην· ἢ λαβόντας τὰ ἱερὰ κατὰ τὸν νόμον, ἐξομόσασθαι. ἐὰν δὲ μηδέτερα τούτων ποιῶσιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς δημοκρατίας, κλητεύσομεν αὐτούς. λέγε τὰς μαρτυρίας. ΜΑΡΤΥΡΕΣ. Μετὰ ταῦτα τοίνυν, ὦ ἄνδρες ἐπειδὴ χρόνος ἐγένετο, καὶ ἀφικνεῖτο Ἀθήνηθεν πλοῖα εἰς τὴν Ῥόδον, ἐκ φανερὸν ἦν ὅτι οὐδὲν δεινὸν ἐγεγόνει περὶ τὴν πόλιν, φοβηθεὶς ἐκπλεῖ πάλιν ἐκ τῆς Ῥόδου, καὶ ἀφικνεῖται εἰς Μέγαρα· καὶ ᾤκει ἐν Με-

χρόνοις πλείω ἢ πέντε ἔτη, προστάτην ἔχων Μεγαρέα. οὐδὲ τὰ ὅρια τῆς χώρας αἰσχυνόμενος, ἀλλ' ἐς γείτονων τῆς ἐκθρεψάσης αὐτὸν πατρίδος μετοικῶν. καὶ οὕτως αὐτοῦ κατεγνώκει ἀΐδιον φυγὴν, ὥστε μεταπεμψάμενος ἐντεῦθεν Ἀμύνταν, τὸν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ ἔχοντα τὴν πρεσβυτέραν, καὶ τὸν φίλον Ἀντιγένην Ξυπεταιόνα, καὶ δεηθεὶς τοῦ κηδεστοῦ πρίασθαι παρ' αὐτοῦ τἀνδράποδα, καὶ τὴν οἰκίαν ἀποδόσθαι ταλάντου· ἐπὶ τούτοις προσέταξε τοῖς τε χρήσταις ἀποδοῦναι τὰ ὀφειλόμενα, καὶ τοὺς ἐράνους διενεγκεῖν, τὸ δὲ λοιπὸν αὐτῷ ἀποδοῦναι. διοικήσας δὲ ταῦτα πάντα Ἀμύντας, αὐτὸς πάλιν ἀποδίδοται τἀνδράποδα πέντε καὶ τριάκοντα μνῶν Τιμοχάρει Ἀχαρνεῖ, τῷ τὴν νεωτέραν ἔχοντι τούτου ἀδελφήν. ἀργύριον δὲ οὐκ ἔχων δοῦναι ὁ Τιμοχάρης, συνθή-

garis vltra quinquenniũ, patronũ habens Megarẽsem. Neq; cõfinia regionis reuerẽs, verùm apud vicinos patriæ, quæ eum aluerat educaueratque, peregrinus manens. Atq; adeò suam perpetuã statuebat fugam, intelligẽs se contra patriam cõsulto egisse, vt accersiuerit hinc Amyntam, qui sororem suã grandiorem natu habebat: & amicũ Antigenẽ è familia Xypete, precatusq; affinem suũ, vt ab se emeret mancipia, domumq; venderet talento. mandarit insuper creditoribus persolui debita, sumptus in cõmune amicorũ conuiuium instituendum erogari: quod superesset, sibi reddendum iusserit. Persequutus hæc omnia Amyntas, ipse rursus diuẽdit mancipia triginta quinq; minis Timochari Acharnensi, qui minorem huius natu sororem vxorem tenebat. Quum autem non haberet quod daret argentum Timochares, facto sy-

dere, initoq; pacto cum Lyſicle, ſe daturũ ei minam fœnori, acceptam ab eo pecuniam adferebat Amyntæ. Ne autem exiſtimetis verba eſſe ſola, quæ proloquor, ſed veritatem eſſe ſciatis, legentur & horum vobis teſtimonia. Quod ſi adhuc vitali aura frueretur ac viueret Amyntas, illum ipſum vobis exhiberem. Nunc verò accerſo eius facinoris cõſcios. Recita proinde mihi hoc teſtimonium, quomodo nimirum emerit ab Leocrate Megaris mancipia Amyntas, & ædes. Testes. Audite quî etiam acceperit quadraginta mnas ab Amynta Philomelus Cholarenſis, & Menelaus, is qui Legatione ad regẽ functus eſt. Testimonium. Age iam accipite teſtimonium Timocharis, ementis mancipia ab Amynta triginta quinque minis. Porrò teſtium etiam pacta audiuiſtis, Iudices. Eſt autem æquum vos ſuc-

κας ποιησάμενος, καὶ θέμενος παρὰ Λυσικλεῖ μίαν μνᾶν τόκου ἔφερε τῷ Ἀμύντᾳ. ἵνα δὲ μὴ λόγον οἴησθε εἶναι, ἀλλ' εἰδῆτε τὴν ἀλήθειαν, ἀναγνώσεται καὶ τούτων ὑμῖν τὰς μαρτυρίας. εἰ μὲν οὖν ζῶν ἐτύγχανεν ὁ Ἀμύντας, ἐκεῖνον αὐτὸν παρεσχόμην· νῦν δὲ ὑμῖν καλῶ τοὺς συνειδότας. καί μοι λέγε ταύτην τὴν μαρτυρίαν, ὡς ἐπρίατο παρὰ Λεωκράτους ἐν Μεγάροις τὰ ἀνδράποδα Ἀμύντας, καὶ τὴν οἰκίαν. ΜΑΡΤΥΡΕΣ. Ἀκούετε δὲ καὶ ὡς ἀπέλαβε τετταράκοντα μνᾶς παρὰ Ἀμύντου Φιλόμηλος Χολαργεὺς, καὶ Μενέλαος ὁ πρεσβεύσας πρὸς βασιλέα. ΜΑΡΤΥΡΙΑ. Λαβὲ δέ μοι καὶ τὴν Τιμοχάρους, τοῦ πριαμένου τὰ ἀνδράποδα παρ' Ἀμύντου πέντε καὶ τριάκοντα μνῶν. καὶ τὰς συνθήκας τῶν μαρτύρων ἀκηκόατε, ὦ ἄνδρες. ἄξιον δ' ἐστὶν ἐφ' οἷς μᾶλλον

λέγω

λέγειν ἀγανακτῆσαι καὶ μισῆσαι τουτονὶ Λεωκράτην. οὐ γὰρ ἐξήρκει τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ καὶ τὰ χρήματα μόνον ὑπεκθέσθαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἱερὰ τὰ πατρῷα, ἃ τοῖς ὑμετέροις καὶ νομίμοις καὶ πατρῴοις ἔθεσιν οἱ πρόγονοι παρέδοσαν αὐτῷ ἱδρυσάμενοι, ταῦτα μετεπέμψατο εἰς Μέγαρα, καὶ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς χώρας· οὐδὲ τὴν ἐπωνυμίαν τῶν πατρῴων ἱερῶν φοβηθεὶς, ὅτι ἐκ τῆς πατρίδος αὐτὰ κινήσας, συμφεύγειν αὐτῷ, ἐκλείποντα τοὺς νεὼς, καὶ τὴν χώραν ἣν κατεῖχον, ἠξίωσε, καὶ ἱδρύσασθαι ἐπὶ ξένης καὶ ἀλλοτρίας, καὶ εἶναι ὀθνεῖα τῇ χώρᾳ καὶ τοῖς νόμοις τοῖς κατὰ τὴν Μεγαρέων πόλιν εἰθισμένοις. καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν τὴν Ἀθηνᾶν, ὡς τὴν χώραν εἰληχυῖαν ὁμώνυμον αὐτῇ, τὴν πατρίδα προσηγόρευον Ἀθήνας, ἵν᾽ οἱ τιμῶντες τὴν θεὸν, τὴν ὁμώνυμον αὐτῇ πόλιν μὴ ἐγκαταλίπωσι· Λεωκράτης δὲ

censere Leocrati, atque eum odisse, ob ea quæ etiamnum dicturus sum. Haud enim satis ei fuit, corpus suum facultatesque subducere, verùm etiam sacra patria, quæ vestris & legitimis & patriis cõsuetudinibus maiores vestri constituentes ipsi tradiderunt, hæc ipsa Megara acciuit, eque regione euexit. Neque appellationem patriorum sacrorum metuens quicquam, quòd ex patria ea mouens fugæ sæ cõsortia, relictis delubro & regione hac, quam obtinebant, compulit in extero & alieno solo ea collocans, vt essent peregrina regioni & legibus Megarensiũ vrbi consuetis. Patres sanè nostri vrbem Athenas, deæ, quæ regionẽ hanc obtinuit Athenæ [quam Latini *Mineruam* dicũt] cognominẽ fecerunt, vt venerantes deam idem nominis obtinentẽ cum vrbe, illam ipsam nõ relinquant. Leocrates ve-

ro neq; lege cōſtitutorū, neq; patriorū rituū, neq; ſacrorum curam gerens, quantum in ſe fuit, à vobis deorum auxilium eduxit, auexitq;. Neq; ſatis fuit ei tot, tantis, tam variis vrbē hanc iniuriis afficere, verùm demorās Megaris, pecuniis, quas à vobis aſportauit, fretus, ex Epiro à Cleopatra in Græciam frumētum vexit, indeq; Corinthum: quum tamen leges veſtræ, Iudices, extrema ſupplicia decernant ad eiuſmodi delictum, ſi quis Atheniēſium alio quàm ad vos, frumenta diuendēda tranſuehat. Proinde eū qui tempore belli proditor fuit, qui frumētum aliò præter leges veſtras tranſtulit, qui non habuit rationem neque ſacrorum, neque patriæ, neq; legum, hūc habentes veſtræ ſententiæ ſubiectum, non occideris? nec exemplū aliis facietis? Omnibus itaq; hominibus ignauiores eritis, minimè ob grauiſſi-

οὔτε νομίμων, οὔτε πατρῴων, οὔτε ἱερῶν φροντίσας, τὸ καθ' ἑαυτὸν ἐξαγώγιμον ὑμῖν καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν βοήθειαν ἐποίησε. καὶ οὐκ ἐξήρκεσεν αὐτῷ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὴν πόλιν ἀδικῆσαι, ἀλλ' οἰκῶν ἐν Μεγάροις, οἷς παρ' ὑμῶν ἐξεκομίσατο χρήμασιν ἀφορμῇ χρώμενος, ἐκ τῆς ἠπείρου παρὰ Κλεοπάτρας εἰς Ἑλλάδα ἐσιτήγει, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Κόρινθον. καίτοι, ὦ ἄνδρες, καὶ περὶ τούτων οἱ ὑμέτεροι νόμοι τὰς ἐσχάτας τιμωρίας ὁρίζουσιν, ἐάν τις Ἀθηναίων ἄλλοσέ ποι σιτηγήσῃ ἢ ὡς ὑμᾶς. ἔπειτα τὸν προδόντα μὲν ἐν τῷ πολέμῳ, σιτηγήσαντα δὲ παρὰ τοὺς νόμους, μὴ φροντίσαντα δὲ μήτε ἱερῶν, μήτε πατρίδος, μήτε νόμων, τοῦτον ἔχοντες ἐν τῇ ὑμετέρᾳ ψήφῳ οὐκ ἀποκτενεῖτε; καὶ παράδειγμα τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ποιήσετε; πάντων ἄρ' ἀνθρώπων ῥᾳθυμότεροι ἔσεσθε, καὶ ἥκιστα ἐπὶ τοῖς δει-

νοῖς

νοῖς ὀργιζόμενοι. καὶ ταῦτα δ' ὁμοῦ, ὦ ἄνδρες, ἐμοῦ θεωρήσατε, ὡς δικαίαν τὴν ἐξέτασιν ποιουμένου περὶ τούτων. οὐ γὰρ οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ὑπὲρ τηλικούτων ἀδικημάτων εἰκάζοντας, ἀλλὰ τὴν ἀλήθειαν εἰδότας, ψηφίζεσθαι· καὶ τοὺς μάρτυρας μὴ δώσοντας ἔλεγχον μαρτυρεῖν, ἀλλὰ δεδωκότας. παρεκαλεσάμην γὰρ αὐτοὺς, πρόκλησιν ὑπὲρ τούτων ἁπάντων γράψας, καὶ ἀξιῶν βασανίζειν τοὺς τούτου οἰκέτας. καί μοι λέγε ταύτην. ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, τῆς προκλήσεως. ἅμα τοίνυν ταύτην Λεωκράτης οὐκ ἐδέχετο, καὶ κατεμαρτύρει αὐτοῦ ὅτι προδότης τῆς πατρίδος ἐστίν. ὁ γὰρ τὸν τῶν πάντων ἔλεγχον φυγών, ὡμολόγηκε ἀληθῆ εἶναι τὰ εἰσηγγελμένα. τίς γὰρ ὑμῶν οὐκ οἶδεν ὅτι περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων πολὺ δοκεῖ δικαιότατον καὶ δημοτι-

ma scelera irascẽtes. Cõsiderate verò simul hæc, ô viri Iudices, q̃ iustã de his omnibus ego explorationẽ fecerim. Non enim arbitror vos decere super adeo grãdibus delictis diuinantes, sed veritatẽ contuentes sentẽtiam ferre, obseruareque testes, non eos qui daturi sunt iudicium testificationis, sed qui dederunt. Accersiui meos libellum de vocandis ad quæstionẽ mancipiis de his omnibus scribens, par esse censens examinare tormentis huius seruos. Recita mihi hunc libellum. LIBELLVS PETITIONIS SERVORVM AD TORMENTA. Auditis igitur, Iudices, prouocationem, adeoq; seruorũ citationem. Hanc vero Leocrates haud recipiebat, testabaturq; de sese, quod patriæ esset proditor.

Quum enim omnium denunciationem fugit, confessus est vera esse, quorum causa in iudiciũ est vocatus. Quis enim vestrum ignorat, omnium multo iustissimum, admo-

dumq; populare esse de rebus cõtrouersis, quando serui & seruæ sciuerint quæ inquiruntur, illos ipsos redarguere ac torquere, operibusq; potius quàm verbis adhibere fidem, de rebus præcipuè communibus & arduis, & cõferentibus vrbi? Ego itaq; tantum absum ab eo, vt iniustã accusationẽ aduersus Leocratem instituerim: quãtum malui priuata pericula in Leocratis seruis & seruabus tormẽtis examinatis, confirmationẽ aut probationem esse. Hic vero, quia sibiipse mali conscius fuit, haud expectauit, sed aufugit. At vero, Iudices, multo citius Leocratis serui & ancillæ, eorum quę confessuri erant, quicquã inficiati fuissent, q̃ quod ea quæ non essent contra dominum suum, essent mentiti. Adhæc, Leocrates vociferabitur actutũ, quod expers eloquentiæ ipse, ab oratoris & calumniatoris graui oratione vi accipiatur.

κὸν εἶναι, ὅταν οἰκέται ἢ θεράπαιναι συνειδῶσιν ἃ δεῖ, τούτους ἐλέγχειν καὶ βασανίζειν, καὶ τοῖς ἔργοις μᾶλλον ἢ τοῖς λόγοις πιστεύειν, ἄλλως τε καὶ περὶ πραγμάτων κοινῶν καὶ μεγάλων καὶ συμφερόντων τῇ πόλει; ἐγὼ τοίνυν τοσοῦτον ἀφέστηκα τοῦ ἀδίκως τὴν εἰσαγγελίαν κατὰ Λεωκράτους ποιήσασθαι, ὅσον ἐγὼ ἐβουλόμην τοὺς ἰδίους κινδύνους ἐν τοῖς Λεωκράτους οἰκέταις καὶ θεραπαίναις βασανισθεῖσι τὸν ἔλεγχον γενέσθαι. οὗτος δὲ, διὰ τὸ συνειδέναι ἑαυτὸν, οὐχ ὑπέμεινεν, ἀλλ' ἔφυγε. καίτοι, ὦ ἄνδρες, πολὺ θᾶττον οἱ Λεωκράτους οἰκέται καὶ θεράπαιναι τῶν λεγομένων ἄν τι ἠρνήσαντο, ἢ τὰ μὴ ὄντα τοῦ ἑαυτῶν δεσπότου κατεψεύσαντο. χωρὶς τοίνυν τούτων, Λεωκράτης ἀναβοήσεται αὐτίκα ὡς ἰδιώτης ὢν, καὶ ὑπὸ τῆς ῥήτορος καὶ συκοφάντου δεινότητος ἀναρπαζόμενος.

ἐγὼ

ἐγὼ δὲ ἡγοῦμαι πάντας ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι τῶν μὲν δεινῶν καὶ συκοφαντεῖν ἐπιχειρούντων ἔργον ἐστὶν ἅμα τοῦτο προαιρεῖσθαι, καὶ ζητεῖν τὰ χωρία ταῦτα ἐν οἷς τοὺς παραλογισμοὺς κατὰ τῶν ἀγωνιζομένων ποιήσονται· τῶν δὲ δικαίως τὰς κρίσεις ἐνισταμένων, καὶ τοὺς ἐνόχους ταῖς ἀραῖς ἀκριβῶς ἀποδεικνυόντων, τἀναντία φαίνεσθαι τούτοις ποιοῦντας, ὥσπερ ὑμεῖς. οὑτωσὶ δὲ διαλογίζεσθε περὶ τούτων παρ' ὑμῖν αὐτοῖς· τίνας ἀδύνατον ἦν τῇ δεινότητι καὶ ταῖς παρασκευαῖς τοῦ λόγου παραγαγεῖν τοὺς οἰκέτας. κατὰ φύσιν τοίνυν βασανιζόμενοι, πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν περὶ πάντων τῶν ἀδικημάτων ἔμελλον φράσειν οἱ οἰκέται καὶ αἱ θεράπαιναι· ἀλλὰ τούτους ὁ Λεωκράτης παραδοῦναι ἔφυγε, καὶ ταῦτα, οὐκ ἀλλοτρίους ἀλλ' αὑτοῦ ὄντας. τίνας δὲ δυνατὸν εἶναι δοκεῖ τοῖς λόγοις ψυχαγωγῆσαι, καὶ τὴν ὑγρότητα αὐτῶν

Ego autem puto omnibus vobis constare, quod orationis grauitate pollentium, tentantiumque calumniari opus sit simul istud, nempe vt statuant atque inquirant locos hosce, quibus fallacias aduersus eos quibuscum certant, intendêre. Eos vero qui iure iudicia instituunt, obnoxiosque diris demonstrent, videri diuersa facere ab iis: perinde ac nos iustum iudicium instituimus. Sic autem cogitate de his apud vosmetipsi. Quos impossibile erat vehementia, apparatibusque orationis perducere ad confessionem famulos, natura certè sua tormentis examinati, omnem veritatem de omnibus flagitiis dicturi erant & serui & ancillæ: sed hos Leocrates tradere devitauit, idque non alienos, sed suos. Quos autem possibile esse videtur verbis permouere, humoremq; ipsorum le-

nitatis, lachrymis ad misericordiã prouehere, Iudices, ad hos sese Leocrates patriæ proditor contulit: nihil aliud spectans, quàm metuens, ne ex eadem, & redarguentes opus eius, & redargutus conuictusve ipse, prodeant. Quid enim opus erat prætextibus, aut verbis, aut consideratione? Simplex est Iustitia, facilis res est veritas, breuis redargutio. Quod si fateatur, ea quorum causa accusatur, vera esse, & sancta: quur non iuxta legum expressam sententiam, vltimo supplicio afficitur? Sin hæc vera esse inficiatur, quur nõ tradidit seruos & ancillas? Decet n. proditionis insimulatũ & tradere, & tormentorum quæstionibus examinare seruitia, ac nullam accuratissimarũ inuestigationum subterfugere. Sed nihil horum egit: enimuerò testimonium de seipse perhibens, quòd sit patriæ proditor, & religionis & legum, dignum

τῷ ἤθους τοῖς δακρύοις εἰς ἔλεον προαγαγέσθαι, τὴν δίκην. ἐνταῦθα Λεωκράτης ὁ προδότης τῆς πατρίδος ἐλήλυθεν, οὐδὲν ἕτερον ἢ φοβούμενος μὴ ἐκ τῆς αὐτῆς οἰκίας οἵ τ' ἐξελέγχοντες τῷ ἔργῳ καὶ ὁ ἐξελεγχόμενος γένηται. τί γὰρ ἔδει προφάσεων, ἢ λόγων, ἢ σκήψεως; ἁπλοῦν τὸ δίκαιον, ῥᾴδιον τὸ ἀληθές· βραχὺς ὁ ἔλεγχος. εἰ μὲν ὁμολογεῖ τὰ ἐν τῇ εἰσαγγελίᾳ ἀληθῆ καὶ ὅσια εἶναι, τί οὐ τῆς ἐκ τῶν νόμων τιμωρίας τυγχάνει; εἰ δὲ μή φησι ταῦτα ἀληθῆ εἶναι, τί οὐ παραδέδωκε τοὺς οἰκέτας καὶ τὰς θεραπαίνας; προσήκει γὰρ τὸν ὑπὲρ προδοσίας κινδυνεύοντα καὶ παραδιδόναι καὶ βασανίζειν, καὶ μηδένα τῶν ἀκριβεστάτων ἐλέγχων φεύγειν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἔπραξεν, ἀλλὰ καταμεμαρτυρηκὼς ἑαυτοῦ ὅτι προδότης ἐστὶ τῆς πατρίδος, καὶ τῶν ἱερῶν καὶ τῶν νόμων, ἀξιώσει ὑμᾶς ἐν-

ἀντία

ἐναντία τῆς αὐτοῦ ὁμολογίας καὶ μαρτυρίας ψηφίσασθαι. καὶ πῶς δίκαιόν ἐστι τὴν ἐξουσίαν τῆς ἀπολογίας αὐτοῦ ἐξ ἄλλων τε πολλῶν καὶ ἐκ τοῦ μὴ δέξασθαι τὰ δίκαια ἀφῃρημένον, τοῦτον ἐᾶσαι ὑμᾶς αὐτοὺς ὑπὲρ τῶν ὁμολογουμένων ἀδικημάτων ἐξαπατῆσαι; περὶ μὲν οὖν τῆς προκλήσεως καὶ τοῦ ἀδικήματος, ὅτι ὁμολογούμενόν ἐστιν, ἱκανῶς ὑμᾶς ἡγοῦμαι, ὦ ἄνδρες, μεμαθηκέναι.

Ἐν οἷς δὲ καιροῖς καὶ ἡλίκοις κινδύνοις τὴν πόλιν οὖσαν Λεωκράτης προδέδωκεν, ἀναμνῆσαι ὑμᾶς βούλομαι. καί μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα γραμματεῦ τὸ Ὑπερείδου, καὶ ἀναγίνωσκε.

ΨΗΦΙΣΜΑ. Ἀκούετε τοῦ ψηφίσματος, ὦ ἄνδρες, ὅτι τὴν βουλὴν τοὺς πεντακοσίους καταβαίνειν εἰς Πειραιᾶ χρηματιοῦσαν περὶ φυλακῆς τοῦ Πειραιέως ἐν τοῖς ὅπλοις ἔδοξε, καὶ πράττειν διεσκευασμένην ὅ, τι ἂν δοκῇ τῷ δήμῳ συμφέ-

censebit & contendet, vt vos contraria suis & confessionibus ac testimoniis decernatis. Et quî iustum est, vt eum qui defensione sui & ex aliis plerisque, & ex eo quod non acceperit iustas conditiones spoliatus sit, sinatis vobis ipsis super apertis sceleribus imponere? De libello itaq; quo seruitia ad quæstionem citata sunt; & crimine, quòd manifestum sit, puto vos abundè iudices didicisse. Quibus autem temporibus & quantis periculis expositam vrbem prodiderit, reuocare vos ad memoriam volo. Sed heus accipe mihi scriba decretum Hyperidis,& lege.

DECRETVM. Auditis decretum Iudices, Quod Senatum, quingentos nimirum descendere ad Piræea, vt statueret de custodia Piræei armatũ placuit, vtque instructus esset transigere, quod videretur populo condu-

cere. At verò, Iudices, si dimittentes rem bellicam, vt de negociis vrbis consultarent, idcirco in militum ordine perseuerarunt, nonne vobis exigui & vulgares metus videntur tum vrbem obtinuisse? In quibus Leocritus hic & ipse ex vrbe fugiens transfuga abiit, præsentesque facultates exportauit, sacraq; patria transmisit. Atque ad tantum proditionis crimen peruenit, vt secundum ipsius quidem institutũ deserta fuissent templa ab sacris, desertæ fuissent etiam custodiæ murorum, relicta autem esset ac defecisset ciuitas & regio. Porrò illis temporibus quis nõ vrbis misertus fuisset, non solum ciuis, verumetiã peregrinus, qui prioribus temporibus ad nos aduenerit? Quis verò erat adeò vel osor populi tum, vel osor Atheniensium, qui potuisset seipsum inordinatum sustinere videre, quando victoriæ amissio

ρον εἶναι. καίτοι, ὦ ἄνδρες, εἰ οἱ ἀφιέμενοι τοῦ στρατεύεσθαι, ἕνεκα τοῦ βουλεύεσθαι ὑπὲρ τῆς πόλεως, ἐν τῇ τῶν στρατιωτῶν τάξει διέτριβον, ἆρ' ὑμῖν δοκοῦσι μικροὶ καὶ οἱ τυχόντες φόβοι τότε τὴν πόλιν κατασχεῖν; ἐν οἷς Λεωκράτης οὑτοσὶ καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς πόλεως ἀποδρὰς ᾤχετο, καὶ τὰ χρήματα ὑπάρχοντα ἐξεκόμισε, καὶ ἱερὰ τὰ πατρῷα μετεπέμψατο· καὶ εἰς τοσοῦτον προδοσίας ἦλθεν, ὥστε κατὰ τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν ἔρημοι μὲν ἦσαν οἱ ναοὶ τῶν ἱερέων, ἔρημοι δὲ καὶ αἱ φυλακαὶ τῶν τειχῶν· ἐξελέλειπτο δὲ ἡ πόλις καὶ ἡ χώρα. καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὦ ἄνδρες, τίς οὐκ ἂν τὴν πόλιν ἠλέησεν, οὐ μόνον πολίτης, ἀλλὰ καὶ ξένος ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις ἐπιδεδημηκώς; τίς δ' ἦν οὕτως ἢ μισόδημος ἢ μισαθήναιος, ὅστις ἐδυνήθη ἂν ἄτακτον ἑαυτὸν ὑπομεῖναι ἰδεῖν, ἡνίκα ἡ μὲν

ἧττα

ἡ ἧττα καὶ τὸ γεγονὸς πάθος τῷ δήμῳ προσηγγέλλετο, ὀρθὴ δ' ἦν ἡ πόλις ἐν τοῖς συμβεβηκόσιν, αἱ δ' ἐλπίδες τῆς σωτηρίας τῷ δήμῳ ἐν τοῖς ὑπὲρ πεντήκοντα ἔτη γεγονόσι καθειστήκεσαν; ὁρᾶν δ' ἦν ἐπὶ μὲν τῶν θυρῶν γυναῖκας ἐλευθέρους περιφόβους, κατεπτηχυίας, καὶ πυνθανομένας εἰ ζῶσι, τὰς μὲν ὑπὲρ ἀνδρὸς, τὰς δ' ὑπὲρ πατρὸς, τὰς δ' ὑπὲρ ἀδελφῶν, ἀναξίως αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως ὁρωμένας· τῶν δὲ ἀνδρῶν τοὺς τοῖς σώμασιν ἀπειρηκότας, καὶ ταῖς ἡλικίαις πρεσβυτέρους, καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ στρατεύεσθαι ἀφειμένους, ἰδεῖν ἦν καθ' ὅλην πόλιν ἐπὶ γήρως οὐδῷ διαφθειρομένους, διπλᾶ τὰ ἱμάτια ἐμπεπορπημένους. πολλῶν δὲ καὶ δεινῶν κατὰ τὴν πόλιν γινομένων, καὶ πάντων τῶν πολιτῶν τὰ μέγιστα ἠτυχηκότων, μάλιστ' ἄν τις ἤλγησε καὶ ἐδάκρυσεν ἐπὶ

& quod contigerat malũ populo annunciabatur. Rectè autẽ se ciuitas gerebat in iis quæ acciderãt calamitatibus. Spes autem salutis populo, in iis quæ vltra quinquaginta annos nati erant, collocatæ fuerant in prudẽtia nimirum natu grandiũ. Erat videre in ianuis vxores liberas, trepidas & cõsternatas, percontantesq; num viuerent, alias quidem de marito, alias de patre, alias de fratribus, contra dignitatem tam ipsarum quàm vrbis ita conspectas. Viros autem, qui corporibus ad bellũ idonei non erant, & ætate grandæuos, & legum volũtate à militia dimissos, videre erat per totam vrbem ipso senio perire; duplicibus palliis amictos, connexosque. Quum porro pleraq; tristia & horrenda fierent in vrbe passim, ciuesq; in vniuersum omnes summa infelicitate premerẽtur, maximè tum quis doluisset, vbertimq; fudisset lachrymas super

tantis vrbis calamitatibus, quando videre erat, qui populus decerneret, seruos debere esse liberos, peregrinos Athenienses, inglorios debere esse celebres. Qui primũ, quod indigena esset, plurimum sibi gloriæ vindicabat. In tantam autem permutationem est vrbs adacta, vt quum primum pro aliorum Græcorum salute dimicaret, contenti iam essent, si pro sua ipsorum salute tuto possent periculis se committere: & qui antehac magnæ barbarorum regioni dominarentur, tum temporis aduersus Macedonas pro sua terra periculis inuoluerentur. Et quem antehac populum Lacedæmonii, Peloponnesii, Asiamque incolentes Græci implorabant; hic iam opus haberet ex Andro, Ceo, Trœzene & Epidauro, auxilia sibi accersere. Proinde eum qui in eiusmodi terrori-

ταῖς τῆς πόλεως συμφοραῖς, ἡνίκ' ὁρᾶν ἦν τὸν δῆμον ἐψηφισμένον, τοὺς μὲν δούλους, ἐλευθέρους, τοὺς δὲ ξένους, Ἀθηναίους, τοὺς δ' ἀτίμους, ἐντίμους· ὃς πρότερον ἐπὶ τῷ αὐτόχθων εἶναι καὶ ἐλεύθερος ἐσεμνύνετο, τοσαύτῃ δ' ἡ πόλις ἐκέχρητο μεταβολῇ, ὥστε πρότερον μὲν ὑπὲρ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι, ἐν δὲ τοῖς τότε χρόνοις ἀγαπᾶν ἐὰν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἀσφαλῶς δύνηται κινδυνεῦσαι. καὶ πρότερον μὲν πολλῆς χώρας τῶν βαρβάρων ἐπάρχειν, τότε δὲ πρὸς Μακεδόνας ὑπὲρ τῆς ἰδίας κινδυνεύειν. καὶ τὸν δῆμον ὃν πρότερον Λακεδαιμόνιοι καὶ Πελοποννήσιοι, καὶ οἱ τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντες Ἕλληνες βοηθὸν ἐπεκαλοῦντο, οὗτος ἐδεῖτο τῶν ἐξ Ἄνδρου, καὶ Κέω, καὶ Τροιζῆνος, καὶ Ἐπιδαύρου, ἐπικουρίαν αὐτῷ μεταπέμψασθαι. ὥστε, ὦ ἄνδρες, τὸν ἐν τοῖς τοιούτοις φόβοις

καὶ

καὶ τηλικούτοις κινδύνοις καὶ τοσαύτῃ αἰσχύνῃ ἐγκαταλιπόντα τὴν πόλιν, καὶ μήτε ὅπλα θέμενον ὑπὲρ τῆς πατρίδος, μήτε τὸ σῶμα παρασχόντα τάξαι τοῖς στρατηγοῖς, ἀλλὰ φυγόντα, καὶ προδόντα τὴν τοῦ δήμου σωτηρίαν, τίς ἂν ἢ δικαστὴς φιλόπολις, καὶ εὐσεβεῖν βουλόμενος, ψήφῳ ἀπολύσειεν, ἢ ῥήτωρ κληθεὶς τῷ προδότῃ τῆς πόλεως βοηθήσει; τὸν οὐδὲ συμπενθῆσαι τὰς τῆς πατρίδος συμφορὰς τολμήσαντα; οὐδὲ συμβεβλημένον οὐδὲν εἰς τὴν τῆς πόλεως καὶ τοῦ δήμου σωτηρίαν; καίτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οὐκ ἔστιν ἥτις ἡλικία οὐ παρέσχετο αὑτὴν εἰς τὴν τῆς πόλεως σωτηρίαν, ὅτε ἡ μὲν χώρα τὰ δένδρα συνεβάλλετο, οἱ δὲ τετελευτηκότες τὰς θήκας, οἱ δὲ νέοι τὰ ὅπλα. ἐπεμελοῦντο γὰρ οἱ μὲν τῆς τῶν τειχῶν κατασκευῆς, οἱ δὲ, τῆς τῶν τάφων, οἱ δὲ, τῆς χαρακώσεως· οὐδεὶς δ' ἦν ἀργὸς τῶν ἐν τῇ

bus; in tantis periculis, tanta turpitudine vrbem dereliquerit, neque sese pro patria armauerit, neque corpus suum præbuerit ad aciem imperatoribus, sed transfugerit, atque populi salutem prodiderit, quisnam iudex vrbis amans, aut pius esse volens, sententia sua absoluerit? aut quisnam orator huc accitus, proditori vrbis opem tulerit? qui neque super tantis patriæ calamitatibus vnà lugere ausus fuerit, neque quicquam contulerit ad vrbis & populi salutem? At verò illis temporibus non est, quæ ætas non exhibuerit seipsam ad vrbis salutem tuendam. Quando regio hæc arbores cõtulit, mortui verò sepulcra, iuuenes autẽ arma. Curam n. gerebant alii quidẽ mœniũ constructionis, alii sepulcrorum, alii valli: neque quisquam ex omnibus qui in vrbe erant, ociosus torpensve inue-

niebatur. At horum operum nulli corpus suũ præbuit admouendum Leocrates. Quæ vos recordantes, eum qui neque conferre, neque venire dignatus sit ad eos efferendos, qui pro libertate populique salute in Chæronea occubuerunt, morte mulctare par est: tanquam, quod ad ipsum attinet, insepulti viri illi relicti sint, quorum neque hic tumbas præteriens erubuit, erubuit octauo demum anno patriam ipsorum appellare. De quibus, Iudices, paulo plura narrare constitui, vosque audire precor, nec aliena putare talia de publicis rebus certamina. Siquidem bonorum orationes & præconia, manifestum indicium de iis qui contraria moliuntur, faciunt. Præterea iusta laus, quæ vna præmium periculorum est bonis viris, hæc ipsa, quando quidem & illi in communem salutem vrbis mortui sunt, haud

πόλει. ἐφ' ὧν οὐδενὸς τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ παρέσχεν τάξαι Λεωκράτης. ὥστε δικαίως ὑμᾶς ἀναμνησθέντας, τὸν μηδὲ συνενεγκεῖν μηδ' ἐπ' ἐκφορὰν ἐλθεῖν ἀξιώσαντα τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας ἐν Χαιρωνείᾳ τελευτησάντων θανάτῳ ζημιῶσαι, ὡς τό γε ἐπὶ τούτῳ μέρος ἀτάφων ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν γεγενημένων. ἀλλ' οὗτος οὐδὲ τὰς θήκας παριὼν, ᾐσχύνθη ὀγδόῳ ἔτει τὴν πατρίδα αὐτῶν προσαγορεύων. περὶ ὧν, ὦ ἄνδρες, μικρῷ πλείω βούλομαι διελθεῖν, καὶ ὑμῶν ἀκοῦσαι δέομαι, καὶ μὴ νομίζειν ἀλλοτρίους εἶναι τοὺς τοιούτους τῶν δημοσίων ἀγώνων. αἱ γὰρ τῶν ἀγαθῶν εὐλογίαι τὸν ἔλεγχον σαφῆ κατὰ τῶν τἀναντία ἐπιτηδευόντων ποιοῦσιν. ἔτι δὲ καὶ δίκαιον τὸν ἔπαινον, ὃς μόνος ἆθλον τῶν κινδύνων τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστι, τοῦτον, ἐπειδὴ κἀκεῖνοι εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν τῆς πόλεως ἐτελεύτησαν, μὴ

παρ-

παραλιπεῖν. ἐκεῖνοι γὰρ τοῖς πολεμίοις ἀπήντησαν ἐπὶ τοῖς ὁρίοις τῆς Βοιωτίας ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας μαχούμενοι, οὐκ ἐπὶ τοῖς τείχεσι τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας ἔχοντες, οὐδὲ τὴν χώραν κακῶς ποιεῖν προέμενοι τοῖς ἐχθροῖς· ἀλλὰ τὴν μὲν αὐτῶν ἀνδρείαν ἀσφαλεστέραν φυλακὴν εἶναι νομίζοντες τῶν λιθίνων περιβόλων, τὴν δὲ θρέψασαν αὐτοὺς αἰσχυνόμενοι περιορᾶν πορθουμένην εἰκότως· ὥσπερ γὰρ πρὸς τοὺς φύσει γεννήσαντας, καὶ τοὺς ποιητοὺς τῶν πατέρων, οὐχ ὁμοίως ἔχουσιν ἅπαντες τὰς εὐνοίας, οὕτω καὶ πρὸς τὰς χώρας τὰς μὴ φύσει προσηκούσας, ἀλλ᾽ ὕστερον ἐπικτήτους γενομένας, καταδεέστερον διάκεινται. τοιαύταις δὲ γνώμαις χρησάμενοι, καὶ τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν ἐξ ἴσου τῶν κινδύνων μεταλαχόντες, οὐχ ὁμοίως τῆς τύχης ἐκοινώνησαν. τῆς γὰρ ἀρετῆς οὐ ζῶντες ἀπολαύουσιν, ἀλλὰ τελευτήσαντες, τὴν δόξαν ἐγ-

est prætermittẽda. Nam illi hostibus occurrerunt apud confinia Bœotiæ pro Græcorum libertate pugnaturi, non in mœnibus spem salutis habentes, neq; terram populando prodẽtes hostibus, cæterùm suam fortitudinẽ propriam tutiorem esse munitionẽ putãtes lapideis propugnaculis: merito pudefacti, solum quod se educarit, cernere vastari. Quemadmodum erga naturales parentes, & adoptatiuos patres non omnes æquè sunt beneuoli: ad hũc modum erga regiones, quæ natura ad nos non accedunt, sed post acquisitæ sunt, minus affecti sunt homines. Eiusmodi sententiis impulsi, cum optimis viris ex æquo periculorum cõsortes facti, non pari ratione fortuna communicarunt. Virtute namq; non fruuntur cum viuẽtibus, sed mortui gloriam reli-

querunt; haud victi, sed mortui hic in acie collocati fuere pro libertate decernentes. Quod si omnium longè admirabilissimũ, verum autẽ dicere oporteat, illi vincentes mortui sunt. Præmia enim belli bonis viris sunt libertas & virtus. Hæc sanè ambo defunctis vita præsto sunt. Neque fieri potest, vt illi dicantur amissæ victoriæ autores, qui mentib. suis nõ trepidauerint, ob imminentium malorũ pauorem. Solos enim eos qui in bellis honestè moriũtur, nemo victos esse iure dixerit. Nam seruitutẽ fugientes, celebrem mortem seligunt. Declarauit porro istud horum virorum virtus. Soli enim omnium Græciæ libertatem suis in corporibus habebant. Vna enim illi vitam permutarunt, resq; Græcorum ad seruitutem deciderunt. Simul enim sepulta est cũ horum corporibus reliquorum Græcorum li-

καταλελοίπασιν, οὐχ ἡττηθέντες, ἀλλ' ἀποθανόντες ἔνθα παρετάχθησαν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀμύνοντες. εἰ δὲ δεῖ καὶ παραδοξότατον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δέ, ἐκεῖνοι νικῶντες ἀπέθανον. τὰ γὰρ ἆθλα τοῦ πολέμου τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν ἐστὶν, ἐλευθερία καὶ ἀρετή. ταῦτα γὰρ ἀμφότερα τοῖς τελευτήσασιν ὑπάρχει. ἔπειτα δὲ οὐδ' οἷόν τ' ἐστὶν εἰπεῖν, ἥττης αἰτίους τοὺς ταῖς διανοίαις μὴ πτήξαντας τὸν τῶν ἐπιόντων φόβον. μόνους γὰρ τοὺς ἐν τοῖς πολέμοις καλῶς ἀποθνήσκοντας οὐδ' ἂν εἷς ἡττηθῆναι δικαίως φήσειε. τὴν γὰρ δουλείαν φεύγοντες, εὐκλεᾶ θάνατον αἱροῦνται. ἐδήλωσε δὲ ἡ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀρετή. μόνοι γὰρ τῶν ἁπάντων τὴν τῆς Ἑλλάδος ἐλευθερίαν ἐν τοῖς ἑαυτῶν σώμασιν εἶχον. ἅμα γὰρ οὗτοί τε τὸν βίον μετήλλαξαν, καὶ τὰ τῆς Ἑλλάδος εἰς δουλείαν μετέπεσεν. συνετάφη γὰρ τοῖς τούτων σώμασιν ἡ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐλευθερία.

θερία. ὅθεν κὴ φανερὸν πᾶσιν ἐποίησαν οὐκ ἰδίᾳ πολεμοῦντες, ἀλλ' ὑπὲρ κοινῆς ἐλευθερίας προκινδυνεύοντες. ὥστε, ὦ ἄνδρες, οὐκ αἰσχυνθείην εἰπὼν στέφανον τῆς πατρίδος εἶναι τὰς ἐκείνων ψυχάς. καὶ διὰ οὐκ ἀλόγως ἐπετήδευον, ἐπίστασθε, ὦ Ἀθηναῖοι μόνοι τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἀγαθοὺς ἄνδρας τιμᾶν· εὑρήσετε δὲ παρὰ μὲν τοῖς ἄλλοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀθλητὰς ἀνακειμένους, παρ' ὑμῖν δὲ στρατηγοὺς ἀγαθοὺς, κὴ τὸν τύραννον ἀποκτείναντας. καὶ τοιούτους μὲν ἄνδρας οὐδ' ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος ὀλίγους εὑρεῖν ῥᾴδιον, τοὺς δὲ τοὺς στεφανίτας ἀγῶνας νενικηκότας εὐπετῶς πολλαχόθεν ἐστὶ γεγονότας ἰδεῖν. ὥσπερ τοίνυν τοῖς εὐεργέταις μεγίστας τιμὰς ἀπονέμετε, οὕτω δίκαιον κὴ τοὺς τὴν πατρίδα καταισχύνοντας καὶ προδιδόντας ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις κολάζειν. σκέψασθε

bertas. Vnde & perspicuum omnibus fecerũt, se non priuatim fecisse bellũ, sed pro publica libertate tuenda, sese præ aliis pericula subiisse. Quocirca haud puduerit me, Iudices, dicere, coronã patriæ esse illorũ animas. Quapropter haud ab re oratione hac mea gloriarer. Scitis, ô Athenæi, soli ex Græcis bonos viros honoribus afficere. Inuenietis autem apud alios quidem in foro gladiatores suis titulis & statuis repositos, decoratosque: apud vos autem Imperatores bonos, & qui tyrannum occiderint: Eiusmodi auté viros, ne ex vniuersa quidem Græcia facile est inuenire quosdam. Eos a. qui ludos aut certamina, in quibus de corona certatur, vicerint, ex plerisq; locis in procliui est nouisse. Vt igitur benefactorib. maximos honores tribuitis, sic iustum est, vt eos qui patriam contumelia adficiunt, eamque produnt, extremis suppliciis puniatis. Considerate autem,

Iudices, quod nihil liceat vobis reuocare in Leocrate hoc, quum iusta faciatis. Scelus enim hoc iam iudicatum est, condemnatumq;. Nam Senatus in Ariopago (neq; mihi quisquam hic obstrepat; Concilium enim Ariopagiticum maximè tum fuisse vrbi salutare) transfugas, patriam deserētes, tum vt hostes arreptos occidit. Nec existimetis, Athenienſes, eos qui aliorũ cædes atq; ſcelera, quibus cædem cõmisere, sanctissimè indicant, in quosdam ciuium adeo iniquè agere. At verò Autolycum quidem vos cõdemnastis, quum ipse tamen in periculis perstitisset: habuerit autẽ causam, cur filios & vxorem clam aliò transportaret, eumque supplicio adfecistis. Quod si eum qui causam habuit, cur exponeret clam inutiles ad bellum, supplicio adfecistis: quid illum pati conuenit, qui, quum vir sit, non fuerit patriæ suæ gratus pro

ῃ, ὦ ἄνδρες, ὅτι οὐδὲν ὑμῖν ἔστιν ἀποψηφίσασθαι Λεωκράτους τουτουί, τὰ δίκαια ποιοῦσι. τὸ γὰρ ἀδίκημα τοῦτο κεκριμένον ἐστὶ καὶ κατεγνωσμένον. ἡ μὲν γὰρ ἐν Ἀρείῳ πάγῳ βουλὴ (καὶ μηδείς μοι θορυβήσῃ· τούτω γὰρ ὑπολαμβάνω μεγίστην τότε γενέσθαι τῇ πόλει σωτηρίαν) τοὺς φυγόντας τὴν πατρίδα καὶ καταλιπόντας, τότε ὡς πολεμίους λαβοῦσα ἀπέκτεινε. καίτοι, ὦ ἄνδρες, μὴ νομίζετε τοὺς τὰ τῶν ἄλλων φονικὰ ἀδικήματα ὁσιώτατα δικάζοντας, αὐτοὺς ἂν εἴς τινας τῶν πολιτῶν τοιοῦτόν τι παρανομῆσαι. ἀλλὰ μὴν Αὐτολύκου μὲν ὑμεῖς κατεψηφίσασθε, μείναντος μὲν αὐτοῦ ἐν τοῖς κινδύνοις, ἔχοντος δ' αἰτίαν τοὺς υἱεῖς καὶ τὴν γυναῖκα ὑπεκθέσθαι, καὶ ἐτιμωρήσασθε. καίτοι εἰ τὸν τοὺς ἀχρήστους εἰς τὸν πόλεμον ὑπεκθέσθαι αἰτίαν ἔχοντα ἐτιμωρήσασθε, τί δεῖ πάσχειν ὅστις ἀνὴρ ὢν οὐκ ἀπέδωκε

τὰ τροφεῖα τῇ πατρίδι; ἔτι δ' ὁ δῆμος, δεινὸν ἡγησάμενος εἶναι τὸ γινόμενον, ἐψηφίσατο ἐνόχους εἶναι τῇ προδοσίᾳ τοὺς φεύγοντας τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον, ἀξίους εἶναι νομίζων τῆς ἐσχάτης τιμωρίας. ἃ δὴ κατέγνωσται μὲν παρὰ τῷ δικαιοτάτῳ συνεδρίῳ, καταψήφισται δ' ὑφ' ὑμῶν τῶν δικάζειν λαχόντων, ὁμολογεῖται δὲ παρὰ τῷ δήμῳ τῆς μεγίστης ἄξια εἶναι τιμωρίας, τούτοις ὑμεῖς ἐναντία ψηφιεῖσθε; πάντων γὰρ ἀνθρώπων ἔσεσθε ἀγνωμονέστατοι, καὶ ἐλαχίστους ἕξετε τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν κινδυνεύοντας. ὡς μὲν οὖν ἔνοχός ἐστι τοῖς εἰσηγγελμένοις ἅπασιν, ὦ ἄνδρες, Λεωκράτης, φανερόν ἐστι.

Πυνθάνομαι δὲ αὐτὸν ἐπιχειρήσειν ὑμᾶς ἐξαπατᾶν, λέγοντα ὡς ἔμπορος ἐξέπλευσε, καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἐργασίαν ἀπεδήμησεν εἰς Ῥόδον. ἐὰν οὖν ταῦτα λέγῃ, ἐνθυμεῖσθε ὡ

educationis immẽsis beneficiis? Præterea arduam ratus esse rem populus, decreuit reos esse proditionis, si qui pro patria subire periculum detrectassent, dignos tales extremo supplicio censens. Quæ igitur cõclusa sunt apud iustissimũ concilium, decreta à vobis, quorum interest sententiam ferre, constat apud populum maximo digna esse supplicio, hiscene vos cõtraria decernetis? Omnium, si istud faciatis, futuri estis insipientissimi: paucissimosque habebitis, qui pro vobisipsis sese periculis sint obiecturi. Quod itaq; reus sit omniũ, quorum insimulatus est Leocrates, Athenæi, perspicuum existit.

Audio autem ipsum daturum operam vt vobis imponat, dicendo, quòd mercator enauigauerit, atque per hanc negociationem se Rhodũ peruenisse. Si igitur hæc dixerit, cogitate in ani-

mo, quomodo facile ipsum in mendaciis deprehendatis. Primùm enim non ex littore per portulam inscendũt nauim, qui ad mercatũ, vel pro mercibus suis nauigant; sed ex portu ab omnibus amicis visi, & emandati. Deinde non cum scortillo, & ancillis, sed soli cum puero administro. Præterea quid opus erat Megaris Athenæum, ceu mercatorem, quinquennium demorari, & sacra patria transferre, domumq; hic vendere, nisi & agnouisset se prodidisse patriã, & magna omnes iniuria adfecisset? Omnium proinde absurdissimum fuerit, de quibus sceleribus ipsi statuistis supplicia fieri, ea vos rescindatis, quũ sitis domini iudicii. Insuper non puto operæprecium esse, vt admittatis hanc defensionẽ. Quî enim non est horrendum, eos qui ad mercatũ in peregrino cõsistunt solo, accelerare reditum ad pa-

ῥᾳδίως λήψεσθε αὐτὸν ψευδόμενον. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ ἐκ τῆς ἀκτῆς κατὰ τὴν πυλίδα ἐμβαίνουσιν οἱ κατ' ἐμπορίαν πλέοντες, ἀλλ' ἐκ τοῦ λιμένος, ὑπὸ πάντων τῶν φίλων ὁρώμενοι καὶ ἀποστελλόμενοι. ἔπειτα οὐ μετὰ τῆς ἑταίρας καὶ τῶν θεραπαινῶν, ἀλλὰ μόνοι μετὰ παιδὸς τοῦ διακονοῦντος. πρὸς δὲ, τί προσῆκεν ἐν Μεγάροις τὸν Ἀθηναῖον ὡς ἔμπορον πέντε ἔτη κατοικεῖν, καὶ τὰ ἱερὰ τὰ πατρῷα μετακομίζεσθαι, καὶ τὴν οἰκίαν τὴν ἐνθένδε πωλεῖν; εἰ μὴ κατεγνωκώς τι αὑτοῦ προδεδωκέναι τὴν πατρίδα, καὶ μεγάλα πάντας ἠδικηκέναι. ὃ καὶ πάντων γένοιτ' ἂν ἀτοπώτατον, εἰ περὶ ὧν αὐτοὺς προσῆκε τάξεσθαι τιμωρίαν, ταῦθ' ὑμεῖς ἀπολύσαιτε, κύριοι γενόμενοι τῆς ψήφου. χωρὶς δὲ τούτων, οὐχ ἡγοῦμαι δεῖν ἀποδέχεσθαι τοιαύτην τὴν ἀπολογίαν. πῶς γὰρ οὐ δεινὸν τοὺς ἐπ' ἐμπορίαν ἀποδημοῦντας, σπεύδειν ἐπὶ τὴν τῆς πόλεως βοή-

θειαν,

θαι, τοῦτον δὲ μόνον ἐν τοῖς τότε καιροῖς καὶ κατ' ἐργασίαν ἐκπλεῖν, ἡνίκα οὐδ' ἂν εἷς προσκλήσασθαι οὐδὲν ἂν ἐζήτησεν, ἀλλὰ τὰ ὑπάρχοντα μόνον διαφυλάξαι; ἡδέως δ' ἂν αὐτοῦ πυθοίμην, τίνα ἐμπορίαν εἰσάγων χρησιμώτερος ἐγένετο ἂν τῇ πόλει τοῦ παρασχεῖν τὸ σῶμα τάξαι τοῖς στρατηγοῖς, καὶ τοὺς ἐπιόντας ἀμύνασθαι μεθ' ἡμῶν μαχόμενος. ἐγὼ μὲν οὐδεμίαν ὁρῶ τηλικαύτην οὖσαν βοήθειαν. ἄξιον δέ ἐστιν οὐ μόνον αὐτῷ διὰ τὴν πρᾶξιν ὀργίζεσθαι ταύτην, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον. φανερῶς γὰρ ψεύδεσθαι τετόλμηκεν. οὔτε γὰρ πρότερον οὐδεπώποτε ἐγένετο ἐπὶ ταύτης τῆς ἐργασίας, ἀλλ' ἐκέκτητο χαλκοτύπους· οὔτε τότε ἐκπλεύσας οὐδὲν εἰσήγαγεν ἐκ Μεγάρων, ἓξ ἔτη συνεχῶς ἀποδημήσας. ἔτι δὲ καὶ πεντηκοστῆς μετέχων ἐτύγχανεν, ἣν οὐκ ἂν καταλιπὼν κατ' ἐμπορίαν ἀπεδήμει. ὥστ'

triæ auxilium: hunc autem ſolum iſtis temporibus, pro quæſtu tranſmittere maria, quando ne vnus quidem quicquam lucrari quæſiuit, ſed parta tantummodo tueri? Lubens verò audirem, quam negociationem adducens dicat ſeſe vrbi commodiorem fuiſſe, quàm ſi corpus in vrbis ſalutem imperatoribus ordinandum præbuiſſet, inuadenteſque in patriam arcuiſſet. Ego pænè nullum tantum auxilium eſſe video. Dignum autem eſt, vt ipſi non ſolum ob hoc facinus ſuccenſeatis, ſed propter etiam hunc ſermonem: palàm enim mentiri auſus fuit. Neque enim prius vnquam ſe huic quæſtui dedidit, ſed poſſederat ·· ærarios. Neque tum hinc ſoluens quicquam huc aduexit, ſex annos integros peregrinatus. Ad hæc quinquageſimæ vectigalis conſors erat, qua haud relicta apud exteros agebat. Quare

si quid de his dixerit, neque vos ipsi permissuros reor.

Sed fortasse ad illã citato rationem cursu perueniet, quam ipsi quidã patronorum consuerũt, quòd non sit reus proditionis. Neq; enim se naualium esse dominũ, neque portarum, neq; exercituũ, neq; vllius functionis, quæ ad vrbẽ pertinent. Atqui horum dominos censeò partẽ quãdam potẽtiæ vestræ prodere; hunc autem totam dediticiam facere ciuitatem. Ad hæc alii quidem proditores viuentes tantummodo iniuria adficiunt; hic autem & vita defunctos, & huius regionis sacra, patriis legibus & iure priuans. Atq; ab illis proditam vrbẽ inhabitari contigisset; seruam autem factam hanc vrbem, quem in finem & hic ab ea excidit, inhabitabilem esse accidisset. Quinetiam ciuitates ex infelicitate ad meliorem statum transferri probabile est: sin omnino vã-

ἂν μέν τι περὶ τούτων λέγῃ, οὐδ' ὑμᾶς ἐπιτρέψειν αὐτῷ νομίζω.

Ἥξει δ' ἴσως ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λόγον φερόμενος, ὃν αὐτῷ συμβεβλήκασί τινες τῶν συνηγόρων, ὡς οὐκ ἔνοχός ἐστι τῇ προδοσίᾳ. οὔτε γὰρ νεωρίων κύριος, οὔτε πυλῶν, οὔτε στρατοπέδων, οὐθ' ὅλως τῶν τῆς πόλεως οὐδενός. ἐγὼ δ' ἡγοῦμαι τοὺς μὲν τούτων κυρίους μέρος ἄν τι προδοῦναι τῆς ὑμετέρας δυνάμεως, τουτονὶ δ' ὅλην ἔκδοτον ποιῆσαι τὴν πόλιν. ἔτι δ' οἱ μὲν τοὺς ζῶντας μόνον ἀδικοῦσι προδιδόντες· οὗτος δὲ τοὺς τετελευτηκότας καὶ τὰ ἐν τῇ χώρᾳ ἱερὰ τῶν πατρῴων νομίμων ἀπεστέρει. καὶ ὑπὸ μὲν ἐκείνων προδοθεῖσαν, οἰκεῖσθαι ἂν συνέβαινε· δούλην δὲ οὖσαν τὴν πόλιν ὃν τρόπον οὗτος ἐξέλιπεν, ἀοίκητον ἂν γενέσθαι. ἔτι δὲ ἐκ μὲν τοῦ κακῶς πράττειν τὰς πόλεις, μεταβολῆς τυχεῖν ἐπὶ τὸ βέλτιον εἰκός ἐστιν, ἐκ δὲ τοῦ παντελῶς γενέσθαι

γενέσθαι ἀνάστατον, καὶ τῶν κοινῶν ἐλπίδων στερηθῆναι. ὥσπερ γὰρ ἀνθρώπῳ ζῶντι μὲν ἐλπὶς ἐκ τοῦ κακῶς πρᾶξαι μεταπεσεῖν τελευτήσαντι, καὶ συναναιρεῖται πάντα δι' ὧν ἄν τις εὐδαιμονήσειεν, οὕτω καὶ περὶ τὰς πόλεις συμβαίνει, πέρας ἔχειν τὴν ἀτυχίαν ὅταν ἀνάστατοι γένωνται. εἰ γὰρ δεῖ τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, πόλεώς ἐστι θάνατος, ἀνάστατον γενέσθαι. τεκμήριον δὲ μέγιστον· ἡμῶν γὰρ ἡ πόλις τὸ μὲν παλαιὸν ὑπὸ τῶν τυράννων κατεδουλώθη, τὸ δ' ὕστερον ὑπὸ τῶν τριάκοντα καὶ ὑπὸ Λακεδαιμονίων τὰ τείχη καθῃρέθη. καὶ ἐκ τούτων ὅμως ἀμφοτέρων ἠλευθερώθημεν, καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίας ἠξιώθημεν προστάται γενέσθαι. ἀλλ' οὐχ, ὅσαι πώποτ' ἀνάστατοι γεγόνασι. τοῦτο μὲν γὰρ (εἰ καὶ παλαιότερον εἰπεῖν ἐστι) τὴν Τροίαν τίς οὐκ ἀκήκοεν, ὅτι μεγίστη γεγενημένη τῶν τότε

stetur vrbs, eandem cõmunibus etiã spebus priuari verisimile est. Vt n. homini viuẽti spes est ab infelicitate se tandẽ liberatũ iri, defuncto autem vita simul auferuntur omnia, per quæ quisquam felix esse queat: nõ dissimilẽ ad rationẽ cum ciuitatibus accidit, vt finẽ malorum assequantur, cùm euersæ fuerint. Si enim verum dicere oporteat, ciuitatis est mors, eã sedibus pelli vastarive. Argumento a. maximo esse poterit, quod in nobis experti sumus. Nostra enim vrbs olim à tyrannis in seruitutem est redacta, dehinc à triginta, & ab Lacedæmoniis muri sunt sublati, & ab his tamẽ ambobus malis sumus liberati, Græcorumq; ducatus digni iudicati sumus præsides fieri. Sed eiusmodi libertatis temperatio non obtigit vnquam iis vrbibus, quotquot euersæ fuerũt. Vetustius equidem est, quod dicturus sum, ad rem tamen præsentem facit. Troiam quis non audiuit maximam tum vrbium fuis-

se, totiusq; dominatā esse Asiæ: hæc ipsa tamen, vt semel diruta fuit, perpetuò habitatoribus vacat? Idē confirmat, quòd Messenæ quingentis post annis ex vulgarib. hominibus, adeoq; colluuie sit cōstructa, ac veluti Troiæ reliquiæ eo sint translatę. At fortasse patronorū aliquis ipsi audebit dicere, rem ita ipsam extenuans, ꝙ nihil horum sit factum per vnū hominē. Nec potuisse vrbem sedibus vel pelli, vel euerti, vno tātummodo homine excidente. Nec pudet illos eiusmodi defensionem facere apud vos, ob quam iure mori deberēt. Si n. cōfiteantur patriam eam deseruisse, hoc permisso satis est: hinc vos sinant de sceleris magnitudine diiudicare. Sin nihil horū fecit, nonne insania iam hoc est, nimirū dicere, quod nihil vrbi acciderit, etiāsi hic vnus discesserit? Existimo autem ego, Iudices, diuersum, dissentiens à patronis istius, nempe absque hoc Leocrate salutem obtigisse vrbi. Siquidem vrbs habitatur

πόλεων, καὶ πάσης ἐπάρξασα τῆς Ἀσίας, ὡς ἅπαξ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατεσκάφη, τὸν αἰῶνα ἀοίκητός ἐστι. τὴν δὲ Μεσήνην, πεντακοσίοις ἔτεσιν ὕστερον ἐκ τῶν τυχόντων ἀνθρώπων συνοικισθεῖσαν; ἴσως οὖν τῶν συνηγόρων αὐτῷ τολμήσει τις εἰπεῖν, μικρὸν τὸ πρᾶγμα ποιῶν, ὡς οὐδὲν ἂν παρ' ἕνα ἄνθρωπον ἐγένετο τούτων· καὶ οὐκ αἰσχυνόνται τοιαύτην ἀπολογίαν ποιούμενοι πρὸς ὑμᾶς, ἐφ' ᾗ δικαίως ἂν ἀποθάνοιεν. εἰ μὲν γὰρ ὁμολογοῦσι τὴν πατρίδα αὐτὸν ἐκλιπεῖν, τοῦτο συγχωρήσαντες ὑμᾶς ἐάτωσαν διαγνῶναι περὶ τοῦ μεγέθους· εἰ δ' ὅλως μηδὲν τούτων πεποίηκεν, οὐ μανία δή που τοῦτο λέγειν ὡς οὐδὲν ἂν γένοιτο παρὰ τοῦτον; ἡγοῦμαι δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, τοὐναντίον τούτοις, παρὰ τοῦτον εἶναι τῇ πόλει τὴν σωτηρίαν. ἡ γὰρ πόλις οἰκεῖται

κατὰ τὴν ἰδίαν ἑκάστων μοῖραν φυλαττομένη. ὅταν οὖν ταύτην ἐφ' ἑνός τις παρίδῃ, λέληθεν ἑαυτὸν ἐφ' ἁπάντων τοῦτο πεποιηκώς. καίτοι ῥᾴδιόν ἐστιν, ὦ ἄνδρες, πρὸς τὰς τῶν ἀρχαίων νομοθετῶν διανοίας ἀποβλέψαντας, τὴν ἀλήθειαν εὑρεῖν. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ οὐ τῷ ἑκατὸν τάλαντα κλέψαντι θάνατον ἔταξαν, τῷ δὲ δέκα δραχμὰς, ἔλαττον ἐπιτίμιον· οὐδὲ τὸν μὲν μεγάλα ἱεροσυλήσαντα ἀπέκτεινον, τὸν δὲ μικρὰ, ἐλάττονι τιμωρίᾳ ἐκόλαζον· οὐδὲ τὸν μὲν οἰκέτην ἀποκτείναντα ἀργυρίῳ ἐζημίουν, τὸν δὲ ἐλεύθερον, εἶργον τῶν νόμων· ἀλλ' ὁμοίως ἐπὶ πᾶσι καὶ τοῖς ἐλαχίστοις παρανομήμασι θάνατον ὥρισαν εἶναι τὴν ζημίαν. οὐ γὰρ πρὸς τὸ ἴδιον ἕκαστος αὐτῶν ἀπέβλεπε τοῦ γεγενημένου πράγματος, οὐδ' ἐντεῦθεν τὸ μέγεθος τῶν ἁμαρτημάτων ἐλάμβανον,

tatur secundum propriã quorumlibet sortem custodita. Quum igitur hanc quispiam in vno neglexerit, ignorat sese in omnibus isthuc fecisse. Profecto facile est, viri Iudices, ad veterum legislatorum respicientes sententias, veritatem inuenire. Neq; enim illi centum talenta suffuratum morte mulctarunt, decẽ vero drachmas sublegentem minore pœna adfecerunt. Neque eum qui ampla spolia è delubris Deorũ immortaliũ abstulerit, occiderunt: qui veró pauca spoliarit, minore supplicio puniebãt. Neq; eum qui seruũ occidisset, pecunia mulctabant: qui vero liberũ, legibus cohibebant. verùm in omnibus, etiam minimis delictis, mortẽ decreuerunt esse mulctam. Neq; enim ad propriam patrati naturam facinoris vnusquisque respiciebat: verùm isthuc considerabant, vnde scelus exortum esset,

ἀλλ' αὐτὸ ἐσκόπουν τοῦτο ἢ πέφυκε τὸ ἀδίκημα πολὺ

fontem videlicet. hic enim exuberans, plurimũ mortales lædit. Etenim absurdum est, alio quodã modo de his examen facere. Agite enim, ô viri Athenæi, si quis vnã legẽ, Matris Deum ingressus templum, deleuerit, deinde cõfiteatur, quod nihil per hanc expunctã legem vrbi mali eueniat, nõne occideretis eũ? Ego sanè vos hoc iure facere censerẽ, si modo alias conseruare velitis. Ad eundem modũ puniendus est, si alios ciues meliores reddituri estis. Neque hoc cogitabitis, quod vnus tantũmodo sit homo, verùm ad rem ipsam est spectandũ. Ego n. existimo eiusmodi homines non multos fieri, vestrã felicitatẽ esse. Atq; hunc propterea maiore supplicio dignum, quod solus ex aliis ciuibus, non publicam, sed priuatã salutẽ quæsiuerit. Supra modũ autem commoueor, viri, si audiam quendã eorum qui ab huius partibus stãt, dicere, quod hoc nõ

ἐπὶ πλεῖον ἐλθὸν μέγα βλάπτει τοὺς ἀνθρώπους. καὶ γὰρ ἄτοπον ἄλλως πως περὶ τούτων ἐξετάζειν. φέρε γάρ, ὦ ἄνδρες, εἴ τις ἕνα νόμον εἰς τὸ Μητρῷον ἐλθὼν ἐξαλείψειεν, εἶτ' ἀπολογοῖτο ὡς οὐδὲν παρὰ τοῦτον τῇ πόλει ἐστίν, ἆρ' οὐκ ἂν ἀπεκτείνατ' αὐτόν; ἐγὼ μὲν οἶμαι, δικαίως, εἴπερ ἐμέλλετε καὶ τοὺς ἄλλους σώζειν. τὸν αὐτὸν τοίνυν τρόπον κολαστέοι ἐστὶ οὗτος, εἰ μέλλετε τοὺς ἄλλους πολίτας βελτίους ποιήσειν. καὶ οὐ τοῦτο λογιεῖσθε εἰ εἷς ἐστι μόνος ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' εἰς τὸ πρᾶγμα. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι τὸ μὴ πολλοὺς τοιούτους γίνεσθαι, ἡμέτερον εὐτύχημα εἶναι· τοῦτον μέντοι διὰ τοῦτο μείζονος τιμωρίας ἄξιον εἶναι τυχεῖν, ὅτι μόνος τῶν ἄλλων πολιτῶν οὐ κοινὴν, ἀλλ' ἰδίαν τὴν σωτηρίαν ἐζήτησεν. ἀγανακτῶ δὲ μάλιστα, ὦ ἄνδρες, ἐπειδὰν ἀκούσω τῶν μετὰ τούτου ἑστηκότων λέγοντος ὡς οὐκ

ἐστὶ τοῦτο προδιδόναι, εἴ τις ᾤχετο ἐκ τῆς πόλεως. καὶ γὰρ οἱ πρόγονοί ποθ' ἡμῶν τὴν πόλιν καταλιπόντες ὅτε πρὸς Ξέρξην ἐπολέμουν, εἰς Σαλαμῖνα διέβησαν. καὶ οὕτως ἐστὶν ἀνόητος καὶ παντάπασιν ὑμῶν καταπεφρονηκώς, ὥστε τὸ κάλλιστον τῶν ἔργων πρὸς τὸ αἴσχιστον συμβαλεῖν ἠξίωσε. ποῦ γὰρ οὐ περιβόητος ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ἡ ἀρετὴ γέγονε; τίς δ' οὕτως ἢ φθονερός ἐστιν, ἢ παντάπασιν ἀφιλότιμος, ὃς οὐκ ἂν εὔξετο τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων μετασχεῖν; οὐ γὰρ τὴν πόλιν ἐξέλιπον, ἀλλὰ τὸν τόπον μετήλλαξαν, πρὸς τὸν ἐπιόντα κίνδυνον καλῶς βουλευσάμενοι. Ἐτεόνικος μὲν γὰρ ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ Ἀδείμαντος ὁ Κορίνθιος, καὶ τὸ Αἰγινητῶν ναυτικὸν ὑπὸ νύκτα τὴν σωτηρίαν αὑτοῖς ἔμελλον πορίζεσθαι· ἐγκαταλειπόμενοι δ' οἱ πρόγονοι ὑπὸ πάντων τῶν Ἑλλήνων, βίᾳ καὶ τοὺς ἄλλους ἠλευθέρωσαν,

sit prodere, si quis ex vrbe abiit. Etenim maiores nostri hac vrbe relicta, quãdo aduersus Xerxen gerebant bellũ, Salamina transmiserunt. adeoq; væsanus, omninoq; vestri contemnens, vt pulcherrimũ factum isthuc, ad turpissimũ conferre, non erubescat. Vbi enim celeberrima illorũ virorum virtus non fuit? Ad quos nõ peruenit? Quis enim adeo aut inuidus est, aut à virtutis & honoris cupiditate alienus, qui non optarit rerum ab illis ipsis strenuè & ferociter gestarum consors esse? Non enim ab vrbe exciderũt, sed locum permutarunt, aduersus iminẽs periculum honesta de liberatione habita. Eteonicus enim Lacedæmonius, & Adimantus Corinthius, Æginetarumq; classis, sub noctem salutẽ sibi prospecturi erant fuga. Deserti itaque maiores nostri ab omnibus Græcis, virtute & constantia sua alios etiam liberarunt,

cogentes eos apud Salamina secũ aduersum barbaros nauali prælio decertare. Soli a. maiores nostri vtrisq; prę̨stiterũt, & hostibus & sociis, vt vtrosq; decebat: socios beneficiis afficientes, hostes autẽ in prælio vincẽtes. Simile est ergo maiorum nostrorũ factum fugienti patriam, nauigantiq; Rhodũ quatuor dierum spatio? Aut vbi statim, illorũ virorũ eiusmodi opus, qui audent conferre huius proditoris ignauiã cum istorum virtute, ac nõ statim lapidib. obruissent eũ qui pudefaceret maiorũ suorũ strenuè nauatã, eamque pręclarissimã operã? Adeo a. patriam diligebant omnes, vt ab Xerxe missum legatũ Alexandrum, prius ipsis amicũ, quando verò terram & aquam petiisset, propemodũ lapidibus obruissent. Quòd si tũ de verbo supplicium sumendũ censuerunt, nonne reipsa tradentem vrbem, vt hostibus subdatur, magnis pœnis afficerent? Proinde

ἀναγκάσαντες ἐν Σαλαμῖνι μετ' αὐτῶν πρὸς τοὺς βαρβάρους ναυμαχεῖν. μόνοι δὲ ἀμφοτέρων περιγεγένασι, καὶ τῶν πολεμίων καὶ τῶν συμμάχων, ὡς ἑκατέρων προσῆκε, τοὺς μὲν εὐεργετοῦντες, τοὺς δὲ, μαχόμενοι νικῶντες. ἆρά γε ὅμοιοι τῷ φυγόντι τὴν πατρίδα τεττάρων ἡμερῶν πλοῦν εἰς Ῥόδον; ἢ που ταχέως ἂν ἠνέσχετό τις ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν τοιοῦτον ἔργον, ἀλλ' οὐκ ἂν κατέλευσαν τὸν καταισχύνοντα τὴν αὐτῶν ἀριστείαν. οὕτω γοῦν ἐφίλουν τὴν πατρίδα πάντες, ὥστε τὸν παρὰ Ξέρξου πρεσβευτὴν Ἀλέξανδρον, φίλον ὄντα αὐτοῖς πρότερον, ὅτι γῆν καὶ ὕδωρ ᾔτησεν, μικροῦ δεῖν κατέλευσαν. ὅπου δὲ καὶ τοῦ λόγου τιμωρίαν ἠξίουν λαμβάνειν, ἦ που τῷ ἔργῳ παραδόντα τὴν πόλιν ὑποχείριον τοῖς πολεμίοις, οὐ μεγάλαις ἂν ζημίαις ἐκόλασαν. τοιγαροῦν τοιαύτῃ

talibus

χρώμενοι γνώμαις, ἐνενήκοντα μὲν ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνες κατέστησαν, Φοινίκην δὲ καὶ Κιλικίαν ἐπόρθησαν, ἐπ' Εὐρυμέδοντι δὲ καὶ ναυμαχοῦντες καὶ πεζομαχοῦντες ἐνίκησαν, ἑκατὸν δὲ τριήρεις τῶν βαρβάρων αἰχμαλώτους ἔλαβον, ἅπασαν δὲ τὴν Ἀσίαν κακῶς ποιοῦντες περιέπλευσαν· καὶ τὸ κεφάλαιον τῆς νίκης, οὐ τὸ ἐν Σαλαμῖνι τρόπαιον ἀγαπήσαντες ἔστησαν, ἀλλ' ὅρους τοῖς βαρβάροις πήξαντες τοὺς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τούτους κωλύσαντες ὑπερβαίνειν, συνθήκας ἐποιήσαντο, μακρῷ μὲν πλοίῳ μὴ πλεῖν ἐντὸς Κυανέων καὶ Φάσιδος, τοὺς δ' Ἕλληνας αὐτονόμους εἶναι, μὴ μόνον τοὺς τὴν Εὐρώπην, ἀλλὰ καὶ τοὺς τὴν Ἀσίαν κατοικοῦντας. καίτοι οἴεσθαι ἄν, εἰ τῇ Λεωκράτους διανοίᾳ χρησάμενοι πάντες ἔφυγον, τούτων ἄν τι γενέσθαι τῶν καλῶν ἔργων, ἢ

talibus vsi consiliis, nonaginta quidem annos Grecorũ duces constituti sunt: Phœnicen autem & Ciliciã populati sunt. Eurymedonte verò duce nauali prælio decertantes, & pedestribus copiis in terra belligerantes, vicerunt. Centum autem triremes Barbarorum captiuas ceperunt. Vniuersam autem Asiam adfligentes, circumnauigarũt. Ac summam victoriæ, non trophæum Salamine erectum diligentes statuerunt: sed terminos Barbaris figẽtes, qui ad Græciæ libertatẽ pertinerent: hosq; prohibẽtes transgredi, fœdera pepigerunt, vt longa quidẽ naue non nauigarent intra Cyaneas insulas & Phasin amnem. Græci autem sui iuris essent, ii etiam qui Asiam incolerent, nedum Europam. At verò arbitraminine, si omnes Leocratis istius imbuti mente fugissent, horum aliquod factum egregiorum operum esse? Aut

hanc vos adhuc regionē
inhabitaretis? Operæ-
preciū est ergo, ô viri Iu-
dices, quemadmodū bo-
nos commendatis & ho-
nore afficitis, sic & igna-
uos odisse & punire: ma-
ximè verò Leocratē, qui
neq; metuit, neq; vos est
reueritus. Sanè de his re-
bus leges tulistis quadan
tenus: quales ergo sint
sententiæ vestrę, cōtem-
plamini. Dignum est n.
eas etiā apud gnaros ea-
rundē percensere. Præ-
coniū atq; celebritas (ita
mihi Minerua faueat) vr-
bis sunt, veteres leges, &
consuetudines eorū, qui
hæc primùm constitue-
rūt: quibus si aduertatis
animū, iusta facietis, o-
mnibusq; hominib. ho-
nesti, digniq; vrbe iudi-
cabimini esse. Vobis n. est
iusiurandū, quod iurant
omnes ciues postquā in
albū inserti fuerint, desti-
natū ephebis, qui sui sint
iuris, & patriorū bono-
rum administratores esse
queant: quo cauetur, ne
sacra arma pudefaciant,
neque stationem aut aciem deserant, patriam autem
defen-

ταύτην ἂν ἔτι τὴν χώραν
κατοικεῖν ὑμᾶς; ἄξιον τοί-
νυν, ὦ ἄνδρες, ὥσπερ τοὺς
ἀγαθοὺς ἐπαινεῖτε καὶ τι-
μᾶτε, οὕτω καὶ τοὺς κακοὺς
μισεῖν τε καὶ κολάζειν· ἄλ-
λως τε καὶ Λεωκράτην, ὃς
οὔτε ἔδεισεν οὔτε ᾐσχύνθη
ὑμᾶς. καίτοι ὑμεῖς τίνα
τρόπον νενομίκατε περὶ τού-
των, καὶ πῶς ἔχετε τῆς δια-
νοίας, θεωρήσατε. ἄξιον
γὰρ ὅμως καίπερ πρὸς εἰδό-
τας διελθεῖν. ἐγκώμιον γὰρ
νὴ τὴν Ἀθηνᾶν εἰσὶ τῆς πό-
λεως οἱ παλαιοὶ νόμοι, καὶ
τὰ ἔθη τῶν ἐξ ἀρχῆς ταῦτα
κατασκευασάντων· οἷς ἂν
προσέχητε, τὰ δίκαια ποι-
ήσετε, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις
σεμνοὶ καὶ ἄξιοι τῆς πόλεως
δόξετ' εἶναι. ὑμῖν γάρ ἐστι
ὅρκος, ὃν ὀμνύουσι πάντες
οἱ πολῖται, ἐπειδὰν εἰς τὸ λη-
ξιαρχικὸν γραμματεῖον ἐγ-
γραφῶσιν καὶ ἔφηβοι γένων-
ται, μήτε ἱερὰ ὅπλα κα-
ταισχυνεῖν, μήτε τὴν τάξιν
λείψειν, ἀμυνεῖν δὲ τῇ πα-

τρίδι, καὶ ἀμείνω παραδώσειν. ὃν εἰ μὲν ὀμώμοκε Λεωκράτης, φανερῶς ἐπιώρκηκε, καὶ οὐ μόνον ὑμᾶς ἠδίκηκεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ θεῖον ἠσέβηκεν· εἰ δὲ μὴ ὀμώμοκεν, εὐθὺς δῆλός ἐστι παρεσκευασμένος οὐδὲν ποιήσειν τῶν δεόντων. ἀνθ' ὧν δικαίως ἂν αὐτὸν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρήσαισθε. βούλομαι δὲ ὑμᾶς ἀκοῦσαι τοῦ ὅρκου. λέγε γραμματεῦ. ΟΡΚΟΣ. Καλός γε, ὦ ἄνδρες, καὶ ὅσιος ὁ ὅρκος. παρὰ τοῦτον τοίνυν ἅπαντα πεποίηκε Λεωκράτης. καίτοι πῶς ἂν ἄνθρωπος γένοιτο ἀνοσιώτερος, ἢ μᾶλλον προδότης τῆς πατρίδος; τίνα δ' ἂν τρόπον ὅπλα καταισχύνειέ τις μᾶλλον, ἢ εἰ λαβεῖν μὴ θέλοι, καὶ τοὺς πολεμίους ἀμύνασθαι; πῶς δ' οὐ καὶ τὸν παραστάτην καὶ τὴν τάξιν λέλοιπεν ὁ μηδὲ τάξαι τὸ σῶμα παρασχών; ποῦ δ' ὑπὲρ ὁσίων καὶ ἱερῶν ἤμυνεν ἂν ὁ μηδένα κίνδυνον ὑπομείνας; τίνι

defendant, & meliorem reddãt. Quòd si illi se iureiurãdo obstrinxit Leocrates, palàm factus est periurus, atq; in Deos impius fuit, nedum vos iniuria affecit: si autẽ non iurauit, statim apertè indicat, se ita paratũ esse, vt nihil faciat eorũ quæ conueniant bonis viris. Quocirca iure de eo, Deos etiã ipsos vindicaturi, vltionẽ sumetis. Cupio a. vos audire Iusiurãdum. Recita scriba. IVSIVRANDVM. Honestum sanè, Iudices, & sanctum est iusiurandũ. Ergo preter hoc omnia fecit Leocrates. Atqui quî quisquã poterit esse impurior, aut magis esse patriæ proditor? Qua verò ratione arma quisquã maiori ignominia adfecerit, quàm si accipere nolit, hostesq; iuuare? Quî autem astitem suum & aciẽ non dereliquerit, qui non exhibuit corpus suum imperatori in aciem ordinandum? Quî verò pro sanctis & sacris pugnauit, qui nihil periculi sustinuit? Qua

autē maiore patriā suam proditione prodidit, quā hac? Quantum enim ad ipsum attinet, destituta sub hostium potestatem venit. Hunc ergo nō occidetis, omnibus iniuriis obnoxiū? Et quos igitur punietis, qui vnū quoddam ex iis multis quorū iste reus est, cōmisit? Facile ergo erit apud vos in magnis delinquere, si videamini ob minora delicta grauiore iratum æstu fluctuare. Hoc insuper vos discere opus est, viri Athenæi, quod firmamentum status Reipub. popularis est iusiurandū. Tria enim sunt per quæ Respubl. consistit, Princeps, Iudex, & priuatus. Horum igitur quilibet hanc fidem dat meritò, seque hoc sacramento Reip. obstringit. Pleriq; enim qui hominibus imponunt, latuere, necà præsentibus periculis absoluti fuere, verumetiam alio tempore insontes ab delictis hisce permanēt. Deos autem neque peierans aliquis fefelle-

δ' αὖ τὴν πατρίδα προὔδωκε μείζονι προδοσίᾳ; τὸ γὰρ τούτου μέρος ἐκλελειμμένη, πολεμίοις ὑποχείριός ἐστιν. εἶτα τοῦτον οὐκ ἀποκτενεῖτε τὸν ἁπάσαις ταῖς ἀδικίαις ἔνοχον ὄντα; τίνας οὖν τιμωρήσεσθε; τοὺς ἕν τι τούτων ἡμαρτηκότας; ῥᾴδιον ἔσται παρ' ὑμῖν ἄρα μεγάλα ἀδικεῖν, εἰ φανήσεσθε ἐπὶ τοῖς μᾶλλον μικροῖς ὀργιζόμενοι. καὶ μὴν, ὦ ἄνδρες, καὶ τοῦθ' ὑμᾶς δεῖ μαθεῖν, ὅτι τὸ συνέχον τὴν δημοκρατίαν, ὅρκος ἐστί. τρία γάρ ἐστιν ἐξ ὧν ἡ πολιτεία συνέστηκεν, ὁ ἄρχων, ὁ δικαστής, ὁ ἰδιώτης. τούτων τοίνυν ἕκαστος ταύτην τὴν πίστιν δίδωσιν. εἰκότως· τοὺς μὲν γὰρ ἀνθρώπους πολλοὶ ἤδη ἐξαπατήσαντες καὶ διαλαθόντες οὐ μόνον τῶν παρόντων κινδύνων ἀπελύθησαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον χρόνον ἀθῷοι τῶν ἀδικημάτων τούτων εἰσί· τοὺς δὲ θεοὺς οὔτ' ἂν ἐπιορκήσας τις λά-

θοι,

θαι, οὔτ' ἂν ἐκφύγοι τὴν ἀπ' αὐτῶν τιμωρίαν· ἀλλ' εἰ μὴ αὐτὸς, οἱ παῖδές γε καὶ τὸ γένος ἅπαν τὸ τοῦ ἐπιορκήσαντος μεγάλοις ἀτυχήμασι περιπίπτει. διόπερ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, ταύτην τὴν πίστιν ἔδοσαν αὑτοῖς ἐν Πλαταιαῖς πάντες οἱ Ἕλληνες, ὅτε ἔμελλον παραταξάμενοι μάχεσθαι πρὸς τὴν Ξέρξου δύναμιν, οὐ παρ' αὑτῶν εὑρόντες, ἀλλὰ μιμησάμενοι τὸν παρ' ὑμῖν εἰθισμένον ὅρκον· ὃν ἄξιόν ἐστιν ἀ ὅμως ἰχνῶς ἐστιν ἐν τοῖς γεγραμμένοις ἰδεῖν τὴν ἐκείνων ἀρετήν. καί μοι ἀνάγνωσθι αὐτόν. ΟΡΚΟΣ. Οὐ ποιήσομαι περὶ πλείονος τὸ ζῆν τῆς ἐλευθερίας· οὐδὲ καταλείψω τοὺς ἡγεμόνας, οὔτε ζῶντας οὔτε ἀποθανόντας· ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας τῶν συμμάχων ἅπαντας θάψω. καὶ κρατήσας τῷ πολέμῳ τοὺς βαρβάρους, τῶν μὲν μαχεσαμένων ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος

rit, neq; pœnam ab ipsis impendentē aut supplicium euaserit. At si nō ipse, liberi eius tamen & omne genus peierātis in magna discrimina & infelicitatē incidit. Proinde, viri Iudices, hanc fidē firmarūt, hocq; se fœdere & iureiurādo obstrinxerūt apud Platæas Græci, quando iunctis copiis pugnaturi erant contra Xerxis vim, non ab sese inuenientes, sed imitantes consuetum apud vos Iusiurandum. Quod vbi didiceritis, dignū est, (etiamsi exiliter quædā cōscripta sint) agnoscere illorum virtutē: Lege ergo mihi ipsum. IVSIVRANDVM. HAVD ANTEFERAM VITAM LIBERTATI, NEQ. DVCES DESERAM, NEQ. VIVENTES, NEQ. MORTVOS: SED SOCIOS QVI IN PRÆLIO OCCVBVERINT, OMNES TVMVLO CONDAM, AC SI VICERO PRÆLIO BARBAROS, VICTORIAMVE OBTINVERO, EARVM VRBIVM QVÆ PRO GRÆ-

CIA DIMICARVNT, NVLLAM SEDIBVS PELLAM, EAS VERO QVÆ PRO BARBARO STARE MALVERVNT, EVERTAM, OMNESQ. LAPIDIBVS OBRVAM, TEMPLORVMQVE À BARBARIS INCENSORVM AC DEIECTORVM NVLLVM DENVO EXTRVAM OMNINO, SED MONVMENTVM POSTERIS SINAM RELINQVI BARBARORVM IMPIETATIS. Adeo ergo feruenti studio, Iudices, in hoc permanserunt omnes, vt & Deorum beneuolentiam secũ habuerint adiutricẽ: atq; quum omnes Græci viri boni fuerint, ad pericula vrbs nostra sit maximè probata. Vnde istuc omniũ fuerit horribilissimum, maiores nostros mori audere, vt ne vrbem incelebrem redderent: nos autẽ non punire audere eos qui pudore hanc ipsam afficiãt, sed negligant publicam, multisq; laboribus collectam celebritate, hancque per talium hominũ

πόλεων οὐδεμίαν ἀνάστατον ποιήσω, τὰς δὲ τὰ τοῦ βαρβάρου προελομένας, ἁπάσας δεκατεύσω· καὶ τῶν ἱερῶν τῶν ἐμπρησθέντων καὶ καταβληθέντων ὑπὸ τῶν βαρβάρων οὐδὲν ἀνοικοδομήσω παντάπασιν, ἀλλ' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγιγνομένοις ἐάσω καταλείπεσθαι τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεβείας. Οὕτω τοίνυν, ὦ ἄνδρες, σφόδρα ἐνέμειναν ἐν τούτῳ πάντες, ὥστε καὶ τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν μεθ' ἑαυτῶν ἔσχον βοηθόν· καὶ πάντων Ἑλλήνων ἀνδρῶν ἀγαθῶν γενομένων πρὸς τὸν κίνδυνον, μάλιστα ἡ πόλις ἡμῶν εὐδοκίμησεν. ὃ καὶ πάντων ἂν εἴη δεινότατον, τοὺς μὲν προγόνους ἡμῶν ἀποθνήσκειν τολμᾶν ὥστε μὴ τὴν πόλιν ἀδοξεῖν, ὑμᾶς δὲ μὴ κολάζειν τοὺς καταισχύναντας αὐτὴν, ἀλλὰ περιορᾶν τὴν κοινὴν καὶ μετὰ πολλῶν πόνων συνειλεγμένην εὔκλειαν, ταύτην διὰ τὴν τῶν τοιούτων ἀνθρώπων πονηρίαν

πονηρίαν καταλυομένην. καίτοι, ὦ ἄνδρες, μόνοις ὑμῖν τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἔστιν οὐδὲν τούτων περιιδεῖν. Βούλομαι δὲ μικρὰ τῶν παλαιῶν ὑμῖν διελθεῖν, οἷς παραδείγμασι χρώμενοι, καὶ περὶ τούτων καὶ περὶ ἄλλων βέλτιον βουλεύσεσθε. τοῦτο γὰρ ἔχει μέγιστον ἡ πόλις ἡμῶν ἀγαθόν, ὅτι τῶν καλῶν ἔργων παράδειγμα τοῖς Ἕλλησι γέγονε. ὅσον γὰρ τῷ χρόνῳ πασῶν ἐστιν ἀρχαιοτάτη, τοσοῦτον οἱ πρόγονοι ἡμῶν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀρετῇ διενηνόχασιν. ἐπὶ Κόδρου γὰρ βασιλεύοντος, Πελοποννησίοις γενομένης ἀφορίας κατὰ τὴν χώραν αὐτῶν, ἔδοξε στρατεύειν ἐπὶ τὴν πόλιν ἡμῶν, καὶ ἡμῶν τοὺς προγόνους ἐξαναστήσαντας κατανείμασθαι τὴν χώραν. καὶ πρῶτον μὲν εἰς Δελφοὺς ἀποστείλαντες, τὸν θεὸν ἐπηρώτων εἰ ἐπιλήψονται τὰς Ἀθήνας· ἀνελόντος δὲ τοῦ θεοῦ αὐτοῖς ὅτι τὴν πόλιν αἱρήσουσιν, ἐὰν μὴ τὸν βασιλέα τῶν Ἀθηναίων

scelus dissolui. Enimuerò, Iudices, solis vobis Græcorũ non licet quicquam horum posthabere. Volo autem pauca de veteribus vobis commemorare, vt eorũ exemplis freti, & de iis & aliis rectius deliberetis. Istud enim vrbs maximũ bonum habet, quod egregiorum facinorum Græcis exemplum fuerit.

Quanto enim tempore omniũ est vetustissima, tanto maiores nostri aliis hominibus virtute præstiterunt. Temporibus Codri regis Peloponnesiis sterilitate frugum laborantibus, placuit ipsis bellum facere contra vrbem nostram, ac maioribus nostris sedibus suis pulsis distribuere regionem. Ac primùm quidem Delphos legatione missa, Apollinem interrogabant, num essent occupaturi Athenas? datoque oraculo, quòd vrbem essent capturi, nisi regẽ Atheniensium Co-

drum letho darent, belligerabantur aduersus Athenas. Cleomantis autem Delphicorũ quispiam, audiens oraculum, clanculum Athenienſibus enunciabat. Adeo maiores noſtri etiam exteros beneuolos ſibi retinere ſtudebant. Impreſſionem itaq; facientes Peloponneſii in Atticam, quid faciunt progenitores veſtri, viri Iudices? Non relicta terra, vt Leocrates, abierunt, nec eam quæ ſe aluiſſent dediderunt, nec delubra hoſtibus tradiderunt; ſed pauci quum eſſent concluſi, obſidebantur, perſeuerabantque in patria. Adeoque fuere ſtrenui, qui fuere reges, vt proponerent mori potius pro ſubditorum ſalute, quàm ſuperſtites aliam accedere terram. Aiunt itaque, Codrum demandaſſe Athenienſibus, vt obſeruarent, quando vita de-

Κόδρον ἀποκτείνωσιν, ἐστράτευον ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. Κλεόμαντις δὲ τῶν Δελφῶν τις πυθόμενος τὸ χρηστήριον, δι᾽ ἀπορρήτων ἐξήγγελλε τοῖς Ἀθηναίοις. οὕτως οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ὡς ἔοικεν, καὶ τοὺς ἔξωθεν ἀνθρώπους εὔνους ἔχοντες διετέλουν. ἐμβαλόντων δὲ τῶν Πελοποννησίων εἰς τὴν Ἀττικὴν, τί ποιοῦσιν οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ἄνδρες δικασταί; οὐ καταλιπόντες τὴν χώραν, ὥσπερ Λεωκράτης, ᾤχοντο, οὐκ ἔκδοτον τὴν θρεψαμένην καὶ τὰ ἱερὰ τοῖς πολεμίοις παρέδοσαν· ἀλλ᾽ ὀλίγοι ὄντες κατακλεισθέντες ἐπολιορκοῦντο, καὶ διεκαρτέρουν εἰς τὴν πατρίδα· καὶ οὕτως ἦσαν, ὦ ἄνδρες, γενναῖοι οἱ τότε βασιλεύοντες, ὥστε προῃροῦντο ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τῆς ἀρχομένων σωτηρίας, μᾶλλον ἢ ζῶντες ἑτέραν μεταλλάξαι τὴν χώραν. φασὶ γοῦν τὸν Κόδρον παραγγείλαντα τοῖς Ἀθηναίοις προσέχειν ὅταν τελευτήσῃ

τὸν

τὸν βίον, λαβόντα πτωχικὴν στολὴν ὅπως ἂν ἀπατήσῃ τοὺς πολεμίους, κατὰ τὰς πύλας ὑποδύντα, φρύγανα συλλέγειν πρὸ τῆς πόλεως· προσελθόντων δ' αὐτῷ δυοῖν ἀνδρῶν ἐκ τοῦ στρατοπέδου, καὶ τὰ κατὰ τὴν πόλιν πυνθανομένων, τὸν ἕτερον αὐτῶν ἀποκτεῖναι τῷ δρεπάνῳ προσπεσόντα· τὸν δὲ περιλελειμμένον, παροξυνθέντα τῷ Κόδρῳ, καὶ νομίσαντα πτωχὸν εἶναι, σπασάμενον τὸ ξίφος ἀποκτεῖναι τὸν Κόδρον. τούτων δὲ γενομένων, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κήρυκα πέμψαντες ἠξίουν δοῦναι τὸν βασιλέα θάψαι, λέγοντες αὐτοῖς ἅπασαν τὴν ἀλήθειαν· οἱ δὲ Πελοποννήσιοι τοῦτον μὲν ἀπέδοσαν, γνόντες δὲ ὡς οὐκ ἔτι δυνατὸν αὐτοῖς τὴν χώραν κατασχεῖν, ἀπεχώρησαν. τῷ δὲ Κλεομάντει τῷ Δελφῷ, ἡ πόλις αὐτῷ τε καὶ ἐκγόνοις ἐν Πρυτανείῳ ἀίδιον σίτησιν ἔδοσαν. ὁρᾶτε οὖν ὁμοίως ἐφίλουν τὴν πατρίδα Λεωκράτει

functus esset. Accepto porrò mendici habitu, vt hostes falleret, per portas egressum sarmenta colligere ante vrbem. Quumque duo viri è castris ad eum accessissent, scrutantes, quid in vrbe ageretur: alterum ipsorum in ipsum incidentem, falce ab eo interemptum esse. Relictum alterum, exacerbatum aduersus Codrum, quia putaret mendicum esse, stricto ense occidisse Codrũ. Hisce transactis, Athenæi misso præcone, petebant sibi regẽ suum dari ad sepulturam, exponentes ipsis omnem veritatem. Qui cognito, quòd ipsis non sit possibile regionem obtinere, discesserunt. Cleomanti autem Delpho ciuitas & ipsi & soboli eius perpetuum ex publico cibum in Prytaneo dederunt. Videte, num æqua ratione patriam cum Leocrate

dilexerint, qui tum sint sceptris potiti. Qui statuerunt hostibus imponentes pro ipsa emori, suamq; animam pro publica salute permutare.

Quare soli ex omnibus Heroes, à quibus tribus agnominatæ sunt regionis istius, æquales cũ diis sunt nacti honores: idq; meritò. Cuius enim saluti adeò enixè studuerũt, etiam hanc non iniuria vita defuncti hæreditarunt. At vero Leocrates neque mortuus iure eius consors fuerit. Sed solus ex omnibus iure exterminari queat, eiicive è terra hac, quam hostibus relinquens discessit. Neque enim honestum est, eandem contegere virtute rebusq; gestis eximios, & ignauissimũ omnium mortalium. Verùm tẽtauit dicere, quod etiamnũ fortasse ad vos dicet, quod nunquam id certaminis sustinuisset, neque se Iudici obtulisset, si alicuius sibi sceleris fuisset conscius. Quemadmodum nec o-

οἱ τότε βασιλεύοντες, ὥστε προῃροῦντο τοὺς πολεμίους ἐξαπατῶντες ἀποθνήσκειν ὑπὲρ αὐτῆς, καὶ τὴν ἰδίαν ψυχὴν ἀντὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀντικαταλλάττεσθαι. τοιγαροῦν μονώτατοι ἐπώνυμοι τῆς χώρας εἰσὶν, ἰσοθέων τιμῶν τετυχηκότες. εἰκότως· ὑπὲρ ἧς γὰρ οὕτω σφόδρα ἐσπούδαζον, δικαίως ταύτην καὶ τεθνεῶτες ἐκληρονόμουν· ἀλλὰ Λεωκράτης, οὐδὲ τεθνεὼς, δικαίως ἂν αὐτῆς μετάσχοι, καὶ μονώτατος δ' ἂν προσηκόντως ἐξορισθείη τῆς χώρας, ἣν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ᾤχετο. οὐδὲ γὰρ καλὸν τὴν αὐτὴν καλύπτειν τοὺς τῇ ἀρετῇ διαφέροντας, καὶ τὸν κάκιστον πάντων ἀνθρώπων. Καίτοιγε ἐπεχείρησεν εἰπεῖν (ὃ καὶ νῦν ἴσως ἐρεῖ πρὸς ὑμᾶς) ὡς οὐκ ἄν ποτε ὑπέμεινε τὸν ἀγῶνα τοῦτον, συνειδὼς αὑτῷ τοιοῦτόν τι διαπεπραγμένῳ· ὥσπερ οὐ πάντας τοὺς

τοὺς κλέπτοντας, καὶ ἱεροσυλοῦντας τούτῳ τῷ τεκμηρίῳ χρωμένους. οὐ γὰρ τοῦ πράγματός ἐστι σημεῖον, ὡς οὐ πεποιήκασιν, ἀλλὰ τῆς ἀναιδείας ἣν ἔχουσιν. οὐ γὰρ τοῦτο δεῖ λέγειν, ἀλλ' ὡς οὐκ " ἐξέπλευσεν, οὐδὲ τὴν πόλιν ἐγκατέλιπεν, οὐδ' ἐν Μεγάροις κατῴκησε· ταῦτά ἐστι τεκμήρια τοῦ πράγματος. ἐπεί γε τὸ ἐλθεῖν τοῦτον, οἶμαι θεῶν τινὰ αὐτὸν ἐπ' αὐτὴν ἀγαγεῖν τὴν τιμωρίαν, ἵν' ἐπειδὴ τὸν εὐκλεᾶ κίνδυνον ἔφυγε, τοῦ ἀκλεοῦς καὶ ἀδόξου θανάτου τύχῃ, καὶ οὓς προὔδωκε, τούτοις ὑποχείριον αὑτὸν καταστήσειεν. ἑτέρωθι μὲν γὰρ ἀτυχῶν, οὔπω δῆλον εἰ διὰ ταῦτα δίκην δίδωσιν· ἐνταῦθα δὲ παρ' οἷς προὔδωκε, φανερόν ἐστιν ὅτι τῶν αὑτοῦ παρανομημάτων ὑπέχει ταύτην τὴν τιμωρίαν. οἱ γὰρ θεοὶ οὐδὲν πρότερον ποιοῦσιν ἢ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων τὴν διάνοιαν παράγουσι. " καὶ μοι

mnes fures, templorumque despoliatores, ideo tales esse cõstet, quia Iudici sistantur eo nomine. Nec n. rei est signum, quod non fecerint, quia inficiantur, aut quia se sistũt, sed impudentiæ, quam habent. Non enim hoc dicendum est, quod ipsi proferũt. Verum illud est "dicendũ Leocrati, quod hinc non nauigarit, neq; vrbem deseruerit, neque Megaris habitarit. Hæc sunt indicia rei. Nã quod huc venerit, opinor Deorum aliquẽ ipsum ad hãc pœnã adduxisse, vt postquam celebre periculum effugerit, incelebrem ingloriamq; mortem assequatur: & quos prodidit, iis se subiectũ constituat. In altero n. loco, vbi egit, non cõpos voti, nondum satis liquet, an propterea pœnam luat. Hic a. apud eos quos prodidit, planũ est, quod scelerum suorũ hoc sustineat suppliciũ. Dii enim nihil prius faciunt, quàm quod prauorum hominũ mentem & cõsilia in lucẽ proferant. Ac

mihi quidē videntur priscorum nonnulli poetarum veluti oracula scribētes, pósteris hos Iambos reliquisse:

Succenseant si quando cuiquam numina,
Mentem auferunt praecordiis ex intimis,
Primùm bonam, in statumq; pessimum viri,
Mutant animum, vt peccata nesciat sua.

Quis enim nō meminit è natu grandioribus, aut è natu minoribus nō audiuit Callistratum, quē ciuitas morte mulctauit. Hunc transfugam, quū Apollinē Delphis audisset, quòd si rediret Athenas, consequuturum se leges, reuersum ad aram duodecim deorum confugientem, nihilominus tamen vrbis censura morti adiudicatum? idque haud iniuria: Leges enim eos qui iniustè egerunt assequi, est illos ipsos supplicio adfici. Deus enim rectè reddidit hoc iniuriam passis, vt puniant autorem iniuriæ. Esset enim graue

δοκοῦσι τῶν ἀρχαίων τινὲς ποιητῶν, ὥσπερ χρησμοὺς γράψαντες τοῖς ἐπιγιγνομένοις, τάδε τὰ ἰαμβεῖα καταλιπεῖν,

Ὅταν γὰρ ὀργὴ δαιμόνων βλάπτῃ τινά,
Τοῦτ' αὐτὸ πρῶτον ἐξαφαιρεῖται φρενῶν
Τὸν νοῦν τὸν ἐσθλὸν, εἰς δὲ τὴν χείρω τρέπει
Γνώμην· ἵν' εἰδῇ μηδὲν ὧν ἁμαρτάνει.

Τίς γὰρ οὐ μέμνηται τῶν πρεσβυτέρων, ἢ τῶν νεωτέρων οὐκ ἀκήκοε, Καλλίστρατον, οὗ θάνατον ἡ πόλις κατέγνω, τοῦτον φυγόντα, καὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀκούσαντα ὅτι ἂν ἔλθῃ Ἀθήναζε, τεύξεται τῶν νόμων, ἀφικόμενον καὶ ἐπὶ τὸν βωμὸν τῶν δώδεκα θεῶν καταφυγόντα, καὶ οὐδὲν ἧττον ὑπὸ τῆς πόλεως ἀποθανόντα; δικαίως· τὸ γὰρ τῶν νόμων τοῖς ἠδικηκόσι τυχεῖν, τιμωρία ἐστίν· ὁ δέ γε θεὸς ὀρθῶς ἀπέδωκε τοῖς ἠδικημένοις κολάσαι τὸν αἴτιον. δεινὸν γὰρ

ἂν εἴη

αὖ εἴη εἰ ταυτὰ σημεῖα τοῖς εὐσεβέσι καὶ τοῖς κακούργοις φαίνονται. ἡγοῦμαι δ' ἔγωγε, ὦ ἄνδρες, τὴν τῶν θεῶν ἐπιμέλειαν πάσας μὲν τὰς ἀνθρωπίνας πράξεις ἐπισκοπεῖν, μάλιστα δὲ τὴν περὶ τοὺς γονέας καὶ τοὺς τετελευτηκότας, καὶ τὴν πρὸς αὐτοὺς εὐσέβειαν, εἰκότως· παρ' ὧν γὰρ τὴν ἀρχὴν τοῦ ζῆν εἰλήφαμεν, καὶ πλεῖστα ἀγαθὰ πεπόνθαμεν, εἰς τούτους μὴ ὅτι ἁμαρτεῖν, ἀλλ' ὅτι μὴ εὐεργετοῦντας τὸν αὐτῶν βίον καταναλῶσαι, μέγιστον ἀσέβημά ἐστι. λέγεται οὖν ἐν Σικελίᾳ (εἰ γὰρ καὶ μυθωδέστερόν ἐστιν, ἀλλ' ἁρμόσει καὶ ὑμῖν ἅπασι τοῖς νεωτέροις ἀκοῦσαι) ἐκ τῆς Αἴτνης ῥύακα πυρὸς γενέσθαι· τοῦτον δὲ ῥεῖν φασιν ἐπὶ τὴν ἄλλην χώραν, καὶ δὴ καὶ πρὸς πόλιν τινὰ τῶν ἐκεῖ κατοικουμένων. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους ὁρμῆσαι πρὸς φυγήν, τὴν αὐτῶν σωτηρίαν ζητοῦντας· ἕνα δέ τινα τῶν νεωτέρων, ὁρῶν-

& indignum, si eadem & piis & sceleratis à Deo monstrarentur. Existimo autem, ô viri Iudices, deorum prouidétiam omnes humanas actiones intueri: potissimum verò, erga parentes, erga vita defunctos, ergaq; ipsos pietatem: idq; haud immerito. A quibus enim principium vitæ accepimus, plurimisque beneficiis aucti sumus, aduersum hos non solum peccare, verùm nisi beneficium compensando vitam suam impendere, summa est impietas. Fertur in Sicilia (tametsi paulo fabulosius sit, conueniet tamen vobis natu minoribus omnibus audire) fluxus ignis fieri. Hunc autem fluere aiunt ad aliam terram, atque ad vrbem quandam ex iis quæ isthic habitantur. Alios igitur celeriter arripuisse fugá, vt ita salutem suam quęrerent: vnum auté quendam ex iunioribus, quũ

cerneret patrem suum grandæuum adeo, vt nō posset discedere, iamiamq; corripiendū flamma, tollentem humeris asportasse: onere autem, vt opinor, ingrauescente, cum patre isthic filius relictus est. Vnde iam etiam par est intueri animo numen, quod viris bonis clementiam suam impertit. Ferunt enim, circum vndiq; locum istum ignem circumfluxisse: atq; conseruatos esse hos solos, à quibus locum istū, hodieq; appellari *Piorum locum*. Reliquos autem, qui celerem discessum fecerant, suis parentibus isthic relictis omnibus, periisse. Proinde & vos hanc à diis sententiam habentes, oportet vnanimi sententia istum punire, omnibus maximis sceleribus quantum in ipso est, obnoxium. Nam deos patrios honore suo priuauit, parentes verò hostibus reliquit, vita defunctos iusta sua nō permi-

τα τ̀ πατέρα πρεσβύτερον ὄντα, καὶ οὐ δυνάμενον ἀποχωρεῖν, ἀλλὰ ἐγκαταλαμβανόμενον, ἀράμενον φέρειν· φορτίου δ' οἶμαι προσγενομένου, καὶ αὐτὸς ἐγκατελήφθη. ὅθεν δὴ καὶ ἄξιον θεωρῆσαι τὸ θεῖον, ὅτι τοῖς ἀνδράσι τοῖς ἀγαθοῖς εὐμενῶς ἔχει. λέγεται γὰρ κύκλῳ τ̀ τόπον ἐκεῖνον περιρρυῆναι τὸ πῦρ, καὶ σωθῆναι τούτους μόνους. ἀφ' ὧν καὶ τὸ χωρίον ἔτι καὶ νῦν προσαγορεύεσθαι τῶν εὐσεβῶν χῶρον. τοὺς δὲ ταχεῖαν τ̀ ἀποχώρησιν ποιησαμένους, καὶ τοὺς ἑαυτῶν γονεῖς ἅπαντας ἐγκαταλιπόντας, ἀπολέσθαι. ὥστε καὶ ὑμᾶς δεῖ τὴν παρὰ θεῶν ἔχοντας μαρτυρίαν, ὁμογνωμόνως τοῦτον κολάζειν τ̀ ἅπασι τοῖς μεγίστοις ἀδικήμασιν ἔνοχον ὄντα, κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος. τοὺς μὲν γὰρ θεοὺς τοὺς πατρίους τιμὰς ἀπεστέρηκε, τοὺς δὲ γονεῖς τοῖς πολεμίοις ἐγκαταλέλοιπεν, τοὺς δὲ τετελευτηκότας τ̀ νομίμων οὐκ εἴασε τυχεῖν.

χεῖν. καὶ ταῦτα σκέψασθε, ὦ ἄνδρες· οὐ γὰρ ἀποστήσομαι τῶν παλαιῶν. ἐφ' οἷς γὰρ ἐκεῖνοι ποιοῦντες ἐφιλοτιμοῦντο, ταῦτα δικαίως ἂν ὑμεῖς ἀκούοντες ἀποδέχοισθε. Φασὶ γὰρ Εὔμολπον τὸν Ποσειδῶνος καὶ Χιόνης μετὰ Θρᾳκῶν ἐλθεῖν, τῆς χώρας ταύτης ἀμφισβητοῦντα· τυχεῖν δὲ καὶ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους βασιλεύοντα Ἐρεχθέα, γυναῖκα ἔχοντα Πραξιθέαν τὴν Κηφισοῦ θυγατέρα. μεγάλου δὲ στρατοπέδου μέλλοντος αὐτοῖς εἰσβάλλειν εἰς τὴν χώραν, εἰς Δελφοὺς ἰὼν ἠρώτα τὸν θεὸν τί ποιῶν ἂν νίκην λάβοι παρὰ τῶν πολεμίων. χρήσαντος δ' αὐτῷ τοῦ θεοῦ, τὴν θυγατέρα εἰ θύσειε πρὸ τοῦ συμβαλεῖν τὼ στρατοπέδω, κρατήσειν τῶν πολεμίων· ὁ δὲ τῷ θεῷ πειθόμενος, τοῦτ' ἔπραξε, καὶ τοὺς ἐπιστρατευομένους ἐκ τῆς χώρας ἐξέβαλε. διὸ καὶ δικαίως ἄν τις Εὐριπίδην ἐπαινέσειεν, ὅτι τά τε

sit assequi. Adhæc considerate, Iudices, haud n. à maioribus desistam. Ob quę enim illi memorabilia facta gloriabãtur, hæc vos audientes nõ immeritò recipere debetis. Aiunt n. Eumolpum Neptuni & Chiones filium, cum Thracensibus venisse de regione hac cõtendentem. Fuisse autẽ illis temporib. regem Erechthea, coniugem habuisse Praxitheam Cephisi filiã. Ingenti autem exercitu irruptionem facturo in regionẽ Eumolpo, Delphos profectus Erechtheus sciscitabatur Deũ, quid sibi opus sit facto, vt victoriam ab hostibus reportet. Respondente autẽ ipsi Deo, si filiam sacrificaret, priusquã cum exercitu hostili confligeretur, victoriam eum de hostibus obtenturum. Deo morem gerens, imperatũ peregit: eosq; qui bellum inferebant, ex hac terra eiecit. Propterea etiã iure quispiam Euripidem poetam laudauerit, quòd &

in cæteris poeta præclarus, & hanc fabulam posuerit comminisci: pulcherrimum ciuibus exemplum esse ratus, maiorum res gestas, ad quas respicientes & contuentes, adsuefaciant animas suas, vt patriam amore complectantur. Par est autem, viri Iudices, Iambos audire, quos fingit matrem dicere de filia. Videbitis enim in ipsis magnanimitatem, & ingenuitatem dignam & vrbe, & filia Cephisi:

Beneficium quisquis dederit benigniter,
Suauissimam rem trāsigit mortalibus.
Sunt qui faciūt bene, sed in tempore id minus
Faciunt: morando nectendo sunt ergo parum
Mentis generosa. at ego meam gnatam dabo,
Occumbat ut pulchrè sua pro patria,
Perpendo mecum pleraque, quorū primum id est,
Aliam quòd vrbem nacta sim nō huic parem,

ἀλλ' ὢν ἀγαθὸς ποιητής, καὶ τοῦτον τὸν μῦθον προείλετο ποιῆσαι, ἡγούμενος κάλλιστον ἂν γενέσθαι τοῖς πολίταις παράδειγμα τὰς ἐκείνων πράξεις· πρὸς ἃς ἀποβλέποντας καὶ θεωροῦντας, συνεθίζεσθαι ταῖς ψυχαῖς τὸ τὴν πατρίδα φιλεῖν. ἄξιον δὲ, ὦ ἄνδρες δικασταὶ, καὶ τῶν ἰαμβείων ἀκοῦσαι ἃ πεποίηκε λέγουσαν τὴν μητέρα τῆς παιδός. ὄψεσθε γὰρ ἐν αὐτοῖς μεγαλοψυχίαν καὶ γενναιότητα ἀξίαν καὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦ γενέσθαι Κηφισοῦ θυγατέρα.

Τὰς χάριτας ὅστις εὐγενῶς χαρίζεται,
Ἥδιον ἐν βροτοῖσιν· οἳ δὲ δρῶσι μὲν,
Χρόνῳ δὲ δρῶσι, πολὺ δυσγενέστεροι.
Ἐγὼ δὲ δώσω τὴν ἐμὴν παῖδα κτανεῖν.
Λογίζομαι δὲ πολλὰ· πρῶτα μὲν, πόλιν
Οὐκ ἄν τιν' ἄλλην τῆσδε βελτίω λαβεῖν.

Ἣ πρῶ-

Ἡ πρῶτα μὲν λεὼς οὐκ ἐπακτὸς ἄλλοθεν,
Αὐτόχθονες δ' ἔφυμεν· αἱ δ' ἄλλαι πόλεις,
Πεοσῶν ὁμοίως διαφοραῖς ἐκλισμέναι,
Ἄλλαι παρ' ἄλλων εἰσὶν εἰσαγώγιμοι.
Ὅςις δ' ἀπ' ἄλλης πόλεως οἰκίζειν πόλιν,
Ἁρμὸς πονηρὸς ὥσπερ ἐν ξύλῳ παγείς,
Λόγῳ πολίτης ἐςὶ, τοῖς δ' ἔργοισιν οὔ.
Ἔπειτα τέκνα τοῦδ' ἕκητι τίκτομεν,
Ὡς θεῶν τε βωμοὺς πατρίδα τε ῥυώμεθα.
Πόλεως δ' ἁπάσης τοὔνομ', ἐν πολλοῖς δέ μιν
Νόμοισι, τούτους πῶς διαφθεῖραί με χρή,
Ἐξὸν πρὸ πάντων μίαν ὑπὲρ δοῦναι θανεῖν;
Εἴπερ γὰρ ἀριθμὸν οἶδα, καὶ τοὐλάσσονος
Τὸ μεῖζον, ἑνὸς μὲν οἶκος οὐ πλέον σθένει
Πταίσας ἁπάσης πόλεως οὐδ' ἴσον φέρει.

Velque melior nostrā superare iam queat.
Autochthonesq; ex hac sumus terra editi.
Aliæ sed urbes ludi ad instar lubrici, [liis suam.
Originem traxerint ab a-
At quisquis urbe ex altera alteram immigrat,
Clauus velut est infixus in lignum malus.
Verbis quidē est ciuis, minus sed operibus.
Hinc liberos in huncce finem gignimus, [liberas
Deorū ut aras patriamq;
Faciamus hostili manu, seruando eas. [est situm
Cuiuslibet sed urbis nomen
In legib. multis, docēt quæ sint patrum [pia,
In liberos partes & officia
Tum ciuiū pariter partes in patriā. [me oporteat,
Sed hasce quæso perdere qui
Postquam unicam mihi liceat iure omnium
In mortem dare carissimā mihi filiam?
Quod si numerare noui, maius plus valet
Minore, unius sit domus non plus potest,
Si impegerit, toto oppido nec idem facit

Mihi, sed esset in ædibus pro fœminis
Stirps mascula, vrbem hostilis flammaq; lāberet,
Aut occuparet, haud eam dimitterem,
Ad Martiam collisionem & agmina
Bellantium, metuens ne mortem is oppetat.
Vtinam sed eueniant mihi tales liberi,
Quæ bella tractent, & viros inter bonos
Præstent, nec vltimas sibi malè vindicent:
Nec sint figura tantum in vrbe sic sata.
Sed lachryma matrū mouere plurimos,
Si quando mittunt liberos in prælium,
Solent, animumq; minuere, ac in fœminas
Mutare, quando ad prælium exirunt.
Odi mulieres, quæ supra quàm postulat
Honesti ratio, viuere liberos suos [quæ turpia.
Malūt, feruntq; laudibus
Atqui moriuntur in graui certamine,
Multis cum aliis capiunt sibi tumbam publicam.

Εἰ δ' ἦν ἐν οἴκοις ἀντὶ θηλέων στάχυς
Ἄρσην, πόλιν δὲ πολεμία κατεῖχε φλὸξ,
Οὐκ ἄν μιν ἐξέπεμπον εἰς μάχην δορὸς,
Θάνατον προταρβοῦσ'. ἀλλ' ἔμοιγ' εἴη τέκνα,
Ἃ καὶ μάχοιτο καὶ μετ' ἀνδράσι πρέποι,
Μὴ σχήματα δ' ἄλλως ἐν πόλει πεφυκότα.
Τὰ μητέρων δὲ δάκρυ', ὅταν πέμπῃ τέκνα,
Πολλοὺς ἐθήλυν' εἰς μάχην ὁρμωμένους.
Μισῶ γυναῖκας αἵτινες πρὸ τοῦ καλοῦ
Ζῆν παῖδας εἵλοντο, καὶ παρῄνεσαν κακά.
Καὶ μὴν θανόντες γ' ἐν μάχῃ πολλῶν μέτα,
Τύμβον τε κοινὸν ἔλαχον εὔκλειάν τ' ἴσην.
Τῇ μῇ δὲ παιδὶ στέφανος, εἷς μιᾷ μόνῃ
Πόλεως θανούσῃ τῆσδ' ὑπὲρ δοθήσεται·
Καὶ τὴν τεκοῦσαν καὶ σὲ δύο ὁμοσπόρους·

Ὡς εἴπερ τούτων οὐχὶ δέξασθαι
καλὸν,
Τὴν οὐκ ἐμήν γε πλὴν φύ-
σει δώσω κόρην
Θῦσαι πρὸ γαίας. εἰ γὰρ αἱ-
ρεθήσεται
Πόλις, τί παίδων τῶν ἐμῶν
μέτεστί μοι;
Οὔκουν ἅπαντα τοὐν ἐμοὶ
σωθήσεται,
Ἄρξουσί τ' ἄλλοι, τήνδ' ἐγὼ
σώσω πόλιν.
Ἐκεῖνο δ' οὗ τὸ πλεῖστον ἐν
κοινῷ μέρος,
Οὐκ ἔσθ' ἑκούσης τῆς ἐμῆς
ψυχῆς ἄτερ.
Προγόνων παλαιὰ θέσμιά
τις ἐκβαλεῖ.
Οὐδ' ἂν πλείας χρυσέας
τε Γοργόνος
Τρίαιναν ὀρθὴν στᾶσαν ἐν
πόλεως βάθροις
Εὔμολπος οὐδὲ Θρᾷξ ἀνα-
στέψει λεὼς,
Στεφάνοισιν οὐδαμοῦ τιμή-
σεται.
Χρῆσθ' ὦ πολῖται τοῖς ἐμοῖς
λοχεύμασι,
Σώζεσθε, νικᾶτ'. ἀντὶ γὰρ
ψυχῆς μιᾶς

*Celebritatemq; parē apud
sibi posteros
Tenent. mea sed filia coro-
na adest,
Quæ sola mortem propa-
tria oppetet sua.
Quod si tuam matremque
teque pari satas
Ratione (quippe qua viri
minimè sumus,
Sed fœminæ sexu) parum
fuerit pium
Accipere quiddā tale, quo
videare nunc
Ex me perire, matris af-
fectum exuens,
Meam dabo nō amplius
gnatam, nisi
Natura quam dedit ca-
dat quò victima
Tellure pro hac modò ci-
uitas hanc eligat.
Nam patria est, nō est mi-
hi ius in liberos.
Mihi salua erunt quare
pulchrè sic omnia,
Erunt alii; principes. sed
salua erit [hoc simul
Hac ciuitas opera mea. sed
Nouisse oportet, quod rei
pars plurima
Pro publico fiat bono, neq;
id tamen
Anima mea citra volun-
tatem bonam*

Priscas patrum leges quis vnquam dempserit.
Neque iam preciosaq; aureaq; Gorgonis
Rectum tridentem stantem vrbis fundamine
Eumolpus abstulerit, neq; Thrax euerterit
Populus: semel nam sic placuit maioribus.

Οὐκ ἔσθ᾽ ὅπως οὐ τῶνδ᾽ ἐγὼ σώσω πόλιν.
Ὦ πατρίς, εἴθε πάντες οἳ ναίουσί σε,
Οὕτω φιλοῖεν ὡς ἐγώ· καὶ ῥᾳδίως
Οἰκοῖμεν ἄν σε, κοὐδὲν ἂν πάσχοις κακόν.

Quòd si studeat euellere barbara manu,
Nullis coronis ipse certè ornabitur.
Fruiminor ergo fœtibus ciues mei,
Seruaminor, victoriam pulchram simul
Referte. namque ego vnicam per animulam
Non est quod modo non hancce seruem patriam.
O patria, faxint dii superi, quò diligant
Omnes tui incolæ vt ego te pari modo:
Sic dulciter liceret omnibus suam
Vitam transigere in te citra vllum incommodum,
Nec tu mali quicquam paterere tetrici.

Hæc, viri Iudices, erudiebant patres nostros. Quum n. natura sint amantes sobolis matres, hanc finxit patriã maiori amore prosequutã fuisse q̃ liberos: indicans per hoc, quod si mulierculæ hoc audeant facere, viros oportere inexuperabili quodam charitatis affectu, beneuolentiæq; propensione erga patriã inflãmatos esse: neq; fu-

Ταῦτα, ὦ ἄνδρες, τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαίδευε. φύσει γὰρ οὐσῶν φιλοτέκνων πασῶν τῶν γυναικῶν, ταύτην ἐποίησε τὴν πατρίδα μᾶλλον τῶν παίδων φιλοῦσαν· ἐνδεικνύμενος ὅτι εἴπερ αἱ γυναῖκες τοῦτο τολμήσουσι ποιεῖν, τούς γε ἄνδρας ἀνυπέρβλητόν τινα δεῖ τὴν εὔνοιαν ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἔχειν, μηδὲ φεύ-

γειν

γῆν αὐτὴν ἐγκαταλιπόντας· μηδὲ καταισχυνθῆναι πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, ὥσπερ Λεωκράτης. βούλομαι δ' ὑμῖν καὶ τὸν Ὅμηρον παρασχέσθαι ἐπαινῶν. οὕτω γὰρ ὑπέλαβον ὑμῶν οἱ πατέρες σπουδαῖον εἶναι ποιητὴν, ὥστε νόμον ἔθεντο, καθ' ἑκάστην πεντετηρίδα τῶν Παναθηναίων, μόνου τῶν ἄλλων ποιητῶν ῥαψῳδεῖσθαι τὰ ἔπη· ἐπίδειξιν ποιούμενοι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων " προῃροῦντο εἰκότως. οἱ μὲν γὰρ νόμοι διὰ τὴν συντομίαν οὐ διδάσκουσιν ἀλλ' ἐπιτάττουσιν ἃ δεῖ ποιεῖν· οἱ δὲ ποιηταὶ, μιμούμενοι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων ἐκλεξάμενοι, μετὰ λόγου καὶ ἀποδείξεως τοὺς ἀνθρώπους συμπείθουσιν. Ἕκτωρ γὰρ τοῖς Τρωσὶ παρακελευόμενος ὑπὲρ τῆς πατρίδος ταῦτα εἴρηκεν,

Ἀλλὰ μάχεσθ' ἐπὶ νηυσὶ
" διαμπερές. ὃς δέ κεν
ὑμέων

giendo ipsam derelinquere, neque eius pudere apud omnes Græcos; perinde atque fecit Leocrates. Volo autem & vobis Homeri quasdam exhibere adhortationes. Sic enim putarunt patres nostri, diligentem & honestum esse poetam. Itaque legem sanxerunt, per singula quinquennalia Panathenæorũ festa solius huius, præ aliis omnibus, poetæ carmina esse côcinenda. Græcis ita argumentum præbentes, vt pulcherrima opera seligerent: idque merito. Leges enim ob breuitatem suam nõ docent, sed imperant quæ fieri oporteat. Poetæ autem imitantes humanam vitam, præclarissimas res eligentes, cum ratione & demonstratione mortalibus persuadent. Hector namque Troianis mandans, vt pro patria dimicent, hæc dixit:

Perpetuo naues iuxtà pu-
gnate. sed isthic

Quisquis traiectus telo,
aut percussus obibit,
Fortiter occumbat, fati si-
bi debita nactus,
Oppetat ac mortem. Nam
non est turpe iacere
Pro patria bellantem, atq;
vltima funera ferre.
Sed coniux est huic & dul-
cia pignora salua,
Fortunaq; domusq; extra
discrimina perstant,
Ad charam redeant patriā
si quando Pelasgi
Classibus aduecti, Neptu-
niaq; aequora mensi.

Haec carmina audiētes, ô viri Iudices, maiores vestri, taliaq; opera aemulantes, ita sese gesserunt erga virtutē, vt non solū pro sua ipsi patria, verum etiā vniuersa Graecia, ceu cōmuni voluerint mori. In Atticae itaq; Marathone opponentes sese Barbaris, totius Asiae classes exercitūq; vicerunt, propriis periculis communē securitatē omnibus Graecis comparantes. non ob nominis sui celebritatem sese attollentes, sed q res gloria sua dignas peragerent: Graecorum quidem praesides, Barbarorum autē

βλήμενος ἠὲ τυπεὶς, θάνατον καὶ πότμον ἐπίσπῃ,
Τεθνάτω. οὔ οἱ ἀεικὲς ἀμυνομένῳ περὶ πάτρης
Τεθνάμεν· ἀλλ' ἄλοχός τε σόη, καὶ νήπια τέκνα,
Καὶ κλῆρος, καὶ οἶκος ἀκήρατος, εἴ κεν Ἀχαιοὶ
Οἴχωνται σὺν νηυσὶ φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

Τούτων τῶν ἐπῶν ἀκούοντες, ὦ ἄνδρες, οἱ πρόγονοι ὑμῶν, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων ζηλοῦντες, οὕτως εἶχον πρὸς ἀρετὴν, ὥστε οὐ μόνον ὑπὲρ τῆς αὐτῶν πατρίδος, ἀλλὰ καὶ πάσης Ἑλλάδος, ὡς κοινῆς, ἤθελον ἀποθνήσκειν. οἱ γοῦν ἐν Μαραθῶνι παραταξάμενοι τοῖς βαρβάροις, τὸν ἐξ ἁπάσης τῆς Ἀσίας στόλον ἐκράτησαν τοῖς ἰδίοις κινδύνοις, κοινὴν ἄδειαν ἅπασι τοῖς Ἕλλησι κτώμενοι· οὐκ ἐπὶ τῇ δόξῃ μέγα φρονοῦντες, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ταύτης ἄξια πράττειν, τῶν μὲν Ἑλλήνων, προστάτας, τῶν δὲ βαρβάρων δε-

domi-

αὐτὰς, ἑαυτοὺς καθιστάντες. οὐ γὰρ λόγῳ τὴν ἀρετὴν ἐπετήδευον, ἀλλ' ἔργῳ πᾶσιν ἐπεδείκνυντο. τοιγαροῦν οὕτως ἦσαν ἄνδρες σπουδαῖοι καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ οἱ τότε τὴν πόλιν οἰκοῦντες, ὥστε τοῖς ἀνδρειοτάτοις Λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις πολεμοῦσι πρὸς Μεσσηνίους ἀνεῖλεν ὁ θεὸς παρ' ἡμῶν ἡγεμόνα λαβεῖν, καὶ νικήσειν τοὺς ἐναντίους. καίτοι εἰ τῶν ἀφ' Ἡρακλέους γεγενημένων, οἱ ἀεὶ βασιλεύουσιν ἐν Σπάρτῃ, τοὺς παρ' ὑμῶν ἡγεμόνας ἀμείνους ὁ θεὸς ἔκρινε, πῶς οὐκ ἀνυπέρβλητον χρὴ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν νομίζειν; τίς γὰρ οὐκ οἶδε τῶν Ἑλλήνων ὅτι Τυρταῖον στρατηγὸν ἔλαβον παρὰ τῆς πόλεως, μεθ' οὗ καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτησαν, καὶ τὴν περὶ τοὺς νέους ἐπιμέλειαν συνετάξαντο; οὐ μόνον εἰς τὸν παρόντα κίνδυνον, ἀλλ' εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα βουλευσάμενοι κα-

dominos sese cōstituentes. Non n. verbo virtuti studebāt, sed opere cunctis demonstrabāt. Proinde adeo fuerūt viri honestati dediti & publicè & priuatim, vrbem tum incolentes, vt fortissimis Lacedæmoniis prioribus temporibus bellū gerentibus aduersū Mesenios, oraculum Deus ediderit, quo iusserit, vt à vobis ducem acciperent, victoriam ita de hostibus relaturi. Atqui, si iis qui ab Hercule descenderūt, qui semper regio fastigio fulgent apud Spartanos, eos qui à vobis propagati essent, duces præstantiores Deus iudicauit, quomodo non inexuperabilem illorum virtuté oportet existimare? Quis enim ignorat Græcorū, quòd Tyrtæum imperatorem acceperint ab hac vrbe, cuius ope & hostes exuperarunt. Atq; iuuentutis suæ curam informationemque instituerunt, nō solum ad præsens periculum, verùm in omne æuum rectè delib-

rantes. Reliquit enim ipsis Elegos, quos cōposuit: quos audientes, erudiuntur ad fortitudinem. Atq; aliorū vatum nullam rationē habētes, hunc tanto sunt studio amoreq; vehemēti prosequuti, vt legē tulerint, vt si quando armati bellum facturi essent Lacedæmonii, ad tentorium regis vocarentur, istic Tyrtæi poemata audituri omnes. Existimantes eos ita maximè accendi, vt pro patria minimè grauarētur mori. Commodum autem fuerit & hæc Elegiaca vos audire, vt sciatis, qualia carmina pangētes poetæ, probati fuerint apud illos.

Gloria magna viri est, qui primas ante phalangas
Occubuit patria nomine bella gerens:
At miserum est aliquis patria cū pulsus & agris,
Mendicans victū quærit vbique suum.
Et cara cum matre, sene & genitore vagatur,
Vxorē iuuenē, & pignora parua trahens:

λῶς. κατέλιπε γὰρ αὐτοῖς ἐλεγεῖα ποιήσας, ὧν ἀκούοντες παιδεύονται πρὸς ἀνδρείαν· καὶ περὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς οὐδένα λόγον ἔχοντες, περὶ τούτου οὕτω σφόδρα ἐσπουδάκασιν, ὥστε νόμον ἔθεντο, ὅταν ἐν τοῖς ὅπλοις ἐκστρατευόμενοι εἰσὶ, καλεῖν ἐπὶ τὴν τοῦ βασιλέως σκηνὴν ἀκουσομένους τῶν Τυρταίου ποιημάτων ἅπαντας. νομίζοντες οὕτως ἂν αὐτοὺς μάλιστα πρὸ τῆς πατρίδος ἐθέλειν ἀποθνήσκειν. χρήσιμον δ' ἐστὶ καὶ τούτων ἀκοῦσαι τῶν ἐλεγείων, ἵν' ἐπίστησθε οἷα ποιοῦντες εὐδοκίμουν παρ' ἐκείνοις.

Τεθνάμεναι γὰρ καλὸν ἐπὶ προμάχοισι πεσόντα
Ἄνδρ' ἀγαθὸν, περὶ ᾗ πατρίδι μαρνάμενον.
Τὴν δ' αὐτοῦ προλιπόντα πόλιν καὶ πίονας ἀγροὺς
Πτωχεύειν, πάντων ἔστ' ἀνιηρότατον,
Πλαζόμενον σὺν μητρὶ φίλῃ καὶ πατρὶ γέροντι,
Παισί τε σὺν μικροῖς, κουριδίῃ τ' ἀλόχῳ.

Ἐχθρὸς

Ἐχθρὸς γὰρ τοῖσι μετέσσεται, οὕς κεν ἵκηται
Χρησμοσύνῃ τ' εἴκων καὶ στυγερῇ πενίῃ·
Αἰσχύνει τε γένος, κατὰ δ' ἀγλαὸν εἶδος ἐλέγχει·
Πᾶσα δ' ἀτιμία καὶ κακότης ἕπεται.
Εἶθ' οὕτως ἀνδρός τοι ἀλωμένου οὐδεμί' ὤρη
Γίνεται, οὔτ' αἰδὼς εἰς ὀπίσω τελέθει.
Θυμῷ γῆς περὶ τῆσδε μαχώμεθα, καὶ περὶ παίδων
Θνήσκωμεν, ψυχέων μηκέτι φειδόμενοι.
Ὦ νέοι ἀλλὰ μάχεσθε παρ' ἀλλήλοισι μένοντες·
Μηδὲ φυγῆς αἰσχρᾶς ἄρχετε, μηδὲ φόβου.
Ἀλλὰ μέγαν ποιεῖτε καὶ ἄλκιμον ἐν φρεσὶ θυμόν·
Μηδὲ φιλοψυχεῖτ' ἀνδράσι μαρνάμενοι·
Τοὺς δὲ παλαιοτέρους, ὧν οὐκέτι γούνατ' ἐλαφρά,
Μὴ καταλείποντες φεύγετε τοὺς γεραιούς.
Αἰσχρὸν γὰρ δὴ τοῦτο, μετὰ προμάχοισι πεσόντα

Namq; odiosus erit, quamcumq; migrarit in urbem
Ut qui pauperiem pergraue gestet onus.
Et genus infamat, & forma turpat honorem:
Deniq; & anxietas, & dolor omnis adest.
Atque viri tandem per tot discrimina tracti,
Quis pudor, aut quae animum tangere cura potest?
Hac nos pro patria, & natis moriamur in armis,
Nec vitam metuat perdere quisque suam.
O iuuenes, prope confecti Mauortis obite
Praelia, nec turpi vertite terga metu:
Audaces quin este animis, & pectore forti,
Inter pugnandum nec sit obire graue.
At quos iam nec membra vigent, & quassa pedum vis
In bello pudeat deseruisse senes.
Infame hoc & turpe nimis, iuuenum ante cateruas

In primis senior si cadat agminibus:
Canos iamq; gerens barba capitisq; capillos
Exhalans animam pulueream per humum,
Atque tegens manibus respersa cruore pudenda,
Cernenda iratis non nisi luminibus:
Omnia persimilis iuueni, conamine magno,
Vt pubertatis flos sibi detur, agit.
Ille hominum oculis gratus, dum viuit, habetur:
Strenuus vt primus casus in agminibus.
Progrediens aliquis maneat pede firmus vtroque
In terra, strictè dente labella premens.

Κεῖσθαι πρόσθε νέων ἄνδρα παλαιότερον,
Ἤδη λευκὸν ἔχοντα κάρη πολιόν τε γένειον,
Θυμὸν ἀποπνείοντ' ἄλκιμον ἐν κονίῃ,
Αἱματόεντ' αἰδοῖα φίλαις ἐν χερσὶν ἔχοντα·
Αἰσχρὰ τά γ' ὀφθαλμοῖς καὶ νεμεσητὸν ἰδεῖν,
Καὶ χρόα γυμνωθέντα. νέοισι δὲ πάντ' ἐπέοικεν,
Ὄφρ' ἄρα τῆς ἥβης ἀγλαὸν ἄνθος ἔχῃ,
Ἀνδράσι μὲν θνητοῖσι ἰδεῖν. ἐρατὸς δὲ γυναιξὶ
Ζωὸς ἐών, καλὸς δ' ἐν προμάχοισι πεσών.
Ἀλλά τις εὖ διαβὰς μενέτω ποσὶν ἀμφοτέροισι
Στηριχθεὶς ἐπὶ γῆς, χεῖλος ὀδοῦσι δακών.

Pulchra sunt hæc, viri Iudices, commodaque volentibus huc animum attendere. Hunc ergo ad modũ ad fortitudinẽ animabãtur hæc carmina audientes, vt cum vrbe nostra de imperio contenderẽt, idq; haud immeritò. Res enim pul-

Καλά γε, ὦ ἄνδρες, καὶ χρήσιμα τοῖς βουλομένοις προσέχειν. οὕτω τοίνυν εἶχον πρὸς ἀνδρείαν οἱ τούτων ἀκούοντες, ὥστε πρὸς τὴν πόλιν ἡμῶν περὶ τῆς ἡγεμονίας ἀμφισβητεῖν. εἰκότως· τὰ γὰρ κάλλιστα τῶν ἔργων ἀμφο-

ἀμφοτέροις ἦν κατειργασμένα. οἱ μὲν γὰρ πρόγονοι τοὺς βαρβάρους ἐνίκησαν, οἱ πρῶτοι τῆς Ἀττικῆς ἐπέβησαν, καὶ καταφανῆ ἐποίησαν τὴν ἀνδρείαν τοῦ πλούτου, καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πλήθους περιγιγνομένην. Λακεδαιμόνιοι δ' ἐν Θερμοπύλαις παραταξάμενοι, ταῖς μὲν τύχαις ὁμοίαις ἐχρήσαντο, τῇ δ' ἀνδρείᾳ πολὺ πάντων διήνεγκαν. τοιγαροῦν ἐπὶ τοῖς ὁρίοις τοῦ βίου μαρτύρια ἐστιν ἰδεῖν τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ἀναγεγραμμένα ἀληθῆ πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας,

Ὦ ξεῖν' ἄγγειλον Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε
Κείμεθα, τοῖς κείνων πειθόμενοι νομίμοις.

Τοῖς δ' ὑμετέροις προγόνοις,

Ἑλλήνων προμαχοῦντες Ἀθηναῖοι Μαραθῶνι,
Χρυσοφόρων Μήδων ἐστόρεσαν δύναμιν.

cherrimè ab vtrisq; peractæ erant, nempe Atheniensibus & Lacedæmoniis. Siquidẽ maiores nostri Barbaros vicerũt, eos qui primi in Atticam inuaserunt: ac planũ fecerunt, fortitudinem diuitiis, virtutem autẽ multitudini præstare. Lacedęmonii autẽ apud Thermopylas opponẽtes sese Persis, haud in dissimilẽ fortunã inciderunt; fortitudine a longè omnib. præstãtiores fuere. Quare apud vitæ terminos, testimonia licet videre, quæ de virtute ipsorum sunt perscripta, eaq; vera ad omnes Græcos:

Hospes significes Lacedæmoniis, quòd in hacce
Tumba congesti simus amore pares.
Legibus illorũ qui parnimus, morientes
Pro fida patria commoditate pia.
De vestris autem maioribus [hæc extant:]
Pro Græcis depugnantes campo Marathone,

Constat Athenæos viribus eximiis.
Medorum, qui aurum gestant, strauisse phalanges
Non auro, ast animis fortibus atque bonis.

Hæc ad memoriã reuocare, o Athenæi, iucundum est. Quinetiam rebus gestis laudẽ tribuunt atq; vrbi gloriam sempiternam & nunquã interituram præbent. Verùm Leocrates secundũ hæc sese haudquaquã gessit, sed sponte sua, ex omni æuo collectã vrbi gloriã pudore affecit & obscurauit. Si ipsum itaq; occideritis, videbimini cunctis Græcis etiam vos eiusmodi opera odisse; sin minus, etiam progenitores vetere gloria orbabitis, aliosq; ciues plurimũ offendetis. Qui n. illos nõ demirantur, hunc tẽtabũt imitari, existimantes illa quidẽ apud hostes probari, apud vos autem impudentiã & proditionẽ indicari pulcherrimũ quiddam esse. Quòd si à me doceri non possitis, quomodo debeatis vos erga adeo sceleratos gerere; cõsiderate illos maiores nostros, quomodo sumpserint de facinorosis suppliciũ. Vt enim honesta opera nouerũt pro-

Ταῦτα, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ μνημονεύεσθαι καλὰ, καὶ τοῖς πράξασιν ἔπαινος, καὶ τῇ πόλει δόξα ἀείμνηστος. ἀλλ' οὐχ ὁ Λεωκράτης πεποίηκεν, ἀλλ' ἑκὼν τὴν ἐξ ἅπαντος τοῦ αἰῶνος συνηθροισμένην τῇ πόλει δόξαν κατῄσχυνεν. ἐὰν μὲν οὖν ἀποκτείνητε αὐτὸν, δόξετε πᾶσι τοῖς Ἕλλησι καὶ ὑμεῖς τὰ τοιαῦτα τῶν ἔργων μισεῖν· εἰ δὲ μὴ, καὶ τοὺς προγόνους τῆς παλαιᾶς δόξης ἀποστερήσετε, καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας μεγάλα βλάψετε. οἱ γὰρ ἐκείνους μὴ θαυμάζοντες, τοῦτον πειράσονται μιμεῖσθαι, νομίζοντες ἐκεῖνα μὲν παρὰ τοῖς πολεμίοις εὐδοκιμεῖν, παρὰ δ' ὑμῖν ἀναίδειαν καὶ προδοσίαν κεκρίσθαι κάλλιστον." εἰ μὴ δύνασθε ὑπ' ἐμοῦ διδαχθῆναι ὃν τρόπον δεῖ περὶ τοὺς τοιούτους ἔχειν, σκέψασθε ἐκείνους τίνα τρόπον ἐλάμβανον παρ' αὐτῶν τὴν τιμωρίαν. ὥσπερ γὰρ τὰ καλὰ τῶν ἔργων ἠπίστα-

ντο-

πιτηδεύειν, οὕτω καὶ τὰ πονηρὰ προῃρεῦντο κολάζειν. ἐκεῖνοι γὰρ, ὦ ἄνδρες, θεωρήσατε ὡς ὠργίζοντο τοῖς προδόταις, καὶ κοινοὺς ἐχθροὺς ἐνόμιζον εἶναι τῆς πόλεως. Φρυνίχου γὰρ ἀποσφαγέντος νύκτωρ παρὰ τὴν κρήνην τὴν ἐν τοῖς Οἰσύοις ὑπὸ Ἀπολλοδώρου καὶ Θρασυβούλου· καὶ τούτων ληφθέντων καὶ εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀποτεθέντων ὑπὸ τῶν Φρυνίχου φίλων, αἰσθανόμενος ὁ δῆμος τὸ γεγονὸς, τούς τε εἱρχθέντας ἐξήγαγε, καὶ βασάνων γενομένων ἀνέκρινε· καὶ ζητῶν τὸ πρᾶγμα, εὗρε τὸν μὲν Φρύνιχον προδιδόντα τὴν πόλιν, τοὺς δ' ἀποκτείναντας αὐτὸν, ἀδίκως εἱρχθέντας· καὶ ψηφίζεται ὁ δῆμος, Κριτίου εἰπόντος, τὸν μὲν νεκρὸν κρίνειν προδοσίας, κἂν δόξῃ προδότης ὢν ἐν τῇ χώρᾳ μὴ τεθάφθαι, τά τε ὀστᾶ αὐτοῦ ἀνορύξαι, καὶ ἐξορίσαι ἔξω τῆς Ἀττικῆς· ὅπως ἂν μὴ κέηται ἐν τῇ χώρᾳ μηδὲ τὰ ὀστᾶ τοῦ τὴν χώ-

uehere, sic & praua statuebant punire. Illi enim videte, Iudices, q̃ fuerint indignati proditoribus, & publicos putauerint esse hostes ciuitatis: Phrynicho enim noctu iugulato, apud fontem in saliceto ab Apollodoro & Thrasybulo; hisq; captis & in carcerẽ repositis à Phrynichi amicis, sentiens populus id quod factum esset, & mancipatos carceribus eduxit, examinatosque per tormenta diiudicauit. Quærensq; rem accuratius, inuenit Phrynichum quidẽ patriæ esse proditorem: eos autem qui ipsum interfecissent, iniustè custodiæ intrusos. Fecitq; decretũ Populus, Critia dicẽte, quo statuit mortuũ accusandum proditionis: ac si videatur esse proditor, vt ne in Attica sepeliatur, ossaque eius effodienda, exterminandaque extra terram Atticam, vt ne in ea regione ipse recubet, neq; ossa eius, qui

regionem & vrbē prodiderit. Decreuerunt autē quidā, quòd si qui cæsum illum defenderint, si fuerit reus proditionis deprehensus, eisdē eos pœnis obnoxios esse debere. Adeo neque opitulari iis qui alios desererent, arbitrabantur iustum esse. Sed æqua ratione prodere vrbem eum qui proditorem conseruaret, qua ipse proditor illam ipsam perderet. Quapropter hunc in modū odio prosequentes flagitiosos, talesq; aduersum ipsos pœnas decernentes, tutò è periculis liberabantur. Accipe a. ipsis decretum scriba, & recita. DECRETVM. Auditis, viri Iudices, hoc decretum. Deinde illi quidē, proditoris ossa effodientes, ex Attica eiecerunt, atq; eos qui ipsum defenderant Aristarchum & Alexiclē occiderunt, neque eos in terra hac sepeliri permiserunt. Vos autem ipsum corpus quod vrbē

χώραν καὶ τὴν πόλιν προδιδόντος. ἐψηφίσαντο δὲ κἂν τινες, καὶ ἐὰν ἀπολογῶνται τινες περὶ τοῦ τεθνηκότος, ἐὰν ἁλῷ ὁ τεθνηκὼς, ἐνόχους εἶναι καὶ τούτους τοῖς αὐτοῖς ἐπιτιμίοις. οὕτως οὐδὲ βοηθεῖν τοῖς τοὺς ἄλλους ἐγκαταλείπουσι τὸν προδότην δίκαιον εἶναι, ἀλλ' ὁμοίως ἂν προδεδωκέναι τὴν πόλιν καὶ τὸν διασώζοντα τὸν προδότην. τοιγαροῦν οὕτως μισοῦντες τοὺς ἀδικοῦντας, καὶ τοιαῦτα κατ' αὐτῶν ψηφιζόμενοι, ἀσφαλῶς ἐκ τῶν κινδύνων ἀπηλλάττοντο. λαβὲ δὲ αὐτοῖς τὸ ψήφισμα γραμματεῦ, καὶ ἀνάγνωθι. ΨΗΦΙΣΜΑ. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, τούτου τοῦ ψηφίσματος. ἔπειτα ἐκεῖνοι μὲν τοῦ προδότου ὀστᾶ ἀνορύξαντες ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἐξώρισαν, καὶ τοὺς ἀπολογουμένους ὑπὲρ αὐτοῦ Ἀρίσταρχον καὶ Ἀλεξικλέα ἀπέκτειναν, καὶ οὐδ' ἐν τῇ χώρᾳ ταφῆναι ἐπέτρεψαν· ὑμεῖς δ' αὐτὸ τὸ σῶμα τὸ προδεδωκὸς τὴν πόλιν

πόλιν ζῶν καὶ ὑποχείριον ἔχοντες τῇ ψήφῳ, ἀτιμώρητον ἐάσετε; καὶ τοσοῦτον ἔσεσθέ γε τῶν προγόνων χείρους, ὅσον ἐκεῖνοι μὲν τοὺς λόγῳ μόνον τῷ προδότῃ βοηθήσαντας, ταῖς ἐσχάταις τιμωρίαις μετῆλθον, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν τὸν ἔργῳ καὶ οὐ λόγῳ τὸν δῆμον ἐγκαταλιπόντα, ὡς οὐδὲν ἀδικοῦντα ἀφήσετε; μὴ δῆτα, ὦ ἄνδρες δικασταί, ὑμῖν οὕτω πάτριον, ἀναξίως ὑμῶν ψηφίζεσθε. καὶ γὰρ εἰ μὲν ἓν ἦν τοιοῦτον γεγονὸς τὸ ψήφισμα, εἶχεν ἄν τις εἰπεῖν ὡς δι' ὀργὴν μᾶλλον ἢ ἀλήθειαν ἐποιήσαντο· ὅταν δὲ παρὰ πάντων ὁμοίως εἰληφότες ὦσι τὴν αὐτὴν τιμωρίαν, πῶς οὐκ εὔδηλον ὅτι πᾶσι τοῖς τοιούτοις ἔργοις ἐπολέμουν; Ἵππαρχον γὰρ τὸν Τιμάρχου οὐχ ὑπομείναντα τὴν περὶ προδοσίας ἐν τῷ δήμῳ κρίσιν, ἀλλ' ἔρημον τὸν ἀγῶνα ἐάσαντος, θανάτῳ τοῦτον ζη-

prodidit, viuum, iudicioque vestro subiectũ habentes, impunitũ dimittetis? Ac tanto eritis maiorib. vestris inferiores, quanto illi quidem eos qui verbo tantum proditori tulissent opem, vltimis suppliciis sunt adorti: vos autem ipsum qui non sermone, sed opere populum deseruit, ceu nihil sceleris admiserit dimittetis? Haud sanè, ô viri Iudices, vobis ita patrium est, vt indigna & vobis & maioribus vestris statuatis. Etenim si vnum aliquod eiusmodi decretum factũ fuisset, posset aliquis dicere, quòd ob iram potius, quàm veritatẽ fecissent. Quando verò de omnibus idem suppliciũ sumpserint, quomodo non est perspicuum, quòd omnibus talibus facinoribus restiterint, eaq; perpetuo impugnarint? Siquidẽ Hipparchum Timarchi filium non expectantem proditionis apud populum iudicium, sed •• certamen illud deserentem, morte mulctan-

tes; postquam sceleris reum corpus eius nō acceperunt, quia aufugerat, imaginem eius ex arce detrahentes & conflantes, erigentesq; columnam, decreuerunt in hanc perscribere calumniatores & proditores. Atque ipse Hipparchus ·· in hanc columnā perscriptus est, aliique proditores. Ac mihi accipe primum quidē decretum, per quod imago Hipparchi proditoris ex arce deiecta est, deinde quod in columnam est perscriptum, deinde post hanc inscriptos porro proditores in hanc columnam, & recita scriba.

DECRETVM, ET PERSCRIPTVM COLVMNÆ.

Quid videntur vobis, o Iudices, maiores vestri, anne eadem vobiscum de sceleratis cognoscere? Nonne postquam corpus proditoris non potuerunt in sua habere potestate, statuam proditoris apprehen-

μιήσαντες, ἐπειδὴ τ' ἀδικίας οὐκ ἔλαβον τὸ σῶμα ὅμηρον, τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐξ ἀκροπόλεως καθελόντες καὶ συγχωνεύσαντες, καὶ ποιήσαντες στήλην, ἐψηφίσαντο εἰς ταύτην ἀναγράφειν τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ τοὺς προδότας· καὶ αὐτὸς ὁ Ἵππαρχος ἐν ταύτῃ τῇ στήλῃ ἀναγέγραπται, καὶ οἱ ἄλλοι δὲ προδόται. καὶ μοι λάβε πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ ἡ εἰκὼν τοῦ Ἱππάρχου τοῦ προδότου ἐξ ἀκροπόλεως καθῃρέθη, ἔπειτα τῆς στήλης τὸ ὑπόγραμμα, καὶ τοὺς ὕστερον προσαναγραφέντας προδότας εἰς ταύτην τὴν στήλην· καὶ ἀναγίνωσκε γραμματεῦ.

ΨΗΦΙΣΜΑ, ΚΑΙ ΥΠΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΣΤΗΛΗΣ.

Τί δοκοῦσιν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες ἄρά γε ὁμοίως ὑμῖν περὶ τῶν ἀδικούντων γινώσκειν, καὶ οὐκ, ἐπειδὴ καὶ τὸ σῶμα οὐκ ἐδύναντο ὑποχείριον τοῦ προδότου λαβεῖν, τὸ μνημεῖον τοῦ προδότου

αὐτῶν

συνελόντες, ταῖς ἐνδεχομέναις τιμωρίαις ἐκόλασαν; οὐχ ὅπως τὸν χαλκοῦν ἀνδριάντα συγχωνεύσωσιν, ἀλλ' ἵνα τοῖς ἐπιγινομένοις παράδειγμα εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ὡς εἶχον πρὸς τοὺς προδότας καταλίπωσι. λάβε δ' αὐτοῖς καὶ τὸ ἕτερον ψήφισμα, περὶ τῶν εἰς Δεκέλειαν μεταστάντων, ὅτε ὁ δῆμος ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἐπολιορκεῖτο· ὅπως εἰδῶσιν ὅτι περὶ τῶν προδοτῶν οἱ πρόγονοι ὁμοίας καὶ ἀκολούθους ἀλλήλαις τὰς τιμωρίας ἐποιοῦντο. ἀναγίνωσκε γραμματεῦ. ΨΗΦΙΣΜΑ. Ἀκούετε, ὦ ἄνδρες, καὶ τούτου τοῦ ψηφίσματος; ὅτι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ μεταστάντων εἰς Δεκέλειαν κατέγνωσαν, καὶ ἐψηφίσαντο, ἐάν τις αὐτῶν ἐπανιὼν ἁλίσκηται ἀπαγαγεῖν Ἀθηναίων τὸν βουλόμενον πρὸς τοὺς θεσμοθέτας· παραλαβόντας δὲ, παραδοῦναι τῷ ἐπὶ τοῦ ὀρύγματος. ἔπειτα ἐκεῖνοι μὲν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ μεταστάντας, οὕτως ἐκόλα-

sam ac detractam possibilibus suppliciis affecerunt? Non vt æream statuam conflarent, comburerentve: sed vt posteris exemplum, in reliquum tempus, vt poterant, contra proditores relinquerent. Accipe porro & alterum decretum de iis qui Deceleam migrauerāt, quando populus à Lacedæmoniis obsideretur: vt sciant, vnum de proditoribus maiores nostri pares & consentaneas sibi pœnas fecerint. Recita scriba. DECRETVM. Audiris, viri Iudices, & hoc decretum, quo tempore belli transmigrantes Deceleam condemnarunt: decreueruntque, vt si quis ipsorum reuersus deprehendatur, abducatur volens ad Atheniensium Legislatores, qui assumptum illum tradent Præfecto fossæ. Proinde illi in regione hac transmigrantes hunc ad modum pu-

niebant. Vos autem eum qui ex vrbe & regione tempore belli transfugerit in insulam Rhodum, atque prodiderit populum, non occidetis? Videbimini igitur degenerare ab illis viris. Dignum est præterea audire quod de eo qui in Salamine obiit, factum est decretum. Quem, quia solo sermone tentarit prodere vrbem, senatus auferens coronas sua manu occidit. Præclarum est decretum, ô Iudices, dignumque vestris maioribus. Ac rectè quidem. Cognatas enim non solum animas, verum etiam flagitiosorum supplicia possederunt. Quid igitur Iudices? Videturne vobis imitari volentibus maiores, ex patriæ more esse, Leocratem non occidere? Quando enim illi desertæ vrbis solo verbo proditorem ea ratione occiderunt, quid vos conuenit facere ei qui ab habitata excidit, defecit?

ζον, ὑμεῖς δὲ τὸν ἐκ τῆς πόλεως καὶ τῆς χώρας ἐν τῷ πολέμῳ φυγόντα εἰς Ῥόδον, καὶ προδόντα τὸν δῆμον, οὐκ ἀποκτενεῖτε; πῶς οὖν δόξετε ἀπόγονοι εἶναι ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν; ἄξιον τοίνυν ἀκοῦσαι καὶ περὶ τοῦ ἐν Σαλαμῖνι τελευτήσαντος γινομένου ψηφίσματος, ὃν ἡ βουλὴ ὅτι μόνῳ λόγῳ ἐπεχείρει προδιδόναι τὴν πόλιν, περιελομένη τοὺς στεφάνους, αὐτοχειρὶ ἀπέκτεινε. γενναῖον δὲ, ὦ ἄνδρες, τὸ ψήφισμα, καὶ ἄξιον τῶν ὑμετέρων προγόνων. δικαίως· συγγενεῖς γὰρ οὐ μόνον τὰς ψυχὰς, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν ἀδικούντων τιμωρίας ἐκέκτηντο. τί οὖν, ὦ ἄνδρες; ἆρά γε δοκεῖ ὑμῖν βουλομένοις μιμεῖσθαι τοὺς προγόνους πάτριον εἶναι Λεωκράτη μὴ ἀποκτεῖναι; ὁπότε γὰρ ἐκεῖνοι ἀνάστατον τὴν πόλιν οὖσαν τῷ λόγῳ μόνῳ προδιδόντα, οὕτως ἀπέκτειναν, τί ὑμᾶς προσήκει τὸν ἔργῳ τὴν οἰκουμένην ἐκλιπόντα ποιῆσαι;

ἀλ

πῶς οὐχ ὑπερβάλλεσθαι ἐκείνους τῆς τιμωρίας; καὶ ὅτι ἐκεῖνοι τοὺς ἐπιχειρήσαντας τῆς παρὰ τοῦ δήμου σωτηρίας ἀποστερεῖν οὕτως ἐκόλασαν, τί ὑμᾶς προσήκει τὸν αὐτοῦ τοῦ δήμου μὲν σωτηρίαν προδόντα ποιῆσαι, καὶ ὅτι ὑπὲρ τῆς δόξης ἐκεῖνοι τοὺς αἰτίους οὕτως ἐτιμωροῦντο, τί ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς πατρίδος προσήκει ποιεῖν; ἱκανὰ μὲν οὖν καὶ ταῦτα τὴν τῶν προγόνων γνῶναι διάνοιαν, ὡς εἶχον πρὸς τοὺς παρανομοῦντας εἰς τὴν πόλιν. οὐ μὴν ἀλλ' ἔτι βούλομαι τῆς στήλης ἀκοῦσαι ὑμᾶς τῆς ἐν τῷ βουλευτηρίῳ περὶ τῶν προδοτῶν, καὶ τῶν τὸν δῆμον καταλυόντων. τὸ γὰρ μετὰ πολλῶν παραδειγμάτων διδάσκειν, ῥᾳδίαν ὑμῖν τὴν κρίσιν καθίστησι· μετὰ γὰρ τοὺς τριάκοντα, οἱ πατέρες ὑμῶν πεπονθότες ὑπὸ τῶν πολιτῶν οἷα οὐδεὶς πώποτε τῶν Ἑλλήνων ἠξίωσε, καὶ μόλις εἰς τὴν ἑαυτῶν κατεληλυθότες, ἁπάσας τὰς ὁδοὺς τῶν

Nonne vos excellere illos supplicio decet? Et quum illi eam ad rationem conatos alios sui exemplo populari salutẽ priuare, puniuerũt: quid vos decet illi facere qui ipsius populi salutẽ prodidit? Et quando illi pro celebritate famæ suæ tuenda reos ita supplicio adficiebãt, quid vos pro patria operæ est precium facere? Sufficerent hæc quidem ad cognoscendam maiorum sententiam, qui sese erga delinquẽtes in vrbem gessissent: cupio tamen adhuc, vt columnã audiatis, quæ in curia est erecta de proditoribus, & populũ dissoluentibus. Nam multis vos exẽplis informari, facile vobis iudicationem constituit. Post triginta enim Tyrannorum tempestatem patres vestri à ciuibus ea passi, qualia nemo vnquã Græcorum dignum iudicasset; ac vix ad suam vrbem & statum Reip. reuersi, omnes vias sce-

lerũ obstruxerũt, quum experti essent principia, ac scirẽt aditus vel exordia eorum qui populum proderent. Decreuerunt etiam edito iuramento, si quis tyrannidem adfectaret, aut vrbẽ proderet, aut populũ dissiparet, vt is qui isthuc perciperet, atq; reum flagitii occideret, à cæde purus esset. Satius enim visum est eis, vt qui à se diuersum Reip. nomine sentirent, morerentur potius, quàm vt eorum mentẽ experti, reuera ad seruitutẽ redigerentur. Principio n. putabant oportere puniri ciues, vt ne in suspicionem quisquam horum scelerũ perueniret. Ac mihi recipe decretum. DECRETVM. Hæc, ô viri Iudices, scripserunt in columnam, hancque collocarunt in curiam monimentum in singulos dies cõuenientibus atque consultantibus pro patria senatoribus, quo admonerẽtur, quomodo sese erga tales gerere deberent. Ac propterea si quis sensisset nonnullos

ἀδικημάτων εἰσφορῶν, πεπειρασμένοι καὶ εἰδότες τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐφόδους τῶν τὸν δῆμον προδιδόντων. ἐψηφίσαντο γὰρ ὀμόσαι, ἐάν τις τυραννίδι ἐπιθῆται, ἢ τὴν πόλιν προδιδῷ, ἢ τὸν δῆμον καταλύῃ, τὸν αἰσθανόμενον καθαρὸν εἶναι ἀποκτείναντα. καὶ κρεῖττον ἔδοξεν αὐτοῖς τοὺς τὴν ἐναντίαν ἔχοντας τεθνάναι μᾶλλον, ἢ πειραθέντας, μετ' ἀληθείας αὐτοὺς δουλεύειν. ἀρχὴν γὰρ ᾤοντο δεῖν ζῆν τοὺς πολίτας, ὥστε μηδ' εἰς ὑποψίαν ἐλθεῖν μηδένα τούτων τῶν ἀδικημάτων. Καί μοι λαβὲ τὸ ψήφισμα. ταῦτα, ὦ ἄνδρες, ἔγραψαν εἰς τὴν στήλην, καὶ ταύτην ἔστησαν εἰς τὸ βουλευτήριον ὑπόμνημα τοῖς καθ' ἑκάστην ἡμέραν συνιοῦσι, καὶ βουλευομένοις ὑπὲρ τῆς πατρίδος ὡς δεῖ πρὸς τοὺς τοιούτους ἔχειν, καὶ διὰ τοῦτο ἄν τις αἴσθηται μέλλοντας

αὐτοὺς τούτων τι ποιεῖν, ἀποκτείνειν συνώμοσαν. εἰκότως· τῶν μὲν γὰρ ἄλλων ἀδικημάτων ὑστέρας δεῖ πεπέχθαι τὰς τιμωρίας· προδοσίας δὲ καὶ δήμου καταλύσεως, προτέρας. εἰ γὰρ ποιήσεσθε τοῦτον τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ μέλλουσιν ἐκεῖνοι κατὰ τῆς πατρίδος φαῦλόν τι πράττειν, οὐκ ἔστιν ὑμῖν μετὰ ταῦτα δίκην παρ' αὐτῶν ἀδικούντων λαβεῖν. κρείττους γὰρ ἤδη γίνονται τῆς παρὰ τῶν ἀδικουμένων τιμωρίας. ἐνθυμεῖσθε τοίνυν, ὦ ἄνδρες, τῆς προνοίας ταύτης καὶ τῶν ἔργων ἀξίας, καὶ μὴ ἐπιλανθάνεσθε ἐν τῇ ψήφῳ οἵων ἀνδρῶν ἔκγονοι ἐστὲ, ἀλλὰ παρακελεύεσθε ὑμῖν αὐτοῖς ὡς ὅμοια ἐκείνοις καὶ ἀκόλουθα ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ ἐψηφισμένοι ἐκ τοῦ δικαστηρίου ἐξίητε. ὑπομνήματα δ' ἔχετε καὶ παραδείγματα τῆς ἐκείνων τιμωρίας, τὰ ἐν τοῖς περὶ τῶν ἀδικούντων ψηφίσμασιν αἰ-

nullos horum quicquam facturos, occidere talem debere eos, coniurarũt, idque non immerito: aliorum enim delictorum oportet posteriora esse supplicia, proditionis autem populique dissipationis priora. Quod si feceritis eo tempore quo sunt illi praui quiddam aduersus patriam acturi, non est quod deinceps pœnam ab ipsis sceleratis sumatis. Meliores enim redduntur alii è delinquentium supplicio. Cogitate igitur in animo viri Iudices, prouidentiam hanc, operaq; rectè: nec tradite obliuioni in sententia vestra suffragiisq;, qualium virorum soboles siris, è quibus item progenerati: verùm adhortamini vos ipsos, vt similia illis & consentanea hodierno die decernentes è foro iudicii egrediamini. Habetis autem monimenta & exempla illorum supplicii, maiorũ nempe vestrorum, quæ sunt in delinquẽtium decretis de-

finita. Deierastis in decreto per Demophantũ facto, vos occisuros eum qui patriam proderet, & verbo & opere, & manu & iudicio. Neq; enim existimetis facultatum, quas maiores vestri reliquerint, vos hæredes esse: iuramentorũ autem & fidei, quam dantes patres nostri pro pignore Diis immortalibus suæ erga eos & patriam obseruãtiæ, vt publicæ vrbis felicitatis essent participes, horum inquam & huius nos non esse hæredes.

Non modò autem vrbs vestra sic affecta fuit erga proditores, verumetiam Lacedæmonii. Neq; mihi succensebitis, si sæpius horum virorũ mentionem fecero. Honestum est enim, vrbis legibus bene constitutæ, de iis quæ iusta sunt, exempla sumere. Tutius enim hoc pacto quilibet vestrûm, iustam & firmam sententiam dixerit. Pausaniam enim regem suum prodenti Persæ Græciam, capientes, ad

εἰρημένα. διομωμόκατε δ' ἐν τῷ ψηφίσματι τῷ Δημοφάντου, κτείνειν τὸν τὴν πατρίδα προδιδόντα, καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ, καὶ χειρὶ καὶ ψήφῳ. μὴ γὰρ οἴεσθε τῶν μὲν οὐσιῶν ἃς ἂν οἱ πρόγονοι καταλίπωσι, κληρονόμοι εἶναι· τῶν δὲ ὅρκων καὶ τῆς πίστεως ἣν δόντες οἱ πατέρες ἡμῶν ὅμηρον τοῖς θεοῖς τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας πόλεως μετεῖχον, ταύτης δὲ μὴ κληρονομεῖν. οὐ μόνον τοίνυν ἡ πόλις ὑμῶν οὕτως ἔσχε πρὸς τοὺς προδιδόντας, ἀλλὰ καὶ Λακεδαιμόνιοι. (καὶ μή μοι ἀχθεσθῆτε, ὦ ἄνδρες, εἰ πολλάκις μέμνημαι τῶν ἀνδρῶν τούτων. καλὸν γάρ ἐστι πόλεως εὐνομουμένης περὶ τῶν δικαίων παραδείγματα λαμβάνειν. ἀσφαλέστερον γὰρ ἂν ἕκαστος ὑμῶν τὴν δικαίαν καὶ τὴν εὔορκον ψῆφον θεῖτο) Παυσανίαν γὰρ τὸν βασιλέα αὐτῶν προδιδόντα τῷ Πέρσῃ τὴν Ἑλλάδα λαβόντες, ἐπειδὴ

ἔφθασε

ἔφθασε καταφυγὼν εἰς τὸ τῆς Χαλκιοίκου ἱερὸν, τήν τε θύραν ἀνοικοδομήσαντες, καὶ τὴν ὀροφὴν ἀποσκευάσαντες, καὶ κύκλῳ περιστρατοπεδεύσαντες, οὐ πρότερον ἀπῆλθον πρὶν ἢ τῷ λιμῷ ἀπέκτειναν, καὶ πᾶσιν ἐπίσημον τὴν τιμωρίαν ἐποίησαν. ὅτι οὐδ' αἱ παρὰ τῶν θεῶν ἐπικουρίαι τοῖς προδόταις βοηθοῦσιν. εἰκότως· οὐδὲν γὰρ πρότερον ἀδικοῦσιν ἢ περὶ τοὺς θεοὺς ἀσεβοῦσι, τῶν πατρῴων νομίμων ἑαυτοὺς ἀποστεροῦντες. μέγιστον δὲ τῶν ἐκεῖ γεγενημένων τεκμήριον, ὃ μέλλω λέγειν. νόμον γὰρ ἔθεντο περὶ ἁπάντων τῶν μὴ θελόντων ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύειν, διαρρήδην λέγοντα, ἀποθνήσκειν. εἰς αὐτὸ τοῦτο τὴν τιμωρίαν " κατίξαντες, εἰς ὃ μάλιστα φοβούμενοι τυγχάνουσι· καὶ τὴν ἐκ τοῦ πολέμου σωτηρίαν ὑπόδικον κινδύνῳ ἐποίησαν. ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι οὐ λόγον ἀναπό-

delubrum in quo ærariũ repositum erat vbi confugisset, ianuã instaurantes, & culmen destruentes, circumq; circa exercitu obsidentes, nõ prius abierunt, quàm fame enecassent, omnibusque perspicuũ supplicium fecissent. Quoniam neque Deorum auxilia proditoribus opem ferunt, & meritò. Nihil enim citius delinquunt, quàm ꝙ in Deos sunt impii, patriis ritibus & ceremoniis legitimis seipsi priuantes. Maximum autem rerum ab ipsis statutarum indicium est, quod dicturus sum. Legem n. tulerunt, de omnibus nolentibus pro patria subire periculũ palàm demandantem vt moriantur: ad illud ipsum pœnam adducentes, quod maximè metuunt: atque salutem, quam fugientes bellum quæsiuerunt transfugæ, periculo subiecerunt, vt eo nomine vltimo supplicio adficerentur. Vt autem sciatis me sermonem indemõ-

ſtrabilem haud dixiſſe, ſex exempla veritate cõfirmata, age recita ipſis legem. LEX. Expendite autem, quòd bona ſit Lex, viri Iudices, & vtilis, non modo illis, verumetiam aliis hominibus. Metus enim Legum ciuibus incuſſus, coget eos aduerſum hoſtes pericula ſuſtinere. Quis enim cernens morte damnatum proditorem, in periculis patriam deſeret? Aut quis præter commoditatem vrbis vitam ſuam patriæ ſaluti anteferet? præſertim quum ſciat ſibi propoſitam pœnam. Nullam enim aliam timiditatis pœnam eſſe nouit, quàm mortem. Compertum enim habentes, quod duobus propoſitis diſcriminibus, neceſſarium ſit alterius eſſe conſortem: multo potius eligent id quod contra hoſtes pugnat, quàm quod contra leges ac ciues dimicat. Tanto autem rectius morietur iſte, quàm qui ex exercitibus fu-

δεικτὸν εἴρηκα, ἀλλὰ μετ' ἀληθείας παραδείγματα, φέρε αὐτοῖς τὸν νόμον. ΝΟΜΟΣ. Ἐνθυμεῖσθε δὲ ὡς καλὸς ὁ νόμος, ὦ ἄνδρες, καὶ σύμφορος οὐ μόνον ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. ὁ γὰρ παρὰ τῶν πολιτῶν φόβος ἰσχυρὸς ὢν ἀναγκάσει τοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους κινδύνους ὑπομένειν. τίς γὰρ ὁρῶν θανάτῳ ζημιούμενον τὸν προδότην, ἐν τοῖς κινδύνοις ἐκλείψει τὴν πατρίδα; ἢ τίς παρὰ τὸ συμφέρον τῆς πόλεως φιλοψυχήσει, εἰδὼς ὑποκειμένην αὐτῷ τιμωρίαν; οὐδεμίαν γὰρ ἄλλην ζημίαν εἶναι τῆς δειλίας, ἢ θάνατον. εἰδότες γὰρ ὅτι δυοῖν κινδύνων ὑποκειμένοιν, ἀναγκαῖον ἐστι θατέρου μετασχεῖν, πολὺ μᾶλλον αἱρήσονται τὸν πρὸς τοὺς πολεμίους, ἢ τὸν πρὸς τοὺς νόμους καὶ τοὺς πολίτας. τοσούτῳ δ' ἂν δικαιότερον οὗτος ἀποθάνοι τῶν ἐκ τῶν στρατοπέδων φευγόντων,

γέντων, ὅσον οἱ μὲν εἰς τὴν πόλιν ἥκουσιν ὡς ὑπὲρ ταύτης μαχούμενοι, ἢ κοινῇ μετὰ τῶν ἄλλων πολιτῶν συνατυχήσοντες· οὑτοσὶ δὲ ἐκ τῆς πατρίδος ἔφυγεν ἰδίαν τὴν σωτηρίαν πορίζόμενος, οὐδὲ ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἑστίας ἀμυνέσθαι τολμήσας, ἀλλὰ μόνος οὗτος τῶν πάντων ἀνθρώπων, καὶ τὰ τῆς φύσεως οἰκεῖα καὶ ἀναγκαῖα προδέδωκεν, ἃ καὶ τοῖς ἀλόγοις ζώοις μέγιστα καὶ σπουδαιότατα διείληπται. τὰ γοῦν ζῶα τὰ πτηνὰ, μάλιστα πέφυκε πρὸς τάχος, ἅ ἐστιν ἰδεῖν ὑπὲρ τῆς αὐτῶν νεοττιᾶς ἐθέλοντα ἀποθνήσκειν. ὅθεν καὶ τῶν ποιητικῶν τινες εἰρήκασιν,

Οὐδ᾽ ἀγρία γὰρ ὄρνις, ἣν πλάσῃ δόμον,
Ἄλλῃ νεοσσοὺς ἐντεκεῖν ἠξίωσεν.

Ἀλλὰ Λεωκράτης τοσοῦτον ὑπερβέβληκε δειλίᾳ, ὥστε τὴν πατρίδα τοῖς πολεμίοις ἐγκατέλιπε. τοιγαροῦν οὐδεμία πόλις αὐτὸν εἴασε παρ᾽ αὐτῇ μετοικεῖν, ἀλλὰ μᾶλ-

giunt, quanto illi quidẽ ad vrbem veniunt, ceu pro ea præliaturi, aut publicè cum aliis ciuibus passuri infelicitatem. Atqui hic ex patria aufugit, priuatim salutem sibi cõparans, ne proprio quidem lare certare ausus, sed solus è cunctis mortalibus & naturæ quod peculiare fuit & necessarium prodidit: quæ vacantibus etiam ratione belluis maxima, & in quæ plurimum incumbant, deprehensa sunt. Alites itaque maximè ad celeritatem habiles sunt, quas videre est pro suis pullis sponte mori. vnde & poetarum quidam dixere:

Syluestris ales haud, nidum si finxerit,
Alio in loco pullos solet progignere.

At Leocrates adeo modum transiliit metu, vt patriam hostibus reliquerit. Quare nulla ciuitas ei permisit apud se inquilinum esse, aut habitare, sed plus quàm

homicidas expulit, idq; non iniuria. Cædis enim rei ad aliã migrantes exulatum vrbes, non habent hostes eos, à quibus recipiuntur. Hunc autem quæ ciuitas susceperit? Qui suæ patriæ non tulit opem, celeriterne pro aliena quicquam periculi sustinuerit? Nam & illic in alieno solo & ciues & hospites & priuatim amici, tales homines sunt, qui bonorum vrbis consortes esse volunt: in aduerso autẽ rerum statu, ne vllo quidem auxilio dignabuntur. At verò eum qui ab illis, quibus tamen nihil nocuit, odio habetur, eiiciturq;, quid opus est pati à vobis ab eo iniuria adfectis? Nonne extremum supplicium tum assequi decet? Ex omnibus porro, viri Iudices, qui vnquã fuere, proditoribus iustissimè Leocrates, si qua maior esset morte pœna, hanc sustineret. Alii enim proditores iniuriam illaturi, priusquã etiam intulerint, si capti

λον τῶν ἀνδροφόνων ἐλαύνειν. εἰκότως· οἱ μὲν γὰρ φόνου φεύγοντες, εἰς ἑτέραν πόλιν μεταστάντες, οὐκ ἔχουσιν ἐχθροὺς τοὺς ὑποδεξομένους. τοῦτον δὲ τίς ἂν ὑποδέξαιτο πόλις; ὃς γὰρ ὑπὲρ τῆς αὐτοῦ πατρίδος οὐκ ἐβοήθησε, ταχύ γ' ἂν ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας κινδύνων τινὰ ὑπομείνειε. κακοὶ γὰρ καὶ πολῖται καὶ ξένοι καὶ ἰδίᾳ φίλοι, οἱ τοιοῦτοι τῶν ἀνθρώπων εἰσὶν, οἳ τῶν μὲν ἀγαθῶν τῶν τῆς πόλεως μεθέξουσιν, ἐν δὲ ταῖς ἀτυχίαις οὐδὲ βοηθείας ἀξιώσουσι. καίτοι τὸν ὑπὸ τῶν μηδὲν ἀδικουμένων μισούμενον καὶ ἐξελαυνόμενον, τί δεῖ παθεῖν ὑφ' ὑμῶν τῶν τὰ δεινὰ πεπονθότων; ἆρ' οὐ τῆς ἐσχάτης τιμωρίας τυγχάνειν; καὶ μὴν, ὦ ἄνδρες, τῶν πώποτε προδοτῶν δικαιότατ' ἂν Λεωκράτης, εἰ μείζων εἴη τιμωρία θανάτου, ταύτην ὑπόσχοι. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι προδόται μέλλοντες ἀδικεῖν, ὅταν μὴ

λη φθῶ-

ληφθῶσι, τιμωρίαν ὑπέχουσιν· οὗτος δὲ μόνος διαπεπραγμένος ὅπερ ἐπεχείρησε, τὴν πόλιν καταλιπὼν, κρίνεται. θαυμάζω δὲ καὶ τῶν συνηγορεῖν αὐτῷ μελλόντων, διὰ τί ποτε τοῦτον ἀξιώσουσιν ἀποφυγεῖν. πότερον διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς φιλίαν; ἀλλ' ἔμοιγε δοκοῦσι δικαίως οὐχ αὗ χάριτος τυχεῖν, ἀλλ' ἀποθανεῖν, ὅτι χρῆσθαι τούτῳ τολμῶσι. πρὶν μὲν γὰρ τοῦτο πρᾶξαι Λεωκράτην, ἄδηλον ἦν ὁποῖοί τινες ὄντες ἐτύγχανον, νῦν δὲ πᾶσι φανερὸν ὅτι τοῖς αὐτοῖς ἤθεσι χρώμενοι, τὴν πρὸς τοῦτον φιλίαν διαφυλάττουσιν. ὥστε πολὺ πρότερον ὑπὲρ αὐτῶν αὐτοῖς ἐστιν ἀπολογητέον, ἢ τοῦτον παρ' ὑμῶν ἐξαιτητέον. ἡγοῦμαι δ' ἔγωγε καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ τὸν τετελευτηκότα (εἴ τίς ἐστιν αἴσθησις τοῖς ἐκεῖ περὶ τῶν ἐνθάδε γινομένων) ἁπάντων ἂν χαλεπώτατον γενέσθαι δικαστὴν, οὗ τὴν

fuerint, pœnam sustinẽt. Hic autem solus, peractis quæ instituit, quia vrbem deseruerit, accusatur apud Iudices. Admiror autem patrocinaturos ipsi, quare hunc dignum censeant euadere, anne ob amicitiam, quam cum illis contraxerunt. At eam ob rem videntur mihi iure non gratiã assequi, sed morti potius item adiudicandi, quod eius familiaritate vti audeant.

Priusquam enim Leocrates id committeret, qualesnam essent, haud constabat: nunc verò omnibus perspicuum, quòd iisdẽ moribus imbuti, amicitiam cum illo conseruent. Quare multo potius pro sese primùm est illis ratio reddenda, quàm hunc à vobis dimittendum exorẽt. Arbitror porrò ego & patrem ipsi fato suo perfunctum (si quis sensus inest defunctis earum rerum quæ hic fiunt) omnium seuerissimum fore iudicẽ, cuius

æream imaginē hostibus expositam reliquit, vt eā in templo Iouis Seruatoris deprædentur, contumelioseq; tractent. Et quam ipse statuit monumentū moderationis suę hanc ipse ignominiosam reddidit. Talis n. filii pater appellatur. Hanc ob rem nō parum multi accesserūt me, ô Iudices, interrogantes, cur etiā isthuc non inscripserim citationi eius ad iudicem & accusationi, quòd nimirum prodiderit imaginē patris sui in Iouis Seruatoris delubro consecratā atq; repositam. Ego verò viri Iudices, haud ignorabam hoc delictum eius, dignum maximo supplicio: sed non putabam oportere, quū ipsum proditionis nomine iudici sistam, nomen Iouis Seruatoris inscribere ad citationē. Obstupui a. vehementer super iis, qui neq; genere, neq; amicitia ipsi cōiuncti sunt, pro mercede autē conducti defensionē parāt semper reis, si ignorēt vos extre-

χαλκῆν εἰκόνα ἔκδοτον καταλέλοιπε τοῖς πολεμίοις ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ Σωτῆρος ἱεροσυλῆσαι καὶ αἰκίσασθαι· καὶ ἣν ἐκεῖνος ἔστησε μνημεῖον τῆς αὐτοῦ μετριότητος, ταύτην αὐτὸς ἐπονείδιστον ἐποίησε. τοιούτου γὰρ υἱὸς πατὴρ προσαγορεύεται· διὸ καὶ πολλοί μοι προσεληλύθασιν, ὦ ἄνδρες, ἐρωτῶντες διὰ τί οὐκ ἐνέγραψα τοῦτο εἰς τὴν εἰσαγγελίαν, προδεδωκέναι τὴν εἰκόνα τοῦ πατρὸς, τὴν ἐν τῷ τοῦ Διὸς τοῦ Σωτῆρος ἀνακειμένην. ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες, οὐκ ἠγνόουν ποτὲ τὸ ἀδίκημα ἄξιον τῆς μεγίστης τιμωρίας, ἀλλ' οὐχ ἡγούμην δεῖν, περὶ προδοσίας τοῦτον κρίνων, ὄνομα Διὸς σωτῆρος ἐπιγράψαι πρὸς τὴν εἰσαγγελίαν. ἐκπέπληγμαι δὲ μάλιστα ἐπὶ τοῖς μήτε γένει μήτε φιλίᾳ μηδὲν προσήκουσι, μισθοῦ δὲ συναπολογουμένοις ἀεὶ τοῖς κρινομένοις, εἰ λελήθασιν ὑμᾶς τῆς ἐσχάτης ὀργῆς

δικαίως

δικαίως ἂν τυγχάνοντες. τὸ γὰρ ὑπὲρ τῶν ἀδικημάτων ἀπολογεῖσθαι, τεκμήριόν ἐστιν ὅτι καὶ τῶν πεπραγμένων οἱ τοιοῦτοι ἂν μετάσχοιεν. οὐ γὰρ δὴ καθ' ὑμῶν γεγενῆσθαι δεῖ, ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν νόμων καὶ τῆς δημοκρατίας. καίτοι τινὲς αὐτῶν οὐκ ἐπὶ τοῖς λόγοις ὑμᾶς προσκρούσασθαι ζητοῦσιν, ἀλλ' ἤδη ταῖς αὐτῶν λειτουργίαις ἐξαιτεῖσθαι τοὺς κρινομένους ἀξιοῦσιν. ἐφ' οἷς ἔγωγε καὶ μάλιστ' ἀγανακτῶ. εἰς γὰρ τὸν ἴδιον οἶκον αὐτὰς πεποιημένοι, κοινὰς χάριτας ὑμᾶς ἀπαιτοῦσιν. οὐ γὰρ εἴ τις ἱπποτετρόφηκεν, ἢ κεχορήγηκε λαμπρῶς, ἢ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τι δεδαπάνηκεν, ἄξιός ἐστι παρ' ὑμῶν τοιαύτης χάριτος (ἐπὶ τούτοις γὰρ αὐτὸς μόνος στεφανοῦται, τοὺς ἄλλους οὐδὲν ὠφελῶν) ἀλλ' εἴ τις τετριηράρχηκε λαμπρῶς, ἢ τείχη τῇ πατρίδι περιέβαλεν, ἢ πρὸς τὴν κοινὴν

ma erga ipſos indignatione commoueri. Nam quod pro ſcelerib. defenſionem inſtituunt, argumentũ eſt, quod & perpetratorũ ſcelerum illi ipſi ſocii fuerint. Non n. iſtos iam contra vos eſſe oportuit, ſed pro vobis & legibus & ſtatu reip. populari. At vero nonnulli non oratione aut verbis vos interpellare quærũt, ſed ob ſua in remp. officia reos à vobis dimitti ſibi contendũt. Ob quæ illis ego plurimum ſuccenſeo. Poſtulãt enim à vobis, vt publica beneficia veſtra in priuatam ſuam domũ transferãt. Non enim ſi quis equos aluit, aut ſumptũ fecit in ludos ſcenicos præclarè, aut in alia non diſſimilia quicquam impendit, dignus eſt tali tantaq; à vobis gratia ornari: ob eiuſmodi enim miniſteria ſua ſolus ipſe coronatur, aliis nihil cõmodans. Sed ſi quiſquam triremium præfecturam ſplendidè adminiſtrauit, aut mœnia patriæ firmauit, aut in publicam ſalu-

tem è suis facultatibus quicquā liberaliter contulit. Hæc n. in commune nostri omniū emolumentum vergūt. Atq; in his est videre virtutē eorum qui impertierunt. in illis autem copiam tantummodo, qua in faciēdis sumptibus exuberarunt. Arbitror a. adeo ingenti beneficio vrbē adfecisse, vt eximiam petat accipere gratiam à vobis hanc, vt videlicet pœnā proditoribus remittatur. Neq; quenquā adeo esse dementē, vt gloriam vrbis ambiat, eiusq; splendorē & honorem quærat, cum sui etiam laude: huic autē opem ferat, qui ipsius primùm celebrem ambitionē & gloriā obscurauit. Nisi mediusfidius non eadē & patriæ & hisce sint vtilia. Oportebat itaque, viri Iudices, (tametsi in nullo alio scelere lege sancitū sit) liberos & vxores, apud sese constituentes Iudices ipsos ita sententiā ferre: de proditione tamē iudicantes, ita pium & sanctum hoc facere puto, vt quot-

σωτηρίαν ἐκ τῶν ἰδίων εὐπόρησε. ταῦτα γὰρ κοινῇ ὑπὲρ ἡμῶν ἁπάντων. καὶ ἐν μὲν τούτοις ἔστιν ἰδεῖν τὴν ἀρετὴν τῶν ἐπιδεδωκότων, ἐν ἐκείνοις δὲ, τὴν εὐπορίαν μόνον τῶν δεδαπανηκότων. ἡγοῦμαι δ' ἔγωγε οὐδένα ἂν οὕτω μεγάλα τὴν πόλιν εὐεργετηκέναι, ὥστ' ἐξαίρετον ἀξιοῦν λαμβάνειν χάριν τὴν κατὰ τῶν προδιδόντων τιμωρίαν· οὐδ' οὕτως ἀνόητον ὥστε φιλοτιμεῖσθαι μὲν πρὸς τὴν πόλιν, τούτῳ δὲ βοηθεῖν ὃς αὐτοῦ πρῶτον τὰς φιλοτιμίας ἠφάνισεν. εἰ μὴ νὴ Δία μὴ ταὐτὰ τῇ πατρίδι καὶ τούτοις ἐστὶ συμφέροντα. ἐχρῆν μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες, εἰ καὶ περὶ οὐδενὸς ἄλλου νόμιμόν ἐστι παῖδας καὶ γυναῖκας παρακαθισαμένους ἑαυτοῖς τοὺς δικαστὰς δικάζειν, ἀλλ' οὖν γε περὶ προδοσίας κρίνοντας οὕτως ὅσιον εἶναι τοῦτο πράττειν, ἵν' ὁμ-

quos

σοι τοῦ κινδύνου μετεῖχον, ἐν ὀφθαλμοῖς ὄντες καὶ ὁρώμενοι, καὶ ἀναμιμνήσκοντες ὅτι τοῦ κοινοῦ παρὰ πᾶσιν ἐλέου ἠξιώθησαν, πικροτέρας τὰς γνώσεις περὶ τῶν ἀδικούντων παρασκευάζωσιν. ἐπειδὴ δ' οὐ νόμιμον οὐδ' εἰθισμένον ἐστὶν, ἀλλ' ἀναγκαῖον ὑμᾶς ὑπὲρ ἐκείνων δικάζειν· τιμωρησάμενοι οὖν Λεωκράτη καὶ ἀποκτείναντες αὐτὸν, ἀπαγγείλατε τοῖς ὑμετέροις αὐτῶν παισὶ καὶ γυναιξὶν, ὅτι ὑποχείριον λαβόντες τὸν προδότην αὐτῶν ἐτιμωρήσασθε. καὶ γὰρ δεινὸν καὶ σχέτλιον, ὅπου νομίζῃ δεῖν Λεωκράτης ἴσον ἔχειν ὁ φυγὼν ἐν τῇ τῶν σωσάντων πόλει· καὶ ὁ μὴ κινδυνεύσας, ἐν τῇ τῶν παραταξαμένων· καὶ ὁ μὴ διαφυλάξας, ἐν τῇ τῶν σωσάντων· ἀλλ' ἥκη ἱερῶν, οὐσιῶν, ἀγορᾶς, νόμων, πολιτείας

quot periculi consortes fuerint, ante conspectũ constituti & visi, vobisq; ad memoriã reuocantes, φ publica apud omnes misericordia digni esse debuerint, acerbiores cognitiones, accuratioraq; iudicia de delinquẽte appararent. Quandoquidẽ a, non est Legibus cõstitutum, neq; consuetũ, vt istud fiat: necessarium tamen est vt pro illis iudicio fungamini, publicam salutẽ tuendo. Supplicio itaq; simulatq; affeceritis Leocratem, atq; occideritis ipsum, denunciate vestris propriis liberis atque vxoribus, quòd deprehensum atq; captum proditorem ipsorũ, affeceritis supplicio. Ac sanè horrendum est & dolendum, si quãdo existimet Leocrates, eundẽ debere habere & locũ & honorem transfugam, cum iis qui vrbem conseruarint: & eum qui non subierit pericula, cum iis qui sese hosti opposuerunt: & eum qui non conseruarit vrbem, cum iis qui tutati sint. Sed venit iam, sacrorum, facultatum, fori, legum, reipublicæ status fu-

turus socius, pro quibus omnib. ne dissiparetur, mille nostrorum ciuium in Chæronea sunt desiderati, ac publicè eos ciuitas sepulturæ mandauit. Quorũ iste nec Elegiaca carmina inscripta monumentis eorum reuersus in vrbẽ reueritus est, sed adeo impudenter adhuc ante ora illorũ, qui horũ calamitates luxere, putat oportere sese versari. Ac, valde vos rogabit actutùm, vt audiatis ipsum defensionẽ sui facturum contra leges. Vos a. quærite ex ipso, qualesnam deserens abierit. Et sinetis ipsum, efficientes vt moretur in mœnibus patriæ eorũ ciuium, cum quibus ea nõ asseruauit? Et inuocabit deos, seruaturos ipsum è periculis? Quosnam? Nonne, quorũ delubra & sedes & lucos prodidit? & precabitur & supplicabit, vt misericordiá sibi impertiant? Quibus verò supplicabit? nonne iis, in quorũ delubra idẽ precum symbolũ pro sa-

μεθέξων, ὑπὲρ ὧν, τοῦ μὴ καταλυθῆναι, χίλιοι τῶν ἡμετέρων πολιτῶν ἐν Χαιρωνείᾳ ἐτελεύτησαν, καὶ δημοσίᾳ αὐτοὺς ἡ πόλις ἔθαψεν. ὧν οὗτος οὐδὲ τὰ ἐλεγεῖα τὰ ἐπιγεγραμμένα ἐν τοῖς μνημείοις ἐπανιὼν εἰς τὴν πόλιν ᾐδέσθη, ἀλλ' οὕτως ἀναιδῶς ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν πενθησάντων τὰς ἐκείνων συμφορὰς ἡγεῖται δεῖν ἀναστρέφεσθαι· καὶ αὐτίκα μάλ' ὑμᾶς ἀξιώσει ἀκούειν αὐτοῦ ἀπολογουμένου κατὰ τοὺς νόμους. ὑμεῖς δ' ἐρωτᾶτε αὐτὸν ποίους· οὓς ἐγκαταλιπὼν ᾤχετο; καὶ ἐάσετε αὐτὸν οἰκεῖν ἐν τοῖς τείχεσι τῆς πατρίδος, ποιησάμενοι τῶν πολιτῶν εἷς ἃ συνδιεφύλαξε; καὶ ἐπικαλέσεται τοὺς θεοὺς σώσοντας αὐτὸν ἐκ τῶν κινδύνων τίνας; οὐχ ὧν τοὺς ναοὺς καὶ τὰ ἕδη καὶ τὰ τεμένη προδέδωκεν; καὶ δεήσεται καὶ ἱκετεύσει ἐλεῆσαι αὐτόν; τίνων; οὐχ οἷς τὸν αὐτὸν ἔρανον εἰς τὴν σωτηρίαν

εἰσενεγ-

εἰσενεγκεῖν οὐκ ἐτόλμησεν; Ῥοδίους ἱκετευέτω· ἐπεὶ καὶ τὴν ἀσφάλειαν ἐν τῇ ἐκείνων πόλει μᾶλλον ἢ ἐν τῇ αὐτοῦ πατρίδι ἐνόμισεν εἶναι. ποία δ' ἡλικία δικαίως ἂν τοῦτον ἐλεήσειε; πότερον ἡ τῶν πρεσβυτέρων; ἀλλ' οὐδὲ γηροτροφηθῆναι, οὐδ' ἐν ἐλευθέρῳ ἐδάφει τῆς πατρίδος αὐτῆς ταφῆναι τὸ καθ' αὐτὸν μέρος περιέδωκεν. ἀλλ' ἡ τῶν νεωτέρων; καὶ τίς ἀναμνησθεὶς τῶν ἡλικιωτῶν τῶν ἐν Χαιρωνείᾳ ἑαυτοῖς συμπαραταξαμένων, καὶ τῶν κινδύνων τῶν αὐτῶν μετασχόντων, σώσειε τὸν τὰς ἐκείνων θήκας προδεδωκότα; καὶ τῇ αὐτῇ ψήφῳ τῶν μὲν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τελευτησάντων παρανοίας καταγνοίη· τὸν δὲ καταλιπόντα τὴν πατρίδα, ὡς εὖ φρονοῦντα, ἀθῷον ἀφήσει. ἐξουσίαν ἄρα δώσετε τῷ βουλομένῳ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ τὸν δῆμον καὶ ὑμᾶς κακῶς ποιεῖν. οὐ γὰρ μόνον νῦν οἱ

lute impetranda adferre non fuit ausus? Rhodiis supplicet, postquam securitatem in ipsorum vrbe potius, quàm in sua ipsius patria censuerit esse. Qualis autem ætas huius iure misereatur? Natune grandiorum? At neque vt in senio suo alerentur, neque in libero patriæ solo tumularentur, quantum in ipso fuit, concessit. At natu minorum? Ecquis reuocatis ad memoriam " coæquæuis, qui in Chæronea secum hostibus se opposuerunt, atq; eadem pericula participarunt, seruauerit hunc, qui sepulchra eorũ prodiderit? Atq; eodem iudicio eorum, qui pro libertate oppetierũt mortem, dementias condemnauerit: deserentẽ verò patriam, ceu bene affectum, recteq; sentientem, innocentem dimittet. Potestatem ergo dabitis volenti, & verbo & opere tum populo tum vobis malefaciendi? Non enim hos solum

tempore transfugæ redeunt, quando is qui patriam deseruit, ac profugus ipse seipsum condemnauit, Megaris habitauit apud patronũ suum vltra quinque aut sex annos, in terra hac & vrbe nos, in terra hac & vrbe versetur: verumetiam qui solitudinem Atticam esse aperto suffragio cõdemnauit, hic in hac regione vicinus noster nobis cohabitabit? Dehinc vbi pauca quædam ad vos dixero, descendere volo: atque vbi decretum populi, quod de pietate fecit, exhibuero. commodum enim id vobis est, sententiam laturis. Recita ergo mihi idem decretum. DECRETVM. Ego igitur vobis nuncio, vestra interesse, qui estis domini, vt istum qui hæc omnia obscurat, puniaris. Vestrum autem est, & vestri nomine ac deorum violatæ religionis causa, supplicio afficere Leocratem. Delicta enim tantisper dum non iudicata fuerint, a-

φεύγοντες κατέρχονται, ὅταν ὁ ἐγκαταλιπὼν τὴν πόλιν καὶ φυγὼν, αὐτὸς ἑαυτοῦ καταγνοὺς, καὶ οἰκήσας ἐν Μεγάροις ἐπὶ προστάτου πλείω πέντ' ἢ ἓξ ἔτη, ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ἐν τῇ πόλει ἀναστρέφηται· ἀλλὰ καὶ ὁ μηλόβοτον τὴν Ἀττικὴν εἶναι φανερᾷ τῇ ψήφῳ καταψηφισάμενος, οὗτος ἐν ταύτῃ τῇ χώρᾳ σύνοικος ἡμῶν γένηται. Βούλομαι δ' ἔτι βραχέα πρὸς ὑμᾶς εἰπὼν καταβῆναι, καὶ τὸ ψήφισμα τοῦ δήμου παρασχέσθαι, ὃ περὶ εὐσεβείας ἐποιήσατο. χρήσιμον γὰρ ὑμῖν τοῖς μέλλουσι τὴν ψῆφον φέρειν. καί μοι λέγε τὸ αὐτὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ. Ἐγὼ τοίνυν ὑμῖν μηνύω, τὸν ἀφανίζοντα ταῦτα πάντα πρὸς ὑμᾶς τοὺς κυρίους ὄντας κολάσαι. ὑμέτερον δέ ἐστι καὶ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν θεῶν τιμωρῆσαι Λεωκράτην. τὰ γὰρ ἀδικήματα, ἕως μὲν ἂν ᾖ ἄκριτα,

ἐστὶ

παρὰ τοῖς πράξασίν ἐστιν· ἐπειδὰν δὲ κρίσις γένηται, παρὰ τοῖς μὴ δικαίως ἐπεξελθοῦσιν. εὖ δ' ἴστε, ὦ ἄνδρες, ὅτι κρύβδην ψηφιζόμενος ἕκαστος ὑμῶν φανερὰν ποιήσει τὴν αὑτοῦ διάνοιαν τοῖς θεοῖς. ἡγοῦμαι δὲ, ὦ ἄνδρες, ὑπὲρ ἁπάντων τῶν μεγίστων καὶ δεινοτάτων ἀδικημάτων μίαν ὑμᾶς ψῆφον ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ φέρειν· οἷς ἅπασιν ἔνοχον ὄντα Λεωκράτην ἔστιν ἰδεῖν· προδοσίας μὲν, ὅτι τὴν πόλιν ἐγκαταλιπὼν τοῖς πολεμίοις ὑποχείριον ἐποίησε· δήμου δὲ καταλύσεως, ὅτι οὐχ ὑπέμεινε τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κίνδυνον· ἀσεβείας δὲ, ὅτι τοῦ τὰ τεμένη τέμνεσθαι, καὶ τοὺς νεὼς κατασκάπτεσθαι τὸ καθ' ἑαυτὸν γέγονεν αἴτιος· τοκέων δὲ κακώσεως, ὅτι τὰ μνημεῖα αὐτῶν ἀφανίζων καὶ τῶν νομίμων ἀποστερῶν· λειποταξίου δὲ καὶ ἀστρατείας, οὐ παρασχὼν τὸ σῶμα τά-

pud autores suos manēt; simulac verò sententia de iis & iudiciū factum fuerit, apud eos manent, qui nō iure illa ipsa vlciscuntur. Bene a. nouistis, Iudices, quòd etiam clanculum vnusquisq; secum decernit de scelesto hoc, perspicuam tamen sententiā suam faciet Diis. Arbitror a. viri Iudices, de omnibus maximis & grauissimis delictis vnam vos sentētiā hodierna die ferre. Quibus omnibus Leocratem esse obnoxiū licet videre. De proditione quidem, quòd desertā vrbem hostibus subiecerit. De populi autē dissolutione, quia nō sustinuit pro libertate periculum. de impietate, quia quòd luci desecarentur, delubraq; suffoderētur, quātum in ipso fuit, autor extitit. De parentum autem afflictione, quòd monumēta ipsorum obscurarit, & legitimis ea priuarit ceremoniis. De desertione aciei, & ignauia in militia; quippe qui corpus suū nō obtulerit

ordinandum Imperatoribus. Quis ergo ab his absoluet istum? Quis ignoscet flagitiis hisce è proposito commissis? Ecquis adeo est mentis expers, vt hunc seruans, salutem suam prodat desertoribus patriæ? Et vt huius misertus, ipse misericordiam nullam impetrans ab hosti bus, perire statuat, proditorique patriæ gratificans obnoxius sit diuinæ vindictæ? Ego itaque & patriæ opem ferens, & sacris & legibus, confeci certamen & rectè & iustè: neque aliam vitam calumnians, neque extra rem quicquam accusans. Vestrûm autem vnumquemlibet oportet reputare, quod qui Leocratem à morte liberat suffragio suo, patriam, ciues & liberos morti adiudicet. Ac duabus suffragiorum vrnis propositis, alteram quidem proditionis, alteram salutis causa calculos recipere: hos qui-

ξαι τοῖς στρατηγοῖς. εἶτα τούτου τίς ἀποψηφιεῖται, καὶ συγγνώμην ἕξει τῶν κατὰ προαίρεσιν ἀδικημάτων; καὶ τίς οὕτω τίς ἐστιν ἀνόητος ὅστις τοῦτον σώζων, τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν προέσθαι τοῖς ἐγκαταλιπεῖν βουλομένοις, καὶ τοῦτον ἐλεήσας, αὐτὸς ἀνελέητος ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀπολέσθαι προαιρήσεται; καὶ τῷ προδότῃ τῆς πατρίδος χάριν θέμενος, ὑπεύθυνος εἶναι τῇ παρὰ τῶν θεῶν τιμωρίᾳ; ἐγὼ μὲν οὖν, καὶ τῇ πατρίδι βοηθῶν, καὶ τοῖς ἱεροῖς καὶ τοῖς νόμοις, ἀποδέδωκα τὸν ἀγῶνα ὀρθῶς καὶ δικαίως, οὔτε τὸν ἄλλον βίον διαβαλὼν, οὔτ᾽ ἔξω τοῦ πράγματος οὐδὲν κατηγορήσας. ὑμῶν δ᾽ ἕκαστον χρὴ νομίζειν τοῦ Λεωκράτους ἀποψηφιζόμενον θάνατον, τῆς πατρίδος καὶ ἀνδρῶν καὶ παίδων καταψηφίζεσθαι· καὶ δυοῖν καδίσκοιν κειμένοιν, τὸν μὲν, προδοσίας, τὸν δὲ, σωτηρίας εἶναι, τὰς ψήφους φέρεσθαι· τὰς

μὲν,

μὲν, ὑπὲρ ἀναστάσεως τῆς πατρίδος, τοὺς δὲ, ὑπὲρ ἀσφαλείας, καὶ τῆς ἐν τῇ πόλει εὐδαιμονίας. ἐὰν Λεωκράτην ἀπολύσητε, προδιδόναι τὴν πόλιν καὶ τὰ ἱερὰ καὶ τὰς ναῦς ψηφιεῖσθε· ἐὰν δὲ τοῦτον ἀποκτείνητε, διαφυλάττειν καὶ σώζειν τὴν πατρίδα καὶ τὰς προσόδους καὶ τὴν εὐδαιμονίαν παρακελεύσεσθε. νομίζοντες οὖν, ὦ Ἀθηναῖοι, ἱκετεύειν ὑμῶν τὴν χώραν καὶ τὰ δένδρα δεῖσθαι, τοὺς λιμένας, τὰ νεώρια, καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἀξιοῦν δὲ καὶ τοὺς νεὼς καὶ τὰ ἱερὰ βοηθεῖν αὐτοῖς, παράδειγμα ποιήσατε Λεωκράτην, ἀναμνησθέντες τῶν κατηγορουμένων, καὶ ὅτι οὐ πλέον ἰσχύει παρ' ὑμῖν ἔλεος οὐδὲ δάκρυα, τῆς ὑπὲρ τῶν νόμων καὶ τοῦ δήμου σωτηρίας.

dem pro desertione patriæ, illos verò pro securitate, ac quæ vrbi sit obuētura felicitate. Si Leocratem absolueritis, prodere vrbem & sacra & naues decernetis. Sin hunc occideritis, custodire conseruareq; patriā & vectigalia & felicitatē adhortabimini & excitabitis. Arbitrantes igitur, Athenienses, supplicare vobis regionem & arbores, precari portus, naualia & mœnia vrbis, cōtendere autem & naues & delubra Deûm, vt sibi opitulemini. In exemplum aliis statuite Leocratē, recordati ea quorum causa ad vos pertractus est, scelera. Et quod non pluris valeat apud vos Misericordia, neque lachrymæ, quàm qua Leges & populus conseruatur salus.

LESBONACTIS ORATIONES.

ΛΕΣΒΩΝΑΚΤΟΣ ΛΟΓΟΙ.

ORATIO POLITICA

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ.

De bello Corinthiorum.

Περὶ τοῦ πολέμου τῶν Κορινθίων.

QVandoquidem videbam consilia vobis suggerentes, Viri Athenienses, optima quæque ciuitati consuluisse, qui etiam interrogantes adierunt scientes quosque de his rebus probè consulere, sententiam, vt poteram, clam indicabam: nunc vero conspiciens Thebanæ vrbis Præfectos per sententiam suam optima conscribentes: & vos de Reipublicæ cōmodis nihil sollicitos, ne verbum quidem in medium proferre; tum demum de præsenti bello accessi vos instructurus, eosq;, qui inter vos semper dicere consueuerunt, quid in

Εἰ μὲν ἑώρων τοὺς ὑμῖν συμβουλεύοντας, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ βέλτιστα βουλευομένους τῇ πόλει, καὶ περὶ ὧν παρεληλύθασιν ἐρωτῶντες, ὀρθῶς παρ' αὐτοῖς ἐγνωκότας συμβουλεύειν, ἐν τῷ σιωπῆς αἰεὶ τὴν ἐμὴν παρεῖχον γνώμην· νῦν δὲ ὁρῶν τούς τε τῇ Θηβαίων πόλει προεστηκότας κατὰ τὴν αὐτῶν γνώμην τὰ βέλτιστα γράφοντας, ὑμᾶς τε περὶ τῶν τῇ πόλει συμφερόντων οὐκ ἐπιχειροῦντας λέγειν, παρελήλυθα διδάξων περὶ τοῦ παρόντος ὑμῖν πολέμου, καὶ τῶν ἐν ὑμῖν αἰεὶ λέγειν εἰωθότων, ὡς χρὴ τὸν

των ἑκάστα πράττειν. εἰ μὲν γὰρ δὴ καὶ πρότερον πρὸς τὴν ὑμετέραν πόλιν ὑπήκουον Θηβαῖοι, μὴ δυσμενῶς διακείμενοι, καίτοι πρὸς τοὺς προγόνους ἡμῶν πολλὰ καὶ δεινὰ καὶ μεγάλα πεπραγμένοι, καὶ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου πολέμιοι καθεστῶτες ὑμῖν, παριδὼν ἂν τὰ νῦν αὐτοῖς ἡμαρτημένα, περὶ ἑτέρων ἂν τοὺς λόγους ἐποιούμην. τίς γὰρ τίς οὐκ οἶδεν ὅτι πρότερον μὲν ἡμῖν κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ τῶν ἄλλων Πελοποννησίων ἐπιβουλεύσαντες, ἀνάστατους ἡμᾶς ἐπιχείρησαν ποιεῖν; εἰ μὴ διὰ τύχην αὐτοῖς ἡ ῥώμη καὶ τὰ βουλεύματα διεφθάρη. δεύτερον δὲ, μετὰ τοῦ βαρβάρου γενόμενοι, καὶ σύμμαχοι ἐκείνῳ καταστάντες, ὃς ἦλθεν αὐτοπρόσωπος δυνάμει καὶ τὰ σώματα καὶ τὴν χώραν ἡμῶν διαφθερῶν, ἐναντίοι παραταξάμενοι τοῖς ἡμετέροις φρονήμασιν, ὑπ' ὀλίγων πολλοὶ μάχῃ κρατηθέντες ἔφυγον. μετὰ δὲ ταῦ-

hac re facto opus esset. Thebani quidem antea ciuitati nostræ parebant, neque hostili erga nos animo afficiebantur. Qui etsi contra maiores nostros multa & grauia gesserint, vobisque omni tempore hostes exstiterint, quæ peccarunt hactenus paruipendens, tanquam de aliis verba faciam. Quis verò quis, inquam, ignorat quod primum post Lacedæmonios, & alios Peloponnesii incolas, in perniciem nostram conspirantes, vastitatem nobis inferre studuerunt? nisi per fortunam eis & robur & consilium defecisset. Deinde cum barbaro coalescentes, eique in bello socii effecti, qui totis viribus ad nos nostraque omnia euertenda venerat, aduersarii constituti consiliis & prudentiæ nostræ, fortissimi milites à paucis victi sunt. Post hæc iterum in belli so-

cietatem cum inimicis nostris conuenientes agros nostros populabundi inuaserunt, qui prorectiores illis non raro fuerant, & illam vrbem, vbi ipsi serui & mancipia salutem toties fuerunt consecuti, iam diripere festinabant. Omni vero tempore tunc cum Lacedæmoniis in nos conspirantes, alias belli socios à nobis auocantes, semper illi sese contra nos hostiliter atque inimico animo gesserunt: Nunc quando tandem Platæacas vastationes perfecerunt, nobis si & viribus & animo coniuncti fuerint, semper & eorum, & nostra ciuitas bene habebunt, & nobiscum soli pro totius Græciæ libertate cōtra Barbarum decertantes, tropæa erigere non dubitabunt. Quamobrem si consentaneum est vos iratos gregatim cum armis excurrere, & Thebanis debitum irrogare suppli-

[illegible] πόλιν μετὰ τῶν ἡμετέρων ἐχθρῶν γινόμενοι, τὴν χώραν ἡμῶν ἔτεμον τὴν πολλάκις τούτους σώσασαν· καὶ τὴν πόλιν ἕτοιμοι κατασκάπτειν ἦσαν, ἐν ᾗ πολλάκις αὐτοὶ θεραπεύσαντες, σωτηρίας ἔτυχον. διὰ παντὸς δὲ χρόνου, τότε μὲν μετὰ Λακεδαιμονίων ἡμῖν ἐπιβουλεύσαντες, ἄλλοτε δὲ τοὺς ἡμετέρους συμμάχους ἀφιστάντες· αἰεὶ δὲ αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς πολεμικῶς καὶ δυσμενῶς ἔχοντες πρὸς ἡμᾶς διατελοῦσι. νῦν δὲ τελευταῖον Πλαταιέας ἀναστάτους πεποιήκασιν, ἡμετέρους μὲν ὄντας συμμάχους, εὐμενῶς δὲ ἀεὶ πρὸς τήνδε τὴν πόλιν διακειμένους, μόνους δὲ μεθ' ἡμῶν ὑπὲρ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας πρὸς τὸν βάρβαρον διαγωνισαμένους καὶ τρόπαιον στήσαντας. ὑπὲρ ὧν εἰκὸς ὑμᾶς ὀργισθέντας, πανδημεὶ μετὰ τῶν ὅπλων ἐξιέναι, καὶ τὴν αὐτὴν Θηβαίοις ἐπιτιθέναι τι-

μωρίαν, ἅπερ οὗτοι τοὺς ὑμετέροις συμμάχοις ἐτόλμησαν. ἀξιῶ μὲν οὖν καὶ τοὺς ἀποτρέποντας ὑμᾶς τ' αὐτὴν ἐμοὶ γνώμην ἔχειν, καὶ μὴ πείθειν ὡς οὐ πολεμητέον ἐστὶ Θηβαίοις. εἰ δὲ μή, διδασκόντων ὡς οὐδὲν εἰς ὑμᾶς ἐξημαρτήκασιν.

cium, quod hi in ſocios noſtros crudeliſſimè cõmiſerunt. Dignum igitur ſentio eos, qui vos à ſententia mea dehortantur, ſententiam ſuam mihi exponere & ſuadere cum Thebanis in bello ſocietatem non eſſe ineundam. Quod ſi fieri non poſſit, ſententiam dicentes, nihil in vos deliquerunt.

ΛΕΣΒΩΝΑΚΤΟΣ ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚῸΣ ΛΌΓΟΣ.

LESBONACTIS HORTATIO.

GVL. CANTERO Interprete.

Cum Lacedæmonii, occupata Decelea, bellum Athenienſibus inferrent, adhortatur hos quidam ad rem fortiter gerendam. Hiſtoriam tradit Thucyd. libro ſeptimo.

Οἱ μὲν πολέμιοι ἐγγύς, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, ὧν ἕνεκα ἡ σύμπασα παρασκευὴ περιεσκεύασται· τὰ δ᾽ ἀπὸ τῶν θεῶν, ἀφ᾽ ὧν χρὴ ἄρχεσθαι, καλῶς ἔχει κατ᾽ ἀμφοτέρους τοὺς λόγους. τά τε γὰρ ἱερὰ κα-

CVM hoſtes adſunt, milites, quorum cauſſa factus eſt omnis apparatus, tum res diuinæ, à quibus eſt incipiẽdum, vtroq; modo rectè ſe habent. Nam & exta

contigere fausta, & ius à nobis est. Reliqua igitur spes in vobis est, si fortes vos præbueritis.

Ac me quidem ea, quæ scio, vos decet monere; vos autem, quæ dicam, attendere, & quemadmodum auditis verba, sic res ipsas, de quibus verba fiunt, videre vos præsentes credere. siquidē hac ratione, quid expediat, cognoueritis facillimè. Atque hoc vobis est considerandum, quantum in eo sit commodi, si hostes prælio vincatis. Etenim primùm vrbem conseruatis atque regionem, in qua estis educati, quamque vobis à se munitam & multo sudore defensam maiores non perdendam, sed seruandam reliquerunt: quam nisi liberam, vt accepistis, tenere pergatis, admodum turpe sit. Neque vero, quia periculum timeatis, ac maius, quàm sit, existimetis, & vestram abiicite fortitudinem, & alienam com-

λὰ ἡμῖν γέγονε, καὶ ἀδίκημον μεθ' ἡμῶν ἐστι. ἐν ὑμῖν οὖν τὰ λοιπά ἐστι, ἐὰν ἄνδρες ἀγαθοὶ γένησθε. ἐμὲ μὲν οὖν εἰκὸς παραινέσαι ἃ γινώσκω, ὑμᾶς δὲ προσέχειν τοῖς λεγομένοις. δοκεῖν τε, ὥσπερ τοὺς λόγους ἀκούετε, οὕτως αὐτὰ τὰ ἔργα ὁρᾶν παρόντα, ἃ ἐν τοῖς λόγοις δεδήλωται. οὕτω γὰρ ἂν ἄριστα γνοίητε τὰ συμφέροντα. δεῖ δὲ ὑμᾶς σκέψασθαι ὅσα ἀγαθὰ ἔνεστιν ἐν τῷ νικᾶν μαχομένους τοὺς πολεμίους. πρῶτον μὲν, τὴν πόλιν καὶ τὴν χώραν σώζετε ἐν ᾗ ἐτράφητε, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τειχίσαντες, καὶ ἄλλα πολλὰ ταλαιπωρηθέντες κατέλιπον, οὐκ ἀπολέσαι ἀλλὰ σῶσαι· ἣν ἐλευθέραν μὲν καταλαβοῦσιν, αἰσχρὸν ὑφ' ὑμῶν μὴ ἐλευθερωθῆναι. καὶ μὴ τὸν κίνδυνον καταδείσαντες, καὶ νομίσαντες μείζω εἶναι ἢ ὅσος ἐστί, τὴν μὲν ὑπάρχουσαν ἀρετὴν ἀπολέσητε, τὴν δ' οὐχ ὑπ-

ἀρχου-

ἄρχουσιν κακότητα κτήσησθε, ἔτι δὲ καὶ ἱερὰ ὑμῖν οἱ πατέρες ἱδρυσάμενοι κατέλιπον, κοσμήσαντες ναοῖς καὶ βωμοῖς καὶ ἀγάλμασι, καὶ ἄλλοις πολλοῖς καὶ καλοῖς ἀναθήμασιν. ἃ μὴ περιίδητε συληθέντα, καὶ πεσόντα ἀτίμως, ἀλλ' ἀμύνατε, ὅσον ἕκαστος δυνατός ἐστι, τοῖς θεοῖς· ἄλλως τε καὶ μετὰ τοῦ ὑμῖν συμφέροντος, καὶ δεδηλωκότων τῶν θεῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς τὴν εἰς ὑμᾶς εὔνοιαν· ἀναμνησθέντες πομπῶν καὶ πανηγύρεων καὶ ἀγώνων, ἐν οἷς τῶν μὲν παρουσῶν συμφορῶν ἐπελανθανόμεθα, μετὰ δὲ τὴν ἡδονὴν ἄλλας προσεκλώμεθα, συνόντες ἀλλήλοις κατά τε φιλότητας καὶ κατὰ συγγενείας καὶ κατὰ ἡλικίας, ἐξευπορίζοντες αὐτοί τε ὅπως ὑμᾶς αὐτοὺς ὡς ἐλάχιστα λυπήσομεν, τούς τε παρόντας ὡς πλεῖστα εὐφρανοῦμεν. ὁ δὲ παρεστηκὼς ἀγὼν, τέλος ἔχειν ταῦτά τε διασῶσαι, καὶ ἕτερα πολλῷ πλείονα καὶ καλλίω καὶ μείζω προσκτήσα-

parate vobis ignauiam. Templa præterea vobis à se constructa, sacellis, aris, statuis, ac multis præclaris ornata donariis maiores reliquere, quæ nolite spolianda ac diruenda prodere, verùm diis pro virili quisque opem ferte, cum præsertim præter vestrũ commodum suam quoque vobis beneuolentiam dii in sacris ostenderint, pomparum, & publicorum conuentuum, atque certaminum memores, per quæ tum præsentes obliuiscebamur ærumnas, tũ post hanc delectationem alias inter nos per amicitias, cognationes, & ætates collecti excogitabamus, quæ & nobis ipsis minimè molestæ, & aliis essent maximè iucundæ. At in hoc certamine situm est, vt vel & hæc seruemus, & alia plura, pulchriora, maioraq; nobis compa-

remus, vel & hæc perdamus, & ipsi miserias multas tum subeamus, tum oculis vsurpemus. Sed ad ea vestrûm vniuscuiusque cogitationem volo reuocare, quæ nobis cariſſima reliquimus, patres videlicet ac matres, qui nos genuerunt; liberos, quos procreauimus; fratres ac sorores nobiscum natos: de quibus alii per senectutem, alii per iuuentutem nimiam vt corpora non possunt hostibus obiicere, ita periculorum partem participant maximam. Ex his porrò, si nos strenuè decertauerimus, felices erunt patres, honorati liberi, celebres & vxores & filiæ & sorores tum singulorum, tum omnium; sin ignaui fuerimus, nec ad extremum vsque halitum depugnare voluerimus, miseri fiunt patres, qui & conspectu nostro, & vrbe atque a-

σθαι, ἢ τῆς τε ὑπαρχούσης στερηθῆναι, καὶ αὐτοὺς πολλὰ καὶ οἰκτρὰ παθεῖν καὶ ἰδεῖν, ἐπανενεγκεῖν δὲ τὴν γνώμην ὑμῶν ἑκάστου βούλομαι. ὃ καὶ δεῖ σκέψασθαι ἃ περὶ πλείστου ποιούμενοι καταλείπομεν, τοὺς γεννήσαντας πατέρας καὶ μητέρας. οὓς δὲ ἡμεῖς τε ἐφυτεύσαμεν καὶ ἐξέφυσαν· οὓς δὲ, ὁμοθρεῖς ἀδελφούς τε καὶ ἀδελφάς, ὧν οἱ μὲν γήρᾳ πολὺ ὑπερβάλλοντες, οἱ δὲ, νεότητι πολὺ ἐλλείποντες, τοῖς μὲν σώμασιν οὐχ οἷοί τε εἰσὶν ἀμύνειν, τοῦ δὲ κινδύνου πλεῖστον μέρος μετέχουσιν. ἐν οἷς ἡμῶν μὲν ἀνδραγαθησάντων, καὶ εὖ ἀγωνισαμένων, εὐδαίμονες μὲν οἱ πατέρες, τίμιοι δὲ οἱ παῖδες, ζηλωταὶ δὲ αἱ γυναῖκες καὶ αἱ θυγατέρες, καὶ αἱ ἀδελφαί, καὶ εἷς ἕκαστος καὶ σύμπαντες· ἀπολειπόντων δὲ ἡμῶν τῆς στρατείας, καὶ μὴ ἐθελησάντων εἰς τὸ ἔσχατον, ἄθλιοι μὲν οἱ πατέρες, στερηθέντες τῆς ἡμετέρας προστασίας, στερηθέντες δὲ [illegible]

ρας καὶ ἱερῶν· ἀντὶ δὲ καλλί-
στης ἐλευθερίας, εἰς αἰσχί-
στην δουλείαν καθεσταμένοις,
ἐν ἡλικίᾳ τοιαύτῃ ἐν ᾗ οἱ μὲν τὸ
μὲν φρονεῖν ἃ πάσχειν γε-
γήρακεν, οἷς δὲ γινώσκει ἃ
πάσχει, ἀδυνάτως καθέστη-
κεν ἀμύναι. ὥστε χαλε-
πώτερον φέρειν. εἰ γὰρ πα-
ρὸν γινώσκειν μὲν, μὴ δύ-
νασθαι δὲ τῷ σώματι, ῥᾴων
αὐτῶν ἡ συμφορά, οἰκτραὶ
δ' αἱ γυναῖκες καθίσταν-
ται, δυστυχεῖς δὲ καὶ παῖ-
δες καὶ ἀδελφοί, τῶν τε αὐτῶν
τούτων στερισκόμενοι, καὶ τῶν
ἐλπίδων ἐφ' αἷς ἐτράφη-
σαν. καὶ οἷς ἐν τῷ νῦν χρό-
νῳ ζῆλος καὶ τιμή, κάλλος καὶ
εὐειδία, εἰς δουλείαν πίπτου-
σιν ἀνάγκη καὶ αἶσχος καὶ
ἀτιμίαν φέρειν. ἀντὶ γὰρ τῶν
καλλίστων καὶ ἐντιμοτάτων
γάμων εἰς αἰσχίστους καὶ ἀτι-
μοτάτους πίπτουσιν· ἥ τε αὖ
δυσειδία εἰς τοιαῦτα ἔργα
καθίστησι τὰ σώματα, ἐν
οἷς καὶ τὸ ὑπάρξαν ἀγαθὸν
τῆς τροφῆς ζημία καθίστα-
ται. οὐ δυνάμενοι δὲ τοῖς πό-

agro templisque priuan-
tur, & pro libertate pul-
cherrima turpissimum
subeunt ea ætate iugum,
quę vel, quantū patiatur,
quæ senio nequit co-
gnoscere, vel, si cogno-
scit, auxilium ferre non
potest (quod quidem
rem intolerabiliorē fa-
cit, quandoquidem, si
cognitioni vires corpo-
ris ad resistendum esse-
sent coniunctæ, leuior
videretur calamitas) mi-
seræ quoq; fiunt vxores,
& infelices fratres soro-
resq;, qui cum iisdem re-
bus, tum spe, qua fue-
rant enutriti, spolientur.
Etenim qui nunc gloria,
honore, & forma pol-
lent, ii per seruitutem o-
mni fiunt obnoxii turpi-
tudini. Nam pro pul-
cherrimis & splendidis-
simis coniugiis, turpis-
simis, ac vilissimis impli-
cantur. Deformitas quo-
que talibus operibus
corpora subiicit, in qui-
bus & prior educatio
commoda damnum ad-
fert, &, postquam la-
boribus pares esse non

possunt, turpi ac violenta morte vitam sponte commutant. Quocirca quisquis, talibus propositis præmiis, virum se in hoc certamine non præstabit, is vtraque spe atque copia, tum quæ nunc est, tum si qua post erit, priuabitur; siquidem in hoc prælio sita sunt omnia. Hoc etiam perpendendũ est, quam ob causam velitis maximè pugnare, & quid non sit in eo boni, si hostes prælio vincatis. Virtus bonum habetur? hoc omnem virtutem, atque omnium votorum summam complectitur. Pax bonum habetur? hæc eorum arbitrio, qui hostes vicerint, componitur. Opes bonum habentur; hoc victoribus debetur; qui & sua tutò possident, & aliena securè carpunt. Iam iustitiæ non parum in hac re cernitur. Est enim iustum, patriæ, quæ nos,

γὰς ὑπεκφέρειν, αὐτοῦ τοῦ βίου τοὺς αἰσχίστους καὶ βιαιοτάτους θανάτους αἱροῦνται. ὅστις οὖν, τοιούτων ἄθλων προκειμένων, μὴ ἔσται ἀνὴρ ἀγαθὸς ἐν τῷδε τῷ ἀγῶνι, ἀλλά τις εἰσαῦθις ἀπολείπεται ἢ γνώμῃ ἢ ῥώμῃ, ἀμφοῖν στερηθήσεται, τοῦ τε νῦν, τοῦ τε εἰσαῦθις τῶν ἔργων. οὐ γὰρ ὁ ἀγὼν αὐτοῦ τέλος ἔχει. ἐνθυμηθῆναι δὲ χρὴ καὶ τίνος οὕνεκ' ἂν μᾶλλον ἀξιώσαιτε μάχεσθαι, ἢ τί ἀγαθὸν οὐκ ἔνεστιν ἐν τῷ νικᾶν μαχομένοις τοὺς πολεμίους. τοῦτο ἀρετὴν σύμπασαν λαβὸν ἔχει· ἐν τούτῳ ἔνεστιν ὑμῖν ὅσα τις εὔξαιτο. δοκεῖ εἶναι εἰρήνη ἀγαθόν; αὕτη ἐπὶ τοῖς τοὺς πολεμίους νικῶσι γίγνεται, ὅπως ἂν βούλωνται καταθέσθαι. δοκεῖ εἶναι κτημάτων κτῆσις ἀγαθόν; τοῦτο γὰρ τοῖς νικῶσι γίγνεται. τά τε γὰρ ὑπάρχοντα, ἀσφαλῶς κέκτηνται, τά τε τῶν πολεμίων ἀδεῶς καρποῦνται. δικαιότητος τοίνυν τόδε τὸ ἔργον πλεῖστον μετέχει. δίκαιον μὲν γὰρ τῇ πατρίδι ἀμύνειν,

ἐν ᾗ

ἐν ᾗ ἐτράφητε, δίκαιον ἐστὶ, ἱεροῖς πατρῴοις καὶ μνήμασι τῶν προγόνων· δίκαιον ἐστὶ τοὺς πατέρας ὑμῶν ὑφ' ὧν ἐτράφητε ἀντιγηροτροφῆσαι· δίκαιον ἐστὶ τοὺς παῖδας, ἐπειδήπερ ἐφύσατε, ἐκθρέψαι· δίκαιον ἐστὶ τούτων ἕνα μὴ ἐλλείπειν. εἰ δέ τις σοφίαν ἐπιτηδεύει, τὸ νικᾶν μαχόμενον, τοῦτο σοφίαν ἡγείσθω· εἴ γε οὐ σοφὸν τὸ δοῦλον εἶναι· τὸ δὲ, ἐλεύθερον, σοφόν. κάλλος ἐν τιμῇ εἶναι δοκεῖ; οἱ αὐτοὶ τοίνυν ἄνδρες νικῶντες, οἵ τε καλοὶ, καλλίους δοκοῦσιν εἶναι, οἵ τε αἰσχροὶ, δεινότεροι· πᾶν γὰρ τὸ ἐλεύθερον, καλόν. εἴ τις τοίνυν εὐγενείας βάσανος, ἐν τῷδε τῷ ἔργῳ μάλιστα ἔνεστιν. ὅστις μὲν γὰρ πρότερον δοκῶν εὐγενὴς, νῦν μὴ θελήσει διαμάχεσθαι, τήν τ' ἀπὸ τῶν προγόνων ὑπάρχουσαν εὐγένειαν ἀπολεῖ, καὶ τοῖς παισὶ δυσγένειαν ἀπολείψει. ὅστις δὲ ἐν τῷ ἔργῳ ἔσται ἀνὴρ ἀγαθὸς, τῶν τε προγόνων τὴν ἀρετὴν ἀναμνή-

aluit, sacrisque auitis & maiorum sepulcris ferre suppetias: est iustum parentum, à quibus estis educati, senectutem rursum fouere: est iustũ liberos, quos procreastis, tollere: est iustum, hæc neminem negligere. Quod si quis sapientiæ dat operam, is victoriam in sapientia ponat, siquidem sapiẽtiæ libertas, non seruitus congruit. Si etiam pulchritudo in honore est; iidem victores & pulchri pulchriores, & deformes ferociores videntur; quandoquidem nihil non, quod liberum sit, est pulchrum. Iam si quod est nobilitatis indicium, id in hoc opere cernitur potissimum. Etenim qui, cum antè generosus haberetur, nunc depugnare nolet; is & à maioribus relictam nobilitatem amittet, & liberis ignobilitatem relinquet. At qui fortem se præbebit, & maiorum reuocabit in memoriam vir-

tutes, & liberis nobilitatem prodet. Eorum enim, qui periculosis temporibus strenuè se gesserint, posteri nobiles habentur. Et quanquam permulta retulerim victoriæ commoda, non pauca tamen omisi, quæ sibi quisque suggerens, fortem se præbeat. Nunc autem, quantum in ipsa pugna sit ad salutem vel interitum momenti, vos docebo. Etenim corpus primùm prorsum ire & prospicere natura solet. deinde armorum ea est ratio, vt corpori præponantur; scutum ad cauenda vulnera, hasta ad inferenda. Quocirca si prorsum voletis in pugnam procedere, cùm iussis obtemperantes, tum bonorum recordatione vos inuicem confirmantes, & vt iram contemnentes, ita pugnam desiderantes; illos, quantum res huma-

σι, τοῖς τε παισὶν εὐγένειαν καταλείψει. τῶν γὰρ ἐν τοῖς δεινοῖς ἀνδρῶν ἀγαθῶν γενομένων οἱ παῖδες εὐγενεῖς νομίζονται. πολλὰ δὲ εἰπεῖν ἔχων ἀγαθὰ ὅσα ἔνεστιν ἐν τῷ νικᾶν, πολλὰ ἕτερα παρίημι, ὧν ὅ, τι ἕκαστος αὐτὸς ἀναμιμνήσκων, ἀνὴρ ἀγαθὸς γιγνέσθω· ὅσα δὲ τὰ διαφέροντα ἐν αὐτῷ τῷ μάχεσθαι ἔνεστιν, εἰς τὸ σώζεσθαί τε καὶ διαφθείρεσθαι, ταῦτα ὑμᾶς διδάξω. πρῶτον μὲν, τὸ σῶμα εἰς τὸ ἔμπροσθεν πέφυκε καὶ βαδίζειν καὶ βλέπειν· ἔπειτα τὰ ὅπλα οὕτως εὕρηται ἔμπροσθεν τοῦ σώματος προβεβλῆσθαι· ἡ μὲν ἀσπὶς, τοῦ μὴ τιτρώσκεσθαι, τὸ δὲ δόρυ, τοῦ ἀμύνεσθαι· ὥστε ἐὰν βούλησθε εἰς τὸ ἔμπροσθεν βαδίζειν ἐπὶ τὸ μαχόμενον ἀεὶ, πάντες ἀκούοντες τὰ λεγόμενα, καὶ τὰ παραγγελλόμενα ποιοῦντες, ἀναμιμνησκόμενοι τῶν ἀγαθῶν, παραθαρρύνοντες ἀλλήλους, καταφρονοῦντες μὲν τοῖς ἔργοις, ἀξιοῦντες δὲ μάχεσθαι καὶ ἐκείνους παρελθόντες, ταῦτα ὑπουργήσαντες, ὅσα

δὲ αὐ-

δὲ ἀνθρώπινα νικήσετε. εἰ δέ τις ὑμῶν ἀξιώσας τοὺς μὲν πολεμίους πλεῖόν τι εἰδέναι ἢ ἀνθρώπους, ἑαυτοὺς εἶναι, αὐτὸς δὲ ὡς μηδενὸς ἄξιος ἀποχωρήσει, τοῦτο σωτηρίαν νομίσας εἶναι, πρῶτον μὲν τὴν γνώμην ἡττημένος ἀδικεῖ, ἔπειτα δὲ ἔμπαλιν αὐτῷ τὸ σῶμα τοῦ ἔργου πεφυκότος, τὰ μὲν ἐναντία οἷς βούλεται ὑπουργήσει (εἰς τοὔπισθεν μὲν γὰρ οὔθ' οἱ πόδες πεφύκασιν ἀναχωρεῖν, οὔθ' οἱ ὀφθαλμοὶ ὁρᾶν οὐδενός) δίχα δὲ διαιρεθεὶς, τῷ ἀναχωρεῖν ὑπηρετῶν, καὶ τὸν ἐπιόντα ἅμα κίνδυνον φυλάττων κατὰ φύσιν, ταχέως καὶ τὸν ἀντιστάντα οὐ δυνήσεται ἀμύνεσθαι· ἐὰν δὲ ἀναστραφεὶς ἀξιοῖ φεύγειν ὡς ἀποφευξόμενος, πρῶτον μὲν τὰ γυμνὰ τοῖς πολεμίοις δείξει, ἐν οἷς τιτρώσκεσθαι ἢ μάχεσθαι, ἀνάγκη· ἔπειτα πολλοὶ καὶ κοῦφοι οἱ διωξόμενοι ἀκοντισταὶ, καὶ σφενδονῆται καὶ τοξόται, οὓς οὔτε αὐτὸς ῥᾴδιόν ἐστιν ἀποφυγεῖν, οὔτε τὰ βέλη αὐτῶν ἧττον ἔτι πολλῶν.

næ ferunt, deuincetis. Sin aliquis & hostes plus, quàm homines, nec vulnerari posse existimans, & sese nihili faciens, fugam in salutē ponet; is primùm consilio vincetur, deinde cum repugnet facto corporis natura, contra, q̄ studebit, efficiet. Nam retro quidem nec pedes cuiusquam possint procedere, nec oculi prospicere. Sin bifariam incedat, ac simul & receptui det operam, & imminens caueat periculum; vix, arbitror, vel aduersarium poterit oppositum repellere. Si verò conuersus, fugam capiet, vt aufugiat; primùm nudas partes hostibus ostendet, & vel vulnera, vel pugnam necessariò subibit. deinde multi ac leues eum persequentur funditores ac sagittarii, quos nec ipsos, nec eorum tela prorsus queat euadere.

siquidem viro celerrimo tardissimum est iaculum longè velocius. Quapropter si quis de vobis vitæ studiosus, receptum vel fugam ad salutem meditatur; non rectè videtur, quid sit vitæ studium, cognoscere. Qui enim manet & congreditur, is nō suam tantum sed & domesticorum vitam cōseruat. Iam si quis certò se sciret, cum hoc euasisset periculum, reliquum vitę tēpus in gloria atq; voluptate transacturum; aliquam haberet ignauia rationem. Nunc a. pro ignauis habiti, & reliqua vitæ parte nō longa miserè per turpitudinem & infamiam transacta, probrum liberis relinquent. Et quoniam immortales nō sumus nati, quonā honestius pacto, quàm, quos oportebat, defensis moriamur? quænā sit mors iucundior? quinam gloriosiores mortui? Etenim qui talem oppetunt mortē, in eorum decus publicū extruitur sepul-

εἰ οὖν τις ὑμῶν φιλοψυχῶν παρεσκεύασται ἀναχωρεῖν ἢ φεύγειν, ἵνα σωθῇ, οὐκ ὀρθῶς γινώσκει τὸ φιλοψυχεῖν ὅ,τι ἐστιν. ἐν γὰρ τῷ μένειν καὶ ὁμόσε χωρεῖν, οὐ μόνον τὴν αὑτοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν οἰκείων ψυχὰς σώζει. εἰ μὲν οὖν καὶ ᾔδει τις ὅτι τόνδε τὸν κίνδυνον διαφυγὼν, μεθ' ἡδονῆς τὸν ἐπίλοιπον χρόνον διατελέσας καὶ ἐν κάλλει πλουτήσει, εἶχεν ἂν λόγον τινὰ ἡ κακία. νῦν δὲ πολλοὶ κακοὶ δόξαντες εἶναι, ὀλίγον χρόνον βιοῦντες, διὰ τὴν δύσκλειαν ἀναιρούμενοι, καὶ ἄτιμοι παρ' ἐντίμοις ὄντες, κακῶς τὸν ἐπίλοιπον βίον τελευτήσαντες, ὀνείδη τοῖς παισὶ καταλείψουσιν. ἐπεὶ δὲ πεφύκαμεν οὐκ ἀθάνατοι, πῶς κάλλιον ἀποθνήσκειν ἢ ὑπὲρ ὧν χρὴ τιμωροῦντα; ποίας ἄλλης ἀρετῆς κειμένης; ποῖος ἡδίων θάνατος; τίνες εὐκλεέστεροι οἱ ἀποθανόντες, ἢ οὕτω τελευτήσαντες; δημοσίου τάφου ἀξιοῦνται,

ται, θυσίαι ἐπὶ τούτοις γίγνονται, ἀγῶνες ἐπὶ τούτοις τίθενται· ἀντὶ θνητοῦ σώματος ἀθάνατον μνῆμα καταλείπουσιν. οἱ δὲ τούτων παῖδες δημοσίᾳ ἐκτρέφονται, τιμώμενοι πανοπλίαις, προεδρίαις, θαυμαζόμενοι καὶ ἐν χοροῖς καὶ ἐν γυμνασίοις, καὶ ταῖς ἄλλαις συνουσίαις· τοῖς δὲ ἐκ τοῦδε τοῦ κινδύνου σωθεῖσιν, ἀνδράσιν ἀγαθοῖς γινομένοις, ἀκίνδυνος ὁ λοιπὸς βίος, μακαριζομένοις ἐν πάσαις πανηγύρεσιν, ἐν πάσαις θεωρίαις. οἱ φίλοι τούτοις, φίλοι εἰσὶν, οἱ ἐχθροὶ τοῖς τοιούτοις ὑπερδέχονται· πᾶς ἀνὴρ αὐτοὺς ξενοδοχεῖν βούλεται. ἐκ τῶνδε καὶ γαμετὰς προθύμως αὖ εὕροις. οὗτοι γηράσκοντες εὐδαιμονίζονται. νῦν οὖν, ὦ ἄνδρες στρατιῶται, καθ' ὃ ὑμῶν ἕκαστος ἰσχύει, μηδὲν ὑπολειπόμενος τῆς δυνάμεως, ἀντιλαμβανέσθω τῶνδε ἀγαθῶν. ὑπομιμνήσκω δὲ ὑμᾶς ὅτι καὶ τὰ ἱερὰ ὑμῖν καλὰ γέγονε, καὶ τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ τὰ ὑμέτερα πάρα-

crum, sacra fiunt, celebrantur certamina, proque mortali corpore monumentum paratur immortale. At horum liberi publicè aluntur, & integris armaturis ac primis subselliis honorantur, inque choris, gymnasiis, & aliis conuentibus admirationi sunt. Qui porrò periculū hoc per fortitudinem euaserint, ii reliquam vitam securè cum perpetua per omnes cōuentus ac pompas laude degeant. His amici sunt amici: pro his inimici intercedunt: hos quiuis hospitio vult excipere: cum his affinitatem libenter contrahūt: hi in senectute beati ducuntur. Nunc igitur, milites, pro se quisque, nullis omissis viribus, his bonis comparandis incumbite. Atque vos admoneo, tum exta vobis contigisse fausta, tum vestrum quoq; apparatū

rectè se habere. Quocirca gnauos præbeatis vos, oportet. Ac debetis, posteaquam pro vestra estis patria depugnaturi, & in paterna successuri bona, vel tales esse, vel melius aliquid parare. Quamobrem nec verba sunt, nec facta negligenda; vel saltem, qui parati sunt, excitandi: id quod vel maximè mihi faciendum videtur. Qui enim fortes esse nolunt, eos frustra vel verbis vel factis coneris fortes efficere: qui autem cupiunt & volũt, non item. Omnis enim res incrementi, donec ad finem peruenerit, est capax: ac plurimum ibi virtutem crescere, vbi maximè præmiis & laudibus extollitur, videas. Quocirca, quod modo dicebam, nemo vestrum quicquam sibi parabit melius. Quare si nunc quoq; sic & omnes estis & singuli animati, vt fortitudini ac dignitati ve-

σκευάσαι. ἀλλ' αὐτοὺς χρὴ εἶναι ἀγαθούς. ἐπεὶ δὲ ὑμεῖς περὶ τῆς ὑμετέρας αὐτῶν πατρίδος μέλλοντας ἀγωνίζεσθαι, καὶ ὄντας πατρῴων ἀγαθῶν, τοιούτους εἶναι, ἢ ἄλλο τι παρασκευάσαι κάλλιον, ἢ ἄμεινον. ὥστε οὐ δεῖ ὑπεριδεῖν οὔτε λόγου οὔτε ἔργου οὐδενός· εἰ δὲ μὴ, τοὺς ἑτοίμους παρακελεύεσθαι. ἀλλὰ τοῦτο δή μοι δοκεῖ καὶ μάλιστα χρῆναι ποιεῖν. τοὺς μὲν γὰρ μὴ θέλουσιν ἀγαθοὺς εἶναι, μάτην καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν, ἀνύσειας ὅπως ἔσονται ἀγαθοί· τοὺς δὲ ἐθέλουσίγε καὶ βουλομένους, τοὐναντίον. πάντα γὰρ τὰ πράγματα ἐπίδοσιν ἔχει ἕως ἂν τέλος ἔχῃ. καὶ ἀρετὴν πλείστην ἂν εὕροις αὐτὴν ἐπιδιδοῦσαν ὅπου μεγίστην τιμὴν ἔχει καὶ ἆθλα καὶ ἐπαίνους. ὥσπερ (ἔλεγον ὀλίγῳ πρόσθεν), οὐδεὶς κάλλιον [illegible] παρασκευάσει ὑμῶν. ὥστ' εἰ [illegible] παρεσκευάσασθε καὶ αὐτοὶ [illegible] καὶ πάντες, ὅπως ἔσεσθε ἀγαθοὶ, καὶ ἀξίωμα [illegible] ὑμῶν αὐ-

μῖν αὐτοῖς μέγα, οὐχ ὑμᾶς βλάψει ἀκούσαντας τὴν ὑμετέραν ἀρετὴν, καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν προγόνων ὑμῶν, καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν πολεμίων ὑμέτερον δι' ὑμᾶς ἔχουσιν· ἀλλ' ὠφελήσει. ὑμῶν γὰρ οἵ τε παλαιοὶ πατέρες ἐν τοῖς Ἕλλησι μέγα ἀξίωμα ἀρετῆς εἶχον, καὶ λόγον ἀγαθὸν, οἵ τε νέοι. μαρτύριον δὲ τούτου ὑμῖν ἐρῶ. οἱ μὲν ἄλλοι πάντες Ἕλληνες, ἐκ τῆς σφετέρας αὐτῶν μεταστάντες οἰκοῦσιν ἕκαστος αὐτῶν, ἐξελάσαντες ἑτέρους, καὶ αὐτοὶ ἐξελαθέντες ὑφ' ἑτέρων. ὑμεῖς κατὰ τοῦτο δύο φέρεσθε καυχήματα ἀρετῆς. οὔτε γὰρ ἐξηλάθητε ἀπὸ τῆς σφετέρας αὐτῶν ὑπὸ οὐδαμῶν ἀνθρώπων, οὔτε ἐξελάσαντες ἑτέρους, αὐτοὶ οἰκεῖτε. ὑμεῖς κατὰ μὲν τὸ μὴ ἐξελαθῆναι, ἀνδρείας στέφανον τὴν πατρίδα ἔχετε· κατὰ δὲ τὸ μὴ ἐξελάσαι, δικαιοσύνης. ταῦτα μὲν γὰρ τῶν παλαιῶν μαρτύρια ἀρετῆς πατέρων, τῶν τε νέων· καὶ ὅτι μὲν ἄλλα τε πολλά, καὶ ὅτι τῶν βαρβάρων στρατῷ ὑποχωρήσαντες ἐκ τῆς πατρί-

stræ studere cupiatis; nō tam vos lædet, si virtutem vestram, ac simul & maiorum & hostium vestrorum, quam per vos obtinent, dignitatem cognoueritis, quam iuuabit. Vestri enim & antiqui parentes celebres inter Græcos ob virtutem fuerunt, & noui: cuius hoc est rei testimonium. Reliqui ferè Græci cuncti suis expulsi sedibus, & aliis rursum eiectis, regionem suam singuli possident. Vos autem duplex editis hac in re virtutis specimen. Nam nec ab aliis eiecti, nec aliis eiectis, agrum vestrum incolitis: quorum illud fortitudinis, hoc iustitiæ decus patriæ conciliat. Atque hæc sunt & antiquorum & nouorum parentum virtutis indicia, & cum alia præterea plura, tum quòd barbarico ceden-

tes exercitui patria, Salamine cum liberis erumpentes, Græciam totam seruástis, atque hos vnà, qui nunc se vobis opponunt. O magnam impietatem, cum liberatores inuadunt liberati, & cum seruitutis autoribus subiugare parant, cum vestris seruis; ac longè secus, quàm vestri maiores, faciunt, qui Spartam olim contra seruos imminentes iuuerunt, cum quidam ab illis cum veste purpurea petiisset auxilium. Hoc iam vobis maleficium pro illo referunt hi beneficio, quos vestra virtus tales, quales videtis, effecit; ac regionem vestram vastant, & seruos liberant, atque contra vos præter legem atque fœdera producunt in aciem, quos non decebat, Heraclidis ducibus, Atticum agrũ cum hostilibus armis conscendere. Verùm nec

δος, καὶ αὐτοὶ καὶ τὰ τέκνα ἐγμώμενοι ἐκ τῆς Σαλαμῖνος, ἠλευθερώσατε πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα, καὶ τούτους οἳ νῦν ἐφ' ὑμᾶς ἔρχονται. ὦ Ζεῦ καὶ θεοὶ μεγάλης ἀσεβείας, ὅτι τοὺς ἐλευθερώσαντας οἱ ἐλευθερωθέντες ἔρχονται, δουλώσαντες μετὰ τῶν τῇ Ἑλλάδι δουλείαν φερόντων Ἑλλήνων, μετὰ τῶν ὑμετέρων δούλων· οὐδέν γε τῶν αὐτῶν ποιοῦντες τοῖς ὑμετέροις προγόνοις, οἵ ποτε τῇ Σπάρτῃ ἐπεβοήθησαν, ἐφισταμένων τῶν δούλων, ὅτι ἀφίκετο, καὶ ἔχων φοινικίδα ἐπεκάλει τοὺς προγόνους βοηθῆσαι, εἰ μὴ περιιδεῖν ἐπιβουλευθεῖσαν τὴν Σπάρτην. αὐτὶ δὲ τῆς εὐεργεσίας τῆσδε τήνδε ἡμῖν τὴν κακοεργασίαν ἀποδιδόασι, καὶ νῦν οὗτοι τῆς ὑμετέρας ἕνεκα ἀρετῆς, ὄντες οἵτινές εἰσι. δῃοῦσι δὲ τὴν ὑμετέραν, καὶ ἐλευθεροῦσι τοὺς ὑμετέρους δούλους, καὶ ἐπάγουσιν ἐφ' ὑμᾶς παραγομένους καὶ παρασπόνδως, οἷς οὐδὲ θέμις ἦν Ἡρακλειδῶν ἡγουμένων Ἀθηναίων ἐπιβῆναι σὺν πολεμίοις ὅπλοις. ἀλλὰ γὰρ οὔτε

θεοὺς

θεοὺς οὔτε ἀνθρώπους αἰδοῦνται. οὐ γὰρ ἂν τάδε ἐποίουν. "ὑμεῖς, ἐὰν θεὸς θέλῃ, δίκην αὐτοὺς ἐπιθήσετε. ἐνθυμήθητε δὲ ὅτι ὑμεῖς μὲν ἐκ τῆς ὑμετέρας αὐτῶν ὁρμώμενοι ἀγωνιεῖσθε, ἀπὸ ἑστίας πατρῴας ἕκαστος, καὶ θεῶν τῶν ἄλλων καὶ πόλεως, οὐ τῶν πολιτῶν φονέες γινόμενοι, ἀλλὰ τοκέων τυχόντες, τοῖς ὑμετέροις θεοῖς εὐξάμενοι περὶ τῶν αὐτῶν· ὥστε καὶ τὴν δίκην τὴν παρὰ θεῶν καὶ δαιμόνων μεγάλην σύμμαχον ἔχειν. "μάχεσθε δὲ ἀνδράσιν ὑβρισταῖς καὶ ἀνοσίοις, οἳ τὴν μὲν σφετέραν αὐτῶν ἐν ᾗ ἐγένοντο ἀπώλεσαν καὶ ἐξέλιπον, ἢ θεοῖς ἐχθροὶ γένοντες, ἢ κακοί τε καὶ ἀνάλκιδες ὄντες· ἐπὶ δὲ τὴν ὑμετέραν ἔρχονται, ἐξ ἀλλοτρίας ὁρμώμενοι, οὔτε ἀπὸ τῆς σφετέρας ἑστίας ἕκαστος αὐτῶν, οὔτ' ἀπὸ τῶν ἄλλων οὔτ' ἀπὸ πατρῴων θεῶν, ἀπὸ ἐριννύων δὲ καὶ ἀπὸ ἀπάτης δαιμόνων ἐλαυνόμενοι ἥκουσι, δίκην δώσοντες. οὐ γὰρ οὔτε πλείους ὑμῶν εἰσιν, οὔτε εὐοπλότεροι· οὔτε ὑμετέραν δει-

deos reuerentur, nec homines. alioqui nunquam hæc facerent. At vos eos, si volet Deus, punietis. Hoc igitur cogitate, vos ex vestra vrbe in pugnam prodire, à Vesta paterna, diisque cùm aliis tum ciuilibus profectos; nec maiorum homicidas esse, sed eorum caussa preces vestris diis obtulisse, atque ita tum deorum tum dæmonum habere vindictam adiutricem. At cum impiis & iniustis viris pugnatis, qui sua regione, in qua sunt nati, perdita & relicta, vel ira deorum vel sua ignauia, vestrâm inuadunt, & ex alieno prodeunt, nec tam vel à sua singuli Vesta, vel ab aliis aut auitis diis profecti sunt, quàm à Furiis & fraude dæmonum ad pœnas dandas huc impelluntur. Etenim nec numero vobis, nec armis præstant; neque vestra freti igna-

nia, tam confidenter vestra transeunt; verùm illos deus aliquis ad luenda impietatis & iniustitiæ supplicia deducit. Quapropter hoc vnicuique vestrum sit persuasum, permultum ad victoriam facere fidẽtiam. Quocirca quandoquidem & fauent dii, & licet vobis hos antecellere; hostium armis exiguo tempore perlatis, longam in omne tempus parabitis virtutis gloriã, atque omnibus eorum vos esse posteros pro barbitis, qui primum barbaris olim, postquam Marathonem vestram conscenderant, simul cum clamore deuictis, multas eiecerunt myriades, ac multos occiderunt, cum neque auxilium ex Peloponneso expectassent, neq; suam considerassent paucitatem, verùm propria freti virtute manus conseruissent: deinde Platæis

λίαν κατεγνωκότες ἔρχονται οὕτω θρασέως διὰ τῆς ὑμετέρας, ἀλλὰ θεῶν τις ἄγει αὐτοὺς δώσοντας δίκας μιαρῶν τε καὶ ἀνοσίων ἔργων. πεπεισθήτω οὖν ὑμῶν ἑκάστῳ τοῦτο, ὡς τὸ θαῤῥεῖν πλεῖστον φέρεται εἰς τὸ νικᾶν. ὡς οὖν καὶ τῶν θεῶν συμμάχων ὄντων, καὶ ὑπαρχόντων ὑμῖν τούτων ἀμείνοσιν εἶναι καὶ ἐνδοξοτέροις, βραχὺν χρόνον ἀναχόμενοι τὰ ὅπλα τῶν πολεμίων, μακρὰν δόξαν καταστήσεσθε ἀρετῆς εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον· καὶ ἀναμνήσετε πάντας τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὑμεῖς ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ἐστὲ παῖδες, οἵ ποτε ἀποβάντας τοὺς βαρβάρους τῆς ὑμετέρας εἰς Μαραθῶνα, αὐτοβοεὶ νικήσαντες, πολλὰς μυριάδας ἀνθρώπων ἐξέβαλον ἐκ τῆς γῆς, τοὺς δ᾽ ἀπέκτειναν, καὶ προειδότες οὔτ᾽ εἴ τις αὐτοῖς ἔμελλεν ἐκ τῆς Πελοποννήσου βοήθεια ἥξειν, οὔτ᾽ εἰ ὀλίγοι πολλοῖς μαχοῦνται, ἀλλὰ τῇ σφετέρᾳ αὐτῶν ἀρετῇ πιστεύσαντες, συμβαλόντες ἐνίκησαν· τοῦτο δὲ, Πλαταιᾶσι

μετὰ τῆς

μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ταὐτὰ φρονούντων, ἐνίκων μαχόμενοι. ἐνίκησαν δὲ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῆς Εὐβοίας ναυμαχοῦντες, καὶ περὶ Σαλαμῖνος· ὥστε εἰς τήνδε ἡμέρας σωτῆρες τῆς Ἑλλάδος ὀνομάζεσθαι. πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ἀγῶνας καὶ καλοὺς ἠγωνίσαντο οἱ ὑμέτεροι πατέρες, ὧν τῆς νίκης τῶν ἄθλων ὅροι πεπήγασι, πολλῶν ἡμερῶν πλοῦν ἀπὸ τῆς ὑμετέρας πόλεις μεγάλαι, ὑπακούουσαι τοῦ ὑμετέρου κήρυκος. εὐξάμενοι οὖν τοῖς θεοῖς τοῖς Ὀλυμπίοις, οἳ ἡμῖν κατὰ τὸ εἰκὸς πλέον νέμουσιν ἢ τοῖς πολεμίοις, εὐχῇ συμβάλλωμεν λῃσταῖς ἀνδράσι. θαρρεῖτε δὲ καὶ εἰς ἀνεμόντων τῶν θεῶν δι' ἀγωνιεῖσθε. τὰ ἱερὰ καλὰ καὶ τὸ δίκαιον ὑμῖν μὲν θαρρεῖν παρέξει, ἐκείνοις δὲ, δεδιέναι. ἃ δὲ μάλιστα ἄνδρας νέους παροξύνει, ὑμῶν αὐτῶν ἀκούετε, πόλεώς τε μέγεθος, καὶ εὐδαιμονίας καὶ δόξης ἣν ἕκαστος παρ' ἑαυτῷ ἔχει. ἅ τε νέοις ἀνδρείαν, ἡλικίας δὲ ἀθύρ-

ſimul cum aliis Græcis, qui einſdem partis erant, vicerunt; vt etiam ad Artemiſium & ante Salaminem prælio nauali; ſic vt etiamnum Græciæ ſeruatores appellentur. Sed & alia multa maiores veſtri præclara obierunt certamina, quorum victoriæ præmia terminos habent vrbes magnas, quæ multorum dierum à veſtra diſtantes itinere, veſtro parent præconi. Quamobrem diis inuocatis, qui nobis meritò plus, quàm hoſtibus tribuunt, cum latronibus congrediamur. Sed confidite; &, quæ vos in pugna reddent alacres, exta fauſta & æquitas vt vobis fidentiam, ita metum illis adferent. Quæ autem iuuenes excitant maximè, voſmetipſos audite, & vrbis magnitudinem, ac felicitatem ſuam & gloriam vnuſquiſque. ſunt etiam iuuentutis ludicra

pulchri pueri ac mulieres, gymnasia, venationes; quibus vos rebus & in libertate maximè fruimini, & nunc defendendis, ceu vestris, operam dabitis. ·· Quare mutuo vos adhortati, & vir virum, & ·· popularem popularis, & tribulis tribulem, secunda fortuna, cùm quis in hostes vos ducet, vtimini.

ματα, παῖδες καλοὶ καὶ γυναῖκες, καὶ γυμνάσια καὶ κυνηγέσια, ὧν ὑμεῖς τῇ μεγάλῃ ἐλευθερίᾳ πλεῖστα καὶ κάλλιστα ἀπολαύετε· περὶ ὧν μαχεῖσθε νῦν, ὑμετέρων ὄντων, περιττὸν ἀνδράσιν ὡς ταῦτα ἀντιπαρακελευσάμενοι σὺν ὑμῖν αὐτοῖς, ἀνὴρ ἀνδρί, καὶ '' δημότης, καὶ φυλέτης φυλέτῃ, χρῆσθε τύχῃ ἀγαθῇ, ἐπειδὰν ἡγῆταί τις ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

ΗΡΩ-

ΗΡΩΔΟΥ ΛΟΓΟΣ
Περὶ πολιτείας.

HERODIS ORATIO
De Republica.

GVL. CANTERO Interprete.

Cum Peloponnesii ac Lacedæmonii bellum cum Archelao, Macedoniæ rege, gererent, & societatem Thebanorum expeterent, hos ad eam capessendam hortatur.

Διότι ἀνάγκη λέγειν καὶ τηλικοῖσδε καὶ πολὺ νεωτέροις περὶ τοῦ παρόντος πράγματος, ἔχω λέξαι· διότι δὲ εἰκός ἐστι σιωπᾶν, ἔχοντα λέγειν, οὔτε παρ' ἄλλων δύναμαι μαθεῖν, οὔτε αὐτὸς ἐξευρίσκω. περὶ μὲν γὰρ ἑτέρου πράγματος ἔχοι τις ἂν ἐγκαλεῖν τοῖς λέγουσι ματαιότητα ἢ πολυπραγμοσύνην αἰτιασάμενος ἐπίστασθαι τὰ παρόντα πράγματα· τὰ δὲ εἰς τὸν πόλεμον ἀνήκοντα, πᾶσι μέν ἐστιν ἐν κοινῷ, μάλιστα δὲ ἀναγκαῖον καὶ προσῆκον τῇσδε τῆς ἡλικίας, ἐπίστασθαι περὶ αὐτῶν καὶ λέγειν. οἷς γὰρ ὁ κίνδυνος οἰκειότατος γίνεται,

QVas ob caussas & huic ætati & multo minori de re controuersa differendum sit, possim dicere: quare, qui differere possit, silere debeat; neque ex alio cognoscere, neque per me possum inuenire. Etenim qui alterius rei cognitionem sibi arroget, is vanitatis vel curiositatis incusari possit: res autem bellicæ vt omniũ sunt cõmunes, ita præcipuè ab hac ætate sunt per disputationem excutiendæ. Nam quibus est periculum proximum,

ii maximã necessariò curam adhibêt. quibus autem cura datur, hi maximam debent inuentioni operam dare. Quapropter & necessitatem dicendi permagnam, nec veniam tacendi vllam video. Vellem enim vosmetipsos esse vestrorum commodorũ post deos autores. quod si conamini, nõ minus est, cum aliorum opera vobis cõsulitis, iucundum. Ac mihi id, quod accidit, deorum alicuius prouidentia videtur euenisse. Nam quæ vobis opum iactura, vitæque periculo comparanda fuerant, hæc vobis omnia sine labore atque sumptu fortuna suppeditat, sic vt hostes nostri vltro nobis dent supplicium. Ac primùm quidem, quàm sit commodum iis parere, qui ad bellum adhortantur, docebo; deinde, quàm sit necessarium. Possumus enim nos ea, quæ sunt huic regioni natura contraria, cognoscere, & cognita

τούτοις ἀναγκαῖόν ἐστι μάλιστα μέλειν· οἷς δὲ μέλειν ἐπιτέτακται, τούτοις εἰκὸς ἐξευρίσκειν μάλιστα. τὸ μὲν οὖν λέγειν πολλαῖς ἀνάγκαις εὑρίσκω, τοῦ δὲ σιωπᾶν οὐδεμίαν ὁρῶ συγγνώμην. ἐγὼ γὰρ ἐβουλόμην μὲν ὑμᾶς αὐτοὺς τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν αἰτίους εἶναι μετὰ τῶν θεῶν· εἰ δὲ τούτου διαμαρτάνετε, καὶ δι' ἄλλους εὖ πράττειν ἡδύ. δοκεῖ δή μοι θεῶν τινος ἐπιμελείᾳ γενέσθαι τὸ γενόμενον. ἃ μὲν γὰρ ὑμᾶς ἐχρῆν παρασκευάσασθαι χρήμασι πείθοντας, καὶ τοῖς σώμασι κινδυνεύοντας, ταῦτα παρ' ὑμῖν ἡ τύχη ἄνευ πόνου καὶ χρημάτων συνέπραξεν· ὥστε τοὺς ὑμετέρους ἐχθροὺς ἑκόντας ὑμῖν δίκην δοῦναι. πρῶτον μὲν οὖν, ὡς ἀγαθόν ἐστι πείθεσθαι τοῖς ἐπαγγελλομένοις πόλεμον, τοῦθ' ὑμᾶς διδάξω· δεύτερον δὲ, ὡς ἀναγκαῖον. ἡμεῖς μὲν γὰρ ἐπιστάμεθα γινώσκειν τὰ φύσει πολέμια τῇ δὲ τῇ χώρᾳ, προεγνωκότες τ' αὐ-

τὴν

πρὶν παθεῖν ἐμάθομεν, τὰ μὲν ἐκείνων ἀσθενῆ καθιστάντες ἐκ παντὸς τρόπου, τὰ δ' ἡμέτερα αὐτῶν κρείττω ἀναγιγνώσκοντες, ὅτι τὸ φύσει πολέμιον τὸ μὴ δύνασθαι κακὰ δρᾶν ἡσυχίαν ἄγει. νῦν δὲ τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐκ τῶν συμφορῶν ἐπιστάμεθα, τὸν ἄνδρα τοῦτον οὐδέποτ' ὑμῖν φίλον ἐσόμενον, οὐδὲ διαλλαγὴν ἐσομένην ἐκείνῳ πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἀδικούμενος ὑφ' ὑμῶν, ἀλλ' ἀδικεῖν βουλόμενος, ἐχθρὸς ὑμῖν ἐστιν. ἔχει μὲν γὰρ ἣν ἡμῖν οἱ πατέρες κτησάμενοι παρέδωκαν, ἣν διὰ μὲν τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν ἔχει, διὰ δὲ δύναμιν ἄκων ἀποδώσει. μία μὲν αὕτη πρόφασις αὐτῷ κακονοίας πρὸς ὑμᾶς· ἔπειτα δὲ, ὅτι τὰς μὲν Ἑλλήνων πόλεις ἱκανόν ἐστι τὴν αὐτῶν δύναμιν διασῶσαι τοῖς ἐπιγιγνομένοις· τοῖς δὲ τυράννοις οὐδέποτ' οὐκ ἀπόχρη μόνον, ἀλλὰ προσκατεστρέψασθαι διανοοῦνται τοὺς πλουσιωτάτους ἀεί. ἡμεῖς μὲν οὖν δεισο-

maturè cauere, cum & illa quouis pacto debilia, & nostra reddimus fortiora; quandoquidē non ignoramus id, quod est natura inimicū, nunquam, nisi cum deest malefaciendi facultas, quiescere. Nunc autem è cladibus, quod erat discendum, cognouimus, nunquam hunc virum nobis amicum futurum, aut nobiscum compositurum. Neq; enim quia accepit à nobis iniuriam, verùm quia vult inferre, nobis hostis est. Habet autem ea, quæ nobis à se conquisita maiores reliquerunt, quæque vel per imbecillitatem nostram retinebit, vel potentiam inuitus reddet. Atque hunc quidem vnum habet maleuolētiæ stimulum: alterum, quòd, cum ciuitatibus Græcis sufficiat, si potentiam suam posteris prodant, hoc tyrannis non est satis, nisi ditissimos etiam quosque semper euertant. Iam nos nec ipsi

videmur hoc facilè pasſuri, & alios impedituri. Quapropter ille vobis iraſcitur, cum eorum qui vobis confidunt, ſpem cupiat eludi. Eadem igitur opera ſe & nos exiſtimat, & eos, quorum per nos imperio priuabitur, ſubacturum. Atq; hæc primùm nobis coniectura licebat aſſequi; nunc autem re doctis firmiter cognoſcere. Qua enim re potiſſimum & vrbs capitur & regio, hæc eum non latuit, cum ſeditionem noſtram animaduerteret: neque cum paucis hos omnes aggredi cunctatus eſt. ſiquidem norat ſe, ſi plurimos aggrederetur, nihil, quod ſtuderet, effecturum, quandoquidem debellatis infirmioribus, potiores ad reſiſtendum inſtructos non eſſet ſubacturus; ſin plurimos cum paucis euerteret, omnium facile potiturum. Atque ita videtur ille, vt ſeditione la·

ϑαι ὅτ' αὐτοὶ ῥᾳδίως αὐτὸ τὸ παϑεῖν, ἄλλοις τε ἐμποδὼν γενέσϑαι. διὰ τοῦτο ἡμῖν ἐκεῖνος ἄχϑεται, βουλόμενος σφάλλεσϑαι τὰς ἐλπίδας τῶν ἡμῖν πιστευόντων. ἀπὸ μιᾶς οὖν τέχνης ὁρμώμενος, ἡμᾶς τε κρατήσειν οἴεται, καὶ τούτων ὧν δι' ἡμᾶς οὐκ ἄρξει. ταῦτα δὲ πρότερον ἐξῆν εἰκάζειν ἡμῖν, νῦν δὲ σαφῶς γινώσκειν, ἔργῳ μάϑοντας. ᾧ γὰρ ἁλίσκεται μάλιστα ἥ τε πόλις καὶ χώρα, τοῦτο τὸ τεχνίον οὐκ ἔλαϑεν αὐτὸν, ἰδόντα στασιάζοντας ἡμᾶς αὐτούς· ἀλλὰ μετὰ τῶν ὀλίγων ἐπὶ τούτους πάντας οὐκ ὤκνησεν ἐλϑεῖν. ἠπίστατο δὲ ἐλϑὼν ὅτι τοῖς πολλοῖς μετὰ ἐπιχειρήσας, οὐδὲν ἂν ἔπραξεν ὧν ἐβούλετο· (τοὺς γὰρ ἀσϑενεστέρους συγκαταπολεμήσας, οὐκ ἄρξειν τῶν πλειόνων ἔμελλεν. ἱκανοὶ γὰρ ἦσαν ἂν αὐτὸν ἀμύνεσϑαι) εἰ δὲ τοὺς πολλοὺς μετὰ τῶν ὀλίγων καταστρέψαιτο, ῥᾳδίως ἁπάντων ἄρξει· οὕτω μετὰ αὐτοὺς βούλεσϑαι πε·

φυκε

πάντων ἄρξει κρατήσειν.

φυκεν ἡμᾶς στασιάζειν. εἰ δ' αὐτῷ ταῦτα συμφέρει, καὶ πρόσθεν οἴεσθε αὐτόν. τὸ δ' ἐκείνου συμφέρον, ὅσον ἡμῖν κακόν ἐστιν ἀθρήσατε, πρὸς τὸ μέγιστον τῶν ἄλλων ἀντιθέντες. ὁμολογεῖται γὰρ πόλεμος τῶν ἄλλων κακῶν πάντων μέγιστον εἶναι, ὅσωπερ εἰρήνη τῶν ἀγαθῶν. ἴσω μέντοι μεγέθει τὸν πόλεμον ἡ στάσις ὑπερβάλλει, ὅσωπερ ὁ πόλεμος τὴν εἰρήνην. ἐν μὲν γὰρ τῷ ξενικῷ πολέμῳ, τὴν πατρίδα σώζοντες ἀποθνήσκουσιν· ἐν δὲ τῷ πολιτικῷ διαφθείροντες ἑαυτοὺς, ὥστε μήτε τοὺς ἀποκτείναντας εὐδοκιμεῖν. ἄλλοις μὲν γὰρ πολεμοῦντες, πολεμοῦμεν ὑπὲρ τῶν φίλων· καὶ τοὺς μὲν ἀλλοτρίους νικῶντες, ἑτέρους κτώμεθα φίλους· ὅταν δὲ τοὺς οἰκείους, ἀποστερούμεθα καὶ τῶν ὑπαρχόντων. ἁρπαγὴν δὲ χώρας καὶ χρημάτων φθορὰν, ὅσην δύναιντο πολὺς ἀριθμὸς καθέστηκεν ἐξηγήσασθαι. καὶ τούτων οὐδ' ἀπαλλαγῆναι ῥάδιον, ἐπειδὰν ἄρξηταί τις· τὸν διαλλακτὴν γὰρ οὐκ ἔστιν εὑ-

boretis, optare. quod si est illi cõmodum, quàm sit vobis hoc illius commodum noxium, cum alio maximo id contendentes, videte. Nam cum tam esse maximum malum bellum, quàm est maximum bonum pax, credatur; eodem tamen interuallo bellum seditio, quo pacem illud, superat. Vt enim in externo bello patriam seruando, sic in ciuili nosmetipsos perdendo morimur, ita vt ne homicidæ quidem laudem mereantur. Cum aliis porrò præliantes, pro amicis bellum gerimus: & cum alienis deuictis, amicos comparemus alios; nostris superatis, etiam priores amittimus. Iam regionis vastatio atque opũ pernicies quanta hinc sequatur, paucis explicari non potest. Neque facile est his malis, postquam semel exorta sunt, liberari. vix enim conciliatorem inue-

nias. Nam qui propè habitant, vicinorum seditionem non molestè ferunt; imbecilliores, ne pareant; pares, vt potiores fiant; superiores, vt imperent facilius. Atque horum non video cur longè petendum sit exemplum, cum ipsi aliis exemplo simus. Etenim cum regionem habeamus inter Græcos maximam & vberrimá, nunquam iis, qui à nobis deducuntur, ditiores videmur. siquidem illi sibi, quod accedit, reponunt; nos in alienos insumimus; ac tum publica reddimus priuata, tum priuata publica. Quis verò non indignũ ducat eos ali publicè, qui vrbem publicam non faciant? cumque regionem habeamus ad alios repellendos aptissimam, & socios atque equos ex se præbentem; non tantum iniurios non remo-

ῥεῖν. αἱ γὰρ ἀστυγείτονες ἀλλήλαις οὐκ ἄχθονται στασιαζόντων τῶν πλησίον· αἱ μὲν ἀσθενέστεραι, ὅπως αὖ μὴ ἄρχωνται· αἱ δ' ὅμοιαι τὴν δύναμιν, ὅπως ἂν κρείσσονες γένωνται. αἱ δ' ἰσχυραὶ, ὅπως ἂν ῥᾳδιέστερον ἄρχωσι. Καὶ τούτων οὐκ οἶδ' ὅτι δεῖ παράδειγμα ἄλλοθεν λαβεῖν. ἡμεῖς γὰρ τοῖς ἄλλοις παράδειγμα ἐσμέν. χώραν γὰρ τῶν Ἑλλήνων ἔχοντες πλείστην, καὶ πλεῖστα δυναμένην παρέχειν οὐ μόνον τοῖς ἐνοικοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς παροίκοις, οὐ φαινόμεθα πλουσιώτεροι τῶν παρ' ἡμῶν ἐξαγομένων ὄντες. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ἑαυτοῖς κατατίθενται τὰ περιγινόμενα, ἡμεῖς δ' εἰς τοὺς ἀλλοτρίους ἀναλίσκομεν· τὰ κοινὰ μὲν, ἴδια ποιοῦντες· τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν, κοινά. καίτοι πῶς οὐ δεινόν ἐστι τούτους κοινῇ τρέφειν, οἳ τὴν πόλιν οὐ κοινὴν ἡμῖν παρέχουσι; πρὸς τούτοις τε γῆν ἔχοντες ἐπιτηδειοτάτην ἀμύνασθαι τοὺς ἐπιόντας, καὶ τὸ σύμμαχον ἐχέγγυον παρεχομένην καὶ ἵππους, οὐχ ὅπως διαλυόμεθα τοὺς βουλομένους ἀ-

νους ἀ-

τοὺς ἀδικεῖν, ἀλλ' ἐπαγόμεθα τοὺς ἀμυνοῦντας, μισθῷ πείθοντες, καὶ φυλαττόμεθα ξένους· καὶ καταφρονεῖται μὲν ἡ δύναμις τῆς χώρας, καταγελώμεθα δ' αὐτοί. τούτων πάντων καὶ ἑτέρων πολλῶν τὸν αἴτιον αὐτοὶ παρόντες θεάσασθε, τοιαύτην ἐπίδειξιν ἐπιδείξαντα πᾶσιν, οἵαν οὐδεὶς οὕτω σκληρὸς οὐδὲ μισάνθρωπός ἐστιν ὅστις ἀδάκρυτος ἂν διηγήσαιτο. τί γὰρ οὐκ ἐγένετο τῶν μεγίστων κακῶν; οὐ παῖδες καὶ γυναῖκες, καὶ πατέρες γέροντες καὶ μητέρες, θεωροὶ κατέστησαν ἀποθνησκόντων, οἱ μὲν, πατέρων, αἱ δ' ἀνδρῶν, αἱ δὲ παίδων; αἱ μὲν, ἐν τῶν αὐτῶν χερσὶ τελευτώντων τὸν βίον, αἱ δ' ἐν τοῖς πολεμίοις διαφθειρομένων; οἰκίας δὲ κατασκαπτομένας, καὶ χρήματα διαρπαζόμενα; καὶ (τὸ πάντων δεινότατον) ὅποτε τύχοι τῶν αὐτῶν ἱερῶν κοινωνῶν ὁ ταῦτα δρῶν καὶ τῆς αὐτῆς φυλῆς ὤν, ᾧ προσῆκον ἐπαμύνειν, κατά γε νόμον, ἀλλὰ μὴ παρανόμως ἀπολέσαι; ὅτι καὶ τῆς

uemus; verùm adiutores mercede conducimus, & hospites vitamus. atque ita cum regionis contemnitur potentia, tum ipsi deridemur. Horum autem omnium atque aliorum insuper malorum autorem coram vidistis, cum tale sui specimen omnibus ederet, quale nemo quantumuis durus & inhumanus absque lacrymis posset exponere. Quod enim de grauissimis malis defuit? non & pueri, & mulieres, & senes parentes, illi patres, aliæ viros, aliæ liberos vel in suis manibus vel inter hostes mori viderunt? Huc accedebant ædium subuersiones, opum direptiones, &, quod erat omnium grauissimum, eo sæpe, qui sacrorum eorundem atque eiusdem tribus esset particeps, autore; quem iuuare secundum leges, non contra leges decebat perdere. Atque horum au-

torem quis nobis affligendum, cum possimus, neget, ac tum ipsum vlciscendum, tum iuuandos mortuos, tum orbatis misericordiam tribuendam? Neque enim hoc tantum erit commodi, quòd rerum præteritarum pœnas expetemus; sed etiam reliquos hoc exemplo docebimus, ne dissensionem nostram in lucro ponant, neq; nobiscum nobis insidientur. Id porro si contingat, nunquam seditione nos laboraturos confido, si nusquam insidiantibus adiutores occurrant.

Atq; his quidem de caussis commodum est cum iis, qui adhortantur, bellum capessere: quàm sit autem necessarium, ex sequentibus cognoscite. Etenim Archelaus nec Peloponnesios cum Athenienisibus inuasit, nec per suam ire regionem vetuit, neque pecuniam contra illos suppedita-

γέρουσιν ἐφαίνη συμφορὰ τὸ γῆρας, καὶ τοῖς ὀρφανοῖς ὡσαύτως. καὶ τούτων τῶν ἀπίστων πῶς οὐ χρὴ κακῶς δρᾶν δυναμένους γε; ἀμυνομένους μὲν ὧν ὑπῆρξε, τιμωροῦντας δὲ τοῖς ἀποθανοῦσιν, οἰκτείροντας δὲ τοὺς ἀποστερηθέντας. οὐ γὰρ μόνον τοῦτο ἀγαθόν ἐστιν, ὅτι τῶν παρῳχημένων ληψόμεθα δίκην, ἀλλ᾽ ὅτι παράδειγμα τοῦτο δείξαντες, ἀποδιδάξομεν τοὺς ἄλλους μὴ νομίζειν εὕρημα τὴν ἡμετέραν διαφοράν, μηδὲ μεθ᾽ ἡμῶν ἐπιβουλεύειν ἡμῖν. ἐὰν δὲ τοῦτο γένηται, πολλὰς ἐλπίδας ἔχω μηδὲ στασιάσειν ἡμᾶς, ὅταν ἐπίκουροι μηδαμόθεν ἴωσι τοῖς ἐπιβουλεύουσιν. οὕτω μὲν οὖν ἀγαθόν ἐστιν ἡμῖν ἐθέλοντας ὁμολογῆσαι συμπολεμεῖν τοῖς παρακαλοῦσιν. ὡς δ᾽ ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἐκ τῶν ἐπιλοίπων χρὴ σκοπεῖν. Ἀρχέλαος γὰρ οὔτ᾽ ἐπὶ Πελοποννησίους ἦλθε μετ᾽ Ἀθηναίων, οὔτε διὰ τῆς χώρας ἰέναι βουλομένους ἔπαυσεν, οὔτε χρήματα παρέχει ἐ-

πὶ τού-

ἐπὶ τούτοις, οὐδὲ ἔστι πρόφασις τῆς ἔχθρας, πλὴν ὅτι οὐκ ἤθελε συμπολεμεῖν αὐτοῖς πρὸς Ἀθηναίους, ἀλλ' ἡσυχίαν ἦγεν. ἐπειδὴ τοίνυν τοῖς Πελοποννησίοις ἱκανὴ πρόφασίς ἐστι πολεμίους νομίζειν τοὺς μὴ πολεμήσαντας αὐτοῖς, εὐλαβηθῶμεν ὅπως μὴ διὰ τὴν αὐτὴν πρόφασιν ἡμῖν πολεμήσωσιν, εἰ παρακεκλημένοι μὴ βουλησόμεθα συμπολεμεῖν μετὰ Πελοποννησίων. οὐ γὰρ ἠδίκειτο ὑπὸ Ἀθηναίων οὐδέν. ἡμῖν δὲ δή τις λόγος ὑπολείπεται; πότερον, ὡς οὐκ ἀδικούμεθα διδάξομεν αὐτοὺς ταῦτα δρᾶν ἅπερ ἐκεῖνος; οὐ γὰρ ἄδικον εἴπερ ὁ τάδε δράσας οὐκ ἀδικεῖ. ἀλλ' ἀδικεῖσθαι μὲν φήσομεν, ἀμύνεσθαι δ' οὐ βουλόμεθα; πολλὴν ἄρα δειλίαν ποιησόμεθα τοῖς βουλομένοις ἡμᾶς καλῶς δρᾶν. ἀλλὰ βούλεσθαι μὲν, δύνασθαι δ' οὔ; τίς οὖν οὐ καταφρονήσει τῆς δυνάμεως ἡμῶν, εἰ τοὺς Ἕλληνας γε ἔχοντες ἐπικούρους, οὐδὲ οὕτω δυνησόμεθα τοὺς ἐ-

uit, neque vllam dedit inimicitiæ causam, nisi quod cum illis Athenienses oppugnare noluit, verùm quietem sectatus est. Quare si satis est causæ Peloponnesiis, cum hostes iudicant eos, qui noluerunt vnà bellum gerere; cauendum est, ne nobis eadem de causa bellum inferant, si vocati vnà pugnare noluerimus. Etenim nullam ab Atheniensibus iniuriam acceperat. nobis verò quænam est reliqua ratio? An, quia læsi non sumus, idem nos, quod illum, facere dicemus? si enim, qui id fecit, iniustè non egit, vacat res iniustitia. An verò læsos esse fatebimur, vlcisci nos velle negabimus? admodum igitur ignauos reddemus eos, qui nobis benefacere cogitant. An deniq; velle, sed non posse dicemus? quis ergo nostras vires non contemnet, sine Græcorum quidem auxilio poterimus hostes

vlcisci, &, quod est maximum, secundam apud Græcos culpam subibimus, qui nec in primo bello Persico, nec in hoc, quod nunc indicitur, socios nos præbeamus. Quanquam in illo non deerat nobis excusatio. pro nobis enim volebamus vnà cum illis periclitari: atque hoc honestius ducebamus, quàm si nostra relicta, de illorum regione depugnaremus. Nunc autem quid dicemus? siquidem ipsi pro nobis ac nostris adsunt periclitaturi. Præterea sit indignum, si soli Græcorum in societate Græca non censebimur. id quod quantum sit, hic ostendit ipse. Nam cùm pecunia cuperet Græcorum societatem emere, non potuit obtinere. quod quidē & commodam rem esse & difficilem, simul demonstrat. Ac de his quidem, si quis ea contrà proferat, hæc

ἐχθροὺς ἀμύνασθαι, καὶ τὸ μέγιστον, εἰ δευτέραν αἰτίαν σχήσομεν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων· πρότερον μὲν, ὅτι τὸν πρότερον Μηδικὸν οὐ συνεπολεμήσαμεν· δεύτερον δὲ, τὸν νῦν ἐπαγγελλόμενον. καίτοι περὶ ἐκεῖνον μὲν ἱκανὴν πρόφασιν εἴχομεν· περὶ ἡμῶν μὲν γὰρ ἠθέλομεν αὐτοῖς συνδιακινδυνεύειν. οὕτω γὰρ τὸ πρᾶγμα ἐγίνετο μᾶλλον, ἢ τὴν ἡμετέραν αὐτῶν ἀπολιπόντας, περὶ τῆς ἐκείνων διαμάχεσθαι. νῦν δὲ τί φήσομεν; αὐτοὶ γὰρ ἥκουσιν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τῆς ἡμετέρας θέλοντες κινδυνεύειν. ἔτι δὲ πῶς οὐ δεινὸν εἰ μόνοι τῶν Ἑλλήνων εἰς τὴν Ἑλληνίδα συμμαχίαν οὐ συναριθμησόμεθα; τοῦτο δ' ὅσον ἐστὶν, αὐτὸς οὗτος δεδήλωκεν. ἐπιθυμῶν γὰρ χρήματα βουλόμενος τοῖς Ἕλλησιν δοῦναι ὅπως γένηται σύμμαχος, οὐκ ἐδυνήθη διαπράξασθαι. καὶ τοῦτ' ἀγαθὸν ἐστὶ δυοῖν σημεῖον, καὶ ὅτι ἀγαθόν ἐστι, καὶ ὅτι χαλεπόν. περὶ μὲν οὖν τούτων, ἐὰν ταῦτά τις ἀντιλέγῃ, ταῦτά μοι λελέχθαι.

λελέχθω. Ἤδη ἢ λόγον ἤκουσα λεγόμενον, ὅς μοι σημεῖόν ἐστιν ἱκανὸν ὅτι βέλτιστά ἐστιν ἃ ἐγὼ λέγω τοῖς ἐσκεμμένοις. εἴπερ ὁ λόγος ἐκεῖνος ἰσχυρότατός ἐστιν, οὐκ ἄξιόν ἐστιν ἔτι φοβηθῆναι. λέγουσι γὰρ ὡς κρείσσων Ἀρχέλαός ἐστι, καὶ τοιοῦτος ὤν, πρόσοικος μᾶλλον ἢ Πελοποννήσιοι. τοῦτον μὲν γὰρ εἰ βουλοίμεθα, δυναίμεθ' ἂν ἀμύνασθαι, Πελοποννησίους δ' οὐκ αὖ. οὐκοῦν κρεῖσσον στασιάζειν πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς μᾶλλον ἢ δουλεύειν ἑτέροις. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἀνάγκην ἑώρων οὖσαν ἡμῖν ἑλέσθαι δυοῖν θάτερον, ἐβουλευσάμην ἂν ὁπότερον χρὴ μ' ἑλέσθαι· τὴν δ' ἡσυχίαν ὁρίσκω πρὸς Πελοποννησίους οὖσαν. θαυμάζω ἢ καὶ τῶν ἀντιτιθέντων πράγματα τοῖς πράγμασιν. οὐ γὰρ ὅμοια πρὸς ὅμοια συντιθέασι πρῶτον μὲν, ὅτι τὰ μὲν ὑπὸ τούτου σαφῶς ἐπιστάμεθα, τὰ δ' ὑπ' ἐκείνων ὑπονοοῦμεν. τὰ μὲν γὰρ ἐπάθομεν, τὰ δ' οὐκ ἐπιστάμεθα εἰ πεισόμεθα.

dicta sint. sed alium seri audio sermonem, qui ea, quæ dico, optima esse perspicuè ostendit. Etenim si istam rationem habent firmissimam, deponendus iam est metus. Aiunt enim præstare Archelaum, quamuis talem, accolam Peloponnesiis. Nam hunc facilè, si velimus, repellamus; Peloponnesios non item. quare seditione præstat inter nos conflictari, quàm aliis seruire. At ego si necessariò viderem eligendū alterutrum; vtrum potius esset, deliberarem. verùm quietem nobis cum Peloponnesiis intercedere video. Miror præterea istorum contentionem, qui dissimilia inter se comparent. Primùm enim huius facta cognoscimus apertè; illorum suspicione complectimur: siquidem illa sensimus, hæc an sensuri simus, ignoramus.

Non igitur æquum est, ob res gestas non indignari; quas assequimur coniectura, magis timere. Quibus verò exemplis metum hunc concipiamus? Non videmus proximos nobis Græcos, Phocenses, esse liberos? propinquos Bœotos, nec tributo, nec magistratu vllo Laconico premi? remotiores etiam Corinthios, sui iuris esse, suisque frui? Achiuos præterea, qui nos nec multitudine nec oppidis superant; nec non Eleos, Tegeatas, & Arcades reliquos eodém se habere modo; sic vt nullus ibi ·· regnarit adhuc Laco, sicut nec heic Macedo. Iam respublicas vbique constitutas, & leges positas nouimus, ac rerum communium vsum esse communem. Sed eos fortè quis paucorum imperium vbiq; dicet instituere. tale profectò, quale nos cum diu

πῶς οὖν ἴσον ἐστὶ, τοῖς μὲν ἤδη γιγνομένοις μὴ θυμοῦσθαι, τὰ δ' εἰκαζόμενα φοβεῖσθαι μᾶλλον; ἐκ ποίων δὲ χρὴ παραδειγμάτων ὀρρωδεῖν αὐτά; πότερον οὐχ ὁρῶμεν τοὺς πλησιεστάτους ἡμῖν προσοικοῦντας τῶν Ἑλλήνων Φωκέας ἐλευθέρους ὄντας, προσεχομένους δὲ Βοιωτοὺς, οὔτε φόρον φέροντας ἐκείνοις, οὔτε ἄρχοντα οὐδένα Λακεδαιμονίων αὐτόθι; ἔτι δὲ διὰ πλείονος Κορινθίους αὐτονόμους ὄντας, καὶ ἑαυτῶν κρατοῦντας; Ἀχαιοὺς δὲ πρὸς τούτοις, οὔτε πλείονας ὄντας ἡμῶν, οὔτε κατὰ πόλεις οἰκοῦντας; Ἠλείους δὲ καὶ Τεγεάτας, καὶ τοὺς ἄλλους Ἀρκάδας, ἀστυγείτονας ὄντας; ἔνθ' οὐδεὶς εὑρήκει πω Λακεδαιμόνιον ἔχοντα, ὥσπερ οὐδ' ἐνθάδε Μακεδόνα. πολιτείας δὲ πανταχόθι νόμους ἐπιστάμεθα κειμένους, καὶ τὰ κοινὰ κοινῇ καρπουμένους. ἴσως αὖ τις εἴπῃ, ἀλλ' ὀλιγαρχίαν ἑκασταχοῦ καθιστᾶσι, τοιαύτην γε οἵαν ἡμεῖς εὐχόμεθα πολλάκις.

χρόνον καὶ ποθοῦντες, ὀλίγον χρόνον ἰδόντες, ἀφῃρέθημεν. οὐ δὴ προσήκει ὀλιγαρχίας λέγειν ἐκείνας πρὸς τὰς ἐνθάδε. ποῦ γὰρ οὕτω μικρὰ πόλις ἐν ᾗ τὸ τρίτον μέρος οὐ μετέχει τῶν πραγμάτων αὐτόθι; οὕτω δὲ μηδὲ ὅπλα, μηδὲ ἄλλη δύναμίς ἐστι τὰ κοινὰ πράσσειν, οὐχ ὑπὸ Λακεδαιμονίων, ἀλλ᾽ ὑπὸ τῆς τύχης ἀποστερηθέντων πραγμάτων. ἀπεστέρηται δὲ τοσοῦτον χρόνον, ἕως ἂν παράδειγμα μάθητε. περὶ δὲ ταῦτα, παρ᾽ ὑμᾶς ἐστιν. οἴομαι μὲν γὰρ ἡμᾶς οὐδ᾽ ἂν δεχομένους ἄλλως δύνασθαι πολιτεύεσθαι, παραδείγματα μὲν τοιαῦτα παρεχομένους ὀρρωδεῖν οὐκ εἰκὸς αὐτοὺς, ἃ μὴ γενέσθαι δεινόν ἐστι μᾶλλον ἢ γενέσθαι. καὶ Λακεδαιμονίους μὲν οὐκέτι πέφυκεν ὑμῖν ἐπιτίθεσθαι. πόρρω γὰρ οἰκοῦσιν ἀφ᾽ ὑμῶν, ἀπαράσκευοί τ᾽ εἰσὶ πρὸς τὴν χώραν. ᾧ γὰρ ἡμεῖς ἰσχύομεν μάλιστα, οὐκ ὀλίγον διαφέρουσι, πλησίοι εἶναι αὐτοῖς. πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ εἰ-

optassemus ac desiderassemus, breui sumus constituto spoliati. Neque enim comparanda sunt illa paucorum cum istis imperia. Vbi enim tam paruam vrbem reperias, in qua non tertia pars præsit rebus? Similiter & armorum gerendorum, & reliquæ reipublicæ administrandæ facultas non tam per Lacedæmonios, quàm per fortunam est adempta, donec exemplū vos ··e· datis. Nam reip. quidem formam vix aliam, arbitror, possimus exoptare. exemplis autem propositis, ea non debemus timere, quæ non contingere sit, quàm contingere, grauius. Lacedæmonii porro non facilè nos inuaserint. Sunt enim longè à nobis remoti, nec nimis ad eam rem instructi. nam propinquitas, qua nos valemus plurimum, non paruum apud illos discrimen facit. Quare primùm non

temere nos aggredientur. sin facient, non latebunt. si præsciemus, non negligemus. Quo fit, vt nulla ratione nos commodè queant inuadere. Quod si quis hoc etiam dixerit, liberos habere Archelaum, ac propter eos non esse societatem ineundam; admirari primum eum libeat, qui decem filiorum mentionem faciat, omnium, atque ciuitatis ipsius obliuiscatur; & cum filiorum omnium vtilitatē negligat, paucorum rationem habeat. Iam si necessariò filiis aliquid esset expectandū, nullam hæc verba admirationem mouerent.

Nunc illo deuicto, liberos quoq; in nostra potestate fore, manifestum est. Ac mea quidem oratio iubet iniuriarum autorem vlcisci, mortuos iuuare, necessariis gratificari, fortunam accipere, Græcis amicos, barbaris hostes

κότως ἐπιχειρήσουσιν. ἐὰν δ' ἐγχειρῶσιν, οὐ λήσουσιν· ἐὰν δὲ προγινώσκωμεν, οὐκ ἀμελήσομεν αὐτῶν. ὥστε οὐδαμῇ καλῶς αὐτοῖς ἐπιτήδειος ἔσται. εἰ δὲ καὶ τοῦτό τις τὸν λόγον λέξει, ὡς Ἀρχέλαος παῖδας ἔχει, καὶ διὰ τοὺς παῖδας οὐχ οἷόν τε συμπολεμεῖν, πρῶτον μὲν ἄξιον θαυμάσαι τοῦτον, ὅστις περὶ μὲν δέκα παίδων λέξει, περὶ δὲ τῶν ἁπάντων οὐ λέγει, οὐδὲ περὶ τῆς πόλεως· καὶ τὸ μὲν τῶν παίδων συμφέρον ἀποστερεῖ, περὶ δὲ τῶν ὀλίγων καθίστησιν. εἰ μὲν οὖν ἀναγκαῖον ἦν παθεῖν τι τοὺς παῖδας, οὐ θαυμαστὸν ἦν λέξαι· νῦν δὲ δῆλόν ἐστιν ὅτι κρατοῦντες ἐκείνου, καὶ τῶν παίδων ἅμα κρατήσομεν· ὥστε ἀφελόντες τῶν ἐκείνου κακῶν, ῥᾳδίως ἀπολαβεῖν τοὺς παῖδας. ὁ μὲν οὖν ἐμὸς λόγος, ἀμύνασθαι μὲν τὸν ἀδικοῦντα κελεύει, τιμωρεῖν δὲ τοῖς ἀποθανοῦσι, χαρίσασθαι δὲ τοῖς προσήκουσι· δέξασθαι δὲ τὴν τύχην· συμμάχους τε τοῖς Ἕλλησιν εἶναι, πολεμίους

λεμίους δὲ τοῖς βαρβάροις· καὶ πιστεύειν μὲν τοῖς ὠφελοῦσιν, ὀῤῥωδεῖν δὲ τοὺς μὴ ποιοῦντας· ἐχθροὺς δὲ νομίζειν τοὺς ἀδικοῦντας, φίλους δὲ, τοὺς ἐπαμύνοντας. πρὸς τούτοις τε, τὰ γιγνωσκόμενα τῶν εἰκαζομένων κυριώτερα ἡγεῖσθαι. ταῦτα μὲν οὖν ὁ ἐμὸς λόγος· τοῖς δὲ ἐναντιουμένοις εἰς ταῦτα ἥξουσι τόλμης, τἀναντία δεῖ δύνασθαι τὸν λόγον· ἀνέχεσθαι μὲν ἀδικουμένους, ὠφελεῖν δὲ τοὺς ἀδικοῦντας, φεύγειν δὲ τοὺς βουλομένους ὠφελεῖν· ἀπιστεῖν δὲ τοῖς φίλοις, πιστεύειν δὲ τοῖς ἐχθροῖς. ὀῤῥωδεῖν δὲ τὰ πόῤῥω, τὰ δὲ πλησίον ὑπερορᾷν· ἔπειτα τοῖς Ἕλλησι μὴ γίνεσθαι συμμάχους, τοῖς δὲ βαρβάροις, καὶ πρὸς τούτῳ τοῖς ἐχθροτάτοις. ἔτι δὲ ἀτιμωρήτους μὲν τεθνάναι τοὺς ἀποθανόντας, ἀτίμους δὲ, τοὺς προσήκοντας εἶναι· καὶ μήτε πολιτείαν εἶναι, μήτε νόμον, μήτε δίκας. τοιαῦτα ἀνάγκη τὸν λόγον τῶν ἀντιλεξόντων δύνασθαι. ταῦτα γάρ ἐστιν ἐναντία τούτοις οἷς ἐγὼ λέγω. πειθόμενοι οὖν ἐκείνοις, τά-

esse, iuuantibus confidere, alios metuere, lædentes pro hostibus iuuantes pro amicis habere; denique res cognitas suspicionibus certiores ducere. Atque hæc quidem mea vult oratio: qui autem ea erunt audacia, contrariam vt instituant, eorum ~ oratio contraria, necesse est, iubeat, damnum vltro accipere, lædentes iuuare, prodesse volentes fugere, amicis diffidere, fidere hostibus, longinqua metuere, propinqua contemnere, nō cum Græcis, sed cum Barbaris, iisque inimicissimis inire societatem, inultos mortuos, inhonestos necessarios relinquere, rempublicam, leges, iuraque abolere. Atque hæc oportet aduersariorum velle orationem, quandoquidem hæc iis, quæ ego dico, sunt contraria. Quamobrem si illis parebitis, hæc vobis

non deerunt. sin societatem arripiemus, & pœnas rerum perpessarum expetemus, nec in posterum similia perferemus.

των οὐχ ἁμαρτήσεσθε· δεξάμενοι δὲ τὴν συμμαχίαν καὶ προθυμηθέντες, ὧν τε πεπόνθαμεν δίκην ληψόμεθα, καὶ τὸ λοιπὸν οὐ πεισόμεθα τοιαῦτα.

DEMADIS ORATIO

De Duodecennali.

EOrum qui in reatu ac sordibus versantur, Athenienses, vitæ & necis potestatem per leges accepistis. Enimuerò neque prudenter Medicus laborantibus potest succurrere, si causam morbi penitus non agnouerit, neque Iudex sanctum iudicium ferre, nisi in Iudicii causis assiduus fuerit assectator. Ipse autem qui in mediam Oratorum contentionem incidi, vt à Diis immortalibus, sic à vobis auxilium imploró: vitæ meæ detrahūt, existimantes quæ dicturus sum minimè à vobis

ΔΕΜΑΔΟΥ ΛΟΓΟΣ

Ὑπὲρ τῆς δωδεκαετίας.

ΤΗς μὲν τῶν κινδυνευόντων σωτηρίας, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τῆς τιμωρίας ὑμεῖς παρὰ τῶν νόμων τὴν ἐξουσίαν εἰλήφατε. οὔτε δὲ ἰατρὸς ἐμπείρως δύναται θεραπεῦσαι τοὺς κάμνοντας, ἂν μὴ τὴν αἰτίαν τοῦ νοσήματος καταγνοήσῃ, οὔτε δικαστὴς ὁσίαν θεῖναι τὴν ψῆφον, ἐὰν μὴ τοῖς τῆς κρίσεως δικαίοις ᾖ παρηκολουθηκώς. ἐμπεσὼν δὲ αὐτὸς εἰς μέσην τὴν ῥητόρων δυσμένειαν, ὥσπερ τῆς παρὰ θεῶν, οὕτω τῆς παρ' ὑμῶν δέομαι τυχεῖν βοηθείας. διαβάλλουσι γάρ μου τὸν βίον, οἰόμενοι τὸν λόγον

ἄπιστον

ἄπιστον καθεστήσειν. ἐγὼ δ' ἀποθανὼν μὲν, ἢ ζῶν, οὐδέν εἰμι· τί γὰρ Ἀθηναίοις ἢ παρανάλωμα Δημάδης; δακρύσει δέ μου τὴν ἀπώλειαν οὐχ ὁ στρατιώτης (πῶς γὰρ, ὃν αὔξει μὲν πόλεμος, εἰρήνη δ' οὐ τρέφει;) ἀλλ' ὁ τὴν χώραν γεωργῶν, καὶ ὁ τὴν θάλατταν πλέων, καὶ πᾶς ὁ τὸν ἡσύχιον βίον ἠγαπηκὼς, ᾧ τὴν Ἀττικὴν ἐτείχισα, τοὺς ὅρους τῆς χώρας περιβαλὼν οὐ λίθοις, ἀλλὰ τῇ τῆς πόλεως ἀσφαλείᾳ. δεινὸν δέ τι συμβαίνει πολλοῖς τῶν κρινόντων ὧδε, δικασταί. ὥσπερ γὰρ ἡ τῶν ὀφθαλμῶν νόσος, τὴν ὅρασιν συγχέασα, κωλύει τὰ ἐμποδὼν κείμενα θεωρεῖν, οὕτως ἄδικος παρεισδυόμενος λόγος εἰς τὰς τῶν δικαστῶν γνώμας, οὐκ ἐᾷ δι' ὀργὴν συνορᾶν τὴν ἀλήθειαν. διὸ καὶ δεῖ συνορᾶν ὑμᾶς εὐλαβῶς ἐπὶ τῶν κινδυνευόντων μᾶλλον ἢ τῶν ἐγκαλούντων. οἱ μὲν γὰρ αὐτόθεν ἔχουσιν, ἐκ τῆς πρωτολογίας, ὁποῖον αὐτοὶ βούλονται τὸν δικαστήν·

credita fore. Ego verò seu viuus, seu mortuus, nihil sum: Quid enim Atheniẽsibus q̃ nihili homo Demades? meum n. interitum neq; miles deplorabit (qui enim, quẽ bellũ quidem auxit, pax non alat?) Sed qui regionẽ excolit, mare nauigat, & omnis qui quietam vitam in deliciis habet, cui Attica munita, montes non lapidib. circumdati, sed ciuium præsidio. At multis fortassis, Iudices, eorũ qui etiamnum subsellia compleuerũt, vafri quippiã subesse videtur. Sicut enim oculorũ ęgritudo, vitalẽ videndi functionem confundit, & quo minus clarè obiecta cõspiciantur impedit, ita incõposita peroratio sen tẽtiis Iudicum sese exponens, veritatem non sine bile conspici non patitur. Quare etiã conuenit vos in causa citatorum & eorum qui in periculis versantur maximè circumspicere. Illi enim qualem cupiunt, talẽ à præcedẽti actione Iudicẽ obtinent;

hi cōtra irritatos Iudices ipſam animāobiicere cōpelluntur. Igitur ſi in tātis periculis conſtitutis ſocius criminis videar, quidquid faciendum ſit, iubete, nec parcite, non enim deprecor; poſſem quidē iure & legibus, publicamq; ob vtilitatē ſeiunctus à reis reperiri, ſed nō fruſtrate me tam inſigni actorū crudelitate. Si autē omnino moriēdum ſit, re aliqua publicæ ſaluti conſulam, vt illi affirmāt, alacriter occumbam. Pulchrū eſt n. propria morte publicam cōciliare beneuolētiam, cum è re patriæ ſit futurū. Sed nihil vt fert ratio quidquam nunc auferetur. Permittite per Deos immortales, Athenienſes, permittite tandē mihi vobiſcum de iuſtitia, quemadmodum exopto patrocinari, ſat enim virium ſuppetere exiſtimo ad mihi aliiſq; patrocinādum: in his enim metus orationē meā interturbat. Cæterum nō negotii reprehenſionē, ſed ſo-

οἱ δ᾽ ἀναγκάζονται τοῖς ὠργισμένους κριταῖς τὴν διάνοιαν ἀντιτάσσειν. ἐὰν μὲν οὖν φαίνωμαι τοῖς ἐγκαλουμένοις ἔνοχος, καταψηφίσασθε, μὴ φείσησθε· οὐ παραιτοῦμαι· ἂν δ᾽ εὑρίσκωμαι τῶν ἐγκεκλημένων κεχωρισμένος, τῷ δικαίῳ, τοῖς νόμοις, τῷ συμφέροντι, μὴ προῆσθέ με τῇ τῶν κατηγόρων ὠμότητι. εἰ δὲ πάντως ἀποθανὼν συμβαλοῦμαί τι πρὸς τὴν κοινὴν σωτηρίαν, ὡς οὗτοι λέγουσιν, ἑτοίμως ἔχω τελευτᾶν. κτήσασθαι γὰρ ἰδίῳ θανάτῳ δημοσίαν εὔνοιαν καλὸν, ἐὰν ᾖ χρεία τῆς πατρίδος. ἀλλὰ μὴ ἀ τούτων λόγος " τι νῦν ἀφαιρήσεται. δότε δή μοι πρὸς θεῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δότε διαλεχθῆναι ὡς προαιροῦμαι πρὸς ὑμᾶς περὶ τῶν δικαίων. δοκῶ μὲν γὰρ δύναμιν εἶναί μοι καὶ τοῖς ἄλλοις βοηθεῖν· ἐν δὲ τούτοις ἐμποδίζει μου τὸν λόγον ὁ φόβος. ἄλλως δὲ οὐ τὸν ἔλεγχον τοῦ πράγματος, ἀλλὰ τῇ τῶν ἀ-

δικων

δίκων μόνον· ὃς οὐ κρίνει τοὺς ἀδικοῦντας, ἀλλὰ φύεται τοῖς ἀδικοῦσι λέγειν ἢ πράττειν. ἡ πρὸς ὑμῶν ἐλπὶς δὲ δικαία ἐὰν ταύτης κατατυχῶν, πάσας ἀπολύσωμαι τὰς διαβολάς· ἄνευ δὲ ταύτης, οὔτε ὁ λόγος, οὔθ' οἱ νόμοι, οὐθ' ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια σῶσαι δύνανται τὸν ἀδίκως κρινόμενον. οὐκ ἀγνοεῖτε δὲ ὅτι πολλοὶ πολλάκις ἤδη τῶν ἐγκαλούντων ἀπὸ μὲν τῆς κατηγορίας ἔδοξαν δίκαια λέγειν, παρατεθείσης δὲ τῆς ἀπολογίας, εὑρέθησαν αὐτοὶ συκοφαντοῦντες. ὃ δὴ καὶ νῦν πέπεισμαι τούτοις παρακολουθήσειν, ὑμῶν ἀκούειν προαιρουμένων μετ' εὐνοίας. ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς ἄλλης μου πολιτείας κατηγορεῖν ἐπιχείρησαν, βραχέα βούλομαι περὶ αὐτῆς εἰπεῖν, ἔπειθ' οὕτως ἐπὶ τὴν λοιπὴν δικαιολογίαν ἀπελθεῖν· ἵνα μὴ λάθωσιν ὑμᾶς παρακρουσάμενοι. γεγονὼς γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Δημάδου πατρὸς

lum iniustorũ huic causæ; qui non iniuriam facientes iudicio persequitur, sed cum iniquis loqui, & facere aptus est; spes verò apud vos iusta est, hac si potitus sum omnes insidias confringam, absque illa verò, neque oratio, neq; leges, neque negotiorum integritas, seruare poterunt iniustè iudico cõdemnatum. An nescitis vti quõdam multi reorũ ex crimine, verissima sæpius proferre visi sunt, defensione autem in medium allata, ipsi sycophantæ reperti sunt; quod aliquando & nunc in illis vt intendo, consequar certus sum, vestrum est ad proponenda beneuolas aures aperire. Quoniam autem & alterius Reipu. me criminari studuerunt, pauca de illa dicere exopto, & ita postea ad reliquam caussæ meæ defensionem procedere, ne vos impostores illi fugiant. Natus n. sum Athenienses, patre

Demade, (ſicuti ſeniores inter nos nouerunt), iſto quidem tempore vt poteram viuebam, neque publice populum fraudans, neque priuatim in ciuitate cuiquam nocens, proprio labore miſeriã huius vitæ propellere contendens, paupertas namque inutile ſimul & difficile quiddam annexum habet, infamiæque ſubiecta eſt. Indigentia tamen vt exiſtimo, in multis non morum improbitatem, ſed fortunæ iniuriam arguit. Ad Remp. autẽ accedẽs, non in criminalibus cauſis, neq; cõſcribendarum forenſium cauſarũ exercitatione operam poſui, ſed in libertate pro concione dicendi, ſiue hos dicant periculoſam vitam ducere, his namque omnia accuratè penſantibus, magnam ad emendationẽ tribuit auctoritatem; Non a. in dicendis gratia ſalutem patriæ conſtituere neceſſarium eſt. Mille Athenienſium monumenta teſtes ſunt

(ὡς καὶ ὑμῶν οἱ πρεσβύτεροι γινώσκουσι) τὸν μὲν ἄλλον χρόνον οὕτως ἔζων ὡς ἐδυνάμην, οὔτε κοινῇ τὸν δῆμον ἀδικῶν, οὔτ' ἰδίᾳ λυπῶν οὐδένα τῶν ἐν τῇ πόλει· προῄρημαι δ' ἀεὶ τοῖς ἰδίοις πόνοις τὴν ἀσθένειαν τοῦ βίου διορθοῦσθαι. ἡ πενία δ' ἴσως δύσχρηστον μὲν ἔχει τι καὶ χαλεπὸν, κεχώρισται δ' αἰσχύνης· ὡς ἂν, οἶμαι, τῆς ἀπορίας ἐπὶ πολλῶν οὐ τρόπου κακίαν, ἀλλὰ τύχης ἀγνωμοσύνην ἐλεγχούσης. προσελθὼν δὲ τοῖς κοινοῖς, οὐκ εἰς δίκας καὶ τὴν ἀπὸ τῆς λογογραφίας ἐργασίαν ἔθηκα τὸν πόνον, ἀλλ' εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ βήματος παρρησίαν, ἣ τοῖς μὲν λέγουσιν ἐπισφαλῆ παρέχεται τὸν βίον, τοῖς δ' εὐλαβουμένοις μεγίστην δίδωσιν ἀφορμὴν πρὸς κατόρθωσιν. οὐ γὰρ ἐν τῇ τοῦ λέγοντος χάριτι δεῖ συνεκπίπτειν τὴν τῆς πατρίδος σωτηρίαν. χιλίων τάφοι Ἀθηναίων μαρτυρεῖ μοι,

κηδευθεῖσι τοῖς τῶν ἐναντίων χερσὶν, ἃς ἀντὶ πολεμίων φιλίας ἐποίησα τοῖς ἀποθανοῦσιν. ἐνταῦθα ἐπιστὰς τοῖς πράγμασιν ἔγραψα τὴν εἰρήνην· ὁμολογῶ. ἔγραψα καὶ Φιλίππῳ τιμάς· οὐκ ἀρνοῦμαι. δισχιλίους γὰρ αἰχμαλώτους ἄνευ λύτρων, καὶ χίλια πολιτῶν σώματα, χωρὶς κήρυκος, καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἄνευ πρεσβείας λαβὼν, ὑμῖν ταῦτ' ἔγραψα. ἐπείληπτο δὲ τῆς γραφούσης χειρὸς οὐχ ἡ δωροδοκία τῶν Μακεδόνων, ὡς οὗτοι πλαττόμενοι λέγουσιν, ἀλλ' ὁ καιρὸς καὶ ἡ χρεία, καὶ τὸ τῆς πατρίδος συμφέρον, καὶ ἡ τοῦ βασιλέως φιλανθρωπία. ἐλθὼν γὰρ ἐπὶ τῶν κινδύνων ἐχθρὸς τῶν ἀγώνων, φίλος ἐχωρίσθη, τὸ τῶν νενικηκότων ἆθλον τοῖς σφαλεῖσι προθείς. πάλιν τοίνυν ἧκε τῇ πόλει καιρὸς ἕτερος· (ἵνα τοὺς μεταξὺ κινδύνους ἑκὼν ἐπιλάθωμαι)· καὶ πάντες μὲν οἱ τὴν Ἑλλάδα κατοικοῦντες τὸν Ἀλέ-

mihi, etiam ipsis aduersariorum manibus constructa, quæ militaribus cæsis, amicitiæ gratia posui. Rerum administrationi imminens, illic pacem scripto firmaui: Fateor. Scripsi & Philippo laudes: non nego, mancipia enim bis mille absque vllo captiuitatis pretio, ciuiumque mille corpora, sine præcone, Oropumque sine legatione recipiens, vobis ista conscripsi; neque verò munerum oblatio Macedonum, scribentis manum occupauit, vt hi fingendo asserunt, sed tempus, necessitas, patriæ commodum, Regisque perhumanus animus: adiens enim periculum contentionum hostis, amicus euasi, præmium deuictorum calamitosis ostendens. Rursum igitur alia ciuitati occasio oblata est (vt inter pericula libens delitescam) & omnes quidem Græciam incolentes, Ale-

xandrum ad principatum extulerunt, & decreta facientes, maiorem fastum, iuueni, auidoque gloriæ imposuerunt. Nos vero & Lacedæmonii reliquum eramus publicæ salutis columen, habentes non auri multitudinem, non armorum apparatū, neque copias peditum, sed ingens desiderium, potentiam vero afflictam & sordidam paupertatem. Quorum quidem robur ad Leuctra periculum concussit, qui prius quidem inexpertus cum esset hostilis tubæ, in Laconica Eurotas & Beotos castrametari vidit. Thebanus autem Spartæ florem iuuentutis attundit, & iuuenum Laconicæ præscriptos terminos cineribus conclusit. Nostros vero apparatus bellum consumpsit, & spem superstitum mortuorum iactura labefactauit. Thebani vero maximū vinculū, præ-

ξανδρον ἐπὶ τὴν ἡγεμονίαν ἀνεβίβαζον, καὶ τοῖς ψηφίσμασιν ἀναπλάττοντες, φρόνημα μεῖζον τοῦ δέοντος ἀνδρὶ νέῳ καὶ φιλοδόξῳ προσέθηκαν. λοιποὶ δ' ἦμεν ἡμεῖς καὶ Λακεδαιμόνιοι, πρόβλημα τῆς σωτηρίας, ἔχοντες, οὐ χρημάτων πλῆθος, οὐχ ὅπλων παρασκευάς, οὐχὶ πεζῶν σύνταξιν, ἀλλ' ἐπιθυμίαν μεγάλην, δύναμιν δ' ἀσθενῆ καὶ ταπεινήν. ὧν μὲν γὰρ ἐσύλησε τὴν ἰσχὺν ὁ περὶ Λεῦκτρα κίνδυνος, ὁ δὲ πρότερον ἀπείρατος ὢν πολεμίας σάλπιγγος Εὐρώτας Βοιωτοὺς ἐν τῇ Λακωνικῇ στρατοπεδεύοντας εἶδεν. ἀπέκειρε γὰρ τὴν ἀκμὴν τῆς Σπάρτης ὁ Θηβαῖος, καὶ τοὺς ὅρους τῆς Λακωνικῆς τεθειμένους τὴν ἀκμὴν τῶν νέων, συνέκλεισε τῇ τέφρᾳ. τὰς δ' ἡμετέρας παρασκευὰς ἀνάλωσεν ὁ πόλεμος, καὶ τὴν ἐλπίδα τῶν ζώντων συνέτριψεν ἡ συμφορὰ τῶν ἀποθανόντων. Θηβαῖοι δὲ μέγιστον εἶχον δεσμὸν τὴν τῶν Μα-

κεδόνων φρουρὰν, ὑφ᾽ ἧς οὐ μόνον τὰς χεῖρας συνεδέθησαν, ἀλλὰ καὶ τὴν παρρησίαν ἀφῄρηντο. τῷ γὰρ Ἐπαμινώνδου σώματι συνέθαψε τὴν δύναμιν τῶν Θηβαίων ὁ καιρός. ἤκμαζον δὲ τοῖς σώμασιν οἱ Μακεδόνες, οὓς ἤδη ταῖς ἐλπίσιν ἐπὶ τὰ σκῆπτρα καὶ τοὺς Περσῶν θησαυροὺς ἡ τύχη διεβίβαζεν. ἐνταῦθ᾽ ὁμοίως Δημοσθένης μὲν ἐκύρωσε πόλεμον, καλὴν μὲν τοῖς ὀνόμασιν, οὐ σωτήριον δὲ τοῖς ἔργοις συμβουλίαν εἰσηγησάμενος τοῖς πολίταις. ὡς δὲ πλησίον ἔστη τῆς Ἀττικῆς, ἡ χώρα δὲ εἰς τὴν πόλιν κατεκλείετο, καὶ τὸ περιμάχητον καὶ θαυμαζόμενον ὑπὸ πάντων ἄστυ, βοῶν καὶ προβάτων, ὥσπερ ἔπαυλις, καὶ τῶν βοσκημάτων ἐπληροῦτο, βοηθείας δ᾽ οὐδαμόθεν ἦν ἐλπίς, ἔγραψα τὴν εἰρήνην· ὁμολογῶ, καὶ φημὶ καλῶς καὶ συμφερόντως πεπραχέναι τοῦτο. κρεῖττον γὰρ ἐπερχόμενον ἐκκλῖναι τὸ νέφος, ἢ φερομένῳ συναπενε-

sidium scilicet Macedonum obtinebant, quo non solum manus astrinxerant, sed etiam dicendi libertatem auferebāt: Thebanorum enim robur tempus vnà cum Epaminondæ corpore sepeliuit. Macedones verò corporibus floruerūt, quos etiam spe ad thesauros & Persarum sceptra fortuna transmittebat. Tunc similiter Demosthenes bellum comprobauit, nominibus quidem speciosum, rebus verò non salutare consilium tribuens, sicut verò in propinquo Atticæ stabat, regioque intra vrbem continebatur, & ciuitas illa digna certamine, & inter omnes admiranda, bobus ouibusque, & aliis pecoribus stabuli instar complebatur; auxilii verò spes nulla ex parte affulgebat, pacem conscripsi; Fateor; idq; me aptè vtiliterq; præstitisse assero. incubantem enim vitasse nubem præstat, q̄ vehe-

menti abripi torrente. Quare consentaneum est, Athenienses, nullam mihi ex illis rebus reliquam per vos succrescere inimicitiam: non enim ego fortunam supero, vt fortuna vitam, per quam in periculo cōstituitur. Consilium vero decet, vt medicum, non morbi causam existere, sed salutis gratiam rependere. De externis igitur causis certas sententias pronuntiantes, leuiter per meas res nudam esse Rempub. conspicietis. Posthæc iterum tertium omniumque difficillimum periculum ciuitati iniiciebatur, non amplius à fortuna immissum, sed ab Oratoribus eo ipso tempore comparatum. Mecum etiam rerum gestarum recordamini, quando Demosthenes & Lycurgus Macedones oratione in acie collocarūt, qui in Triballis vincebant, solum verò in suggestu mortuum Alexandrum sub conspectū

χθῆναι τῷ ῥεύματι. ἀξιῶ δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων λύπην ἐμοὶ παρ' ὑμῶν μηδεμίαν ἀπογεννῆσαι δυσμένειαν. οὐ γὰρ ἐγὼ κρατῶ τῆς τύχης, ἀλλ' ἡ τύχη τοῦ βίου, δι' ἣν κινδυνεύει. δεῖ δὲ τὸν σύμβουλον, καθάπερ τὸν ἰατρὸν, οὐ τῆς νόσου τὴν αἰτίαν ἔχειν, ἀλλὰ τῆς θεραπείας τὴν χάριν ἀπολαμβάνειν. καταχωρίσαντες οὖν τὰ συμβάντα διὰ τὰς ἔξωθεν αἰτίας, ψιλῶς ἐπὶ τῶν πραγμάτων γυμνὴν θεωρήσατέ μου τὴν πολιτείαν. μετὰ ταῦτα τρίτον τῇ πόλει τρίτος ἐπήγετο κίνδυνος πάντων χαλεπώτατος, οὐκέτι πεμφθεὶς ὑπὸ τῆς τύχης, ἀλλ' ὑπὸ τῶν τότε ῥητόρων συνταχθείς. καί μοι τῶν πεπραγμένων ἀναμνήσθητε, ἡνίκα Δημοσθένης καὶ Λυκοῦργος τῷ μὲν λόγῳ παραταττόμενοι τοὺς Μακεδόνας ἐνίκων ἐν Τριβαλλοῖς, μόνον δ' οὐχ ὁρατὸν ἐπὶ τοῦ βήματος νεκρὸν τὸν Ἀλέξανδρον

ἀρὶν ἀϐεϐαίωκεν· ἐν τῷ δήμῳ δ' ἀλείψαντες λόγοις εὐπρεπέσι Θηβαίων τοὺς παρόντας, φυγάδων θυμοὺς ἐπ' ἐλπίδι τῆς ἐλευθερίας ἠκόνησαν· ἐμὲ δὲ σύννουν καὶ περίλυπον ἔφασαν εἶναι μὴ συνδοκοῦντα.

non constituerunt: in populo vero præsentes Thebanos cōmodis verbis mulcentes, exulum animos per spem libertatis acuerunt, me vero tristem & mœrore confectum esse profitebāt, non consentientem.

Ad Lectorem.

QVia variantes in hisce Græcis Orationibus Lectiones cum suis Notulis textui in margine, vt par fuisset, propter spacii angustiam coaptari nequiuerunt; visum est eas hic subiicere:

In Dinarchi Orat. contra Demosthenem.

Pag. 3. ab initio orat. lin: 4. n. ἐὰν ἐξῇ.

eād. pag: l. 6: n. φανερῶς.

pag: 6. l. 8: n. ὑμῖν.

ead. pag: l. penult. n. ἀναδέξασθε.

pag: 10. l. à fin. 11. n. ἢ εἰ ταῦθ' οὕ.

pag. 12. lin. 16. p. αὐτὸν Ἀριστοφῶν ἔφη: *propter hoc quod sequitur.* οὐχ ὡς αὐτήρ. *Vid. Orationem contra Philocl.*

pag: 16. l. vlt. n. ἐκ πολλ.

pag. 21. l. à fin. 5. n. προσφέρειν.

pag. 22. l. 1. n. ἡμῶν. οὕτω γὰρ ἐν τοῖς τούτων ἐχομένοις,

Ἡμῖν τε τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι.

pag.24.l.10. Π. πολεμήσοντες τὴν πόλιν. Η, πολεμήσοντες τῇ πόλει.

pag.26.l.penult. Π. νόμον; Ἵνα τί, εἰσὶ ἴσως, ἐρωτηματικῶς λέγηται.

pag.29.l.à fin.6. Π ἐν τῇδε τῇ τήμερον. Η, ἐν τῇ τήμερον. Οὕτω γὰρ ἐν τοῖς ἑξῆς, Ἐν τῇ τήμερον ἡμέρᾳ διακέλευε.

pag.33.l.à fin.11.Π. πρὸς δέξασθαι.

pag.36.l.18.Π ὡμολογημένων. Η, ὁμολογημένων.

pag.38.l.à fin.5.Π. ἴδιον οἶκον.

pag.39.l.9. πρ. γρ. τί γ, ἂν πιθώμεθα γὰρ ταύτῃ, ἐὰν κ.

ead.pag.l.22.Π. γράψεις. Οὕτω τε ὀλίγῳ ὕστερον, Η, πολεμεῖν μὲν οὐ γράψεις.

pag.40.l.5.Π. γράψειν.

ead.pag.l.15.Π κελεύσεις.

pag.41.l.à fin.7.Π πόλιν, πότε ἐγένετο πόλις, πότε ἐγένετο μεγίστη, καὶ τίνων τυχ. ἡ γ. καὶ σρ. ἀπ. γὰρ ὁμ. πρεσβύτεροι (παρ' ὧνπερ κ.τ.λ. ἀκ. ἐρῶ) ὅτι Παλ.

pag.47.l.15.Π. Δημόσθενες, ἔγραψας. οὐκ ἔστιν αὐτ.

ead.pag. l.vlt. Π. τῶν ὑπὲρ τοῦ δ. συνειλεγμένων. Η, τοὺς ὑπὲρ τοῦ δ. συνειλεγμένους.

pag.49.l.8.Π. ἀποτυχὼν τῆς ὑπὲρ Ἀφροδίτης καὶ Ἄρη γινομένης. Η μᾶλλον δεῖ στίζειν μετὰ τὸ ἀποτυχὼν ἵνα ᾖ, ἀνέμεινε τοῖς γὰρ.

pag.51.l.2.Π. μηδὲν ἄν. Η μηδένα ἄν.

pag.52.l.20. πρ. γρ. τῶσδ᾽ ἦν.

ead.pag.l.24. πρ. γρ. ἐπικορδύλων.

pag.54.l.3 Π. οὐδεὶς ἂν οὐδ.

pag.55.l.17.Π. χεῖρον ῥητ. Η κάκιον. ἢ τοιοῦτό τι.

pag.

pag.56.l.à fin.12.π. πῦ ἐγεν; ἢ πῶς τὴν τ.ρ.β.κ.δ. ἕξετ. αἰδούμενοι;
pag.57.l.à fin.13.π. διηλημμένης.
pag.58.l.à fin.5.π. παρὰ τῷ.
pag.60.l.à fin.9.π. καὶ τίς ὤν.
pag.63.l.9.π. ἐγκαλέσητε.
ead.pag.l.12.π. τοῦ μὲν τῆς.

In eiusd. Orat. Latina versione.

Pag.9.l.à fin.6.ὁ pro ὦ.
pag.10.l.19.deest εἰ post ἤ.
pag.16.l.6.deest μὴ post τῦ.
pag.ead.l.vlt. ἐκ πελλήνης pro ἐν.
pag.18.l.15. Φήσι pro φησί.
pag.31.l.10. παρὰ pro περί.
ead. pag. l.21. κατεψευσμένον pro κατεψηφισμένον.
pag.43.l.12. Χαβρίας pro λαβρίας.
pag.45.l.8. μαντείαν pro μαρτυρίαν.
pag.46.l.12.μετ pro κατ.
pag.51.l.2.μηδένα pro μηδέν.
pag.52.l.18. σώματι pro τώματι.
pag.54.l.à fin.7. αὖθις pro αὐτῆς.
pag.55.l.12 ταῦτα pro ταῦτα.
pag.58.l.12. Μόνον οὐχ pro Μονονουχ.
pag.62.l.12. καθ' αὐτῶν pro αὐτόν.
pag.63.l.14. μέρος τοῦ μὲν pro τοῦ μέν.

Contra Aristogitonem.

Pag.65.l.18.π. αὐτὸν αἰσφ.
pag.66.l.7.π. γεγενημένην.

pag.70.l.23.πς.γς. διήγηθη.
ead.pag.l.25.Π.τέτῳ.
pag.74.l.15.πς.γς. Ερετιᾳ.
ead.pag.l.24.Π.πϱάτ[illegible].
pag.75.l.16.Π.τῦτο. Η τέτῳ.

Contra Philoclem.

Pag.80.l.12.Π.αὐτὴν ἄπ.
pag.82.l.4.Π. [illegible] αὐτῦ [illegible].
ead.pag.l.13.Π.καθιςάντα.
pag.85.l.2.Π.πϱάτ[illegible].
ead.pag.l.à fin.4.Π.[illegible].
ead.pag.l.vlt.Π.διὰ τὸ τ.
pag.87.l.17.Π.[illegible].

In eiusd. Latina vers.

Pag.87.l.14. *Aemil.Prob.in Timotheo. Athenaeus lib.13.pag.11.*
pag.88.l.à fin.5. *Demosthenem perstringit quem de Harpaticis quoq; altera oratione impetijt. Vide Dionys.Halicarn.*

In Lycurgi Oratione.

Pag.104.l.à fin.11.πϱ.γϱ.κατηγόϱων.
pag.107.l.2.Π.καθιςάναι.
pag.109.l.à fin.7.Π.διδομένη.
pag.115.l.penult.Π.ἢ ἀμνημονεῖν.
pag.118.l.à fin.11.Π.χολ[illegible]ς.
pag.119.l.3.Π.ἐξήϱκεσε. Η ἐξήϱκει.
pag.120.l.à fin.4.Π.παϱάδειγμα.
pag.121.l.à fin.6.Π.τ πάντων.

pag.122.l.18.Π.ἑαυτῷ.

pag.123.l.à fin.12.Π.παραγαγεῖν τοὺς οἰκέτας.

pag.127.l.à fin.11.Π.τῶν νόμων.Ἢ τοῦ νόμου.

pag.136.l.penult,Π.ἐπὶ ἐμπορίᾳ. Ὀλίγῳ δὲ πρότερον εἶπε, Κατ' ἐμπορίαν.

pag.139.l.6.πρ.γρ.συναναιρεῖται.

pag.141.l.20. Π.νουμίων. Οὕτω καὶ ἐν τῷ Ἀντιφ. περὶ χορευτοῦ.

ead.pag.l.22. Π.παρανομήμασι.

pag.146.l.antepen. Π.καταισχυνεῖν, μήτι τ.τ. λύψειν, ἀμυνεῖν δὲ τ.

pag.155.l.8.πρ.γρ.ἐξέπλευσεν.

ead.pag.l.vlt. Π καὶ μὴ δοκ. καὶ τὰ ἑξῆς, μέχρι τοῦ καταλιπεῖν, ἐν ἐρωτήσει. Εἰ δὲ μὴ, γράφειν δεῖ, Καί μοι δοκοῦσι.

pag.157.l.3.Π.φαίνωνται.Ἢ, φαίνοιντο.

pag.165.l.16.Π.προσηροῦντο. εἰκότως, Οὕτω καὶ ἀλλαχοῦ..

ead.pag.l.penul.ἀολλέες in Hom.

pag.166.l.6.παῖδες ὀπίσσω.

ead.pag.l.9.Οἴχωνται.

pag.169.l.7.ἀθυμία.

ead.pag.l.10.al. ὥρη Γίγνεται.

pag.172.l.à fin.8.Π.εἰ δὲ μὴ δύω.

pag.179.l.2.Π.τῆς τιμωρίας;

ead.pag.l.10.Π.οὕτως.

pag.180.l.12.Π.αἰτίαν.

ead.pag.l.16.Π οὕτω ζῆν.

ead.pag. l.vlt.post voc. τις Π, αἰσθόμενον λάβῃ μελλ. Ἢ μᾶλλον, αἴσθηται μέλλ.

pag.183.l.à fin.6.Π.κατασπάξαντες.
pag.190.l.penult.Π.χείροντας.οὕτως ὄε.
pag.195.l.vlt.Π.μὴ παραδεχὼν τὸ ε.τ.τ.φῦ.τῆς τῆς ἀπ.

In eiusd. Lat. vers.

Pag.101.lin.6.(in vita) *In Leocratem proditionis reum hodie sola oratio exstat.*
pag.103.l.21.*finitimus.*
ead.pag.ad fin. *Quindecim Orationes Lycurgum scripsisse, Plutarchus autor est in ipsius vita.*
pag.104.l.8.*Vt Athenis præsidem deam. Ab inuocatione vt poetæ, sic & Oratores sæpe auspicati.*
ead.pag.l.11.*constitutos, templis consecratos.*
pag.105.l.5.*hac ratione persuasero.*
ead pag..l.14.*existimari.*
ead.pag.l.15.*eò res rediit.*
ead pag.l.20. φιλοπεράγμονα δοκεῖν εἶναι.
ead.pag.l.25.*potissimum.*
ead.pag.l.32.*decretum.*
pag.107.l.à fin.13.*At hæc causa quam institui, nō parum ad Reip. commodum pertinet.*
pag.119.ad l.24. *Solon duabus rebus Remp. contineri ait, præmio & pœna. Cic. epist. ad Brutum.*
pag.111.ad princ. *Areopagiticum iudicium.*
ead.pag.l.17.*sententiam.*
pag.113.ad lin.17.*Leocratis fuga ab vrbe.*
pag.114.ad lin.8.*Iupiter Sospitator, & Pallas præses Athenarum.*
ead.pag.l.21.*Piraeum.*

pag.

pag.115.ad lin.7. *Belli transfuga.*
pag.116.l.2. *sit profuturum.*
pag.117.l.12. *Amyntas.*
ead.pag.ad l.15. *Xypetaonem, id est, è gente Xympeta progenitum. Harpocration.*
pag.119.ad lin.25. *Pallas Athenarum Dea, quæ & ΑΘΗΝΗ dicta, vt & urbs.*
pag.121.ad l.vlt. *Serui pro dominis torti.*
pag.123.l.à fin.6. *noluit.*
pag.124.ad l.13. *Veritatis simplex Oratio. Eurip.*
ead.pag.ad lin.24. *Proditorum serui torti.*
pag.126.l.18. *sacris destituta.*
pag.128.l.8. *αὐτόχθων.*
ead.pag.ad lin.10. *Athenarum versæ vices.*
pag.130.ad lin.10. *Qui ad Chæroneam pugna ceciderunt.*
ead.pag.ad lin.29. *Laus laborum merces.*
pag.131.ad lin.9. *Viri pro mœnibus vt Spartæ.*
ead.pag.ad lin.27. *Pro patria mortui.*
pag.134.ad lin.21. *Autolycus.*
pag.135.ad lin.27. *Confutatio.*
pag.137.l.à fin.9. *Quasi ex ærariis officinis quæstũ habuerit, nec fuerit ei opus alia mercimonia scitari.*
pag.139.ad l.15. *Vrbium interitus.*
ead.p.ad l.23. *Spartani Athenas muris spoliarunt.*
ead.pag.ad lin.vlt. *Troia diruta non instaurata.*
pag.140.l.5. *Misene.*
pag.141.ad lin.11. *Pœnæ pares. Stoicum est dogma.*
pag.143.ad lin.5. *Bellum ad Salaminem.*
pag.144.ad lin.24. *Alexander Xerxis legatus.*

pag.145.ad lin.26. *Graeci liberi tunc, cùm Europei, tum Asiani.*
pag.146.ad lin.16. *Vrbium quae laudanda.*
ead.pag. ad lin. 26. *Iusiurandum ciuium Atheniensium.*
pag.147.l.à fin.8. τὴν παρεστῶσαν, *prope assistentem.*
pag.148.ad lin.18. *Iusiurandum Reip. vinculum.*
ead.pag. ad lin.21. *Tria vrbis membra.*
pag.149.ad lin.11. *Plataensi bello Iusiurandū contra Xerxem.*
pag.151.ad lin.10. *Athenarum vrbs.*
ead.pag.ad lin.19. *Codrus Rex.*
ead.pag.ad lin.27. *Oraculum Apollinis.*
pag.153.ad lin.6. *Virgil.Eclog.5. v.11. aut iurgia Codri.*
ead.pag.l.à fin.4. ἐν Πρυτανείῳ.
pag.155.l.12. *probandum.*
pag.156.ad lin.5. *Dei prouidentia.*
ead.pag.ad lin.17. *Callistratus.*
pag.157.ad lin.20. *Strabo lib.6. de duobus fratribus Catanensibus per Aetnam flammam fratrem gestantibus. Claudian.poeta, Val.Max.li. & Stobaeus sermon.76. Pausan. & Aristot.de mundo.*
pag.159.ad lin.8. *Eumolpus Neptuni F.*
ead.pag.ad lin.penult. *Euripides Tragicus.*
pag.161.ad lin.3. *Autochthones qui, vide Gul.Budaeum in Comm.l.Gr.*
pag.162. ad lin. 19. *Bellaq. matribus detestanda, Horat.Oda I.*

pag.

pag. 164. ad lin. 26. *Patria parens maior. Cic.*

pag. 165. ad lin. 6, *Homerus poeta insignis. Eius carmina Panathenaicis sola cantari solita.*

ead. pag. ad lin. 23. *Poeta ut persuadeant.*

pag. 166. ad lin. 25. *Marathonia pugna.*

pag. 167. ad l. 9. à fin. *Tyrtæus Atheniens. Spartanorum dux datus ex oraculo.*

pag. 168. ad lin. 2. *Elegi Tyrtæi exstant.*

pag. 170. ad lin. 6. *Sic Cæsar cadens texit verenda. Suet. c. 82.*

ead. pag. ad l. 23. *ut Catilinarii cæsi apud Sallust.*

pag. 171. ad l. 11. *Apud Thermopylas trecenti occubuere Lacedæmonii duce Leonida.*

ead. pag. ad l. 22. *Cicer. Tusc. 1.*

pag. 173. ad l. 7. *Phrynichus patriæ proditor.*

pag. 174. ad lin. 5. *Proditoris defensor pro tali habitus.*

pag. 175. ad l. 5. à fin. *Hipparchus Timarchi F. proditionis reus.*

ead. pag. l. vlt. *Vadimonium non sistentem.*

pag. 176. l. 11. τῆς σήλης τὸ πρόγραμμα.

ead. pag. ad lin. penult. *Statua exusta proditoris, ut hodieque in Gallia.*

pag. 179. l. à fin. 12. *dissipantibus.*

ead. pag. ad lin. à fin. 8. *XXX. Tyranni Athenis.*

pag. 180. ad l. 5. *Cædes impunita proditorum.*

pag. 182. l. 6. καὶ ψήφῳ *& suffragio.*

ead. pag. ad lin. 20. *Lacedæmonii ut in proditores animati.*

ead. pag. ad lin. antep. *Pausanias.*

pag.185.ad lin.24. *Sic Theocr. Idyll.35. Fac malum unum una in arbore.*

pag.187. l. à fin.15. εἴτις ἐστὶν αἴσθησις τοῖς ἐκεῖ περὶ τῶν ἐνθάδε γινομένων. *Vtitur formula Greg. Naz. initio Stelitent. 1. in Iulianum & Isocrates frequenter.*

pag.188.l.3. Διὸς τοῦ σωτῆρος.

pag.193.ad l.7. *Aetates variæ.*

ead.pag.l.17. *æqualibus* τῶν ἡλικιωτῶν.

pag.195.ad l.18. *Capita accusationis.*

pag.197. ad fin. *Salus populi extrema auctoritas esto. Lex XII.tab.*

In Lesbonactis Orat. hortatoria.

Pag.203.l.penult.Π. ἀγαθὸν τέλος ἔχει.

pag.204.l.5. Π. ἑκάστου βουλ. πρὸς ὀχ.

pag.205.l.4.Π. τῷ μὲν φρονεῖν ἀντιπέχει γεγένηνται.

pag.209.l.penult.Π. αὐτοὺς ῥᾳδ.

pag.210.l.à fin.5.Π. δὲ ἐστὶν κλαομένοις;

ead:pag.l.antepenult. Π. τίνες δύνκλέοιεν ἀποθανόντες, ἢ οἱ οὕτω πλ.

pag.211.l.à fin.9.Π. προθύμους.

ead.pag.l.vlt. Π. καλὰ γέγονε, καὶ τὰ ὑμέτερα καλῶς παρεσκεύασται.

pag.212.l.5.Π. ὄντες ἀξίους πατρ. Η, ὄντες κληρονόμους πατρ.

ead.pag.l.à fin.4. πρ. γρ. παρασκευάσοντες.

pag.213.l.16.Π. ἐξελαθέντες, καὶ ὀλίγῳ ὕστερον ἐξελαθῆναι. Η καὶ τὸ ἐξηλάθητε εἰς τὸ ἐξηλάθητε δεῖ μεταβάλλειν.

ead.

ead.pag.l.vlt.πρ.γρ.ὅτι μὴν τῷ βαρβάρῳ στρατῷ.

pag.215.l.3.Π.ὑμεῖς ἦ, καὶ θ.

ead.pag.lin.16.Π.μαχέσεσθε. Ἢ μᾶλλον, μαχεῖσθε. Οὕτω γὰρ ἐν τῷ πλεῖ τούτου τοῦ λόγου.

pag.216.l.7.Π.τοῦ τ.

ead.pag.l.10.Π ὑπάρχοντος.

pag.217.l.1.Π πάντα φρονοῦνται.

pag.218.l.11.Π.δημότης δημότη.

In eiusd. Latina vers.

Pag.203.l.à fin.4.ἀγὼν πλέος ἔχει ἢ pro ἐγὼ πλέος ἔχειν.

pag.205.l.13. ἀμεινόνας pro μή.

pag.207.l.à fin.5.δυσγλύεσσαι pro δυσφλέσσαι.

pag.208.l.à fin.4. τῆς ὀργῆς pro τοῖς ἔργοις.

pag.212.l.à fin.5. παρασκευάσαντο pro παρασκευάσαντες.

pag.213.l.2.βλάψει pro βλάψαι.

ead.pag.l.5.ὑμετέρων ὁ pro ὑμέτερον.

ead.pag.l.penult.ἔτι pro ὅτι.

pag.218.l.7. πλεῖστον καὶ δράσειν οἷς ταῦτα ἀπαλλαγὴ additur.

ead.pag.l.9.deest δημότη post δημότης.

In Herod. Orat.

Pag.219.l.à princ.Orat.5. Π.Δι' ὅ, τι καί. Ὁμοίως ἦ, δι' ὅ, τι ἦ εἰκ.

pag.220.l.vlt.Π.προγινώσκοντές τ' αὐτὰ πρὶν παθ.

pag.221.l.4. Π. αὐτῶν κρείσσονα, γινώσκοντες ὅτι τ.

φ.πολ.τῷ μὴ δεῖν.

pag.223.l.3.ℓ. πρᾶξιν.
ead.pag.l.9.ℓ. τοσούτῳ.
ead.pag.l.vl.ℓ. τὴν διαλλακτὴν: ἤ, τὴν διαλλαγήν.
pag.230.l.à fin.8. ℓ. ἄρχοντα.
pag.231.l.15.ℓ. θῆτα.
pag.232.l.penult. ℓ. προσήκουσι. οὕτω γὰρ καὶ μικρῷ
ὕστερον, ἀτιμωρήτους μὲν παθ. τοὺς ἀπ. ἀτίμους δὲ τοὺς
προσήκοντας εἶναι.
pag.233.l.12.ℓ. τὸν λόγον.

In eiusd. Latina vers.

Pag.222.l.2. ἄλλοισι pro ἄλλοσι.
ead.pag.l.penult. πέφυκεν pro πέφυκε:
pag.230.l.à fin.11. ἄρχοντα pro ἔχοντα:
pag.231.l.16. θῆτα pro μαθητα.
pag.232.l.18: deest ἐκ αὐτῶν ante τῶν:
ead.pag.l.30. προσήκουσι pro παρήκουσι:
pag.233.l.11. τὸν λόγον pro τῶν λόγων.

In Demad. Orat.

Pag.236.l.à fin.11. γρ. τὸ νῦν ἀφ:
pag.237.l.3. γρ. τοῖς δοκοῦσι.
pag.240.l.à fin.11. γρ. εἶχεν:

FINIS.